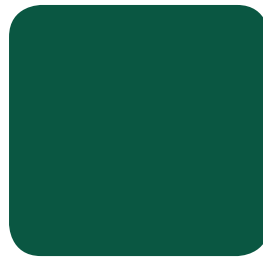
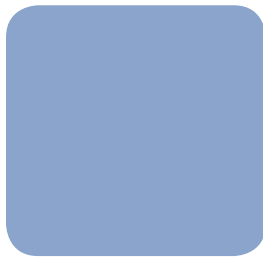

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Årsredovisning 2015

Årsredovisning 2015

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Diarienummer: 111-6305-15

Kontaktperson: Åsa Sars

Foto: Länsstyrelsen, Scandinaav bildbyrå,

Migrationsverket, Tomas Gustavsson

Innehåll

Landshövdingen har ordet	4
Länsstyrelsen i korthet	10
Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé	12
Organisation	13
Resultatredovisning	14
<i>Länsstyrelseinstruktion 2 §</i>	15
<i>Övrig förvaltning</i>	25
<i>Trafikföreskrifter</i>	26
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	27
<i>Regional tillväxt</i>	31
<i>Infrastrukturplanering</i>	49
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	55
<i>Energi och klimat</i>	60
<i>Kulturmiljö</i>	65
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	75
<i>Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd</i>	88
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	115
<i>Fiske</i>	127
<i>Folkhälsa</i>	131
<i>Jämställdhet</i>	136
<i>Nationella minoriteter och mänskliga rättigheter</i>	145
<i>Integration</i>	149
<i>Organisationsstyrning</i>	162
<i>Personaluppgifter</i>	167
<i>Året i siffror</i>	170
Finansiell redovisning	187
<i>Resultaträkning</i>	187
<i>Balansräkning</i>	188
<i>Anslagsredovisning</i>	190
<i>Noter till resultaträkningen</i>	195
<i>Noter till balansräkningen</i>	200

LANDSHÖVDINGEN HAR ORDET

Västmanland - industrilänet med stark utvecklingspotential

Västmanland är Sveriges mest framstående exportlän med världsledande högteknologiska tillverkningsföretag inom automation, metallbearbetning, elkraft och järnväg. Här finns multinationella företag, forskningsmiljöer i världsklass, starka underleverantörer och tjänsteföretag. Länets befolkning ökade starkt även under 2015. Utlandsfödda bidrar till en stor del av ökningen. Befolkningen uppgår nu till omkring 264 000 invånare. Länet består av tio kommuner. Över hälften av befolkningen bor i Västerås, som storleksmässigt är Sveriges sjätte kommun.

Konjunkturen stärktes under 2015 och tillväxten i riket var mycket stark. Tillväxten har breddats från att tidigare ha drivits av hushållens konsumtion och investeringar i bostäder till att i högre grad även omfatta näringslivets investeringar och exporten. Varuexporten är viktig för Västmanland och i takt med att efterfrågan på investeringsvaror ökar förbättras efterfrågan från svenska exportmarknader. Under 2015 förstärktes stämmningsläget inom hela näringslivet i Östra Mellansverige.

Arbetslösheten ligger liksom tidigare år på en högre nivå i länet jämfört med i riket. Arbetslösheten uppgick under slutet av året till 9,7 procent, vilket är högre än året innan. Efterfrågan på arbetskraft är trots detta hög. Även om efterfrågan på arbetskraft är god kommer inte alla i arbete på en gång. En majoritet av de arbetslösa tillhör grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden och har svårt att få jobb. Flera betydelsefulla insatser pågår i länet för att förbättra matchningen mellan utbildningar och efterfrågan på arbetskraft. Förhoppningen är att detta ska bidra till en bättre balans på arbetsmarknaden på längre sikt.

Västmanlänningarna trivs

Länsstyrelsen har tillsammans med Landstinget skickat ut enkäter till 6000 invånare i länet. Resultaten visar att 80 procent av västmanlänningarna är mycket nöjda och 17 procent är ganska nöjda med livet på orten där de bor. Hela 90 procent skulle rekommendera någon annan att flytta till Västmanland. Undersökningen är en del av uppföljningen av det regionala utvecklingsprogrammet för Västmanland (RUP). Länsinvånarna trivs också med jobbet. Nio av tio anställda och egna företagare trivs på sitt arbete och med sina arbetsuppgifter. En majoritet tycker att kollektivtrafiken fungerar bra. De som bor utanför tätorter är dock inte lika positiva, då de behöver använda bilen mer.

Mobilisering för flyktingsituationen

Den 22 september beslutade Landshövdingen att Länsstyrelsen skulle aktivera sin krishanteringsorganisation med anledning av flyktingsituationen. Organisationen har varit aktiverad fram till årsskiftet. Efter årsskiftet finns en annan typ av organisation som hanterar frågorna kopplade till flyktingsituationen. Organisationen har bestått av funktionerna samhällsskydd och beredskap, integration, mänskliga rättigheter, juridik, kommunikation/information, tjänsteman i beredskap (TiB), och administration.

Ett arbete som ägnats stor vikt vid under 2015 har varit framtagandet av en ny regional överenskommelse om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn. Arbetsprocessen har skett i bred samverkan mellan inblandade myndigheter, kommunerna och Landstinget. Samtliga parter har varit angelägna om att åstadkomma ett effektivare samarbete och har varit aktiva i arbetet såväl på tjänstemannanivå som på chefs- och politisk nivå. En viktig del av arbetet är att skapa en långtgående organisation för strategisk samverkan jämfört med tidigare. Målsättningen är att överenskommelsen ska undertecknas första kvartalet 2016 och vara ett stöd i samordningen och vidareutvecklingen av insatser kring mottagande och etablering av nyanlända i länet.

Bäst betyg i brukarundersökningen

Varje år genomför alla länsstyrelser en brukarundersökning. Syftet är att följa upp några utvalda verksamheter för att kunna göra förbättringar där det finns behov. I den senaste undersökningen som genomfördes under hösten 2015 fick Västmanlands län högst sammanvägd nöjdindex, med ett värde på 72 i jämförelse med snittet bland alla länsstyrelser på 60. Bland annat tycker de som intervjuats att Länsstyrelsen svarar snabbt på e-post, har ett bra bemötande och att våra beslut är lätta att förstå.

Professionell, handlingskraftig och föredömlig – ledord i medarbetarpolicyn

En ny medarbetarpolicy har arbetats fram och samtliga medarbetare på Länsstyrelsen har varit involverade. Syftet med policyn är att tydliggöra de förväntningar som finns på medarbetarskapet inom Länsstyrelsen. De värdeord som ska karaktärisera medarbetarskapet på vår Länsstyrelse är professionell, handlingskraftig och föredömlig. Även en chefspolicy har tagits fram och beslutats, där syftet är att tydliggöra vilka förväntningar som finns på chefskapet. Chefspolicyn ska vara ett stöd för att rekrytera och kompetensutveckla chefer samt för chefernas utövande av ledarskapet i vardagen.

Det regionala utvecklingsprogrammet – grunden för våra prioriteringar 2015

Länsstyrelsen arbetar för att Västmanland ska bli ett bättre län att bo och utvecklas i. Länsstyrelsens prioriteringar för 2015 utgår ifrån de sex insatsområdena i länets regionala utvecklingsprogram (RUP) för 2014-2020. Det övergripande målet med programmet är en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt i hela Västmanlands län. Insatsområdena är god livsmiljö, rätt kompetens, dynamiskt näringsliv, effektiva kommunikationer, hållbar energianvändning och klimatanpassning samt stark regional attraktivitet. Nedan ges några exempel på verksamheter under året inom de sex insatsområdena.

1. God livsmiljö

Bostadsseminarium för ökat bostadsbyggande

Länsstyrelsen genomförde i samarbete med Sveriges Byggindustrier Västmanland ett seminarium på Västerås slott för att belysa hinder och möjligheter för ett ökat bostadsbyggande. Regeringens bostadspolitik och bostadspolitikens insatser fram till 2020, hinder och möjligheter i dagens bostadsbyggande samt sambandet mellan infrastruktur och bostadsbyggande var några punkter på seminariet som lockade dryga 60-talet besökare.

Tillsyn för hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsen avslutade arbetet med en ny tillsynsvägledningsplan för området hållbar samhällsplanering och boende i mars 2015. Under året har Länsstyrelsen besökt byggnadsnämnderna i Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg, Sala och Surahammar för att

informera om tillsynsvägledningen och föra en dialog kring kommunernas tillsynsvägledningsansvar. Länsstyrelsen har även bjudit in bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer vid två tillfällen. Vid vårens möte var en av punkterna resultatet av tillsynsvägledningsenkäten, som kommunerna svarat på samt de nya bygglovsbefriade åtgärderna. I diskussionen deltog även företrädare för kulturmiljö och naturvård. Vid höstens möte informerade Länsstyrelsen om den aktuella flyktingsituationen i länet.

Arbetet med jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsens interna, systematiska arbete med jämställdhetsintegrering utvecklades och ökade i omfattning under året. Det gäller främst rutiner för att stödja och följa upp arbetet med att jämställdhetsintegrera aktuella processer på de olika enheterna. Den kompetensutveckling som projektet Länsstyrelserna utvecklar jämställdhet (LUJ) erbjudit har varit ett bra stöd i arbetet. Både det externa och det interna arbetet med jämställdhetsintegrering och de jämställdhetspolitiska målen har utvecklats. Strategin för jämställdhetsintegrering 2014-2016 har varit ett bra stöd i arbetet. Önskemål om samverkan med Länsstyrelsen ökade under året.

Utbildningsinsatser om hedersfrågor, tvångsäktenskap och könsstypning

Länsstyrelsen genomförde under 2015 en rad utbildningsinsatser i hedersfrågor, tvångsäktenskap och könsstypning för olika aktörer i länet. Insatser i dessa frågor har varit efterfrågade och har utformats i samverkan med flera olika aktörer i länet. Sammanlagt har cirka 600 personer tagit del av insatserna under året.

Alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT)

Länsstyrelsen bjöd under året in till nätverksträffar för länets samordnare för att kompetensutveckla, bidra till erfarenhetsutbyte samt hitta samverkansmöjligheter. För att öka samverkan mellan tillsynshandläggare, ANDT-samordnare och Brå-samordnare påbörjades ett arbete på Länsstyrelsens initiativ, vilket kommer att fortsätta under 2016.

Under året genomförde Länsstyrelsen utbildningsinsatser riktat till de i länet som arbetar med ensamkommande flyktingbarn. De stärkte därmed sin kompetens för att stötta barnen i deras anpassning till det svenska samhället och rådande ungdomskulturer.

2. Rätt kompetens

Studie- och yrkesvägledning samt prognosunderlag för framtida utbildningssatningar

Satsningarna under året koncentrerades till insatser för studie- och yrkesvägledning och metoder för att förebygga avhopp från gymnasiet.

Länsstyrelsen arbetar tillsammans med Södermanlands, Örebro samt Östergötlands län med att ta fram en regional utbildnings- och arbetsmarknadsprognos med sikte på år 2025. Prognosen ska utgöra ett underlag inför beslut om utbildningsinsatser och arbete för länsinvånare och organisationer i framtiden. Västmanland deltar också tillsammans med flera andra län med att ta fram en långsiktig kompetensförsörjningsstrategi för gruvnäringen.

3. Dynamiskt näringsliv

Affärsplan Västmanland

Under året togs stora steg inom ramen för näringslivsstrategin Affärsplan Västmanland som lanserades i början av 2014. Insatserna inriktades under 2015 på utveckling av de ordinarie strukturerna inom länets innovationsstödsystem. Arbetet har fokuserats på åtgärder inom de

tre insatsområdena regionalt ledarskap, utveckla och attrahera företag samt utmaningsdriven utveckling. En stor del av arbetet har handlat om att skapa tydligare samverkansstrukturer och gemensamma erbjudanden till företagen från länets företagsfrämjande organisationer. Tre råd bildades för att stärka samverkan bland de företagsfrämjande aktörerna; ett internationaliseringsråd, ett nyföretagarråd samt ett innovationsråd.

Stor efterfrågan på företagsstöd

Det har varit stor efterfrågan på Länsstyrelsens företagsstöd under året. Beslut fattades till investeringsbidrag, konsultcheckar och innovationsbidrag för 13,8 miljoner kronor till 30-talet företag.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020

Länsstyrelsens handlingsplan för landsbygdsprogrammet blev godkänd den 15 oktober av Jordbruksverket. Programmet som omfattar perioden 2014-2020 ska bidra till investeringar på landsbygden. Totalt har Västmanland tilldelats 208 miljoner kronor, varav 84 miljoner ska stödja utbyggnaden av bredband.

4. Effektiva kommunikationer

Bredbandskoordinator – ny funktion på Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har inrättat bredbandskoordinatorer, motsvarande 1,5 heltidstjänst. Bredbandskoordinatorerna ska bidra till att nå det nationella målet där 90 procent av befolkningen ska ha tillgång till kvalitativt bredband med en kapacitet på 100 Mbit/s. De förväntas stötta kommuner och lokala initiativ, samverka inom länet, bidra med och inhämta kunskap om behov och förutsättningar samt skapa nätverk i syfte att påverka bredbandsutbyggnaden i länet i en positiv riktning.

Regional digital agenda

Länsstyrelsen driver tillsammans med Landstinget arbetet med att ta fram en regional digital agenda för Västmanland. Agendan syftar till att identifiera en gemensam målbild, strategiska områden och konkreta åtgärder för att vi på bästa sätt ska kunna ta tillvara de möjligheter som den digitala tekniken ger länets invånare. Det handlar också om att se de möjligheter som tekniken ger för att möta klimatförändringar och en åldrande befolkning. Målet är att ha en strategi klar i juni och en handlingsplan i december 2016.

Systemanalys för Östra Mellansverige

Länsstyrelsen deltar i det storregionala samarbetet ”En bättre sats” som drivs av Mälardalsrådet. I projektet samverkar sju län om gemensamma prioriteringar av infrastruktur- och trafikeringsfrågor inom Östra Mellansverige. Ett arbete pågår sedan 2013 med att ta fram en gemensam systemanalys för regionen till 2016. Systemanalysen ska utgöra underlag för prioriteringar av infrastrukturåtgärder i perspektivet 2030 och 2050 och utgöra underlag för Östra Mellansveriges inspel till den nationella infrastrukturplanen för perioden 2018-2029.

5. Hållbar energianvändning och klimatanpassning

Förstudie om energieffektiviseringscentrum

Det finns en alltmer etablerad samverkan inom Östra Mellansverige kring övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer. Detta har utmynnat i flera gemensamma förstudier och projekt kring bland annat solel, laddstationer och biogas. I Västmanland har vi tagit ansvar för en förstudie kring ett energieffektiviseringscentrum finansierat inom Europeiska regionala

utvecklingsfonden. Målet är att bidra till ökad energieffektiviseringen och övergången till koldioxidsnål ekonomi.

Regional samverkan om solet

Under 2015 påbörjade Länsstyrelsen arbetet med framtidens solet i Östra Mellansverige tillsammans med Energikontoren, Stiftelsen Stuns och Länsstyrelsen i Östergötland. Arbetet handlar om att få fler små och medelstora företag att använda solet.

Konsekvenser av ett förändrat klimat

Länsstyrelsen genomförde under 2015 ett antal aktiviteter i syfte att åskådliggöra hur klimatet kan påverka viktiga samhällsfunktioner. Exempel på detta är de skyfalls- och riskanalyser som tagits fram som stöd och planeringsunderlag för kommunernas fysiska planering. Hit hör också översvämningskarteringarna längs länets större vattendrag samt de informationsinsatser som gjorts avseende klimatanpassning till bygglovshandläggare, nätägare och kommunernas bredbandssamordnare. Länsstyrelsen har även genomfört aktiviteter för att sprida kunskap om klimatets påverkan till privata aktörer som banker, försäkringsbolag och lantbruksföretag.

6. Stark regional attraktivitet

LIFE+ skapar stor naturvårdsnytta

LIFE+ projektet Mälarens Inre Skärgård (MIA (Mälaren Inner Archipelago)) startade i januari 2009 och var då Sveriges största projekt i sitt slag. I november 2015 blev projektets slutrapport godkänd av EU. Projektet har uppnått mycket goda resultat och både tidsramar och budget har hållits. MIA-projektet har inspirerat till en rad liknande projekt runt om i landet. Under 2015-2019 driver Länsstyrelsen i Västmanland projektet LIFE Taiga tillsammans med 13 andra länsstyrelser. Länsstyrelserna ska genomföra 90 naturvårdsbränningar i totalt 2 000 hektar skog. Syftet är att öka och bevara den biologiska mångfalden i barrskogen som är den vanligaste naturtypen i stora delar av Sverige.

Uppdaterad naturvårdsplan

Länsstyrelsen avslutade under 2015 ett stort arbete med att uppdatera länets Naturvårdsplan från 1985. Samtliga 666 objekt i den gamla planen har gått igenom och uppdaterats eller tagits bort, utifrån vilka värden som finns. I den nya planen har 307 nya objekt lagts till, främst vattenrelaterade områden som saknades i den gamla planen. Planen syftar till att vara ett underlag för Länsstyrelsen och kommunerna i länets strategiska utveckling samt i arbetet med friluftslivsmålen och den regionala grönstrukturplanen.

Hälleskogsbrännan

Länsstyrelsen har i samverkan med Naturvårdsverket, berörda fastighetsägare och ett flertal andra intressenter arbetat för att formellt skydda delar av det skogsområde som brann sommaren 2014. Avtalsområdet omfattar drygt 6 400 hektar och beslut om bildande av naturreservatet Hälleskogsbrännan fattades i oktober 2015. Beslutet är överklagat. Syftet är att skydda stora naturvärden kopplade till brand. Hälleskogsbrännan kommer att vara ett av de största skyddade områdena i Syd- och Mellansverige och är på många sätt unikt i sitt slag.

Friluftsguiden Naturkartan

Som en del i att länets naturreservat ska bli lättare att hitta finns nu Västmanlands naturreservat med i den digitala friluftsguiden Naturkartan. Appen Västmanlands naturkarta, som laddas ner gratis, innehåller information om vandringsleder, evenemangstips och nyheter.

Vatten

Under 2015 var vatten ett prioriterat område för Länsstyrelsen. Förutom det vardagliga arbetet med vattenfrågor så satsades extra på att informera om vatten på olika sätt. I varje Länsnytt fanns det minst en vattenrelaterad nyhet. Vi uppmärksammade Världsvattendagen under en veckas tid, med en utställning i receptionen om Länsstyrelsens arbete med vatten. Under hösten 2015 anordnades även vattenpromenader längs Svartån i Västerås. Målgrupp var både allmänheten och Länsstyrelsens egen personal. Vid promenaderna informerades bland annat om vattenkvalitet och om hur elfiske utförs.

Vattenmyndigheten skickade ut förvaltningsplan med tillhörande miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för Norra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021 på remiss under året. Under hösten 2015 beslutade regeringen att pröva förslagen till åtgärdsprogram för åren 2016–2021. Under våren 2016 väntas regeringen fatta någon form av beslut som leder till ett fastställande av programmen.

Kulturens roll för länet

Under 2015 genomförde Länsstyrelsen en fornminnesinventering inom prioriterade delar av det område som under sommaren 2014 drabbades av en stor skogsbrand. Vid inventeringen hittades flera lägen för stenåldersboplatser och en stor andel historiska lämningar, exempelvis rester efter kolmilor, kolarkojor, forvägar och bebyggelseämningar som visar på hur viktig skogen och utmarken har varit för driften av de järnbruk som finns i närområdet.

Arbetet med inventeringen har tydligt visat vilken stor betydelse den omgivande kulturmiljön har för dem som drabbades av skogsbranden. Kulturmiljöerna är värdefulla hållpunkter i ett förändrat landskap. För att värna och uppmärksamma skogens kulturarv är det av stor vikt att tillgängliggöra den nya kunskapen för markägare och allmänhet.

Färna Mausoleum blev byggnadsminne

Under året fattade Länsstyrelsen beslut om ett nytt byggnadsminne; Mausoleet i Färna som ligger i Skinnskattebergs kommun. För närvarande finns det 48 byggnadsminnen i länet.

Landshövdingens hälsning

Som nyutträd landshövding i Västmanland har jag med stor glädje kunnat konstatera att jag har fått förmånen att i egenskap av myndighetschef ta över ansvaret för en Länsstyrelse med kompetenta och engagerade medarbetare samt en verksamhet som i många avseenden ligger i framkant. Min ambition är att Länsstyrelsen i samverkan med andra aktörer även i fortsättningen ska vara en aktiv del i utvecklingen av Västmanland och i vissa avseenden vara en pådrivande kraft.

Avslutningsvis vill jag passa på att framföra ett stort tack till alla chefer och medarbetare på Länsstyrelsen för deras engagemang och goda insatser under 2015.

Västerås februari 2016

Minoo Akhtarzand
Landshövding

LÄNSSTYRELSEN I KORTHET

Nedan redovisas en sammanfattning av Länsstyrelsen ur tre perspektiv – verksamhet, medarbetare och ekonomi.

Verksamhet	2015	2014	2013
Inkomna och initiativärenden (st)	6 295	10 984	11 961
Beslutade ärenden (st)	6 210	10 749	12 010
Utgående ärendebalans (st)	1 209	1 591	1 400
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	170	112	77

¹⁾ Under 2015 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets nya IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, varför statistik över inkomna och handlagda ärenden inte är möjlig att hämta ut. Siffrorna som redovisas för 2015 är därför ofullständiga och skiljer sig från tidigare års statistik. En del av det arbete som skett avseende landsbygdsstöden har skett i de gamla IT-systemen. Arbetet har handlat om handläggning av utbetalningsärenden från den förra programperioden. Här kan statistik hämtas ut och denna redovisas tillsammans med den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringsystem i tabellen.

Kommentar tabellen:

Antalet ärenden har minskat, bland annat beroende på förseningar i landsbygdsprogrammet. Ej beslutade ärenden äldre än två år består till stor del av ärenden där det är långa handläggningstider, exempelvis bildande av naturreservat.

Medarbetare	2015	2014	2013
Årsarbetskrafter (st)	154,43	155,23	145,28
– varav kvinnor	99,69	96,04	89,33
– varav män	54,74	59,19	55,95
Total sjukfrånvaro (%)	2,7	2,1	2,3
– varav kvinnor	3,2	2,5	2,9
– varav män	1,7	1,5	1,1
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	7,1	7,0	6,0
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	9,7	4,0	8,0

Kommentar tabellen:

Länsstyrelsen har en fortsatt låg sjukfrånvaro, även om en viss ökning skett i förhållande till tidigare år. Ökningen har varit för kvinnor inom åldersgruppen 30 – 49 år.

Personalomsättningen har ökat för gruppen avgångna. Orsaken är pensionsavgångar samt att medarbetare som pendlar har fått arbete på hemorten.

Ekonomi	2015	2014	2013
Verksamhetsintäkter (tkr)	187 893	231 025	150 020
- varav anslag (tkr)	116 925	127 487	82 839
- varav bidrag (tkr)	65 131	98 669	61 672
- varav avgifter och övrigt (tkr)	5 837	4 868	5 509
Verksamhetskostnader (tkr)	188 688	231 580	151 009
- varav kostnader för personal (tkr)	102 322	103 517	92 158
- varav kostnader för lokaler (tkr)	9 163	10 137	9 413
- varav övriga kostnader (tkr)	77 202	117 926	49 439
Lämnade bidrag och transfereringar (tkr)	78 413	69 866	106 747
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	58 %	47 %	54 %
OH-kostnad av total kostnad (%)	28,21	23,98	28,85
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr) ¹⁾	50,85	49,24	53,49

¹⁾ Konto 6912 Avskrivningar ingår sedan 2014 i summan för lokalkostnader. 2013 års värde är därför inte jämförbart.

Kommentar tabellen:

Andel anslagsintäkter av totala verksamhetsintäkterna är högre än vanligt, beroende på att vi både 2014 och 2015 disponerat extra anslagsmedel kopplade direkt till den stora skogsbranden i Västmanland 2014.

LÄNSSTYRELSENS VISION OCH VERKSAMHETSIDÉ

Länsstyrelsens vision:

I samverkan utvecklar vi det goda och hållbara Västmanland.

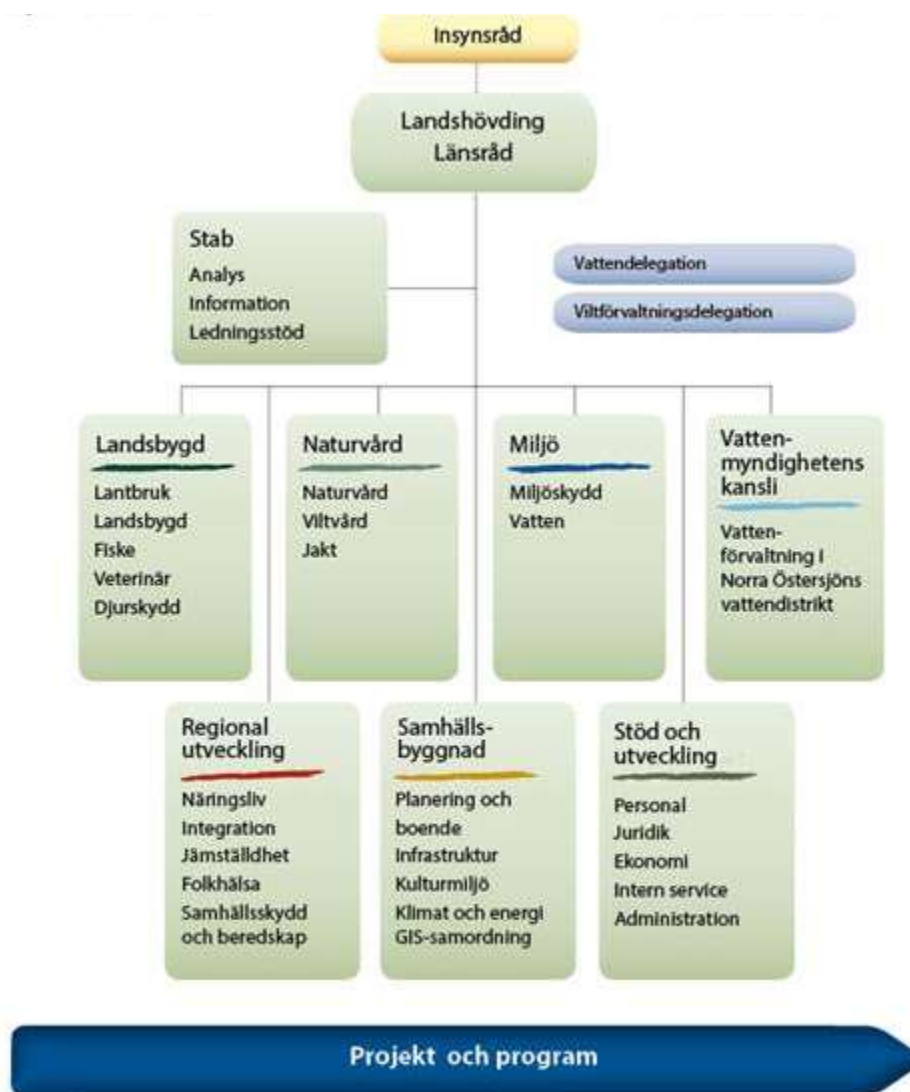
Verksamhetsidé

För Västmanlands invånare ser vi till att:

- Nationella mål får genomslag
- Olika samhällsintressen vägs samman och länets förutsättningar tas tillvara
- Våra beslut är rättssäkra och servicen god
- Vi är en efterfrågad samarbetspart

ORGANISATION

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Organisation

Länsstyrelsen har åtta enheter, två delegationer och ett insynsråd. Länsstyrelsens ledning har under 2015 bestått av landshövding Håkan Wåhlstedt, länsråd Anders Åhlund samt tf länsråd Åsa Halldorf.

Ledningsgrupp

I ledningsgruppen ingår landshövding, länsråd, enhetschefer samt personalchef och gruppen leds av landshövdingen.

RESULTATREDOVISNING

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÄS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga tabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer och resultat inom sakområdet. Därefter följer åiterrapporteringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska åiterrapporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) 2 § första stycke avseende nationella mål åiterrapporteras genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Övriga delar av 2 § länsstyrelseinstruktionen åiterrapporteras under rubriken Länsstyrelseinstruktionen 2 §.

De flesta belopp i resultatredovisningen är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser. Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Tidigare årsredovisningar är årsarbetskraften baserad på 1 760 timmar. Jämförelsetalen för 2013 - 2014 är därför omräknade utifrån det nya talet för en årsarbetskraft.

Medeltal anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer under året. Hänsyn är tagen till anställningsomfattning, längd på anställningen och tjänstledigheter. Uppgiften hämtas från Hypergene.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2015 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första - tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsens i Västmanlands vision och verksamhetsidé

Länsstyrelsen arbetar utifrån en vision och verksamhetsidé som tillsammans bildar utgångspunkt för att utveckla myndighetens styrning, planering och verksamhetsuppföljning. Det innebär att Länsstyrelsen prioriterar insatser och aktiviteter för en gynnsam utveckling av länet samt arbetar med att skydda och bevara sådant som är av värde och nytta för medborgare och natur.

Länsstyrelsens vision:

I samverkan utvecklar vi det goda och hållbara Västmanland.

Verksamhetsidé

För Västmanlands invånare ser vi till att:

- Nationella mål får genomslag
- Olika samhällsintressen vägs samman och länets förutsättningar tas tillvara
- Våra beslut är rättssäkra och servicen god
- Vi är en efterfrågad samarbetspart

För att visionen och verksamhetsidén ska få genomslag utgår Länsstyrelsens verksamhet från ett kundperspektiv.

Länsperspektivet är avgörande. Utvecklingen i länet är beroende av ett bra samarbete mellan enheterna och ett väl fungerande samspel med aktörer i länet och med vår omvärld.

Länsstyrelsen är angelägen om att följa upp och föra dialog om hur de nationella målen ska få genomslag i länet inom de sakområden som tillhör vår verksamhet. Det sker i den breda samverkan som Länsstyrelsen har med kommunerna, Landstinget, Västmanlands kommuner och landsting (VKL), andra statliga myndigheter, näringslivet och olika typer av organisationer.

Indikatorer

Redovisningen av de nationella målen genomslag i länet sker genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Länsstyrelsen kommenterar i årsredovisningen förändringar av indikatorvärden och relaterar dessa till Länsstyrelsens insatser och resultat. Indikatorerna ska beskriva hur de nationella målen får genomslag i länet samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelserna fick i uppdrag att utarbeta enhetliga indikatorer i regleringsbrevet både 2011 och 2012. Uppdraget samordnades av Länsstyrelsen i Örebro. Förslag till indikatorer redovisades till regeringen i juni 2012. Genom ett särskilt regeringsbeslut 2012-12-18 (S2012/8969/SFÖ) bestämdes att indikatorerna ska ingå i länsstyrelsernas årsredovisning från och med 2012 i enlighet med den rapport som Länsstyrelsen i Örebro redovisat till regeringskansliet.

Efter att indikatorerna nu använts i tre årsredovisningar 2012-2014 fick länsstyrelserna ett nytt uppdrag i regleringsbrevet 2015. I den slutrapport som Länsstyrelsen i Örebro lämnade till Regeringskansliet i september 2015 föreslås att flera indikatorer tas bort då de sannolikt inte tillräckligt knyter an till länsstyrelsernas insatser och beroende på att de har ett dåligt stöd bland länsstyrelserna. För några indikatorer föreslås mindre justeringar. I rapporten föreslås också att länsstyrelserna får ett nytt uppdrag att utarbeta nya indikatorer för de som föreslås tas bort och eventuellt för nya områden som tidigare inte haft indikatorer. Den viktigaste slutsatsen är att nya indikatorer måste ha en starkare koppling till länsstyrelsernas verksamhet och vara ordentligt förankrade hos länsstyrelserna. Denna del av rapporten kommer Regeringskansliet att återkomma till senare. De förslag till förändringar av indikatorerna som redovisats i rapporten till Regeringskansliet ska gälla fr.o.m. årsredovisningen för 2015.

Länsstyrelsen redovisar i årsredovisningen för 2015 indikatorer inom tre sakområden¹ som ska beskriva hur resultatet förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länet samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Indikatorernas återrapportering samt ytterligare redovisningar av hur Länsstyrelsen verkat för att nationella mål har fått genomslag redovisas inom de olika verksamhetsområdena.

¹ Utgiftsområde 23: Areella näringar, landsbygd och livsmedel, utgiftsområde 20: Allmän miljö- och naturvård samt utgiftsområde 13: Integration.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Övergripande

Länsstyrelsen är regeringens regionala företrädare, vilket innebär att det statliga helhetsperspektivet samt sektorsövergripande arbetssättet ska präglade verksamheten. Länsstyrelsen har en särskild ställning genom rollen som samordnare av olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Landshövdingen inbjuder årligen ledningarna för övriga statliga myndigheter som har verksamhet i länet. Vid samlingarna informeras om aktuella frågor för respektive myndighet. Varje träff har också ett speciellt tema. Vid 2015 års träff var temat flyktingsituationen i länet. Nätverksträffarna ger möjlighet till värdefullt erfarenhetsutbyte, samsyn och samarbete kring viktiga utvecklingsfrågor för länet.

Inom Länsstyrelsen finns flera tvärsektoriella arbetsgrupper inom bland annat fysisk planering, infrastrukturplanering samt energi- och klimatfrågor.

Västmannarådet och näringslivsstrategin Affärsplan Västmanland

Det finns en mångårig tradition av ett väl fungerande partnerskap i länet, såväl på politisk- som på tjänstemannanivå. Denna samverkan har under året utvecklats ytterligare framförallt inom näringslivsområdet genom Västmannarådets arbete med Affärsplan Västmanland. Västmannarådet är en strategisk ledningsgrupp för arbetet. Västmannarådet leds av landshövdingen och består av ledande företrädare för näringslivet, kommunerna, Landstinget samt Mälardalens högskola. Affärsplan Västmanland är indelad i tre insatsområden:

- Stärka det regionala ledarskapet,
- Utveckla och attrahera företag
- Arbeta med utmaningsdriven utveckling

Under 2015 har arbetet med att stärka det regionala ledarskapet främst koncentrerats på att ta fram prioriterade utvecklingsområden och en strategi för den närmaste tvåårsperioden. Under året har en kommunikationsplattform tagits fram för länet. Syftet är att lyfta fram och profilera länets styrkor för att attrahera kompetens och företag och för att lyfta ”vi-känslan” och medvetenheten om Västmanlands styrkor.

Under 2014 togs ett handlingsprogram fram för insatsområdet ”Utveckla och attrahera tillväxtföretag”. Programmet gäller för de tre närmaste åren. Metodiken bygger på att förstudier föregår eventuella genomförandeprojekt. Insatserna har under 2015 inriktats på utveckling av de ordinarie strukturerna inom länets innovationsstödsystem. Mycket fokus har legat på att skapa tydligare samverkansstrukturer, och gemensamma erbjudanden från länets företagsfrämjande organisationer. Tre förstudier som genomfördes 2014 i länet, med fokus på internationalisering, forsknings- och innovationsarbete samt strategiska insatser i nyföretagarcykeln har tagits vidare till större genomförandeinsatser under året. Till dessa har kopplats tre råd. *Internationaliseringsrådet* leds av Almi, med ytterligare representanter från Handelskammaren, Business Sweden, EEN (Enterprise Europe Network), Automation Region samt Länsstyrelsen. Även *innovationsrådet* leds av Almi. *Nyföretagarrådet* samordnas av

Västerås Science Park. Råden arbetar bland annat med gemensamma seminarier och bedömningar av affärsutvecklingscheckar respektive tjänste- och nätverkscheckar för att stötta export- och importinsatser i små och medelstora företag. Beslut om checkarna fattas av Länsstyrelsen. Det finns idag en allt större samverkan inom Östra Mellansverige bland Science Parks, inkubatorer, Almibolagen samt lärosätena i regionen.

Arbetet med utmaningsdriven utveckling ska bidra till att långsiktigt stärka utvecklingen inom länets styrkeområden automation, energi, järnväg och väldfärd/hälsa. Det sker genom nationell och internationell samverkan och genom samverkan mellan styrkeområdena sinsemellan. Fokus ligger främst på kompetensförsörjning, attraktion och forskning och innovation.

Kompetensrådet – referensgrupp inom kompetensplattformen

Länsstyrelsen samordnar Kompetensrådet som är referensgrupp i uppdraget med Kompetensplattformen. Under årets fyra möten har teman som validering, genomgång av analysmetoden bakom den regionala utbildnings- och arbetsmarknadsprognosen behandlats. Dialog har förts om kompetensbehov med representanter för styrkeområdena automation, energi och järnväg.

Plansamråd om kommunal planering

Länsstyrelsen arbetar tillsammans med kommuner och andra statliga myndigheter med rådgivning och tar fram regionala planeringsunderlag för den kommunala planeringen med översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Länsstyrelsen i Västmanland genomför plansamråd varje vecka med undantag för om det finns för få aktuella ärenden eller om det uppstår förhinder. Kommunerna bjuds in till samråden eller deltar på eget initiativ för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Trafikverket och Lantmäterimyndigheten får löpande inbjudningar till plansamråden. Andra statliga verk och myndigheter har inom ramen för Länsstyrelsens samordnande uppgifter inkluderats som remissinstans vid behov. Länsstyrelsen bjuder alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter när kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan.

Integrationsrådet

Integrationsrådet är ett strategiskt forum för regional samverkan kring mottagande och bosättning av nyanlända och ensamkommande barn. Integrationsrådet består av ledande kommunpolitiker och chefstjänstemän i länets kommuner och Landstinget samt ansvariga chefer för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Försäkringskassan. Rådet leds av landshövdingen och behandlar centrala samverkansfrågor kring flyktingmottagande som exempelvis bosättning, samhällsorientering och mottagande av ensamkommande barn. Under året har rådet även arbetat med en ny överenskommelse om mottagande av nyanlända och ensamkommande barn.

Strategiska miljöfrågor

Energi är ett av Västmanlands styrkeområden. Inom Östra Mellansverige finns en alltmer etablerad samverkan kring övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer. Flera gemensamma studier har genomförts om solel, laddstationer och biogas. Länsstyrelsen i Västmanland ansvarar för en förstudie om ett energieffektiviseringscentrum med målet att bidra till en effektivare energianvändning och till övergången till koldioxidsnål ekonomi

bland små och medelstora företag inom Östra Mellansverige. I övrigt har det skett en utökad samverkan mellan Energimyndigheten, Länsstyrelsen, energikontor, med flera.

Stärkt samordning för bredbandsutbyggnaden i länet

Länsstyrelsen har inrättat bredbandskoordinatorer, motsvarande 1,5 heltidstjänst. Bredbandskoordinatorerna ska bidra till att nå det nationella målet där 90 procent av befolkningen ska ha tillgång till bredband med en kapacitet på 100 Mbit/s. De förväntas stötta kommuner och lokala initiativ, samverka inom länet, bidra med och inhämta kunskap om behov och förutsättningar samt skapa nätverk i syfte att påverka bredbandsutbyggnaden i länet i en positiv riktning. Verksamheten är i ett uppbyggnadsskede och en projektplan kommer att tas fram för det kommande årets arbete. Arbetet sker i nära samverkan med Länsstyrelsens stödhandläggare för bredbandsprojekt och är nära sammankopplat med arbetet med den digitala agendan för Västmanland.

Storregionalt samarbete inom En Bättre Sits

Länsstyrelsen ingår tillsammans med planupprättarna i sju län i ett storregionalt samarbete kallat En Bättre Sits, som syftar till att gemensamt arbeta med länsöverskridande infrastruktur- och trafikeringsfrågor inom Östra Mellansverige. Under 2013 påbörjades ett arbete med att ta fram en ny regional systemanalys för Östra Mellansverige till 2016. Systemanalysen ska utgöra underlag för prioriteringar av infrastrukturåtgärder i perspektivet 2030 och 2050 och ska ligga till grund för Östra Mellansveriges inspel till den nationella infrastrukturplanen för perioden 2018-2029. För en utförligare redovisning, hänvisas kapitlet Infrastrukturplanering.

Fysisk planering och regional tillväxt för den attraktiva regionen

Länsstyrelsen har i samarbete med kommunerna i norra länsdelen, Landstinget och Trafikverket, deltagit i det nationella projektet DAR – Den attraktiva regionen. Länets pilotprojekt handlar om att utveckla former för samverkan mellan olika administrativa nivåer i syfte att uppnå regional utveckling genom att förbättra förutsättningarna för näringsliv, arbets- och studiependling, bostadsbyggande och en utvecklad samhällsservice. Under året har två delprojekt genomförts med stöd av medel från Tillväxtverket. Projekten har handlat om att utveckla samverkansformen Charette samt att ta fram ett planeringsverktyg i Minecraft för projektets tre kommuner med utvecklade funktioner anpassade för att arbeta med fysisk planering på lokal och regional nivå.

Mot sin vilja - metodstöd för myndigheter för gemensamt agerande

Länsstyrelsen har i samverkan med polisen, länets socialtjänster, Åklagarmyndigheten och ideella organisationer utformat ett gemensamt metodstöd för agerande när personer befinner sig utomlands, eller riskerar att föras utomlands, mot sin vilja. Stödet bygger på goda och unika erfarenheter av ett flerårigt samarbete mellan myndigheter i länet tillsammans med ideella organisationer, vilka vid flera tillfällen har lyckats få hem personer som mot sin vilja tvingats att stanna kvar i ett land för tvångsgifte. Metodstödet riktar sig alla som möter såväl barn och unga som vuxna och det ger information om begrepp och lagstiftning, signaler för att upptäcka utsatta personer, samt råd om handläggning och kontaktinformation till såväl myndigheter som ideella föreningar, vilka kan ge stöd.

Övriga verksamhetsområden

Ytterligare redovisningar om Länsstyrelsens sektorsövergripande arbetssätt samt samordning av olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser redovisas inom respektive verksamhetsområde i årsredovisningen.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Prioriterade insatser under 2015

Läget i länet i relation till nationella mål bildar utgångspunkt för inriktningen och prioriteringen av Länsstyrelsens insatser och preciseras i verksamhetsplaneringen samt Länsstyrelsens styr- och ledningssystem, se nedan. Under 2015 har arbetet omfattat ett brett fält av målområden, med en rad aktiviteter knutna till nationella mål. För en fullständig beskrivning av detta hänvisas till årsredovisningen i sin helhet. I det följande beskrivs de områden som Länsstyrelsen prioriterat på den övergripande nivån under året.

Det regionala utvecklingsprogrammet, RUP, reviderades i samverkan med länets kommuner, Landstinget med flera i juni 2014 och sträcker sig fram till 2020. Mot bakgrund av länsstyrelsens vision och verksamhetsidé utgör det regionala utvecklingsprogrammets sex insatsområden prioriteringarna från 2015 fram till 2020:

1. God livsmiljö
2. Rätt kompetens
3. Dynamiskt näringsliv
4. Effektiva kommunikationer
5. Hållbar energianvändning och klimatanpassning
6. Stark regional attraktivitet

Prioriteringarna ligger till grund för samtliga enheters verksamhetsplanering. Prioriteringarna innebär vidare att fokus sätts på dessa vid initiering av insatser/projekt inom ramen för beslutad budget, i den externa kommunikationen och i uppföljningen av verksamheten.

Insatserna ska genomföras på ett sådant sätt att förutsättningar ges för en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. Insatserna ska även genomsyras av uppdraget att arbeta för bättre jämställdhet.

Ett gemensamt tema att arbeta med fastställs varje år. Under 2015 har vatten varit det gemensamma temat.

Regionala indikatorer bidrar till att följa tillståndet i länet

Under 2014 inledde Länsstyrelsen ett arbete med att ta fram indikatorer för att följa utvecklingen inom insatsområdena i det regionala utvecklingsprogrammet. Resultatet redovisades vid en RUP-konferens i maj 2015. Nedan ges en kort sammanfattning av utvecklingen inom insatsområdena.

1. God livsmiljö

- Befolkningen i Västmanland ökar starkare än målet på 2000 invånare per år fram till 2020, men bostadsbyggandet håller inte samma takt.
- I länet nås endast ett fåtal av de nationella miljömålen till 2020.
- Det finns en ökad upplevd ohälsa bland unga flickor i länet.

2. Rätt kompetens

- Det är fortfarande en stor andel elever som inte når behörighet till gymnasiet, medan en allt större andel söker sig vidare till högskolan.
- Företagen har svårt att rekrytera rätt kompetens.
- Läget på arbetsmarknaden förbättras.

3. Dynamiskt näringsliv

- Produkter som tillverkas i Västmanland är efterfrågade, men en svag konjunktur i andra länder har en begränsande inverkan på exporten.
- Antalet nystartade företag ökar i länet.

4. Effektiva kommunikationer

- Kollektivtrafikens andel av det totala resandet ökar, men restiderna mellan Västerås och de större städerna i närområdet minskar inte.
- Bredbandstillgången för företag och hushåll blir stadigt bättre.

5. Effektiv energianvändning

- I Västmanland produceras alltmer solel samtidigt som energieffektiviteten i ökar i ekonomin.
- Klimatpåverkande utsläpp minskar i länet.

6. Stark regional attraktivitet

- Allt fler upptäcker Västmanland, vilket avspeglas i att antalet gästnätter ökar.
- Västmanlänningarna har fått större tillgång till värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Händelser som inträffat i länet

Höga nivåer av flyktingtillströmning

Den 22 september beslutade Landshövdingen att Länsstyrelsen skulle aktivera sin krishanteringsorganisation med anledning av flyktingsituationen. Organisationen har varit aktiverad fram till årsskiftet. Organisationen har bestått av funktionerna samhällsskydd och beredskap, integration, mänskliga rättigheter, juridik, kommunikation/ information, tjänsteman i beredskap (TiB) och administration. Verksamheten har varit starkt fokuserad på boendefrågor, mottagande av ensamkommande barn, samarbete med civilsamhället samt skola för nyanlända barn och ungdomar. En mer detaljerad beskrivning av krisorganisationen och dess verksamhet återfinns i kapitlet om Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsens tillsynsverksamhet genomförs inom ett stort antal områden så som djurskydd och veterinär verksamhet, samhällsplanering och boende, energi, krisberedskap, naturvård, miljöskydd, lantbruk och folkhälsa med mera. Tillsynen bidrar till att nationella mål får genomslag och att främja länets hållbara utveckling. Arbetet bedrivs som direkt tillsyn och i stor omfattning som förebyggande tillsyn genom informations- och utbildningsinsatser samt genom att Länsstyrelsen bistår med kunskapsunderlag för att bland annat kommunerna ska kunna bedriva en effektiv tillsyn.

Nedan ges några exempel på verksamhet inom tillsynsområdet 2015.

Djurskydd och veterinär verksamhet

Under 2015 har Länsstyrelsen informerat djurhållare med tillståndspliktig verksamhet enligt 16 § djurskyddslagen, vars tillstånd har löpt ut. Detta har genererat i ett flertal ärenden med ansökan om förnyat tillstånd. Länsstyrelsen utförde ett kontrollprojekt på cirkusar. Fem cirkusar som besökte länet kontrollerades och brister följdes upp vid ny kontroll. Länsstyrelsen har inom sitt arbete med förprovning av djurstallar utfört cirka 37 besiktningar av nya byggnadsåtgärder och även slutbesiktningar av äldre ärenden.

En konferens anordnades under hösten för veterinärer med villkorad läkemedelsanvändning. Konferensen hölls i Örebro och ordnades gemensamt av länsstyrelserna i Värmland, Västmanland och Örebro. Kontroller av läkemedel på gård har fortsatt under året, framförallt är det gårdar med grisproduktion som har kontrollerats. Överlag har det varit få avvikelser. Kontroll av djurhälsopersonal och läkemedel på gård kommer att prioriteras även under 2016.

Samhällsplanering och boende

Länsstyrelsen avslutade arbetet med en ny tillsynsvägledningsplan i mars 2015. Under 2015 har byggnadsnämnderna i Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg, Sala och Surahammar besökts. Syftet med träffarna har varit att informera om Länsstyrelsens tillsynsvägledning och kommunernas tillsynsvägledningsansvar.

Länsstyrelsen har deltagit i två länsstyrelsegemensamma träffar om tillsyn under året. Vid träffarna deltog även representanter för Boverket. Tema vid mötena har bland annat varit samordning av information och informationsmaterial. Vid höstens möte var även boende för asylsökande och nyanlända en stor och viktig fråga.

Energi

Länsstyrelsen i Västmanland har tillsammans med Länsstyrelsen i Uppsala och 11 kommuner genomfört ett projekt för att lyfta fram energifrågan i samband med tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter. Projektet avslutades under 2015, något i förtid eftersom ett nationellt projekt kommer att starta våren 2016. Resultatet visar att det krävs ett långt förberedelsearbete för att nå resultat eftersom det saknas praxis inom området.

Krisberedskap

Länets fem räddningstjänster/-förbund har fått besök av Länsstyrelsen under 2015 för att diskutera åtgärdsbehov och utmaningar som de står inför, dels utifrån de erfarenheter som har

dragits genom olika utredningar från den stora skogsbrandens, dels utifrån arbetet med de nya handlingsprogrammen som ska beslutas för nuvarande mandatperiod.

Naturvård

Under våren 2015 har Länsstyrelsen genomfört en informationskampanj avseende terrängkörningsbestämmelserna. Information har skickats ut till samtliga företag och privatpersoner som de senaste åren köpt ett terränggående motorfordon.

Länsstyrelsen har under hösten 2015 genomfört en informationskampanj avseende CITES²-bestämmelserna. Kampanjen har riktats mot auktionshandlare, arrangörer av marknader, second hand med mera. Syftet med kampanjen har varit att uppmärksamma dessa om CITES-bestämmelserna och därigenom försöka förhindra att de erbjuder föremål av hotade arter till försäljning.

Miljöskydd

Mälarenergi AB har uppfört en avfallseldad panna vid Kraftvärmeverket i Västerås. Hanteringen av avfallet medförde omfattande luktstörningar runt om i Västerås under 2014. Länsstyrelsen har följt upp effekterna av genomförda åtgärder med en intensifierad egeninitierad tillsyn under andra halvan av 2015. Länsstyrelsen hanterar fortfarande klagomål på lukt och kommer att fortsätta uppföljningen under 2016.

Länsstyrelsen har ett uppdrag att följa upp kommunernas operativa tillsyn enligt miljöbalken. Under 2015 har Länsstyrelsen följt upp hur kommunerna lever upp till kraven i miljötillsynsförordningen med avseende på jäv i organisationen, behovsutredning, register, tillsynsplan samt uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten.

Inom arbetet med förorenade områden samverkar länsstyrelserna i Mälardalen (Västmanlands, Södermanlands, Uppsala, Stockholms, Örebro samt Gotlands län) om utbildningsinsatser och andra projekt för kommunerna. Ett arbete pågår med att utarbeta en gemensam struktur för tillsynsvägledande aktiviteter för kommunerna och under 2015 har till exempel ett koncept för grundläggande utbildning i tillsyn av förorenade områden (GRUF) arbetats fram av länsstyrelserna i Mälardalen och Gotland. Utbildningen följer den övergripande efterbehandlingsprocessen och utgår från Naturvårdsverkets vägledningsmaterial från 2009. Utbildningen är anpassad till den kommunala miljöhandläggarens tillsynsroll, ärendetyper och förutsättningar. Två utbildningstillfällen om två dagar vardera har genomförts och totalt har 50 deltagare från kommunerna i regionen deltagit.

Det är av stor betydelse att öka andelen privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden för att uppnå större effekt och detta har varit en viktig del i Länsstyrelsens arbete med tillsynsvägledning under året. Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 70 procent av de objekt som är mest angelägna att utreda och åtgärda i länet. Länsstyrelsen har därför prioriterat att arbeta med tillsynsvägledning gentemot kommunernas miljöinspektörer. Två utbildningar har genomförts vid flera tillfällen och ett arbete med att ta fram en skriftlig vägledning, vilket kommer att slutföras 2016. Även inom den operativa tillsynen som Länsstyrelsen ansvarar för har privatfinansiering prioriterats och ett aktivt arbete med 7 objekt har skett under 2015.

² Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora.

Länsstyrelsen har samordnat ett seminarium om tillsyn av enskilda avlopp. Seminariet arrangerades tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna i Västmanlands-, Stockholms- och Uppsala län i juni månad. Ett drygt åttiotal miljöinspektörer från 41 kommuner i Norra Östersjöns vattendistrikt var med.

I samverkan med Länsstyrelsen i Uppsala län har Länsstyrelsen anordnat en utbildning för kommunerna om hur man bedriver tillsyn över tillståndsprövade miljöfarliga verksamheter. Cirka 60 miljöinspektörer från 17 kommuner deltog vid endagsutbildningen. Alla kommuner med tillsyn över A och B-verksamheter i Västmanlands län var representerade. Av utvärderingen framgår det att utbildningen fick ett högt betyg.

Lantbruk

Länsstyrelsen har ordnat två heldagar för tillsynsvägledning för miljötillsyn inom jordbruket. I mars hölls ett tillsynsvägledningsmöte där forskare från SLU bjöd in för att berätta om bedömningsverktyget Macro-db. Macro-db används för att bedöma risken för påverkan på grund- och ytvatten vid användning av bekämpningsmedel. Kursen riktade sig till kommuner och lantbrukare med mark inom vattenskyddsområde.

I Västmanlands län är 130 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar. Totalt är 24 procent av den totala jordbruksmarken ansluten till Greppa Näringen inom länet. Rådgivningen erbjuds främst till företag som har mer än 25 djurenheter eller över 50 hektar åkermark inom nitratkänsligt område. Länsstyrelsen har prioriterat rådgivningen till Sagåns och Svartåns avrinningsområden där övergödningsproblemet är omfattande. I första hand prioriterar Länsstyrelsen att genomföra planerade rådgivningar hos redan anslutna medlemmar. Under 2015 har totalt 40 rådgivningar i Greppa näringens regi genomförts. Därutöver har Länsstyrelsen genomfört tre välbesökta kurser om markstruktur, varav en med inriktning på strukturkalkning av jordbruksmark.

Alkohol och tobak

En tillsynsplan för 2015 har tagits fram och genomförts. Arbete med löpande granskning av inkomna beslut från kommunerna samt råd och stöd till kommuner i frågor som rör alkohol- och tobakslagen har fortsatt. Under året har tillsyn genomförts i hälften av länets kommuner. Länsstyrelsen har deltagit i Folkhälsomyndighetens utbildning för tillsynshandläggare i metoden kontrollköp. Under våren har handläggare från länsstyrelserna i Västmanland, Örebro, Uppsala, Östergötland, Gävleborg, Dalarna och Södermanland anordnat utbildningar i metoden kontrollköp vid två tillfällen för kommunala tillsynshandläggare.

Övrig förvaltning

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 20* och 21*			
Årsarbetskrafter män	1,82	2,96	0,88
Årsarbetskrafter kvinnor	0,82	2,47	1,40
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,69	3,50	1,57
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 468	12 955	3 134
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	2,34	5,60	2,09
Antal ärenden, inkomna och upprättade	609	639	454
Antal beslutade ärenden	601	667	443
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	2
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	343	314	280

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har minskat väsentligt mellan år 2014 och 2015. Detta beror till största delen på att Länsstyrelsen genomförde två allmänna val under 2014 och nu har verksamheten återgått till normal nivå.

Verksamhetskostnaderna har minskat väsentligt 2015 jämfört med 2014. Detta är beroende på ändrade redovisningsprinciper för utbetalning av Länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel. Utbetalningarna redovisas från och med 2014 på den VÄS-kod som det mottagande projektet avser. De utvecklingsmedel som används för att utveckla verksamheten inom övrig förvaltning (VÄS 20* och 21*) redovisas här och det skedde mindre utvecklingsarbeten inom VÄS 20* och 21* jämfört med 2014.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Tillsyn gällande kameraövervakning har skett i enlighet med gällande tillsynsplan.

Länsstyrelseinstruktion 4 §

1. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också de allmänna valen

Under året har inget allmänt val hållits.

Trafikföreskrifter

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män	0,00	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	0,51	0,53	0,69
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,33	0,34	0,48
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	811	557	675
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	0,43	0,24	0,45
Antal ärenden, inkomna och upprättade	131	126	105
Antal beslutade ärenden	141	113	110
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

Inga större förändringar har skett under året. Ärendevolymen är i stort sett konstant.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Ärendemängden gällande tävling på väg är fortsatt stor och hanterades främst under vår- och sommarsäsong.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män	0,60	0,28	0,84
Årsarbetskrafter kvinnor	7,42	7,41	6,72
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,20	4,95	5,20
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6359	10 958	7 873
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	4,72	4,74	5,25
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1448	1 380	1 321
Antal beslutade ärenden	1444	1 380	1 262
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	118

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna var höga 2014 beroende på att vi utvecklat ett IT-stöd för primärproduktionskontroll, vilket påverkade kostnaderna med cirka 3 miljoner kronor. Under 2015 återgick kostnaderna till det normala.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Djurskyddskontroll

Under år 2015 genomförde Länsstyrelsen Västmanland 467 djurskyddskontroller. Av dessa var 116 planerade kontroller (rutinkontroller) och 219 kontroller föranledda av anmälan. Antalet uppföljande kontroller uppgick till 86.

Länsstyrelsen har under 2015 informerat djurhållare med tillståndspliktig verksamhet enligt 16 § djurskyddslagen, vars tillstånd har löpt ut, om att söka nytt tillstånd. Detta har genererat i ett flertal ärenden med ansökan om förnyat tillstånd. Sammanlagt utförde Länsstyrelsen 58 kontroller som föranletts av ansökan om tillstånd. Knappt hälften av normalkontrollerna (planerade kontroller) som genomfördes 2015 var kontroller hos verksamheter med befintligt tillstånd eller utlöpt tillstånd. Arbetet kommer att fortsätta under 2016.

Länsstyrelsen utförde ett kontrollprojekt på cirkusar. Fem cirkusar som besökte länet kontrollerades. Brister uppföljdes vid ny kontroll. Det ledde till att två cirkusar förelades om att åtgärda brister gällande bland annat djurens utevistelse. Åtgärder kommer att följas upp nästa år.

Under året har Länsstyrelsen påbörjat en uppföljning av 2013 års projekt om kastrering av katter. Kattprojektet 2015 innefattar bland annat att genomföra kontroller på katthållning i samband med rutinkontroller på lantbruk eller hästhållningar, att informera kattägare som har utekatter om vilken lagstiftning som gäller samt att utveckla informationen i Länsstyrelsens beslut gällande katter. Analys av 2013 års projekt tyder på att kastreringskampanjen har haft effekt, då antalet ärenden gällande omhändertagande av herrelösa katter har minskat kraftigt sedan kampanjens genomförande. Projektet kommer att pågå även under början av nästa år.

Länsstyrelsen har sett ett behov av informationsmaterial om djurskyddskontroll, på andra språk än svenska. Länsstyrelsen har därför inlett ett arbete med att översätta informationen till i första hand engelska, finska och arabiska. Arbetet kommer att fortsätta under nästa år.

På grund av bland annat omsättning på djurskyddshandläggare i Västmanland under året samt att arbetet med kontroller av tillståndspliktiga verksamheter har prioriterats, så har Länsstyrelsen nedprioriterat kontroller på lantbruk samt kontroller av transporter på väg.

Förprovning

Under 2015 har Länsstyrelsen hanterat och beslutat 25 förprovningssärenden. Antalet ansökningar har minskat med cirka 10 ansökningar sedan 2014.

Länsstyrelsen har under 2015 utfört cirka 37 besiktningar av nya byggnadsåtgärder men också slutbesiktningar av äldre ärenden har skett.

Det har skett en insats med att avsluta äldre öppna förprovningssärenden, ett 40-tal ärenden har avslutas.

Livsmedelskontroll

För att uppnå målet med säkra livsmedel för konsumenterna har Länsstyrelsen under 2015 gjort kontroller hos cirka två procent av länets registrerade livsmedelsföretagare inom primärproduktionen. Kravet enligt den nationella kontrollplanen är en procent. Kontrollen utförs enligt kontrollplanen och alla registrerade verksamheter har riskklassificerats enligt Livsmedelsverkets modell. Riskklassningen sker automatiskt i Primör som är länsstyrelsernas gemensamma system för registrering, riskklassning, kontrolluttag och rapportering. Kontrollen samordnas där det är möjligt med tvärvillkorskontrollen. De brister som noterats vid kontrollerna har framförallt gällt lagring av spannmål. I Länsstyrelsens register Primör finns cirka för närvarande runt 900 primärproducenter. Länsstyrelsen kommer att fortsätta att uppdatera registret under 2016.

Arbetet med kommunrevisioner har fortgått och under 2015 har Länsstyrelsen påbörjat en fullständig revision av Västra Mälardalens myndighetsförbund, revisionsrapporten kommer att skickas till den reviderade nämnden i början av 2016. Vid revisionen framkom endast mindre avvikelser som gällde att säkerställa att man erbjuder ett referensprov vid provtagning och utformningen av kontrollrapporter. Våren 2015 avslutades den revision som påbörjades hösten 2014 av Västmanland-Dalarna Miljö- och byggnadsnämnd och en tillfredsställande åtgärdsplan har kommit in till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har även begärt in dokumentation för att följa upp den åtgärdsplan som kom in efter revisionen av bygg- och miljönämnden i Surahammar våren 2014.

Länsstyrelsen har som mål att se till att det finns ett forum där länets livsmedelsinspektörer kan träffas. De två länsmöten som anordnats under året är sådana forum där en samordning inom livsmedelskontrollen kan ske genom information och diskussioner. Vid båda mötena deltog en representant från Livsmedelsverket samt smittskyddsläkare och smittskyddssköterska. Livsmedelsinspektörerna har också informerat varandra om upplägg och resultat av olika projekt som bedrivits ute i kommunerna. Det är en viktig del för att skapa samsyn kring aktuella livsmedelsfrågor i länet, speciellt för de kommuner som bara har en livsmedelsinspektör.

Länsstyrelsen arrangerade i oktober ett seminarium om riskbaserad dricksvattenkontroll för livsmedelsinspektörer i Västmanlands och Uppsala län med föreläsare från Livsmedelsverket.

Åtterrapporering regleringsbrev

6. Länsstyrelserna ska rapportera om eventuella problem med hot och våld riktat mot personal inom verksamhetsområdet livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.

Under 2015 rapporterades en incident till arbetsgivaren gällande hot riktat mot djurskyddshandläggare. Incidenten polisanmälades, men förundersökningen lades ned.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2015	2014	2013
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	16	14	10
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	6,0	5,3	5,4
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,4	0,6	0,3
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,2	0,1	0,1
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,0	0,0	0,0
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0	0	1
Antal kontroller av hästpass	77	81	34

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar tabell 1.1

Kontroll av foder görs endast i form av tvärvillkorskontroller, totalt har 24 foderkontroller gjorts och tiden som redovisats i Agresso ligger strax under 0,1 årsarbetskrafter.

Länsstyrelseinstruktion 4 §

2. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Tillsyn över veterinärers verksamhet

Länsstyrelsen ska kontrollera djurhälsopersonalen i länet för att nå målet om att en bra och säker djurvård ges och att en god djurhälsa uppnås. I begreppet djurhälsopersonal ingår, förutom veterinärer, legitimerade djursjukskötare, legitimerade och godkända tandläkare, sjuksköterskor och sjukgymnaster samt godkända hovslagare. Det finns enligt Jordbruksverkets statistik 238 kontrollobjekt som bor i länet varav 147 är veterinärer. Kontrolluttag görs efter riskbedömning och efter anmälan. 2015 gjordes 9 fysiska kontroller av veterinärer och legitimerade djurskötare. Länsstyrelsen har även gjort dokumentationskontroller av samtliga 12 veterinärer med villkorad läkemedelsanvändning avseende livsmedelsproducerande djur. Vid kontrollerna har bland annat uppmärksammats att flera veterinärer har svårt att rapportera in föreskrivna journaldata till Jordbruksverkets datasystem. Ett arbete med att samordna kontrollen av djurhälsopersonal med kontrollen av hygienplaner ute i de veterinära verksamheterna har påbörjats.

En konferens anordnades under hösten för veterinärer med villkorad läkemedelsanvändning. Konferensen hölls i Örebro och ordnades gemensamt av länsstyrelserna i Värmland, Västmanland och Örebro. Från Västmanland deltog 9 praktiserande veterinärer.

Kontroller av läkemedel på gård har fortsatt under året, framförallt är det gårdar med grisproduktion som har kontrollerats. Överlag har det varit få avvikelser. Kontroll av djurhälsopersonal och läkemedel på gård kommer att prioriteras även under 2016.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Smittläget i Västmanland har varit gott under året. När det gäller anmälningspliktiga sjukdomar så har ett fall av MRSA på hund samt ett fall av kvarka har rapporterats in. I övrigt har det förekommit enstaka fall av listeros på får och CIRKAE på get. När det gäller salmonella har det påvisats på häst i ett fall samt i 6 fall på katt. Den häst som drabbats hade stått på klinik varför delar av denna spärrades och Jordbruksverket beslutade om spärrförklaring, smittskyddsutredning och sanering.

Länsstyrelsen följer fortlöpande sjukdomsläget i länet främst genom att följa rapporteringar från Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket. Salmonellaläget hos värphöns och slaktkyckling följs genom de provtagningsrapporter som kommer in till Länsstyrelsen. Länsveterinär har deltagit vid särskilt arrangerade epizootidagar vid fyra tillfällen i olika län för att informera om hantering av mjältbrandsutbrottet i Örebro 2011.

Regional tillväxt

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män	4,78	4,30	4,15
Årsarbetskrafter kvinnor	5,41	5,02	5,87
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	6,60	6,00	6,90
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	14 451	14 581	13 249
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	7,66	6,30	8,84
Antal ärenden, inkomna och upprättade	148	129	190
Antal beslutade ärenden	118	109	163
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	2	5
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	36 471	39 641	39 962
Brukarundersökning			
Nöjdindex ¹⁾ brukarundersökning – verksamhet 302, Företagsstöd inom regional tillväxt (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	76		

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 4032 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2015. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 19 deltagande länsstyrelser är 74.

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna är ungefär på samma nivå som föregående år. I jämförelse med 2013 beror ökningen främst på arbetet med näringslivsstrategin, Affärsplan Västmanland.

Årsarbetskrafterna är något högre jämfört med föregående år.

Bidragsutbetalningarna till tillväxtfrämjande projekt och företagsstöd minskade med drygt 3 mkr, jämfört med föregående år. Orsaken är främst att Länsstyrelsen fick ökat 1.1-anslag under 2013 och 2014, på grund av att svårigheterna på länets arbetsmarknad var större än i många andra län. För 2015 reducerades anlaget åter till en nivå före 2013. Därmed minskades utrymmet för utbetalningar.

Brukarundersökning 2015

Företagsstöd inom regional tillväxt

Länsstyrelsen har för denna verksamhet ett nöjdindex på 76, vilket är 2 enheter högre än genomsnittligt nöjdindex för samtliga länsstyrelser. Styrkor som lyfts fram i undersökningen är bland annat bemötande, svarstid via e-post och att det är lätt att förstå besluten. Ett förbättringsområde är till exempel den externa webbplatsens utformning och information. Resultatet kommer att användas som underlag till förbättringsarbete och beslutade aktiviteter ingår i verksamhetsplanen för 2016.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Dessa insatser redovisas nedan i detta kapitel om regional tillväxt.

Återrapportering regleringsbrev

23. Berörda länsstyrelser verksamheter inom det regionala tillväxtarbetet ska bidra till ett effektivt och resultatinkänt genomförande av den regionala tillväxtpolitiken, och bedrivs utifrån ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart perspektiv. Det regionala tillväxtarbetet ska grundas på analyser av regionala förutsättningar, uppföljningar och utvärderingar i syfte att främja lärande. Berörda länsstyrelser ska medverka i genomförandet av sammanhållningspolitiken i Sverige, inklusive europeiskt territoriellt samarbete. Kunskaper och erfarenheter från strukturfonderna ska återföras till och tas till vara i det regionala tillväxtarbetet. För sin uppgift i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet, med utgångspunkt i förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete och regeringens prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken – Innovation och företagande, Attraktiva miljöer, Kompetensförsörjning samt Internationellt och gränsöverskridande samarbete – ska berörda länsstyrelser ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Redovisningen ska vara uppdelad på regeringens prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken och innehålla de viktigaste insatserna i det regionala tillväxtarbetet under året, inklusive en bedömning av resultaten, samt en beskrivning av hur medel från anslag 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* under utgiftsområde 19 Regional tillväxt bidrar till att uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin. I sammanfattningen ska berörda länsstyrelser särskilt redovisa:

- insatser för att stärka samspelet mellan kommunernas översiktsplanering och det regionala tillväxtarbetet, samt hur detta samspel har utvecklats,
- arbetet med den regionala kompetensplattformen med fokus på hur samverkan om gymnasial utbildning och integration samt samverkan med berörda myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet har utvecklats samt
- exempel på genomförda aktiviteter och dess resultat inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen.

Viktigaste insatserna i det regionala tillväxtarbetet under året

I Västmanlands näringsliv är de stora globala företagen som ABB, Bombardier, Westinghouse, Seco Tools, Saab Aerotech med flera dominerande, men inte i lika stor utsträckning som under stora delar av 1900-talet. Sysselsättningsmässigt har industrin minskat med cirka 18 000 arbetstillfällen sedan 1990. De näringsgrenar som ökar är privata och företagstjänster samt handel.

Några särdrag för länet och dess näringsliv:

- Hög export, men storföretagen dominerar
- Hög andel tekniker - kunskapsintensivt
- Relativt hög tjänsteproduktion
- Ökat nyföretagande, men betydligt lägre än riksnittet
- Stor ut- och inpendling över både läns- och kommungräns
- Låg BRP-tillväxt samt svag tillväxt i varuproduktionen
- Relativt låg sysselsättningsökning
- Färre sysselsatta i mindre företag i förhållande till riksgenomsnittet
- Högre arbetslöshet än i riket i sin helhet

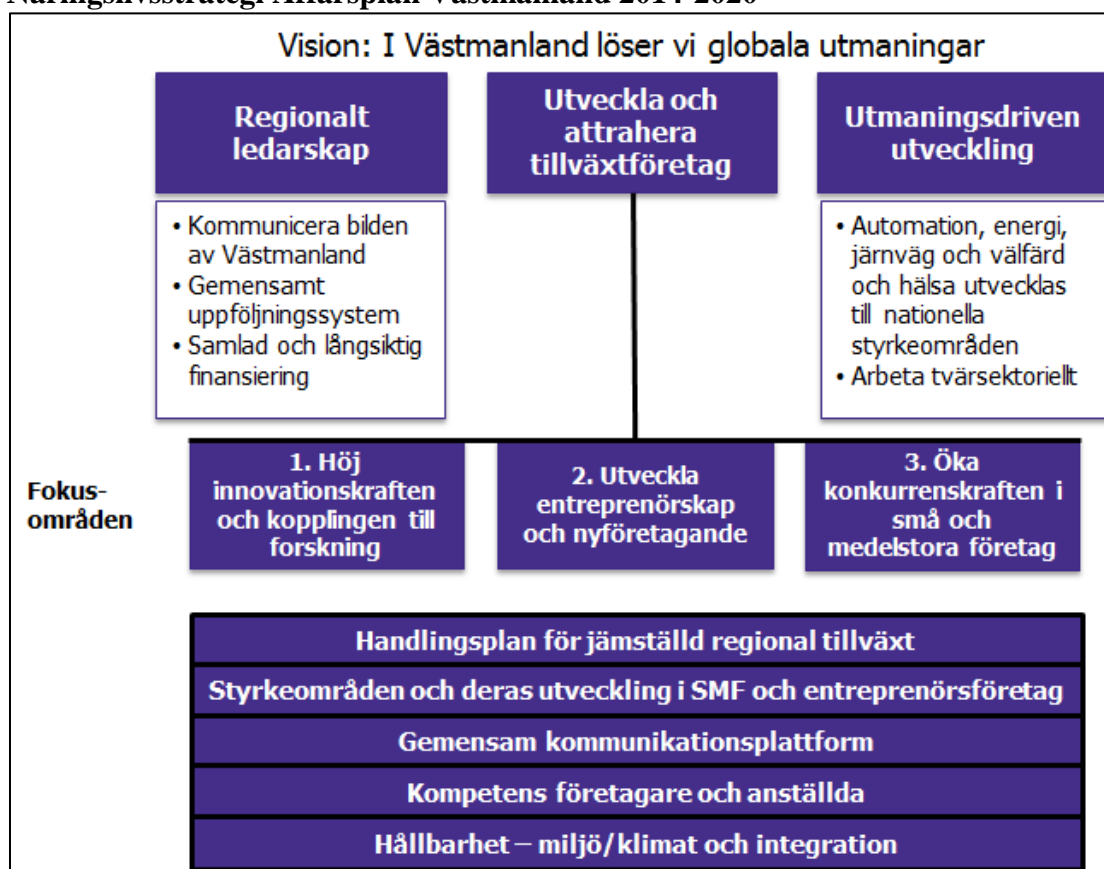
- Låg generell utbildningsnivå, mätt i andel med minst tvåårig eftergymnasial utbildning
- Högre andel utrikesfödda än många andra län
- Sysselsättnings- och tillväxtökning i Västerås, medan andelarna minskar i övriga kommuner i länet

Under 2015 har konjunkturen förbättrats, vilket bland annat avspeglats i en hög efterfrågan på företagsstöd. Här följer en redovisning av prioriteringarna och de viktigaste insatserna under året.

Innovation och företagande

Under 2013 togs näringslivsstrategin Affärsplan Västmanland 2014-2020 fram för länet. Utgångspunkten var EU2020, länets regionala utvecklingsprogram och dåvarande nationella strategi för regional tillväxt.

Näringslivsstrategi Affärsplan Västmanland 2014-2020

Under året har arbetet med genomförandet av strategin inriktats på följande för de tre insatsområdena:

1. Regionalt ledarskap

Västmannarådet är ledningsgrupp för arbetet med Affärsplan Västmanland. Rådet leds av landshövdingen och består av ledande företrädare för näringslivet, kommunerna, Landstinget samt Mälardalens högskola. Möten äger rum varje kvartal. Under 2015 har arbetet främst koncentrerats på att ta fram prioriterade utvecklingsområden för 2016-17 och en strategi för dessa områden. Under året har också en kommunikationsplattform tagits fram för länet. Syftet

är att lyfta fram och profilera länets styrkor för att attrahera kompetens och företag till länet och att lyfta ”vi-känslan” och medvetenheten om Västmanlands spetsområden. Genomförandet sker succesivt med början 2016.

Länsstyrelsen har hållit dialogmöten med de 40-tal näringslivsfrämjande aktörer som finns i länet. Möten har genomförts tre gånger under året. Innehållet har i huvudsak varit inriktat på att arbeta med ett gemensamt lärande av genomförda insatser samt att arbeta med förstudier inför genomförandeprojekt.

Länsstyrelsen har arrangerat näringslivsforum för kommunernas näringslivschefer vid fyra tillfällen. Inriktningen har, förutom erfarenhetsutbyte, varit att se på gemensamma insatser över kommungräns, främst avseende samarbete inom företagsetableringsfrågor och hur nyföretagarrådgivning kan ordnas i alla delar av länet.

Uppföljningssystemet ”Hållbar Tillväxt på lika villkor” togs i drift 2015. Det gemensamma jämställdhetsintegrerade uppföljningssystemet är ett resultat av en strategisk insats inom ramen för näringslivsstrategin Affärsplan Västmanland. Systemet innebär bland annat att företagsfrämjande aktörer ska redovisa deltagare i olika företagarinsatser uppdelat efter kön, aktivitet och bransch till Länsstyrelsen varje halvår. Det ger bra underlag för att utvärdera vilka målgrupper projektens insatser når. Att delta med uppgifter till uppföljningssystemet är ett villkor för att få regionala projektmedel och skrivs in som villkor i beslut om projektmedel. En första sammanställning gjordes efter första halvåret. Den visade att 43 procent kvinnor och 57 procent män tog del av aktörernas projektaktiviteter under första halvåret 2015.

Av deltagande företag och individer kom majoriteten från de tre branscherna tillverkning och utvinning, företagstjänster samt utbildning.

2. Utveckla och attrahera tillväxtföretag

Metod – förstudier

För att konkretisera näringslivsstrategin tog Länsstyrelsen fram ett handlingsprogram för insatsområdet ”Utveckla och attrahera tillväxtföretag” under 2014. Programmet gäller för de tre närmaste åren. Metodiken bygger på att förstudier föregår eventuella genomförandeprojekt. De företagsfrämjande aktörerna är själva delaktiga i både valet av förstudieområden samt genomförandet. Syftet med förstudierna är att få en bra grund att stå på inför eventuella genomförandeinsatser och projekt. Det är de företagsfrämjande aktörerna som vid dialogmöten själva väljer ut vilka förstudier som kan vara av intresse. Tre förstudier har genomförts under året och genomförandeinsatser är på gång (se nedan).

Utveckling av länets innovationsstödssystem

Insatserna har under 2015 inriktats på utveckling av de ordinarie strukturerna inom länets innovationsstödsystem. Mycket fokus har legat på att skapa tydligare samverkansstrukturer, och gemensamma erbjudanden från länets företagsfrämjande organisationer. Insatserna är kopplade till de indikatorer och de målsättningar som klargjorts inom ramen för länets regionala utvecklingsprogram (RUP). Givet den position som Västmanland har som Sveriges starkaste exportlän, med kunskapsintensiv teknisk och industriell utveckling inom automation, energi, järnväg och välfärd och hälsa, så har arbetet en tydlig bäring på nationella satsningar som Exportstrategi, Nyindustrialiseringsstrategi.

Tre råd för innovationsutveckling, internationalisering och nyföretagande

För att stärka den ordinarie strukturen har tre samlande förstudier som genomfördes 2014 i länet, med fokus på internationalisering, forsknings- och innovationsarbete samt strategiska insatser i nyföretagarcykeln tagits vidare till större genomförandeinsatser under året.

Till dessa har kopplats råd för innovationsutveckling, internationalisering och nyföretagande som samordningsansvariga kallar till. Råden arbetar med gemensamma insatser och projekt samt med en samlad bedömning om finansiering av företag som ska ta nästa steg i sin utveckling. Råden gör det också enklare för företagen att komma i kontakt med de företagsfrämjande aktörerna i länet. Vissa delar av arbetet pågår, medan andra är i inledningsfasen. *Internationaliseringsrådet* har kommit igång med fem export- och importfrämjande aktörer under ledning av Almi. Rådet arbetar bland annat med gemensamma seminarier och bedömning av affärsutvecklingscheckar för export- och importinsatser i mindre företag. *Nyföretagarrådet* samordnas av Västerås Science Park och *innovationsrådet* av Almi. Delar av arbetet har finansierats via större länsgemensamma projekt. Det finns idag en allt starkare samverkan inom Östra Mellansverige bland annat mellan Science Parks och inkubatorer, Almibolagen samt lärosätena.

Handlingsprogram 2015-17 för område utveckla och attrahera tillväxtföretag**3. Utmaningsdriven utveckling**

Insatserna inom detta område har varit inriktade på att långsiktigt stärka utvecklingen inom länets styrkeområden, automation, energi, järnväg och hälsa. Det sker genom dels nationell och internationell samverkan och kommunikation samt genom samverkan mellan styrkeområdena. På så sätt skapas en plattform för tvärsektoriellt samarbete. Inom styrkeområdena finns det nationell och internationell spets och kritisk massa. Arbetet är fokuserat på bland annat kompetensförsörjning och attraktion samt forskning och innovation.

Arbetet har bland annat resulterat i ett större projekt inom EU:s strukturfonder under perioden 2016-18, en ansökan inom automation till Vinnovas Vinnväxtprogram samt ett Interregprojekt (se under avsnitt Internationalisering/gränsöverskridande samarbete) tillsammans med sex

andra europeiska regioner. Därtill finns flera pågående initiativ, exempelvis inom Robotdalen, Triple Steelix och Innovationsområdet Processindustriell IT och Automation. Dessa kluster deltar alltmer som viktiga parter i det ordinarie näringslivsfrämjande systemet i länet. Utöver detta har ett antal större möten och konferenser arrangerats såsom energikonferensen HUB 2015, Automation Summit, På rätt spår (järnvägssamling) och Innovationsriksdagen. Länet har också haft besök av bland annat kungahuset, statsminister Stefan Löfvén, och näringsminister Michael Damberg, Westinghouse globala VD och en stor mängd näringslivspersoner vid konferenserna. Delar av IVA:s Kungliga Teknikresa var förlagd till Västmanland.

För att utveckla det regionala tillväxtarbetet kopplat till denna del av Affärsplanen och planen som helhet, har Länsstyrelsen gått in som projektägare och projektledare i två större satsningar. Den ena satsningen, *Plattform för utmaningsdriven utveckling*, syftar till att ytterligare lyfta styrkeområdesarbetet nationellt och internationellt. Arbetet finansieras av Tillväxtverket. Den andra satsningen, *ÖMS Smart specialisering*, syftar till att utveckla en strategi och färdplan för smart specialisering i Östra Mellansverige (ÖMS). Arbetet finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden tillsammans med samtliga fem län och regioner i ÖMS.

Omfattande företags- och entreprenörskapsinsatser

Två förstudier har genomförts i samverkan mellan företagsfrämjande aktörer inom ramen för handlingsprogrammet: ”Utveckling av internationalisering i små/medelstora företag” och ”Strategiska insatser i nyföretagarprocessen”. De har resulterat i två genomförandeprojekt, där bland annat ett internationaliseringsråd respektive ett nyföretagarråd har bildats för samordning och gemensamma insatser. Råden bedömer affärsutvecklingscheckar för export/import respektive tjänste- och nätverkscheckar för mindre företag. Beslut om checkarna fattas sedan av Länsstyrelsen.

Två större EU-finansierade projekt ingår också i handlingsprogrammet, Tillväxtlyftet och Stuns. Almi är projektägare för båda projekten. Flera företagsfrämjande aktörer medverkar i genomförandet.

Tillväxtlyftet är inriktat på coaching och konsult hjälp för företag med tillväxtpotential inom alla branscher.

Stuns innebär kompetensutveckling inom drygt 250 solo-/mikroföretag under tre år.

En ny förstudie pågår inom handlingsprogrammet ”Entreprenörskap för barn och unga”. Förstudien genomförs med mot bakgrund av att entreprenörskapet är relativt utvecklad i länet. Näringslivet domineras av stora företag och organisationer. Barn och unga är en viktig långsiktig målgrupp. Efter förstudien vidtar dialog om ett eventuellt genomförandeprojekt.

Ökad efterfrågan på företagsstödet

Länsstyrelsens stöd till enskilda företag har mer än fördubblats sedan 2014 och åren dessförinnan (se tabell beslutade företagsstöd). Orsaken finns sannolikt i en förbättrad konjunktur och i ett ökat samarbete med andra företagsfrämjande aktörer som förmedlar företagskontakter till Länsstyrelsen.

Arbetet med att få fram fler innovatörer har fortsatt inom *Innovationsrådet*, där Almi är sammankallande. Rådet har innovatören i fokus och vilka möjligheter hon/han har att få stöd genom ett samarbete mellan aktörer inom rådet.

Det har också bildats ett *Internationaliseringsråd* med fokus på företag som vill satsa på internationalisering. Handelskammaren, Almi, EEN (Enterprise Europe Network), Business Sweden, Automation Region ingår i rådet tillsammans med Länsstyrelsen.

Beslutade företagsstöd 2015 efter inriktning

Ändamål	Antal	Därav antal företag ledda av kvinnor	Därav antal företag ledda av personer med utländsk bakgrund	Belopp 2015 (tkr)	Belopp 2014 (tkr)
Investeringar maskiner/utrustning	9	0	0	8 124	2 848
Konsultcheck breddad marknad	13	3	1	1 776	527
Konsultcheck IT-utveckling	13	4	1	1 418	740
Innovationsutveckling (sådd o FoI-checkar)	8	1	0	2 491	2 299
Summa	43	8	2	13 809	6 414

Kommentar till tabell

Andelen beviljade stöd till kvinnor visar på en ökning från 13 procent till 19 procent. Precis som föregående år är inriktningen på konsultcheckarna lika fördelade mellan breddad marknad och IT-utveckling. Investeringsbidragen utbetalades till största delen till maskinköp.

Under flera år har även en uppföljning gjorts av hur företagen upplever handläggningstider, hur ansökningsförfarandet fungerar och om stödet hjälpt dem med investeringen med mera. Ingen ökning kan ses vad gäller om stöden leder till satsningar på miljö, jämställdhet eller integration. Handläggningstiderna upplevs kortare både vid ansökan och vid utbetalning. Ansökan via webben används av betydligt fler och upplevs enklare än tidigare år. Det framkommer också att Länsstyrelsens stöd var viktigare än föregående år för att investeringen skulle kunnat genomföras.

Bedömning av resultatet av gjorda prioriteringar

Insatserna för länets kluster/styrkeområden och genomförandet av handlingsprogrammet ”Utveckla och attrahera tillväxtföretag” har inneburit stora steg framåt i det långsiktiga arbetet. Åtgärderna har haft stor betydelse för smart specialisering enligt EU 2020, kvalitativ support till små och medelstora företag med tillväxtpotential, ökad samverkan mellan länets företagsfrämjande aktörer och att entreprenörsandan ökat i länet.

Attraktiva miljöer

Ökats samspel översiktsplanering – regionalt tillväxtarbete

Länsstyrelsen har i samarbete med kommunerna i norra länsdelen och Trafikverket, drivit projekt DAR – Den attraktiva regionen. I en seminarierie har kommunerna fått stöd i sitt långsiktiga planeringsarbete. Näringslivsutveckling, infrastruktur, boende, samhällsservice har varit input i arbetet. Som metod har bland annat dataspelet Minecraft använts för att

modellera fram en fysisk planering i olika alternativ. Länsstyrelsen överväger att använda detta arbetssätt även för andra kommuner i länet.

Företagsklimat, kultur och turism

I Svenskt Näringslivs årliga undersökningar om företagsklimatet, ligger länets kommuner generellt på undre halvan av rankinglistan. Länsstyrelsen har under flera år stöttat lokala insatser för bland annat ökad förståelse för företagande bland kommunernas handläggare och tjänstemän, samt ökad kommunikation mellan kommun och det lokala näringslivet. Surahammar har successivt förbättrat sin ranking och driver ett långsiktigt utvecklingsarbetarbete. Det är en form av pilotarbete som under året har fått stöd av både Länsstyrelsen och Tillväxtverket för en treårig insats. I stöd villkoren nämns att spridning av erfarenheterna årligen ska göras till länets kommuner under projektets gång.

Kulturens roll är viktig, främst för länets invånare, men också som attraktionsfaktor. Under året har bland annat två projekt genomförts med finansiering och medverkan av Länsstyrelsen. En utlysning gjordes tillsammans med Landstinget under hösten om kulturmedel för fria grupper och kulturentreprenörer. Tio projekt beviljades pengar för nytänkande insatser. Den andra satsningen är på Bergslagens kultur och turism där Intresseföreningen Bergslaget fått medel för utveckling av främst tre kulturhistoriskt värdefulla miljöer i länet; Sala silvergruva, Medeltidsmuseum Norberg samt Ekomuseum Bergslagens objekt i länet.

Besöksnäringen är i ett globalt perspektiv större än tillverkningsindustrin. Även i Västmanland ökar turismen, mätt i gästrätter och besökare, men från en låg nivå. Under året har i huvudsak tre strategiska insatser genomförts:

- ”Internationell affärsutveckling för besöksnäringföretag” är ett projekt som ska kompetensutveckla och stötta företagen i deras arbete för att attrahera besökare från främst Tyskland och Holland. En inriktning är också att få företagen att samarbeta om paketlösningar avseende logi, upplevelser och mat.
- Den andra insatsen, ”Convention Bureau”, handlar om att initiera och attrahera stora evenemang och konferenser. Insatsen omfattar logianläggningar och lokaler i hela länet, men med huvudpunkt i Västerås.
- Det tredje projektet är ”Smaka på Västmanland”. Arbetet är inriktat på affärsutveckling, profilering, förädling och distributionssamarbete för småskaliga livsmedelsproducenter i länet och ligger i linje med den nationella satsningen ”Det nya matlandet Sverige”.

Bedömning av resultatet av gjorda prioriteringar

Insatserna under 2015 ligger väl i linje med det regionala utvecklingsprogrammets insatsområde ”Stark regional attraktivitet” med betoning på natur- och kulturvärden, besöksnäring och lokal utveckling. Det är långsiktiga insatser som på sikt i huvudsak bör drivas i affärsmässiga former, men som i ett antal år framöver utvecklas och drivas i projektform.

Kompetensförsörjning

Många långsiktiga utmaningar

Målet för insatsområdet *Rätt kompetens* i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) är att Västmanlands arbetsliv har tillgång till rätt kompetens. Till utmaningarna hör främst betydande matchningsproblem på arbetsmarknaden, hög andel gymnasieelever som avslutar sin utbildning utan fullständiga betyg samt en generellt lägre utbildningsnivå i länet jämfört med riket. Näringslivet med tydliga styrkeområden inom energi, automation och järnväg har stora rekryteringsbehov inom teknikområdet. Dessutom finns omfattande personalbehov inom vård, skola och omsorg som behöver hanteras.

Arbete under året inom uppdraget med kompetensplattform

Satsningarna har under året koncentrerats till insatser för studie- och yrkesvägledning, metoder för att förebygga avhopp från gymnasiet samt framtagande av prognosmaterial som underlag för dialoger och beslut kring utbildning och arbete i länet. En utredning har också genomförts angående gruv- och mineralnäringens kompetensbehov. I det kortare perspektivet har satsningar genomförts för att lindra obalanser på arbetsmarknaden. Det har bland annat skett genom regionala utvecklingsprojekt inriktade på fler YH-utbildningar till länet, utveckling av SLU:s Skogsmästarskola i Skinnskatteberg samt mobiliseringsarbete inför utlysningar inom socialfonden med fokus på kompetensutveckling för sysselsatta inom olika branscher. Ett löpande arbete pågår inom ramen för uppdraget med kompetensplattform. Nedan redovisas en kort beskrivning av insatserna.

Projekt Regional utbildnings- och arbetsmarknadsprognos 2025

Prognosen tas fram inom ramen för uppdraget med kompetensplattformen för Västmanlands, Södermanlands, Örebro och Östergötlands län. Det långsiktiga analysunderlaget ska utgöra ett kvalitativt prognosunderlag inför beslut om utbildning och arbete för individer, organisationer och strukturer. Sysselsättningsprognosen har färdigställts av WSP och SCB. Framtagande av utbildnings- och arbetsmarknadsprognosen befinner sig i slutfasen. En gemensam konferens och kommunikationsinsatser planeras till 2016.

Kompetensrådet

Länsstyrelsen samordnar Kompetensrådet som är referensgrupp i uppdraget med Kompetensplattformen. Under årets fyra möten har teman som validering, genomgång av analysmetoden bakom den regionala utbildnings- och arbetsmarknadsprognosen behandlats. Dialog har förts om kompetensbehov med representanter för styrkeområdena automation, energi och järnväg.

Projekt Vägledning Västmanland

Projektet Vägledning Västmanland har pågått sedan 2014 och kommer att avslutas i juni 2016. Projektet syftar till att utveckla en kommunövergripande och gemensam stödfunktion för länets studie- och yrkesvägledare. Skolledare och politiker i länet står bakom att en stödfunktion inrättas. Närmare innehåll och finansiering kommer att konkretiseras 2016.

Under året har projektet arrangerat bland annat nedanstående aktiviteter:

- Vägledarforum på temat Vård och omsorg respektive temat Nyanlända och genus.
- Konferensen Kompetens för tillväxt på temat Bilder av yrken och branscher – arbetslivet i media, på nätet och i dagligt tal, i samarbete med Mälardalens högskola.
- Nätverksträff/föreläsningen ”Hur står det till med vägledningen?”

- Samarrangemang med Skolverkets utbildningssatsning Skola - arbetsliv

Regeringsuppdrag om gruv- och mineralnäringen

Fem län berörs av uppdraget kopplat till gruv- och mineralnäringen. Syftet är att utarbeta en plan för att möta näringens långsiktiga kompetensförsörjningsbehov i respektive region. Uppdraget har ett länsövergripande perspektiv. Det konkreta arbetet inom uppdraget görs gemensamt för flera län i Bergslagen och norra Norrland. Under året har möten hållits i Örebro och i Västerås. Trelänsgruppen för Bergslagen har löpande haft arbetsmöten under året. Deltagande har också skett i konferensen Workshop gruv- och mineralnäringens framtida kompetensförsörjning samt i SweMins³ seminarier i Stockholm. Länsstyrelsen har också medverkat i ansökan avseende förstudien Ökad samverkan och smart specialisering inom gruvor, mineralnäring och metallurgi för svensk konkurrenskraft.

Gruv- och mineralindustrins starka konjunkturberoende skapar en kraftig variation i arbetskraftsbehovet. I nuvarande situation bedömer Arbetsförmedlingen att det behövs viss arbetskraft enligt följande: personalchefer, geologer och geofysiker, civilingenjörer inom gruvteknik och metallurgi, elingenjörer och eltekniker, ingenjörer och tekniker inom gruvteknik och metallurgi, kartingenjörer, säkerhetsinspektörer, motorfordonsmekaniker och reparatörer, maskinmekaniker och reparatörer, elmontörer och reparatörer, operatörer till stenkross och malmförädling. Antalet lediga tjänster är få i nuläget och bedöms vara så även under 2016.

Beviljade projekt

Följande projekt har under året fått projektmedel inom ramen för det regionala utvecklingsprogrammets insatsområde *Rätt kompetens*:

- YH Mälardalen 2015. Fortsatt satsning i tvålänsprojektet som syftar till att få fler relevanta utbildningar beviljade i Mälardalsområdet och att öka kännedomen om utbildningsformen, både inom arbetslivet och hos dem som söker en utbildning.
- Internationalisering av Skogsmästarskolans verksamhet under det tredje och avslutande året.
- Unga till studier och arbete. Åtgärder för att få fler att fullfölja gymnasieskolan.

Mobilisering för projekt inom EU:s socialfond

Länsstyrelsen har under året drivit en process med intressenter i länet inför aktuella utlysningar inom Europeiska socialfonden. Syftet har varit att ge potentiella projektägare stöd i projektplaneringen, se till behoven i länet samt inriktningarna i det regionala utvecklingsprogrammet. Arbetet har resulterat i följande ansökta och beviljade ansökningar för länet:

- *Unga till studier och arbete*, ett ÖMS-gemensamt projekt till länet med Västmanlands kommuner och landsting som projektägare i länet.
- *Kompetensutveckling för solo- och mikroföretag*, med Almi Mälardalen som projektägare.

En ansökan är också inlämnad inom utlysningen *Kompetensutveckling inom vård- och omsorgsbranschen*, med Landstinget som projektägare. Beslut väntas i mars 2016.

³ Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige.

Bedömning av resultatet av gjorda prioriteringar

Insatserna inom Vägledning Västmanland, uppdrag om gruv- och mineralnäringen, regional utbildnings- och arbetsmarknadsprognos samt diskussionerna i Kompetensrådet har i hög grad resulterat i konkreta utbildningsinsatser. Arbetet har också lett till framtagande av analyser till utvecklad samverkan med myndigheter, akademi, skolhuvudmän och näringsliv. Genom insatserna sker även tät samverkan med andra regionala kompetensplattformar, ett erfarenhetsutbyte som är värdefullt för utvecklingen av kompetensplattformen i Västmanlands län.

Gemensamt för alla insatser är inriktningen på att utveckla individers position på arbetsmarknaden, vilket i hög grad bidrar till uppfyllande av målet att Västmanlands arbetsliv ska ha tillgång till rätt kompetens.

Internationellt gränsöverskridande samarbete

Internationalisering har blivit ett alltmer tydligt inslag i många tillväxtaktiviteter och det finns en stark enighet om att allt det som redan pågår bör lyftas fram och både göras mer synligt och tillgängligt för fler. Samtidigt är inte internationalisering en separat utveckling utan primärt ett verktyg och stöd i många delar av tillväxtarbetet. Några insatser under 2015 är:

- **Internationaliseringsråd och samverkan kring exportfrämjande insatser**

Företrädarna för länets styrkeområden, Almi (samordnar), Handelskammaren Mälardalen, Business Sweden och Automation Region, arbetar tillsammans med långsiktigt exportfrämjande insatser. Inom ramen för projektet "Världens marknader" finansieras delar inledningsvis under 3 år. Arbetet omfattar delegationsresor, uppsökande verksamhet mot små och medelstora företag, informationsseminarier samt bättre samordning mellan aktörerna i länet (i samma anda som team Sweden gör nationellt som en del av Exportstrategin). Direkta företagsstöd i form av affärsutvecklingscheckar har nyttjats för att stötta företag som har ambitioner att verka på en internationell marknad.

Almis ÖMS-gemensamma regionalfondsprojekt Tillväxtlyftet (3 år, 64 mkr) syftar också till att lyfta företag med internationaliseringsambitioner, vilket också knyts till arbetet bland annat genom Almis samordningsansvar.

- **Samverkan inom styrkeområdena internationellt**

Styrkeområdenas organisationer (Automation Region, Robotdalen, Energy Competence Center med flera) har fortsatt samverka under året för att bland annat identifiera och kontakta intressanta regioner och kluster internationellt samt se hur de kan stötta vid delegationsbesök. Detta arbete fortsätter under 2016.

- **Arbete enligt Östersjöstrategin**

Länsstyrelsen är inte konkret engagerad i något av strategins flaggskeppsinitiativ eller har någon gräns direkt till Östersjön. Flera insatser är dock i linje med strategins mål.

Inom område "Länka samman regionen" pågår tillsammans med Handelskammaren Mälardalen ett projekt för att förstärka Mälarsjöfarten och därmed transporter av gods/råvaror direkt ut på Östersjön till och från länet till andra länder i området (under iakttagande av EU:s svaveldirektiv). Under året har också projekt Nyckelstråket pågått,

som syftar till att stärka EU:s TEN-T-infrastruktur genom Mälardalen till Göteborg och som i förlängningen är viktig för att knyta ihop centrala Östersjöområdet transportmässigt.

För målet ”Rädda havsmiljön” arbetar Länsstyrelsens miljöenhet och Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, stationerad till Länsstyrelsen Västmanland, med att begränsa utsläppen av kemikalier och gödningsämnen i sjöar och vattendrag; vatten som i slutändan rinner ut i Östersjön. Under året också har pågått ett förberedelsearbete för att söka medel ur EU:s program för ”Life IP Rich waters”, där också samarbete ska ingå med parter inom Östersjöområdet.

Med syfte att öka regionens konkurrenskraft startade under året projekt ”Sme2Go” med medel från EU:s program för Central Baltic.

- **Investeringsfrämjande**

Business Sweden och den del som tidigare ingick i Invest in Västmanland har tillsammans med kommunerna och Länsstyrelsen jobbat med att se hur ett aktivt arbete med att attrahera investeringar kan bedrivas. Arbetet har haft svårt att komma fram på grund av de begränsade resurserna inom kommunerna och länet. Det har samtidigt gett en bra grund för ett fortsatt arbete under 2015, i vilket även ett proaktivt arbete att få existerande företag att stanna kvar och expandera kommer att ingå.

- **EU-kontor och andra internationella kontakter**

En viktig del i arbetet med både Affärsplan Västmanland och projektet ÖMS Smart specialisering är samverkan inom EU och med andra intressanta regioner och kluster/målmarknader. Arbetet har bland annat inriktats på:

- I samarbete med Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) har det under året genomförts ett mer aktivt samarbete med Stockholmsregionens EU-kontor, vilket är det som stöttar verksamheten i Västmanland. En plan har tagits för 2016, där även samverkan inom ÖMS kommer involvera EU-kontoren.
- Några delegationsresor bland annat till Bryssel och matchmaking-event och för lärande i bland annat Danmark har genomförts.
- I länet finns även kopplingen till den nationella påverkansplattformen för Horizon 2020 som sannolikt kommer ligga på Energy Competence Center och forskningsinstitutet SP (Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut), ett EU samarbete inom Interreg-programmet för mer innovativa företag och lösningar inom järnvägsområdet samt flera insatser inom bland annat Västerås stad, Arboga med flera kommuner.

Bedömning av resultatet av gjorda prioriteringar

Sammantaget har året inneburit att dels viktiga kontakter och samverkansformer satt sig, dels att en plan för ett mer strukturerat internationaliseringsarbete kan utvecklas under 2016 och framåt. Där är kommunernas arbete, de näringslivsfrämjande aktörerna och Länsstyrelsen självt viktiga samverkansparter och pådrivare.

Beslutade belopp 2015 för 1.1-anslaget efter områden enligt nationella strategins insatsområden

Insatsområden enligt den nationella strategin	Delområden	Belopp (tkr) 2015	Belopp (tkr) 2014
Innovationer	Innovationer	8 500	6 950
	Kluster	3 800	4 753
	Miljö/energi	1 764	800
	Innovationsstöd	2 491	1 849
	Summa	16 555	14 352
Entreprenörskap/företagande	Nyföretagande	1 030	1 917
	Affärsutveckling	3 139	3 867
	Konsultcheck/invest.bidrag	11 318	4 115
	Summa	16 087	9 899
Attraktiva miljöer	Transporter/fysisk plan	0	1 772
	Ökad attraktionskraft	600	0
	Bredband/digitalisering	250	0
	Kultur/turism	2 685	3 350
	Analys/program	1 400	1 405
	Kommersiell service	1 400	201
	Summa	6 335	6 728
Kompetensförsörjning	Utbildning	3 608	925
	Arbetsmarknad	388	440
	Summa	3 996	1 365
Strategiskt gränsöverskridande samarbete	Internationalisering	1 800	250
Jämställdhet/integration		350	1 008
Totalt anslaget		44 523	33 602

Kommentarer till tabell

Den ökade beslutsnivån för 1.1-anslaget 2015 jämfört med 2014, ligger till största delen i en ökning av volymen på beviljade företagsstöd (se även tidigare tabell över företagsstöden). Närmare 75 procent av pengarna har använts inom område innovationer och företagande. Jämfört med föregående år har också beslutade insatser inom utbildning och internationalisering varit större, vilket hänger samman med att två större projekt sätts in inom respektive område. Det är projekten Unga till studier och arbete (medfinansiering till EU:s socialfond) samt Världens marknader – ökad export/import i mindre företag.

Länets 1.1-anslag för 2015 och även för 2016 är 32,9 mkr. Den ovanstående beslutsnivån på 44,5 mkr är betydligt högre än årligt anslag. Flera större beviljade projekt är dock fleråriga och återflöde av pengar, beräknat på erfarenheter från tidigare år, beräknas på cirka 4 mkr. Det gör att beslutsvolymen kan vara betydligt större än det årliga anslaget (som utgör utbetalningsramen).

24. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur strategiska miljöfrågor omhändertas inom det regionala tillväxtarbetet.

Arbete strategiska miljöfrågor

Givet den viktiga roll som styrkeområdet energi, men även de andra styrkeområdena, har i länets tillväxtstrategi så har detta område tagit flera steg framåt. Det finns en alltmer etablerad samverkan inom Östra Mellansverige kring övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer. Detta har utmynnat i flera gemensamma förstudier och projekt kring bland annat solel, laddstationer och biogas. I Västmanland har Länsstyrelsen tagit ansvar för en förstudie kring ett energieffektiviseringscentrum (finansierat inom Europeiska regionala utvecklingsfonden) med målet att bidra till ökad energieffektiviseringen och övergången till koldioxidsnål ekonomi bland små och medelstora företag inom Östra Mellansverige.

I övrigt har det skett en större samverkan med flera aktörer, inklusive Energimyndigheten och även Energikontor med flera. Detta har lett till flera inslag kring hur företagsfrämjande aktörer kan beakta dessa delar i sin tillväxtrådgivning med mera. Till det kan läggas Tillväxtverkets affärsutvecklingscheckar med fokus på miljöteknik som kommer vara en viktig del av Internationaliseringsrådets arbete under 2016 och som redan har varit det under 2015.

25. Berörda länsstyrelser ska redovisa de viktigaste frågorna för att utveckla genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Utveckling av genomförande länets regionala utvecklingsprogram

Huvudinsatserna under året har utgått från arbetet i det regionala utvecklingsprogrammets insatsområden Dynamiskt näringsliv/Affärsplan Västmanland och Rätt kompetens. Dessa redovisas i detalj ovan. Två större länskonferenser har genomförts under året. Syftet med den första konferensen var att presentera innehållet i det regionala utvecklingsprogrammet. Den andra konferensen var inriktad på uppföljning av resultaten av programmet samt på att presentera de indikatorer som tagits för att följa upp utvecklingen inom de sex insatsområdena. Konferenserna har fyllt en viktig funktion för som avstämningspunkter i tillväxtarbetet samt för dialog och utbyte mellan politiker, näringslivsföreträdare och tjänstemän som är involverade i tillväxtarbetet.

26. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur arbetet för en jämställd regional tillväxt fortsatt bedrivs och utvecklas inom det regionala tillväxtarbetet.

Arbete med jämställd regional tillväxt

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att jämställdhetsintegrera beslutsprocessen för regionala projektmedel. En vägledning har tagits fram för sökande och för handläggare med stödfrågor för de tre olika perspektiven jämställdhet, integration och miljö. Länsstyrelsen erbjuder processtöd. Länsstyrelsen för också en dialog med projektägare om förbättringar i projekten avseende de horisontella perspektiven.

Uppföljningssystemet ”Hållbar Tillväxt på lika villkor” togs i drift 2015. Det gemensamma jämställdhetsintegrerade uppföljningssystemet är ett resultat av en strategisk insats inom ramen för näringslivsstrategin Affärsplan Västmanland. Systemet innebär bland annat att

företagsfrämjande aktörer ska redovisa deltagare i olika företagarinsatser uppdelat efter kön, aktivitet och bransch till Länsstyrelsen varje halvår. Det ger bra underlag att utvärdera vilka målgrupper projektens insatser når. Att delta med uppgifter till uppföljningssystemet är ett villkor för att få regionala projektmedel och skrivs in som villkor i beslut om projektmedel. En första sammanställning gjordes efter första halvåret. Den visade att 43 procent kvinnor och 57 procent män tog del av aktörernas projektaktiviteter under första halvåret 2015.

En första redovisning har gjorts för första halvåret 2015. Uppföljningen visar att av de nätverksaktiviteter och informations- samt rådgivningsinsatser som anordnades av 14 företagsfrämjande aktörer utgör 43 procent av deltagarna kvinnor och 57 procent av deltagarna män. Deltagarna kom från olika näringsgrenar med en majoritet från branscherna tillverkning, företagstjänster och utbildning.

Länsstyrelsen har fortsatt med erfarenhetsutbyte inom arbetet med jämställd regional tillväxt tillsammans med Örebro och Uppsala län. Under året har erfarenhetsutbytet vidgats till att omfatta fem län i Östra Mellansverige. Syftet med erfarenhetsutbyte är att lära av varandra och se på möjligheter till samverkan.

30. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till målen i länets regionala serviceprogram.

Insatser för den kommersiella servicen på mindre orter

Det regionala serviceprogrammet är utgångspunkt för Länsstyrelsens insatser. Beslut om programmet fattades i mars 2014. Det övergripande målet är att tillgängligheten till service i slutet av 2018 ska ha minst samma nivå som vid utgången av 2013. Vid utgången av 2015 fanns fortfarande alla butikerna kvar på de prioriterade orterna även om många har ekonomiska problem.

Under 2015 gick en av de prioriterade butikerna i konkurs, men konkursboet köptes upp av en handlare som driver verksamheten vidare. Butiken ligger i Västerfärnebo och Länsstyrelsen har efter samråd med kommunen, lämnat ett mindre investeringsbidrag.

Tre butiker i länet bedöms ha speciella svårigheter. I enlighet med serviceprogrammet har dessa butiker en stödnivå på 85 procent av genomförda investeringar. Under året har två butiker beviljats investeringsbidrag med 85 procent av totala kostnader. Dels butiken i Möklinta, dels butiken i Götlunda.

Länsstyrelsen försöker hela tiden att prova nya lösningar och att undersöka resultaten av dessa. Det är intressant att notera att det tog ungefär ett år från att serviceprogrammet antogs till det kom in en ansökan om 85-procentigt investeringsbidrag. Förmodligen beror detta på att lanthandlarna får ut bidraget i efterskott och själva måste ha likviditeten. Högre stödprocent förefaller leda till större investeringar, vilket är positivt. Handlarna har tidigare i många fall inte kunnat ta de investeringar som krävts för att skapa en attraktiv butik och har ofta bara gjort de absolut nödvändigaste investeringarna.

En servicepunkt i Västerfärnebo har stärkts av att Länsstyrelsen arbetat fram en lösning med stöd av förordning 2014:139 till upprättandet av ett betaltjänstställe.

Insamling av idéer har varit en del av serviceprogrammets insatser under 2015. För detta ändamål har små tätorter undersökts bland annat via webbenkäter.

Beslutade stöd till kommersiell service 2015

Ändamål	Antal	Belopp (tkr) 2015	Belopp (tkr) 2014
Investeringar maskiner/utrustning	5	1 047	344
Servicebidrag	2	224	175
Hemsändningsbidrag	3	173	191
Summa:	10	1 444	710

Kommentarer till tabell

Investeringsbidragens stora ökning beror på butikerna i de tre områden som fått 85 procent i bidrag. De som fick 85 procent i bidrag har gjort bygg och inredningssatsningar i butikerna. Inga bidrag har under året lämnats till drivmedelsstationer.

Servicebidragen betalades till butiker där omsättningen har blivit för låg. I Västmanland lämnas servicebidrag relativt långt innan akuta problem uppstår.

Sala, Arboga och Köpings kommuner har fått stöd för hemsändningsbidrag. Insatserna har genomförts i samverkan med kommuner, lanthandlare, bygdeföreningar samt andra och i enlighet med det regionala utvecklingsprogrammet för Västmanland som bland annat föreskriver att vi ska jobba med ökad tillgänglighet och service.

Bedömning av resultatet av de gjorda insatserna

De potentiella marknaderna på de orter som beviljats stöd är så pass svaga att det är svårt att bedriva lanthandel där. Stöden bidrog i hög grad till att den kommersiella servicen på orterna tryggades under 2015 och förhoppningsvis även framöver.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	4	202	0,00
varav Förvaltande myndighet	0	0	0
varav Attesterande myndighet	4	202	0,00
varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.1

I början av året genomfördes visst arbete avseende programperiod 2007-2013, merparten av arbetet finansierats med övrig finansiering.

Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014 - 2020

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	362	675	0,91
varav Förvaltande myndighet	0	0	0
varav Attesterande myndighet	362	675	0,91
varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.2

Under året har arbete lagts på strukturfondsadministration motsvarande drygt 0,9 årsarbetare, finansierat med cirka 57 procent förvaltningsanslag och 43 procent övrig finansiering.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

7. Länsstyrelsen ska i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Förenkla för företag – kunden i fokus

Länsstyrelsen i Västmanlands län har bland annat valt att arbeta med kundfokus genom kortare handläggningstider och effektivare handläggning, ökad tillgänglighet via telefon och webb samt att löpande bjuda in till dialog, samverkan och informationsutbyte i angelägna och aktuella frågor som berör länet och olika kundgrupper. Brukarundersökningen och uppföljningssystemet LISA bidrar till att se hur resultatet av våra fokusområden utvecklar sig

Brukarundersökning om företagsstöden

I brukarundersökningen 2015 undersöktes beviljade företags syn på hanteringen av Länsstyrelsens företagsstöd – bemötande, information/kommunikation, helhetsintryck. I företagets helhetsintryck låg Västmanland näst högst i nöjd kund-index bland de undersökta länen. Svaga punkter var framförallt svår och tillräcklig skriftlig och muntlig information samt lågt betyg när det gäller webbinformation och att överhuvudtaget hitta webbsidorna om företagsstödet och webbansökan.

Länsstyrelsens webbsidor baseras på gemensam meny och layout för alla länsstyrelser. Att andra länsstyrelser ändå får betydligt bättre betyg för företagsstödsinformation är en väckarklocka. Förändringar kommer nu göras för att få webbsidorna mer lättsökta och informationsvänliga. Vägledning, beslutsformuleringar med mera kommer att ses över.

Nybildade företagsfrämjande grupper – råd

Under året har, som tidigare nämnts ovan, tre råd bildats för företagsutveckling inom innovationsområdet, internationalisering och nyföretagande. Råden ger förutsättningar för ökat samarbete aktörer emellan ut till företagen, samtidigt som det ger en bättre kunskap om varandras företagsutvecklande arbete och därmed möjligheter att förmedla även annan support än den egna.

Gemensamma erbjudanden och gemensam hantering i länet av olika stöd förenklar för företagen och innebär ökat transparens i supportfloran.

Företagarportal på webben för länets företag

Den av Länsstyrelsen drivna webbportalen (www.foretagarportalen.se), där ett 40-tal företagsfrämjande aktörer presenteras inklusive företagsinriktade nyheter och utbildningar/kurser/evenemang har avvecklats under 2015. Istället ska informationen läggas in på rikssajten "Verksamt.se". Detta görs på grund av att företagen bedöms ha lättare att hitta till riksportalen än den regionala webbadressen.

Bedömning av resultatet av de gjorda insatserna

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att förenkla för företagen behöver utvecklas vidare, och konstaterar att sociala medier blir allt viktigare som kommunikationskanal och att interaktiviteten (möjlighet att ställa frågor och få snabba svar) är angelägen att utveckla.

Infrastrukturplanering

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 34*			
Årsarbetskrafter män	0,57	0,24	0,35
Årsarbetskrafter kvinnor	3,14	2,49	1,96
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,41	1,75	1,59
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 127	4 575	3 240
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	2,72	1,98	2,16
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	32	60
Antal beslutade ärenden	28	31	63
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	480	1 082	30

Kommentarer till tabellen

Andelen årsarbetskrafter har ökat under året, beroende på att resurser omfördelats för att arbeta med IT-infrastruktur och bredband, delvis som en följd av regeringens satsning på bredbandskoordinatorer. Ökade verksamhetskostnader beror dels på att antalet medarbetare inom området utökats, dels på eftersläpande kostnader för personal från 2014.

Andelen nya ärenden har varit i paritet med 2014. Majoriteten av ärenden som registreras inom infrastruktur är remisser och bidragsansökningar. Den större mängden ärenden under 2013 beror på att framtagandet av regionala och nationell infrastrukturplan innebar en intensifiering av remisser och övriga relaterade underlag.

Ej beslutade ärenden äldre än 2 år är avslutade, men hade inte avslutats i ärendehandläggningssystemet.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Bredband

Arbetet med bredbandsfrågor på Länsstyrelsen sker i nära dialog mellan de olika enheterna inom Länsstyrelsen.

Kommunsamverkan Bredband

Under året har det genomförts fyra möten med nätverket Kommunsamverkan Bredband (KSB), som består av länets kommunala bredbandssamordnare. Dessa möten har till stor del handlat om de nya reglerna för projektstöd för bredbandsutbyggnad i det nya Landsbyggsprogrammet. Till mötena har även interna och externa gäster/föredragshållare bjudits in för att informera om olika frågor som berör kommuner i deras projektprocesser. Det har bland annat handlat om skyldigheten att anmäla för samråd enligt 12 kap 6§ miljöbalken när grävarbeten ska göras samt om den förändrade riskbilden till följd av förändrat klimat.

Regional bredbandskoordinator

Länsstyrelsen har inrättat bredbandskoordinatorer, motsvarande 1,5 heltidstjänst. Bredbandskoordinatorerna ska bidra till att nå det nationella målet där 90 procent av befolkningen ska ha tillgång till bredband med en kapacitet på 100 Mbit/s. De förväntas stötta kommuner och lokala initiativ, samverka inom länet, bidra med och inhämta kunskap om behov och förutsättningar samt skapa nätverk i syfte att påverka bredbandsutbyggnaden i länet i en positiv riktning. Verksamheten är i ett uppbyggnadsskede och en projektplan kommer att tas fram för det kommande årets arbete. Arbetet sker i nära samverkan med Länsstyrelsens stödhandläggare för bredbandsprojekt och är nära sammankopplat med arbetet med den digitala agendan för Västmanland.

Uppdaterad bredbandskartläggning

Under året har arbetet inletts med en uppdaterad bredbandskartläggning för länet. Frågan om kartläggningen kommer att hanteras inom ramen för den nya bredbandskoordinatorfunktionen under 2016.

Övrig samverkan

Länsstyrelsen har under året medverkat i de utbildningar och möten som anordnats av Länsamverkan Bredbandsnätverket (LSB2-nätverket).

Under året har även kontakter tagits med regioner och länsstyrelser i angränsande län. Möten har genomförts med marknadsaktörer som har verksamhet inom bredbandsområdet och det finns en tät kontakt med kommunernas bredbandssamordnare och lokala bredbandsföreningar. Under hösten presenterades länsstyrelsens bredbandsarbete vid ett möte för Länsstyrelsens insynsråd. Länsstyrelsen har även deltagit i arbetet med slutrapporteringen kring två regionala bredbandsprojekt som finansierades av Tillväxtverket åren 2013-2014.

Dialogmöte för bättre mobiltäckning

I maj genomfördes en regional dialog med temat mobiltäckning. Till mötet bjöds mobiloperatörer in för att berätta om utbyggnaden av mobilnäten i länet. Post- och telestyrelsen informerade om vad som görs på nationell nivå för att förbättra mobiltäckningen.

Digital Agenda

Arbetet med den regionala digitala agendan bidrar till att nå ambitionerna i Den nationella tillväxtstrategins prioriteringsområde 2, Attraktiva miljöer och tillgänglighet, särskilt vad avser delområdet Tillgänglighet genom informationsteknik. Arbetet anknyter dessutom till delområdet Kommersiell och offentlig service och även till delområdet Kultur och fritid.

Under året har en omstart gjorts i arbetet med att ta fram en regional digital agenda för Västmanland. Under sommaren fick en medarbetare från Länsstyrelsen tillsammans med en medarbetare från Landstinget, det formella uppdraget att inleda ett arbete att fram en digital agenda för Västmanland. Utgångspunkten är den avsiktsförklaringen som båda organisationerna signerade hos IT-ministern i februari 2013. Målet är att ha en strategi klar i slutet av februari 2016. Under hösten genomfördes möten med samtliga kommuner i länet för en första förankring och diskussion kring behov och utgångspunkter i arbetet. Möten genomfördes även med andra aktörer från bland annat Mälardalens högskola, Svenska Handelskammaren, Winnet och Länsbiblioteket samt med ansvariga tjänstemän inom olika sakområden inom både Länsstyrelsen och Landstinget.

Den 11 december presenterades resultatet från kommun- och aktörsträffarna vid ett temamöte kring regional digital agenda som anordnades av Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL). Där deltog också VKL:s politiska styrelse. Vid mötet presenterade även Länsstyrelsen och Landstinget ett förslag till tidplan för fortsatt arbete med strategi och handlingsplan för 2016.

Västmanlands pilotprojekt inom Den attraktiva regionen – DAR 2015

Arbetet med DAR har pågått sedan 2013 och gick vid årsskiftet 2014/2015 in i en ny fas där fokus har varit att bryta ner och konkretisera projektets gemensamma målbild. Arbetet har bedrivits i två delprojekt som finansieras med stöd av projektmedel från Tillväxtverket.

I delprojekt 1 ”*Fördjupad samverkan genom charrette*” har syftet varit att fördjupa och testa projektets målbild utifrån olika planeringsdiscipliner med hjälp av en vidareutveckling av metoden ”charrette”. Metoden bygger vidare på teorier om konflikt- och förhandlingsarbete och syftar till att i kreativ samverkan nå samsyn kring komplexa problem och frågeställningar. Totalt deltog ett 30-tal tjänstemän från de medverkande organisationerna för att under tre dagar under våren 2015, utveckla gemensam kunskap, förståelse och i bästa fall konsensus kring genomförandet av den beslutade målbilden.

Resultatet från Charretten har sammanställts i en folder. Charretten har även dokumenterats på film som har visats vid bland annat konferensen ”Plattform för hållbara städer”. Projektgruppen arbetar med att ta fram en gemensam handlingsplan utifrån resultatet från Charretten. Tillväxtverket har även bett att få förlänga projektet. Två mindre Charretter kommer att genomföras under våren 2016 med fokus på ungdomar och näringsliv.

Delprojekt 2 ”Digital samverkans- och planeringsplattform” slår an en något mer futuristisk ton. Syftet med projektet har varit att ta fram ett visualiseringsverktyg med hjälp av Minecraft, ett svenskt dataspel som i dagsläget används av uppskattningsvis 100 miljoner människor världen över. Tidigare projekt visar att en Minecraft-plattform, med rätt uppbyggnad, har potential att fungera som ett dynamiskt verktyg inom en rad olika utvecklingsprojekt i syfte att stärka samverkansformer kring fysiska planeringsfrågor. Verktöget är användbart även i skolundervisningen vilket upplevs som positivt i de tre kommuner som medverkar i projektet. Verktöget färdigställdes sista oktober och arbete pågår för att förbereda en kick-off samt utarbeta strukturen för en långsiktig förvaltningsorganisation.

Ett arbete har även påbörjats med att ringa in mervärdet utifrån DAR som process. En workshop-serie har satts samman med projektets styrgrupp som målgrupp. Arbetet påbörjades under hösten 2015 med hjälp av processtöd från bland annat WSP.

Transportinfrastruktur

Under 2015 har arbetet med transportinfrastruktur haft en strategisk inriktning. Insatserna beskrivs kort nedan.

Storregionalt samarbete inom En Bättre Sits⁴

Länsstyrelsen ingår tillsammans med planupprättarna i sju län i Östra Mellansverige samt Mälardalsrådet i ett storregionalt samarbete kallat En Bättre Sits. Syftet är att arbeta gemensamt med länsöverskridande infrastruktur- och trafikeringsfrågor inom Östra Mellansverige som på bästa sätt kan bidra till en integrerad bostads- och arbetsmarknad i Östra Mellansverige. Mälardalsrådet ansvarar för processledningen. Länsstyrelsen har aktivt deltagit vid möten och i arbetsgrupper inom samarbetet.

Under 2013 påbörjades ett arbete med att ta fram en ny regional systemanalys för Östra Mellansverige till 2016. Systemanalysen ska utgöra underlag för prioriteringar av infrastrukturåtgärder i perspektivet 2030 och 2050 och ska ligga till grund för Östra Mellansveriges inspel till den nationella infrastrukturplanen för perioden 2018-2029.

Arbetet har bedrivits i fyra temagrupper som styrs av ett presidium med politiska företrädare för planupprättare och kollektivtrafikmyndigheter från de sju länen i Östra Mellansverige. Länsrådet från Länsstyrelsen i Västmanland är vice ordförande i en av temagrupperna och Länsstyrelsen i Västmanland samordnar arbetet i temagruppen.

Arbetet har bedrivits med målet om en integrerad bostads- och arbetsmarknadsregion där de geografiska och administrativa gränserna inte har någon betydelse. Samarbetet har genomgått en mognadsprocess där utvecklingen har gått från att bestå av prioriterade åtgärder inför åtgärdsplaneringen för transportsystemet 2010-2021, till att beskriva viktiga funktioner för både lokal och storregional utveckling där infrastrukturen är ett medel, inte ett mål. I december övergick arbetet i en ny fas där temagruppernas arbete ska sammanställas till en storregional systemanalys under våren 2016.

För att skapa en samsyn i länet och goda förutsättningar för arbetet med systemanalysen har Länsstyrelsen anordnat avstämningsmöten för alla politiker och tjänstemän i länet som ingår i de olika temagrupperna. Syftet med mötena är att länets företrädare ska kunna hålla sig informerade om vad som händer i hela arbetet och att kunna föra en diskussion om frågor som är av särskilt intresse för Västmanland. Under året har fyra avstämningsmöten hållits med länets representanter i arbetet.

Genomförande och uppföljning av den regionala infrastrukturplanen för Västmanlands län

Planering och genomförande av den regionala infrastrukturplanen har skett i nära samverkan med Trafikverket och Kollektivtrafikmyndigheten. Planen har följts upp kontinuerligt vid möten med Trafikverket där även Kollektivtrafikmyndigheten i Västmanland deltagit. Under 2015 har de planerade åtgärderna genomförts som planerat.

⁴ I arbetet medverkar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Örebro, Södermanlands, Östergötlands samt Gotlands län.

Väg 252 Mötesfri väg mellan Surahammar och Hallstahammar

Utbyggnaden av den nya mötesfria vägen 252 mellan Surahammar och Hallstahammar fortskrider enligt plan. Åtgärden innefattar även en bro över järnvägen, som har byggts under 2015. Den har därmed kunnat användas för att underlätta byggtrafiken. Den nya mötesfria vägen kommer när den står färdig hösten 2017 att innebära ökad trafiksäkerhet för boende och mindre risk för olyckor inom skyddsområdet för vattentäkten längs den befintliga vägen.

Södertälje sluss och Mälarfärleden

Sjöfartsverket skickade under första halvåret 2014 in en ansökan om miljödom inklusive miljökonsekvensbeskrivning till Mark- och miljödomstolen. Under 2015 har miljödomen vunnit laga kraft och klartecken har getts att driva projektet enligt uppsatt tidsplan. Det är idag oklart när full effekt kan uppnås av projektet då finansieringen av Hjulstabron inte är klar inom den nationella infrastrukturplanen. Länsstyrelsen har deltagit vid de samordningsmöten som Trafikverket kallat till under året.

Cykel- och kollektivtrafik

Att främja kollektivtrafik- och cykelåtgärder är bra ur flera aspekter och smärre åtgärder som ger effekt för kollektivtrafiken har genomförts under året, exempelvis nybyggnation av busshållplatser.

En cykelväg har färdigställts till bostadsområdet Örtagården i Västerås. Bostadsområdet omfattar 141 fastigheter och ligger cirka 8 km utanför centrala Västerås. Då kollektivtrafiken än så länge är mycket begränsad till Örtagården, fyller cykelvägen en viktig funktion för att de boende ska kunna ta sig på ett säkert sätt till olika platser i Västerås utan bil.

Regional cykelstrategi

Utifrån inkomna remissvar och synpunkter har en revidering av den regionala cykelstrategin påbörjats under 2015. Strategin kommer att slutföras under 2016 och kommer tillsammans med en handlingsplan att tas fram i nära samarbete med länets övriga aktörer. Den kommer att utgöra ett underlag för ny länstransportplan 2018-2029.

Vägplaner

Två vägplaner har påbörjats under året inom ramen för den Nationella infrastrukturplanen 2014-2025:

- Motorväg E18 Köping-Västjädra
- Mötesfri landsväg Väg 56 Kvicksund-Västjädra för ökad trafiksäkerhet

Åtgärdsvalsstudier och systemanalyser

Under året har Länsstyrelsen deltagit i förberedande planering och i genomförande av en åtgärdsvalsstudie för stråket Västerås-Eskilstuna. Inom ramen för Den Attraktiva Regionen har en åtgärdsvalsstudie genomförts avseende Bergslagspendeln.

En systemanalys har tagits fram tillsammans med Region Örebro län och Regionförbundet i Uppsala län för att titta på det som tidigare har definierats som Arosstråket (förbindelse mellan Västerås och Arlanda) ur ett större perspektiv. Utgångspunkten av varit att få en bild av den önskvärda funktionalitet som behövs norr om Mälaren för att dels skapa tillgänglighet till Arlanda, dels mellan de regionala kärnorna Örebro, Eskilstuna, Västerås och Uppsala.

Deltagande i samarbeten om infrastruktur inom och utom länet

Länsstyrelsen deltar i ett antal samarbeten om infrastruktur, av vilka kan nämnas:

- Råta Linjen för mötesfri väg 56 mellan Norrköping och Gävle.
- Bergslagens intressegrupp för en utvecklad Bergslagspendel mellan Ludvika och Västerås.
- Dalabanans intressenter för en utvecklad bana mellan Mora-Borlänge-Sala-Uppsala mot Stockholm.
- Nyckelstråket för utvecklade förbindelser E18/E20.
- Mäljarbanan/Svealandsbanan/Västra stambanan mellan Stockholm och Göteborg via Örebro.
- ABCU-stråket för utveckling av Mäljarbanan mellan Stockholm och Västerås.

Hållbar samhällsplanering och boende

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män	2,05	2,14	3,02
Årsarbetskrafter kvinnor	2,36	2,56	3,30
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,86	3,03	4,35
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	8 265	6 383	7 114
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	4,38	2,76	4,75
Antal ärenden, inkomna och upprättade	289	689	547
Antal beslutade ärenden	264	620	574
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	14	4	2
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter ligger i samma nivå som för 2014. Skillnaden ligger i tjänstledighet på grund av föräldraledighet och offentliga uppdrag, motsvarande ca 0,35 procent av en tjänst. Verksamhetskostnaderna har totalt sett ökat under 2015. Detta beror till största delen på att kostnaderna för Länsstyrelsegemensamma utvecklingskostnader inom hållbar samhällsplanering och boende har ökat från 960 000 kronor 2014 till cirka 2 900 000 kronor 2015. Detta beror på att medarbetare inom funktionen åtagit sig uppdraget som förvaltningsledare för ett av det Länsstyrelsegemensamma förvaltningsobjektet Samhällsbyggnad. Samtidigt har Länsstyrelsen under 2015 tagit tillbaka arbetsuppgifter inom bostadsstödsdelen från Länsstyrelsen i Stockholm och därmed minskat kostnaderna för bostadsstödsfrågorna jämfört med 2014.

Antalet inkomna ärenden har minskat väsentligt under 2015. Anledningen är en betydligt minskande mängd ärenden avseende bostadsstöd för radonåtgärder. Bostadsstödet fasades ut och det fanns därmed inte möjlighet att söka stöd under 2015.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Bostadsseminarium

Länsstyrelsen har i samarbete med Sveriges Byggindustrier Västmanland genomfört ett seminarium på Västerås slott för att belysa hinder och möjligheter för ett ökat bostadsbyggande. Seminariet behandlade regeringens bostadspolitik och bostadspolitiska insatser fram till 2020, hinder och möjligheter i dagens bostadsbyggande samt sambandet mellan infrastruktur och bostadsbyggande. Runt 60 personer deltog i seminariet.

Regional analys av bostadsmarknaden

Boverkets årliga enkät besvarades av alla kommuner i länet. Länsstyrelsen kvalitetsgranskade svaren och gjorde med enkäten som grund en bostadsmarknadsanalys. Länsstyrelsen redovisade bostadsmarknadsanalysen till Boverket i juni. Utifrån länets enkätsvar och analyser gör Boverket den nationella bedömningen av bostadsmarknadsläget.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen avslutade arbetet med en ny tillsynsvägledningsplan i mars 2015. Under 2015 har Länsstyrelsen besökt byggnadsnämnderna i Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg, Sala och Surahammar. Syftet med träffarna har varit att informera om Länsstyrelsens tillsynsvägledning och kommunernas tillsynsvägledningsansvar.

Länsstyrelsen har deltagit i två länsstyrelsegemensamma träffar om tillsyn under året. Vid träffarna deltog även representanter för Boverket. Tema vid mötena har bland annat varit samordning av information och informationsmaterial. Vid höstens möte var även boende för asylsökande och nyanlända en stor och viktig fråga.

Bygg- och planträffar

Länsstyrelsen har bjudit in kommunernas planhandläggare vid två tillfällen under året. Vid mötena har kommunerna informerat om sina aktuella planarbeten. Aktuella frågor som tagits upp under året är information om Natura 2000-områden i länet, åtgärder för att skydda vatten, länsstyrelsens uppdrag om inträde på bostadsmarknaden för resurssvaga grupper och jämställda offentliga miljöer.

Antalet inkomna ärenden har minskat väsentligt under 2015. Anledningen är en betydligt minskande mängd ärenden avseende bostadsstöd för radonåtgärder. Bostadsstödet fasades ut och det fanns därmed inte möjlighet att söka stöd under 2015.

Länsstyrelsen har även bjudit in bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer vid två tillfällen. Vid vårens möte var en av punkterna resultatet av tillsynsvägledningsenkäten, som kommunerna svarat på samt de nya bygglovbefriade åtgärderna. I diskussionen deltog även företrädare för kulturmiljö och naturvård. Vid höstens möte informerade Länsstyrelsen om den aktuella flyktingsituationen i länet. En diskussion följde om bygglovshanteringen av hem för ensamkommande flyktingar/barn, när enbostadshus tas i anspråk för verksamheten samt om och när verksamheten anses bygglovpliktig.

Kontakter och samråd om kommunala planer

Länsstyrelsen har löpande yttrat sig och tagit ställning till hur kommunala översikts- och detaljplaner förhållit sig till Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden och prövningsgrunder utifrån plan- och bygglagen. Länsstyrelsen har också gett vägledning till kommunerna utifrån de allmänna och enskilda intressen som finns i 2 kap plan- och bygglagen.

Länsstyrelsen har genomfört plansamråd varje vecka med undantag för om det varit för få aktuella ärenden eller om det uppstått förhinder. Kommunerna har deltagit i samråden på eget initiativ för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Trafikverket och Lantmäterimyndigheten har fått löpande inbjudningar till plansamråden. Deras representanter har deltagit utifrån behov och innehåll på dagordningen. Andra statliga verk och myndigheter har inom ramen för Länsstyrelsens samordnande uppgifter inkluderats som remissinstans vid behov. Länsstyrelsen bjuder alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter när kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan.

Överklagade detaljplaner, lov och förhandbesked

Länsstyrelsen ska handlägga ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt. Länsstyrelsen har under året arbetat med att lämna stöd till handläggningen av överklagade bygglov och detaljplaner enligt upprättade rutiner. Länsstyrelsen har deltagit i syn när det varit nödvändigt.

Prövning av detaljplaner enligt 11 kap 10§ Plan- och bygglagen (PBL)

Inga planer har varit föremål för prövning enligt 11 kap 10 § PBL under året.

Klimatanpassning

Länsstyrelsen har tillsammans med en arbetsgrupp tagit fram gemensamma riktlinjer för bebyggelseplaneringen kring Mälaren avseende risken för översvämning. Arbetsgruppen har bestått av representanter från respektive länsstyrelse runt Mälaren som utsetts av respektive länsledning. Rekommendationerna överlämnades under våren.

Under året har Myndigheten för skydd och beredskap på uppdrag av Länsstyrelsen tagit fram en översvämningsskartering av Hedströmmen. Länsstyrelsen har under året planerat ett seminarium i Skinnskattebergs kommun där resultatet av MSB:s arbete ska presenteras. Seminariet kommer att hållas i början av 2016.

Planeringsunderlag och RUM-katalogen

Det regionala underlagsmaterialet (RUM) tillhandahålls på Länsstyrelsens webbplats. Katalogen innehåller planeringsunderlag samt faktaunderlag och är ett stöd till tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken. Under året har en inventering av befintliga underlag genomförts, med anledning av att länsstyrelserna kommer att införa ny länsstyrelsegemensam plattform från och med 2016 istället för de länsstyrelsevisa katalogerna. Den nya plattformen benämns preliminärt Planeringskatalogen. Från Länsstyrelsen i Västmanland har en medarbetare arbetat på nationell nivå med att samordna det redaktionella arbetet med katalogen. Under 2015 har Länsstyrelsen i Västmanland också avsatt resurser i det länsstyrelsegemensamma arbetet genom att en medarbetare arbetar som förvaltningsledare för det förvaltningsobjekt som Planeringskatalogen kommer att ingå i.

Nationella och regionala mål, planer och program för hållbar utveckling

Länsstyrelsen har utifrån regleringsbrevets uppdrag 45 arbetat med en övergripande konkretisering av Boverkets sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Konkretiseringen är en viktig förutsättning i det fortsatta arbetet med att utveckla stöd och innehåll i länsstyrelsernas sammanfattande redogörelser och i rådgivningen till kommunernas översiktsplanering. Årets fokusområden har varit ekonomi och demografi. Boverket har som stöd till redovisningen tagit fram ett formulär och Länsstyrelsen har redovisat konkretiseringar utifrån detta formulär.

Inträde på bostadsmarknaden

Länsstyrelsen i Västmanland har deltagit på samtliga nationella träffar med länsstyrelsernas hemlöshetshandläggare för att genomföra det nationella uppdraget avseende svaga gruppers inträde på bostadsmarknaden enligt överenskommen handlingsplan. Arbetet har lagts upp så att information har samlats in och sammanställts avseende hur frågan om svaga gruppers inträde på bostadsmarknaden har beaktats i de kommunala bostadsbolagens ägardirektiv. Resultatet av sammanställningen har använts för att avgöra vilka eventuella insatser Länsstyrelsen behöver bidra med.

Vid genomförandet av uppdraget har samverkan skett med ansvariga för integrationsfrågorna på Länsstyrelsen. Inom ramen för uppdraget har ett par seminarier genomförts. Under våren arrangerades ett seminarium för kommunerna som stöd i deras arbete med att hantera EU-medborgare, som kommer till kommunerna och i huvudsak försörjer sig på tiggeri. Under hösten genomfördes ytterligare ett seminarium för kommunerna, delvis med syfte att ge kommunerna möjlighet att utbyta erfarenheter, där goda exempel lyfts. Länsstyrelsen har inriktat arbetet på att skapa samarbete och samverkan mellan kommuner. Detta kan vara speciellt viktigt för små kommuner med mindre resurser.

Höstseminariet bestod av information om resultatet av en sammanställning av kommunernas ägardirektiv, redovisning av bland annat resultat från bostadsmarkandsanalysen samt presentation av bostadsbolaget Mimers arbete för att förebygga vräkning.

Riksintresseuppdraget

Länsstyrelsen har ett tvåårigt uppdrag att ompröva och förtydliga riksintresseunderlaget, inklusive vad som innebär påtaglig skada, i områden som är aktuella för bostadsbyggande och att fullgöra arbetet i samråd med berörda myndigheter. Som ett led i genomförandet har Länsstyrelsen gjort en genomgång av detaljplaner antagna 2011-2015. Syftet har varit att undersöka hur riksintressen behandlats i dessa planer. I ett urval av detaljplaner har samrådshandlingar och Länsstyrelsens samrådsyttranden studerats för att följa upp hur kommunerna har hanterat Länsstyrelsens synpunkter avseende riksintressen.

Samtliga planhandläggare på Länsstyrelsen har också intervjuats om hur de ser på att hantera riksintressena i sitt arbete. Planhandläggarna var i princip eniga om fördelarna och nackdelarna med riksintressen. Fördelarna anses vara att riksintressen är långsiktiga och förutsägbara. Nackdelarna anses vara att riksintressena inte är uppdaterade, att det finns motsättningar mellan bevarande och bostadsbyggande och att riksintressen betraktas som beslutade trots att de endast utgör ett anspråk. Under 2016 kommer arbetet att fortsätta med fördjupningar av vissa riksintressen.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2015	2014	2013
Boverket: Engångsbidrag	22 434	15 794	13 663
Totalt	22 434	15 794	13 663
<i>varav</i> Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen.

Kommentarer Tabell 4.1

Sista utbetalningen av de periodiska bidragen skedde före 2013.

Ökningen av utbetalat belopp mellan 2014 och 2015 hänför sig framför allt till investeringsstöd för äldreboenden.

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2015	2014	2013
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	17	176	258
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldrebooster, m.m.	1	1	1
Investeringsstöd till solceller	18	8	59
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	9	12	24
Beslut om avslag/avskrivning	7	14	18
Beslut om återkallande	10	32	19
Beslut om utbetalning	77	194	272
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen.

Kommentarer Tabell 4.2

På grund av medelsbrist avser beslut om investeringsstöd till solceller under 2015 ärenden inkomna före 2014. Radonbidraget fasades ut under 2015, varför inga nya ansökningar har hanterats sedan sista december 2014.

Energi och klimat

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män	1,51	1,25	1,39
Årsarbetskrafter kvinnor	0,31	1,01	1,32
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,18	1,46	1,86
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 263	4 054	3 091
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,20	1,75	2,06
Antal ärenden, inkomna och upprättade	25	25	29
Antal beslutade ärenden	22	22	23
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	199	288	463

Kommentarer till tabellen

Under första halvan av 2015 var omfattningen av finansieringen för verksamheten oklar, varför resurserna som arbetade inom området minskade något jämfört med 2014. Detta fick också genomslag i verksamhetskostnaderna för 2015.

Verksamhetsområdet är inte ärendetungt och antalet ärenden ligger i paritet med föregående år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Övergripande

Länsstyrelsen har under året haft två olika inriktningar på arbetet med energiomställning. Under våren lades fokus på att sprida goda exempel och erfarenheter från uppdraget från förra mandatperioden. Under hösten har arbetet fokuserats på den framtida samordningen av energiomställningsarbetet i länet. En viktig förändring under 2015 är Länsstyrelsens roll att arbeta med det nya investeringsstödet Klimatklivet. Länsstyrelsen har spridit information om stödet och varit remissinstans åt Naturvårdsverket.

Externt samarbete

Förbundet Agenda 21⁵ och Länsstyrelsen har ett nära samarbete. Länsstyrelsen är representerad i styrelsen för förbundet. Under året har Länsstyrelsen deltagit i flera av förbundets aktiviteter. En av dem är ett stort folkbildningsprojekt med fokus på att spara energi och som under 2015 varit fokuserat på barn och ungdomar. Under hösten anordnades en hållbarhetskonferens för gymnasieungdomar. Länsstyrelsen har även gett förbundet projektstöd för att stödja arbetet med energiomställning i Västmanland.

Näringslivet

Ett bankprojekt är avslutat där tre banker tillsammans med Länsstyrelsen utvecklat och testat ett metodstöd som ska användas vid rådgivning till kunder i samband med byggprojekt. Resultatet visar att klimatfrågan för närvarande har för låg prioritet hos bankerna för att ett metodstöd ska användas i verksamheten.

⁵ Förbundet Agenda 21 i Västmanlands län är en ideell förening med säte i Västmanlands län. Se vidare http://fa21.se/om_fa21.asp?st=64

Under 2015 initierade Länsstyrelsen en förstudie tillsammans med regionalt tillväxtansvariga i Östra Mellansverige, ABB, Mälarenergi och Energikontoren för att utreda hur arbetet med att främja energieffektivisering i små och medelstora företag skulle kunna utvecklas. Förstudien kommer att färdigställas under 2016.

Under 2015 påbörjade Länsstyrelsen arbetet med framtidens solel i Östra Mellansverige tillsammans med Energikontoren, Stiftelsen Stuns och Länsstyrelsen i Östergötland som handlar om att få fler små och medelstora företag att använda solel. Projektledare för att arbeta med projektet är rekryterad och därmed kan aktiviteterna utvecklas i projektet under 2016.

Infrastruktur

Under 2015 har arbetet fortsatt med att i bred samverkan med länets kommuner ta fram en regional cykelstrategi.

Länsstyrelserna i Västmanland, Södermanland och Uppsala har tillsammans med regionalt tillväxtansvariga i Östra Mellansverige påbörjat arbetet med att ta fram en regional elbilstrategi.

Fysisk planering

Länsstyrelsen har löpande granskat och bedömt samtliga inkommande översiktsplaner och relevanta detaljplaner ur ett energiomställnings- och klimatanpassningsperspektiv.

Tillsyn och energi

Länsstyrelsen i Västmanland har tillsammans med Länsstyrelsen i Uppsala och 11 kommuner genomfört ett projekt för att lyfta fram energifrågan i samband med tillsyn på tillståndspliktiga verksamheter. Projektet avslutades något i förtid under 2015, då ett nationellt projekt kommer att starta våren 2016. Resultatet visar att det krävs ett långt förberedelsearbete för att nå resultat eftersom det saknas praxis inom området.

Lantbruk

Arbetet inom projektet Greppa Näringen är en viktig del av arbetet med energiomställning i länet. Jordbrukssektorn står för cirka 9 procent av utsläppen av växthusgaser i länet. Genom rådgivning som visar på möjligheter att minska energikostnader och användning av växtnäring bidrar Greppa Näringen till minskad klimatpåverkan.

Återrapportering regleringsbrev

42. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet. I detta ska även ingå en redovisning av hur länsstyrelserna genomför och följer upp sina regionala handlingsplaner för klimatanpassning.

Skyfalls- och riskanalyser som underlag för kommunernas fysiska planering

Länsstyrelsen har låtit genomföra skyfallsanalyser för samtliga tätorter i länet. Framtagandet har skett i dialog med länets kommuner, framförallt planerare och beredskapssamordnare. Materialet har presenterats vid flera workshops. Vid dessa har materialet presenterats och förklarats, men framförallt har både fältvandringar och övningar utifrån skapade fall varit viktiga inslag. Materialet är av övergripande karaktär och kräver fortsatt behandling inför användning vid riskanalys. Exempelvis finns inte rörnät inlagda. Åtminstone en av länets kommuner har redan fortsatt med fördjupad analys med utgångspunkt från materialet.

Under vintern 2015 genomfördes besök hos alla länets kommunledningar i syfte att prata om klimatanpassning. Utifrån de frågor som väcktes gav Länsstyrelsen SMHI i uppdrag att i samverkan med Länsstyrelsen ta fram en länsomfattande riskanalys. I riskanalysen exponeras en rad objektstyper som miljöfarliga verksamheter, fornlämningar, byggnadsminnen, infrastruktur och samhällsviktiga byggnader mot klimatrelaterade risker som översvämning och skyfall, men även ras, skred och erosion. Valet av samhällsviktiga byggnader som skulle omfattas av analysen gjordes i samverkan med kommunerna. Även en analys av exponerat fastighetsvärde, byggnadsvärde och fastighetsyta har analyserats. Resultaten redovisas dels som GIS-underlag på Länsstyrelsens webbGIS, dels som nedladdningsbara shape-filer. Resultaten har också samfattats i form av kommunala faktablad, där exponeringen enligt ovan för respektive kommun sammanfattas.

Klimatrelaterade risker vid utbyggnad av bredband

I samverkan med Post- och telestyrelsen och Ledningskollen har information om klimatrelaterade risker presenterats för nätägare och kommunala bredbandssamordnare i länet. Mötet reste viktiga frågor om hur de olika aktörer som är inblandade i den pågående fiberutbyggnaden ska nås av informationen och vilka former som är lämpliga. De berörda aktörerna har mycket olika förutsättningar, då en del är små föreningar och andra exempelvis resursstarka energibolag. Frågor restes även om de riskanalyser som ska göras och vad de ska omfatta avseende just klimatrelaterade risker.

Klimatanpassning vid bygglovshantering

Länsstyrelsen har sen tidigare rutiner för hantering av frågor om klimatanpassning i planärenden. Dessa har åtföljts av insatser för att kommunernas förutsättningar ska vara i paritet med de frågor som Länsstyrelser uppmärksammar på området. Under detta år har länets kommunala bygglovshandläggare stått i fokus. Ett viktigt skäl till detta har varit att personalomsättningen inom denna grupp i länet varit ganska stor.

Översvämningskarteringar av länets större åar

Översvämningskartering för Svartån och Kolbäcksån har slutförts av MSB i samverkan med Länsstyrelsen. Resultaten har presenterats vid ett större överlämningsmöte. Målgrupp har bland annat varit Älvsamordningsgrupp, kommuner och deras konsulter. Fältvandringar med

besökspunkter i form av bostadsbebyggelse, industrianläggningar och markföreningar som berörs av höga flöden har utgjort pedagogiska utgångspunkter för fortsatta diskussioner. Under året har MSB även slutfört översvämningskartering av Hedströmmen. Arbetet har genomförts i samverkan med Länsstyrelsen. Detta innebär att samtliga större vattendrag i länet har översvämningskarterats med nya höjddata. Länsstyrelsen har vinnlagt sig om att säkerställa att resultaten sprids till den det berör och att de tillgängliggörs i en form som är lämplig, till exempel genom att tillgängliggöra materialet via webbGIS.

Informationsinsatser för klimatrappor från SMHI

SMHI har tagit fram länsvisa klimatrappor för samtliga län i Sverige. I Västmanland valde Länsstyrelsen att genomföra kvällsföreläsningar och ett utskick till samtliga hushåll i form av en helsidesannons i tidningen Gröna Draken.

Samverkan om klimat med länets försäkringsbolag

I samverkan med branschorganisationen Svensk Försäkring har en särskild aktivitet ordnats för länets försäkringsbolag. Klimatrelaterade underlag har presenterats och förklarats. Den positiva samverkan som Länsstyrelsen fick med branschorganisationen var av avgörande betydelse för respons och intresse från försäkringsbolagen i Västmanland. Även länets mäklare omfattades av insatsen, men gensvaret svagt, trots en omfattande inbjudan med påföljande rundringning. Möjligen skulle intresset varit större om klimatrelaterade risker skulle ingå i mäklarnas informationsansvar.

Samarbetsprojekt med länets banker

Länsstyrelsen har arbetat vidare med ett projekt för länets banker med målsättningen att inarbeta rutiner för att lyfta in klimataspekter i kreditärenden som rör byggande. Projektet har väckt viktiga frågor om ansvarsfördelning, samhällsstyrning och näringslivets roll. Frågor om försäkringsansvar och försäkringsbolagens roll har rests från medverkande banker (varav en även är försäkringsbolag). Projektet har förlängts i två steg. Detta har framförallt gjorts mot bakgrund av att responsen inte varit den förväntade. En extern resurs har anlåtats för att följa upp och utvärdera. Detta tillsammans med erfarenheterna från projektarbetet kommer att utgöra viktigt underlag för vidare, både principiella och praktiskt inriktade, diskussioner om hur den privata sektorn kan involveras i klimatanpassningsarbetet; särskilt i de fall hårda styrmedel saknas.

Biologisk mångfald

Länsstyrelsen har medverkat i Naturvårdsverkets arbete med framtagande av en nationell strategi för Bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i ett förändrat klimat. Regeringsuppdraget har redovisats till regeringen av Naturvårdsverket.

Rekommendationer för byggande runt Mälaren

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala och Västmanlands län har gemensamt tagit fram rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå runt Mälaren. Framtagandet har skett mot bakgrund av ett tidigare omfattande arbete med att skapa orientering kring hur Mälaren ska säkras mot ett stigande världshav.

Länsstyrelserna har genom en tidigare skrivelse uppmärksammat regeringen på behovet av en större offentlig utredning. De framtagna mälarekommendationerna har utformats med beaktande av ett stigande världshav och de osäkerheter som råder kring hur den frågan ska hanteras på mycket lång sikt. Efter remissmöten och en omfattande remiss till bland annat

samtliga berörda kommuner har rekommendationerna beslutats. De har därefter presenterats vid årets Mälarkonferens. Rekommendationerna är nu väl kända av länets kommuner som har visat uppskattning för att Länsstyrelsen med dessa skapar tydlighet i planeringen. Så här långt kan konstateras att de tillämpas i berörda planärenden.

Mälarrekommandationer handlar om vad man bör beakta inom översikts- och detaljplaneplanering avseende planering av bostäder och andra verksamheter och annat byggande vid vatten, kopplat till närhet till Mälaren och framtida stigande havsnivåer. I rekommendationerna föreslås att en försiktighetsprincip tillämpas.

Lantbrukarträff

Arbetet med kvällsträffar för lantbrukare har fortsatt. Träffarna har genomförts med hjälp av en konsult som svarat för den lantbrukstekniska kompetensen, medan Länsstyrelsen informerat om klimatanalysen. Lantbrukarna har visat särskilt intresse för vattenfrågor, bland annat dikesföretag. Värdet av samverkan mellan lantbrukets parter och kommuner med flera för planering av dagvattenhantering har lyfts.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

8. Länsstyrelsen ska samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. Förordning (2013:815).

Ett förändrat klimat och dess påverkan på samhällets funktioner

Länsstyrelsen har under året genomfört ett antal aktiviteter i syfte att åskådliggöra hur klimatet kan påverka viktiga samhällsfunktioner. Exempel på detta är de skyfalls- och riskanalyser som tagits fram i syfte att utgöra stöd och planeringsunderlag för kommunernas fysiska planering. Hit hör också översvämningskarteringarna längs länets större vattendrag samt de informationsinsatser som gjorts avseende klimatanpassning till bygglovshandläggare, nätägare och kommunernas bredbandssamordnare.

Länsstyrelsen har också genomfört aktiviteter för att sprida kunskap om klimatets påverkan till privata aktörer som banker, försäkringsbolag och lantbruksföretag.

Kulturmiljö

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män	0,22	0,29	0,50
Årsarbetskrafter kvinnor	9,00	7,68	8,51
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,97	5,14	6,20
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 183	10 294	11 396
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	5,93	4,45	7,60
Antal ärenden, inkomna och upprättade	810	1 253	819
Antal beslutade ärenden	914	1 188	857
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	10	13	14
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	204	50
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 431, Fornminnen (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	72		

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 4032 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2015. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 20 deltagande länsstyrelser är 70.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna ligger i paritet med föregående år. Under 2015 har de vakanser som uppstått snabbt tillsatts, varför resurser varit tillgängliga helt enligt planering för 2015. Skillnader i verksamhetskostnader mellan 2014 och 2015 följer i huvudsak skillnader i resurser.

Minskning av antalet av ärenden

Ärendemängden uppvisar en markant minskning under 2015 jämfört med år 2014. Minskningen gäller framför allt fornminnesärenden, övrig verksamhet ligger inom den normala variationen. Minskningen innebär att mängden fornminnesärenden är nere på en mer genomsnittlig nivå och därmed mer jämförbar med åren före 2014, då ökningen framför allt berodde på en omfattande ökning av avverkningsanmälningar relaterade till den stora skogsbranden i de norra delarna av Västmanland. Övriga fornminnesärenden ökade under 2015 med cirka 12 procent. Orsakerna är liksom föregående år: ökat byggande i tätorterna och avstyckningar på landsbygden, byggnation av vägar, bredbandsutbyggnad, skärpta kommunala krav på avloppsanläggningar, markförläggning av luftledningar, metallsökare med mera. En bidragande orsak är också att de senaste årens milda vintrar inneburit att grävarbeten utförs även under den kalla årstiden.

Handläggningstider

Målet⁶ att 90 procent av länsstyrelsernas ärenden ska vara beslutade inom angiven tid uppnås inte för något område. Detta beror delvis på en eftersläpning av ärenden som inkom under 2014 i samband med skogsbranden. När det gäller målformuleringen för ärenden inom

⁶ Länsstyrelserna målsätter och följer upp handläggningstiden för ett gemensamt urval av ärendeslag. Målen, som kallas LISA-mål, är satta utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av alla ärenden ska beslutas inom. Målet är att 90 procent av beslutade ärenden ska ske inom den uppsatta måltiden.

gruppen 43111, Ansökan om ingrepp till fornlämning, är den vagt formulerad och det är osäkert vad man avser att följa upp. Detta är framfört till det länsstyrelsegemensamma arbetet med LISA-mål. Inom gruppen finns många uppdragsarkeologiska ärenden och dessa är långvariga processer. De senaste åren har fokus legat på minskade ärendebalanser. Nu ligger dessa på en godtagbar nivå varför arbetet framöver behöver fokuseras på att klara uppsatta mål för handläggningstider och att utveckla målformuleringar för de olika ärendetyperna. När det gäller kyrkliga kulturminnen har handläggningstiden dock förbättrats avsevärt i förhållande till föregående år.

Antal ej beslutade ärenden äldre än två år utgörs huvudsakligen (7 stycken) av ansökningar om byggnadsminnesförklaring respektive revidering av befintligt byggnadsminnesbeslut. Dessa ärenden är ofta komplicerade och kräver lång handläggningstid för att bl.a. kunna utreda de kulturhistoriska värden en anläggning har samt för att ta fram förslag till skyddsbestämmelser som alla berörda kan enas kring. Länsstyrelsen i Västmanland arbetar sedan en tid tillbaka aktivt med att avsluta äldre ärenden gällande byggnadsminnesförklaringar.

Brukarundersökning 2015

431 Fornminnen

Länsstyrelsen har för denna verksamhet ett nöjdindex på 72, vilket är 2 enheter högre än genomsnittligt nöjdindex för samtliga länsstyrelser. Styrkor som lyfts fram i undersökningen är bland annat lätt att förstå beslut, bemötande och hög kompetens. Förbättringsområden är till exempel tillgänglighet via telefon och den externa webbplatsens information. Resultatet kommer att användas som underlag till förbättringsarbete och beslutade aktiviteter ingår i verksamhetsplanen för 2016.

Andra väsentliga prestationer och resultat

De nationella kulturmiljöpolitiska målen fokus för Länsstyrelsens regionala arbete

De nationella kulturmiljöpolitiska målen bildar en naturlig utgångspunkt för kulturmiljöarbetet i länet. Länsstyrelsen kommer att fortsätta utveckla kulturmiljöarbetet med inriktning mot de nationella målen. Många aspekter är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i handläggning, projekt och övriga insatser. Det är av stor vikt att de nationella målen för det statliga kulturmiljöarbetet är kända inom hela Länsstyrelsen.

Under 2015 har Länsstyrelsen arbetat med att formulera regionala effektmål utifrån de nationella målen. Länsstyrelsen väljer därför att utgå från dessa effektmål i redovisningen av årets insatser.

Samverkan med övriga länsstyrelser sker genom länsstyrelsernas kulturmiljöforum. Samverkan sker också i handläggarnätverken för arkeologi, bebyggelseantikvarier och kulturresevat. Länsstyrelsen har i år särskilt samverkat med Länsstyrelsen i Kronobergs län och fört strategiska samtal kring kulturmiljöarbetet i syfte att utbyta erfarenheter.

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.

I Västmanland är kulturarvet tillgängligt. De kulturhistoriska värdena tas tillvara i samhällsutvecklingen. Med utgångspunkt i länets kulturarv bidrar Länsstyrelsen till ökad turism som främjar regionens sysselsättning och tillväxt.

Bergslagssatsningen

Länsstyrelsen arbetar sedan år 2006 med Bergslagssatsningen – Kultur och Turism. Satsningen drivs i samverkan mellan länsstyrelserna i Örebro, Värmland, Dalarna, Gävleborg och Västmanland, Riksantikvarieämbetet, Intresseföreningen Bergslaget samt företrädare för turismorganisationer i respektive län. Bergslagssatsningen som stöds med medel från både Regional utveckling och Kulturmiljövårdsanslaget, har för den sista och avslutande etappen fram till 2018 erhållit EU-medel. Den sammanlagda budgeten omfattar 17 miljoner kronor. De aktuella Bergslagshistoriska centrumen för Västmanlands del är Norbergs bergslag med Världsarvet Engelsbergs bruk (Bergslagens medeltidsmuseum), Sala silvergruva samt Ekomuseum Bergslagen. Målet för satsningen är att, med utgångspunkt i Bergslagens industriarv, bidra till ökat besöksantal i Bergslagen och främja regionens sysselsättning och tillväxt. Länsstyrelsen bedömer att det genom satsningen finns goda möjligheter att skapa bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning och utveckling av kulturarvet i Bergslagen. Satsningen bidrar till att främja kommunernas kulturmiljöarbete då samtliga insatser syftar till att göra kulturarvet tillgängligt och att kulturhistoriska värdena ska tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsen deltar även i Riksantikvarieämbetets arbete inom ramen för deras gruvuppdrag, främst i delprojektet som omfattar framtagandet av en långsiktig strategi för hållbar turism inom destinationen Bergslagen. Arbetet har påbörjats under året och strategin ska vara färdig under hösten 2016.

Modernismen i Västmanland

Tillsammans med Västmanlands läns museum driver Länsstyrelsen i Västmanlands län sedan 2010 ett flerårigt samverkansprojekt med inriktning på modernismens bebyggelse, historia och kulturarv. Tidsperioden som projektet omfattar sträcker sig från 1930-talet till och med 1970-talet. Det övergripande syftet med projektet är att etablera en plattform för att kunna arbeta länsövergripande med det moderna kulturarvet. Målsättningen är att höja kunskapen, medvetenheten och varsamheten hos allmänhet, förvaltare och kommuner beträffande den moderna bebyggelsen i länet. Aktiviteten bidrar till att främja ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras används och utvecklas. Under året har arbetet bl.a. omfattat fortsatt kunskapsuppbyggnad, deltagande vid Modernismseminarium samt workshop för kommunala bygglov- och planhandläggare. Se vidare www.modernismen.se

Forn- och landskapsvård

Då Länsstyrelsen under kommande treårsperiod avser att utveckla sitt arbete gällande vård av fornlämningar har arbete påbörjats med att ta fram en fornvårdsstrategi för kommande insatser. Som grund för strategin har ett antal fornvårdsobjekt besiktigats. Inriktningen för de kommande insatserna är att fornvården i högre utsträckning än i dag ska ske i samverkan med kommuner, markägare, föreningar och andra berörda. Särskilda satsningar ska göras på information och fysisk tillgänglighet. Insatser rörande tätortsnära fornlämningsmiljöer anser Länsstyrelsen vara ett viktigt utvecklingsområde som har förutsättningar att bidra till ökad upplevelse, kunskap och delaktighet.

Länsstyrelsen har i god samverkan med Skogsstyrelsen vårdat ett urval av fornvårdsobjekt i länet genom Skogsstyrelsens arbetsmarknadsprojekt SAFT. Projektet har sysselsatt 80 personer i länet under perioden 2013 till våren 2015. Insatserna har lett till att flera kulturmiljöer blir tillgängliga för allmänheten genom den markvård som har utförts. I

samverkan med Länsstyrelsen genomför Trafikverket vård och underhållsåtgärder på milstenar och väghållningsstenar längs med det allmänna vägnätet i länet. Därutöver har insatser genomförts för att tillgängliggöra länets fornvårdsobjekt genom information. Däribland kan nämnas förnyad skyltning vid Halvardsborgen, Köpings kommun. Ett exempel på årets vårdåtgärder utgör hållristningsvården i Björksta bronsåldersbygd.

Kunskapsuppbyggande åtgärder inom brandområdet

Under 2015 har Länsstyrelsen genomfört fornminnesinventering inom prioriterade delar av det område som under sommaren 2014 drabbades av en stor skogsbrand. Vid inventeringen hittades flera lägen för stenåldersboplatser och en stor andel historiska lämningar, exempelvis rester efter kolmilor, kolarkojor, forvägar och bebyggelseämningar som visar på hur viktig skogen och utmarken har varit för driften av de järnbruk som finns i närområdet. Det var angeläget att nyinventeringen av fornlämningarna genomfördes så fort som möjligt. Detta för att fornlämningar som inte är kända annars riskerade att komma till skada i samband med de föryngringsåtgärder (markberedning och plantering) som var nödvändiga för skogsbruket att påbörja så snart som möjligt.

Efter branden lyftes också frågan om det kvarstår något av kolningsanläggningarna som finns inom brandområdet. Länsstyrelsen anser att det finns en stor potential i att undersöka vilka inverkaner branden har gjort på fornlämningarna. Därför har också en arkeologisk undersökning av en kolbotten genomförts. Resultaten av den undersökningen kommer att levereras under våren 2016.

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att sprida och tillgängliggöra information kring de berörda miljöerna genom exempelvis handläggning av ärenden avseende föryngringsåtgärder som leder till markingrepp i fornlämning, informationsblad, markägarträffar och information till naturguider. Det har framför allt skett i samarbete med Skogsstyrelsen.

Det har i detta arbete tydligt framgått vilken stor betydelse den omgivande kulturmiljön har för dem som drabbades av skogsbranden. Kulturmiljöerna är värdefulla hållpunkter i ett förändrat landskap. För att värna och uppmärksamma skogens kulturarv är det av stor vikt att tillgängliggöra den nya kunskapen för markägare och allmänhet.

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön

Länsstyrelsen ska i samverkan med berörda aktörer bidra till största möjliga kulturmiljönytta gällande såväl förvaltning, tillgänglighet som kunskap

Kulturmiljövårdsanslaget

Länsstyrelsen i Västmanland har för år 2015 förfogat över drygt 11 miljoner kronor från kulturmiljövårdsanslaget. Medlen har använts till att vårda, informera om och förbättra tillgängligheten till länets kulturhistoriska miljöer. Åtgärderna bidrar till att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Länsstyrelsen arbetar aktivt i bidragshandläggningen för att samordna insatserna med andra utgiftsområden i syfte att förmera bidragsmedlen och nå största möjliga effekt av åtgärderna.

Den största delen av de tilldelade bidragsmedlen har, liksom tidigare, fördelats till vård av bebyggelse. Inom denna insats har Länsstyrelsen de största anspråken på bidragsmedel.

Länsstyrelsen får varje år in ansökningar om långt högre belopp än vad som finns tillgängligt för byggnadsvårdsåtgärder. Inom vård av bebyggelse prioriteras i första hand den skyddade bebyggelsen, vilket omfattar byggnadsminnen, byggnader inom kulturresevat samt bebyggelse som skyddas i detaljplaner eller områdesbestämmelser. Även bebyggelse inom riksintresseområden prioriteras. Därefter uppmärksammas bebyggelse som på något sätt finns utpekad i inventeringar eller program. Länsstyrelsen har fortsatt att under året lämna bidrag för att uppmärksamma och bevara landsbygdens ekonomibyggnader. Det rör sig framför allt om byggnader med kulturhistoriskt värde som saknar formellt skydd, men är av stor betydelse för det öppna odlingslandskapets kulturhistoriska värden. Samverkan sker via en 50 procent medfinansiering från sökanden. Satsningen för med sig att både ägare, förvaltare och allmänhet får förbättrade kunskaper om och ökad förståelse för länets kulturmiljöer. Därmed skapas ökade möjligheter att med begränsade medel bevara, använda och utveckla kulturarvet.

Ett exempel avseende länets byggnadsminnen som tydligt bidrar till förbättrad förvaltning och tillgänglighet samt största möjliga kulturmiljönytta är insatserna för Strömsholms kanal. Under 2015 lämnade Länsstyrelsen särskilda bidragsmedel för åtgärder i Västerkvarns slussmiljö. Slussen är en del av byggnadsminnet Strömsholms kanal, samtidigt som området ingår i riksintresset Strömsholms kanalmiljö U7, Hallstahammars kommun. Strömsholms kanal AB driver idag kanalen med kommunerna Hallstahammar, Surahammar, Fagersta och Smedjebacken som ägare. Verksamheten är inriktad mot turism och bedrivs endast under säsongen som löper från maj till augusti. Kanalbolaget verkar för att kanalen ska vara en levande kulturmiljö i Bergsslagen och att kanalmiljön ska vara öppen och tillgänglig för allmänheten. Bolaget utgör en part för samverkan och utveckling i regionen. Årets åtgärder genomfördes bland annat för att förhindra att kanalvallen skulle ge vika. Det skulle innebära påtagliga konsekvenser både för byggnadsminnet och kanalbolaget. En del av det kulturhistoriska värdet för Strömsholms kanal utgörs av att kanalen är i bruk för allmänheten under turistsäsongen varför insatser är helt nödvändiga för att säkra kanalens fortlevnad.

Under året har Länsstyrelsen upprättat en ny treårsplan för kulturmiljövårdsanslaget för åren 2016-2018.

Satsning på kompetenshöjning hos länets byggnadsminnesägare

Landshövdingen bjuder varje år in länets byggnadsminnesägare till ett möte på Västerås slott där aktuella frågor kring förvaltningen av byggnadsminnen diskuteras. I år utgjordes mötet av en utbildning för att möta byggnadsminnesägarnas önskemål om kunskapshöjande insatser gällande historiska trädgårdar. Länsstyrelsen arrangerade därför en trädgårdskurs på Sättra Brunn med temat "Återupptäck din historiska trädgård". Utvärderingen visade att utbildningen var mycket uppskattad. Att utveckla de historiska trädgårdarna i anslutning till länets byggnadsminnen kan vara ett sätt att skapa bättre förutsättningar för att tillgängliggöra miljöerna som besöksmål.

Förvaltning och utveckling av kulturresevatet Bråfors Bergsmansby

Årets insatser i kulturresevatet Bråfors har varit inriktade på mark- och byggnadsvård samt att genom olika åtgärder öka tillgängligheten i och till resevatet. Under året har olika skötselåtgärder för landskapet genomförts. Sly och örtvegetation har hållits efter med betesdjur och manuella röjningar. De flesta av byggnaderna ingår i en löpande byggnadsvårdsöversyn. Kulturresevatet har under året varit öppet för besökare. Frågan om en tillgänglighetsanpassad toalett för besökare har varit aktuell under en längre tid. Under året har toaletten färdigställts.

För att ytterligare öka tillgängligheten till reservatet så att fler besökare får tillgång till den mångfald av kulturmiljöer som finns i länet har fyra visningar genomförts i Länsstyrelsens regi. Visningarna har haft två olika teman, dels järntillverkningen vid hyttan, dels de unika målningarna i huvudbyggnadens festsal. Intresset har varit mycket stort och även genererat många besökare utöver de organiserade visningarna.

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser

Länsstyrelsen väcker engagemang och tar tillvara intresset för människans historiska betydelse i landskapet. Kulturmiljöarbetet leder till ett inkluderande samhälle där alla är delaktiga.

Bergslagens ruinlandskap

Inom den regionala satsningen *Bergslagens ruinlandskap* har vårdåtgärderna inriktats på Trummelsbergs bruk i Fagersta kommun. Lämningsarna efter bruket utgör fornlämning och är därmed skyddad enligt kulturmiljölagen. Trummelsberg är beläget vid Hedströmmen och tillhör en av länets mest värdefulla kulturmiljöer vid vatten och är utpekad i det inventerings- och värderingsarbete som genomförts för Hedströmmen. I området finns flera byggnadsrester från hyttan, rostugnen och kolhuset. Här finns också slagghögar och fördämningar samt spår från den gamla hyttan, hammaren och dammen. Bruksleden genom länet passerar förbi hyttlämningarna.

Den förbättrade tillgängligheten till kulturmiljön genom såväl förbättrad information som fysiska åtgärder ökar förutsättningarna för Trummelsberg att utgöra en källa till kunskap, bildning och upplevelser. Att satsa på besöksmål som Trummelsberg i denna del av länet kan också bidra till att utveckla landsbygden. Den kommande planen för den långsiktiga förvaltningen av området kommer att bidra till ökad delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.

Kulturarvsportalen

År 2013 startade ett projekt för att skapa en gemensam webbportal för det västmanländska kulturarvet. Syftet är att ge invånare och besökare en samlad bild av kulturarvet i Västmanland. Portalen ska vara ett skyltfönster för att öka intresset för den västmanländska historien. Tanken är att institutioner, föreningar och allmänheten ska bidra med innehållet. Det handlar bland annat om bibliotek, museer, arkiv, forskare, hembygdsföreningar och den kulturarvsintresserade allmänheten.

Länsstyrelsens förhoppning är att genom kulturarvsportalen nå en bredare publik. Ju mer känt det västmanländska kulturarvet är för länets invånare, desto större möjlighet att skapa engagemang och väcka intresse för en långsiktigt hållbar förvaltning och utveckling av kulturarvet i länet. Länsstyrelsen bedömer att portalen bidrar till en ökad delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön samtidigt som det främjar ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Arbetet med Kulturarvsportalen drivs av Landstinget Västmanland genom Västmanlands läns museum tillsammans med länets kommuner. Länsstyrelsen är med som samarbetspartner och finansierar. Arbetet med portalen har nu färdigställt och den kommer att driftsättas under våren 2016.

Informationsinsatser om fornlämningar och arkeologi i länet

Länsstyrelsen genomför varje år flera aktiviteter för att lyfta fram länets fornlämningar och de senaste resultaten av den uppdragsarkeologi som bedrivs i länet. Ett gott exempel är den temadag som varje år anordnas i samarbete med Västmanlands läns museum om nyvunnen kunskap genom årets arkeologiska undersökningar. Årets tema var *Arkeologi i Västmanland*, vilket var ett mycket uppskattat arrangemang som lockade 120 besökare. Andra uppmärksammade insatser är återkommande visningar av Björksta bronsåldersbygd och kulturstigen vid Ängsö.

I samband med aktuella arkeologiska undersökningar har Länsstyrelsen arbetat aktivt med fältvisningar och visningar för media. Det gäller t ex undersökningarna av boplats, kyrkogård och kapell i Tortuna, Västerås kommun och Landforsens hytta i Norbergs kommun.

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja en helhetssyn på förvaltning av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöernas värden beaktas och tillvaratas i samhällsbyggnadsprocessen.

Ärendeprocesser inom kulturmiljöområdet

Länsstyrelsen deltar aktivt i länsstyrelsernas projekt Utvecklade handläggprocesser inom kulturmiljöområdet. Detta projekt svarar också mot regleringsbrevets uppdrag 74⁷. En representant från Länsstyrelsen i Västmanland deltar som arbetsgruppsamordnare för den del av utvecklade handläggprocesser som gäller arkeologisk utredning. Länsstyrelsen i Västmanlands län ingår även i referensgruppen gällande bidragshanteringen. Syftet är effektivisera länsstyrelsernas ärendehandläggning inom kulturmiljö, bland annat genom att utveckla handläggartöd och ensa praxis. Målsättningen med projektet är att skapa en enkel, rättssäker och transparent process samt att effektivisera det interna arbetet på länsstyrelserna. Projektet har ett tydligt kundperspektiv som i förlängningen verkar för att kulturmiljövärden beaktas och tas till vara i samhällsbyggnadsprocessen.

Målet har varit att Länsstyrelsen ska kunna ta lärdom av arbetsgruppens arbete och tidigt påbörja en anpassning av arbetssätten enligt det resultat som kommer fram i det länsstyrelsegemensamma projektet. Det sker dels genom en översyn av arbetssätt, dels genom en genomgång av hur Länsstyrelsen fördelar inkomna ärenden och löpande följer upp statistik för inkomna och beslutade ärenden. En av ärendetyperna som Länsstyrelsen har koncentrerat sig på är Anmälan om förnygringsavverkning. Där ligger nu fokus på att minska den inkommande mängden ärenden genom att i samverkan med Skogsstyrelsen förtydliga vilka ärenden som inte alls behöver anmälas till Länsstyrelsen. Här finns också en tydlig koppling till *Gemensam inlämningsfunktion*, vilket är ett projekt som Skogsstyrelsen och länsstyrelserna driver på nationell nivå.

Ärendeprocessen för handläggning av ärenden enligt bidragsförordningen har setts över. Översynen har resulterat i en tydlig prioritering av ärenden som beviljas bidrag. Mallarna för skrivande av beslut har också setts över för att göras med lättlästa och lättförståeliga.

⁷ Regleringsbrevets uppdrag 74 har redovisats till Riksantikvarieämbetet.

Tvärsektoriell samverkan

Ärendehanteringens effektiviserar genom samordning mellan olika sakområden och det innebär en tidsvinst för såväl sökanden som Länsstyrelsen. Inom Länsstyrelsen tillvaratas kulturmiljöperspektiven i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning.

En stor del av Länsstyrelsens kulturmiljöarbete utgörs av handläggning av ärenden avseende förändringar i landskapet. Det finns etablerade arbetsgrupper och samrådsrutiner för flera olika sakområden där kulturmiljökompetens deltar för att säkra att kulturmiljön ska tas till vara i samhällsbyggnadsprocessen. En av dessa grupper är restaureringsgruppen där frågor kring vattenanknutna miljöer behandlas och flera intressen ska tillgodoses. Som ett stöd i dessa processer har Länsstyrelsen tagit fram kunskapsunderlag för vattenanknutna kulturmiljöer. God kunskap om de kulturhistoriska värdena medför att kulturmiljövården på ett konstruktivt sätt kan delta i samråd kring vattenförbättrande åtgärder och deras konsekvenser, därmed säkerställs att värdefulla miljöer inte påverkas negativt i samband med restaureringar av vattendrag och vattenförvaltningens arbete med åtgärdsplaner. Ett annat exempel på väl etablerad samverkan är Länsstyrelsens arbete med hållbar samhällsplanering där kulturmiljöperspektiven ingår som en självklar aspekt. Medarbetare från kulturmiljöområdet deltar vid behov på Länsstyrelsens träffar med kommunernas plan- och bygglovshandläggare fyra gånger per år, vilka anordnas av Länsstyrelsens planhandläggare. På dessa träffar diskuteras aktuella frågor, lagändringar och specifika temaområden som till exempel kulturmiljöfrågor. Under en av årets träffar fördes diskussioner med länets bygglovshandläggare kring hantering av de så kallade attefallsåtgärderna⁸ inom kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Länsstyrelsen har varje vecka plansamråd där representanter från Länsstyrelsens alla verksamheter träffas för att diskutera aktuella planfrågor. Ibland bjuds också kommunala tjänstemän in för att berätta om aktuella ärenden. Detta är ett viktigt forum för att kulturmiljöfrågorna ska inkluderas i samhällsbyggnadsprocessen. I samband med att Länsstyrelsen lämnar synpunkter på kommunernas planförslag upplyser Länsstyrelsen om befintliga kulturmiljöunderlag och de kända kulturhistoriska värden som planerna berör. Kommunerna uppmärksammas också på kända kulturhistoriska värden som inte finns med i befintliga kulturmiljöunderlag.

Länsstyrelsen har också ofta en tidig dialog med berörd kommun inför ett detaljplanearbete kring hur de planerade markanspråken kan komma att beröra fornlämningar.

Regionala och kommunala kunskapsunderlag 9 §

Flera av länets kommuner har inlett arbetet med att ta fram kommunövergripande översiktsplaner eller fördjupade översiktsplaner för enskilda orter eller områden inom kommunen. Andra kommuner planerar att genomföra detta arbete inom de kommande åren. Inför detta arbete är det mycket angeläget att kommunerna har tillgång till aktuellt planeringsunderlag. Befintliga planeringsunderlag i länet är i flertalet fall föråldrade och inaktuella, bland annat saknas i många fall uppgifter om den moderna bebyggelsen.

⁸ Vissa enklare åtgärder som enligt plan- och bygglagen får utföras utan bygglov.

Länsstyrelsen har i samarbete med Västmanlands läns museum och flera kommuner under de senaste åren arbetat med att aktualisera och förnya de kommunala planeringsunderlagen avseende bebyggelse och landskap. I samarbete med Norbergs kommun samt Västmanlands läns museum har Länsstyrelsen under året fortsatt arbetet med att aktualisera och förnya det kommunala planeringsunderlaget avseende bebyggelse och landskap. För Norbergs kommun är det också angeläget att inom ramen för detta arbete utveckla en metod för att på ett varsamt sätt möjliggöra ny bebyggelse och nya årsringar i de kulturhistoriskt värdefulla bykärnorna för att uppnå en ökad inflyttning, samt för att öka allmänhetens förståelse för kulturmiljövärdena. I Hallstahammars kommun har arbetet fortsatt med att ta fram ett aktuellt kunskapsunderlag gällande bebyggelsen i tätorten. Även i Sala kommun har ett arbete inletts för att utföra kommunövergripande bebyggelseinventeringar med kulturhistorisk värdering samt kulturhistoriskt inriktade bybeskrivningar av kommunens tätbebyggda områden. Bybeskrivningarna ska användas som underlag till kommunens kommande översiktsplan och inventeringarna ska ge uppdaterad information om kommunens kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse.

Övriga prestationer

En av de större arkeologiska undersökningarna genomfördes i samband med att Tortuna skola skulle byggas ut. Gravar och stolphål från en träbyggnad, troligen en medeltida kyrka, undersöktes. En boplatz från järnålder (500 f Kr – 1050 e Kr) och medeltid (1050-1500) har grävts fram på skolgårdens östra sida. Resultaten har överträffat förväntningarna. Det finns spår av flera byggnader, bland annat ett grophus och en byggnad med syll. Några ovanliga fynd har också gjorts.

Länsstyrelsen har under året avslagit och därmed avslutat fem ärenden gällande fråga väckt om byggnadsminnesförklaring. Under året har ett nytt byggnadsminne beslutats; Mausoleet i Färna, Skinnskattebergs kommun. För närvarande finns det 48 byggnadsminnen i länet.

Länsstyrelsen har arbetat löpande under året med tillståndsprövning av de kyrkliga kulturminnena samt följt upp och samverkat med kyrkans aktörer i redan pågående projekt som till exempel asbestsaneringen av Västerås domkyrkas vind. Länsstyrelsen samverkar regelbundet med stiftet och den regionala samrådsgruppen i frågor som rör den kyrkoantikvariska ersättningen samt i frågor som rör den långsiktiga förvaltningen av kyrkorna.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 5.1**

Länsfakta kulturmiljö	2015-12-31	2014-12-31	2013-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9 114	9 115	9 087
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	48	47	47
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	68	68	68
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	26	26	26
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	35 229	35 229	35 229
Kulturresevat, antal	2	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	473	473	473
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	60	100	100

Källa: Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) , Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen, Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader, Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt för Riksintressen kulturmiljövård, Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Andel kommuner med kulturmiljöprogram informationen hämtad från miljomal.se.

Kommentarer Tabell 5.1

Vid beräkningar av antalet nya fornlämningar har Riksantikvarieämbetets statistik över antal fornlämningar som fanns registrerade i respektive län den 14 december 2015 använts. Enligt samma statistik har 11 nya fornlämningar registrerats i Västmanland. Varje huvudobjekt, det vill säga ett gravfält, räknas som en lämning. Att antalet registrerade fornlämningar har minskat sedan föregående år beror på att de undersökts och därmed förlorat sin status som fornlämning. De nya fornlämningar som har inventerats inom brandområdet hade inte registrerats vid tidpunkten för Riksantikvarieämbetets uttag av statistik. Under 2015 fattades beslut om det nya byggnadsminnet Färna Mausoleum.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2015	2014	2013
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	11 262	8 333	9 315

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarssystem KÄLLA.

Kommentarer Tabell 5.2

Länsstyrelsen har för år 2015 tilldelats mer bidragsmedel än tidigare år. Det är framförallt extra medel för kostnadskrävande åtgärder som Slussmiljön vid Västerkvarn längs Strömsholms kanal och åtgärder vid Trummelsbergs Bruk samt extra medel motsvarande 1 mkr för nyinventering av fornlämningar inom brandområdet som förklarar de ökade bidragen.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar
--

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män	5,25	9,55	2,44
Årsarbetskrafter kvinnor	6,73	8,81	1,56
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	7,75	11,83	2,75
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	20 856	71 856	5 909
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	11,06	31,05	3,94
Antal ärenden, inkomna och upprättade	120	140	84
Antal beslutade ärenden	106	87	79
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	6	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 781	12 853	0
Brucarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4564 ¹⁾ , Tillsyn och uppföljning, skydd mot olyckor m.m.	56		

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 4564 (endast SEVESO tillsyn) från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2015. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga deltagande länsstyrelser är 64.

Kommentarer till tabellen

Minskningen mellan både årsarbetskrafter och kostnader mellan åren 2014 och 2015 hänger samman med skogsbranden för år 2014. Länsstyrelsen erhöll medel för arbete till följd av skogsbranden även under 2015. Det medförde en personalförstärkning med två personer jämfört med ordinarie bemanning. Under en del av våren var dock bemanningen på Länsstyrelsens funktion för samhällsskydd och beredskap enbart 2,5 årsarbetskrafter. Under våren gjordes tre tillsättningar av tjänster (varav två var visstidstjänster) samt att en medarbetare kom tillbaka från föräldraledighet. Bemanningen över året var inte fullständig förrän 1 september. I mitten av september inleddes arbetet med att samordna länets insatser gällande flyktingströmmarna. Detta arbete har tidredovisats på vht 45, varför kostnadsutfallet på vht-kod 45 är högre än 2013.

Länsstyrelsen bedriver verksamhet som till del finansieras via Myndigheten för skydd och beredskap (MSB) och anslaget 2:4 Krisberedskap. Dessa medel får dock inte användas för att bidra till länsstyrelsens OH-kostnader, vilket försvårar för Länsstyrelsen då förvaltningsanslaget är ansträngt.

Ärendebalansen är fortfarande hög, men skillnaden mellan inkomna och beslutade ärenden är ändå relativt återställd jämfört med 2014.

De ärenden som överstiger två år är till största delen projektärenden som avslutas när projekten är avslutade. Något ärende rör LSO 2 kap 4§ "Farlig verksamhet". Beslut skulle tagits redan 2014, men skogsbranden medförde annan prioritering.

Brukarundersökning 2015

Tillsyn av åtgärder för att förhindra/begränsa kemikalieolyckor (SEVESO) Länsstyrelsen har för denna verksamhet ett nöjdindex på 56, vilket är 8 enheter lägre än genomsnittligt nöjdindex för samtliga länsstyrelser. Styrkor som lyfts fram i undersökningen är bland annat bemötande och bra information via telefon. Förbättringsområden är till exempel kompetens och den externa webbplatsens information. Resultatet kommer att användas som underlag till förbättringsarbete och beslutade aktiviteter ingår i verksamhetsplanen för 2016.

Andra väsentliga prestationer och resultat**Flyktingsituationen**

Den 22 september beslutade landshövdingen att Länsstyrelsen skulle aktivera sin krishanteringsorganisation med anledning av flyktingsituationen. Organisationen har varit aktiverad fram till årsskiftet 2015/2016.

Organisationen har bestått av funktionerna för samhällsskydd och beredskap, integration, mänskliga rättigheter, juridik, information, tjänsteman i beredskap (TiB), och administration. Kontinuerlig kontakt och avstämning sker med länsledningen. Organisationen har arbetat kontorstid.

Beredskapsdirektören, med hjälp av medarbetare från funktionen för samhällsskydd och beredskap leder och fördelar arbetet i organisationen. Organisationens arbete ska utifrån Länsstyrelsens geografiska områdesansvar:

- Skapa en gemensam inriktning med berörda aktörer kring arbetet i Västmanlands län gällande flyktingströmmarna
- Se till att samverkan och samordning sker på regional nivå i den utsträckning som är nödvändig för att förebygga och mildra konsekvenserna av vad ett mottagande av många flyktingar i vårt län innebär.
- Skapa forum för att nödvändig samverkan och samverkan kan ske.
- Bidra till helhetssyn och perspektivförståelse
- Genom informationsutbyte och gemensam analys bidra till att respektive aktör får ett bra beslutsunderlag.

Länsstyrelsens krisorganisation har bland annat hanterat hemställan från MSB och regeringsuppdragen kring till lokalinventeringarna, sammanställt och rapporterat lägesbilden för Västmanlands län till MSB utifrån fastlagda tidsintervaller. Tillsammans med Migrationsverket, kommunerna, Landstinget och Polisen har fyra analysmöten kring omfallsplanering genomförts. Representanter från krisorganisationen har även informerat kommunchefer, politiker, socialchefer, bygglovshandläggare med flera vid regelbundna möten med Västmanlands Kommuner och Landsting, SUV⁹, integrationsråd med flera.

⁹ SUV står för Samordning för Utveckling av Västmanlands län. SUV är sammansatt av ordföranden i kommunstyrelserna och ordföranden i landstingsstyrelsen. Landshövdingen är ordförande. Till SUV kallas också länets riksdagsledamöter.

Den externa samordningen har skötts genom möten med U-Sam¹⁰/ISF¹¹ som består av länets kommuner, landsting, Polis, SOS Alarm, räddningstjänsterna och Försvarsmakten. Migrationsverket deltar vid mötena även om de inte ingår i U-Sam normalt.

Den gemensamma inriktningen för arbetet (som beslutats av U-Sams aktörer) har varit:

- Värna liv, hälsa, trygghet och säkerhet för alla som bor och vistas i länet
- Värna samhällets funktionalitet och minimera samhällsstörningar kopplat till flyktingmottagandet
- Värna förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter

Syftet med arbetssättet har varit att: skapa en gemensam inriktning med berörda aktörer kring arbetet i Västmanlands län gällande flyktingströmmarna, bidra till helhetssyn och perspektivförståelse. Tanken har också varit att genom informationsutbyte och gemensam analys bidra till att respektive aktör får ett bra beslutsunderlag.

För att uppnå detta syfte har U-Sam till och med vecka 48 haft telefonmöten 2 gånger per vecka (tisdag och fredag). Från och med den 1 december äger telefonmöten rum endast på tisdagar. Mötena leds av den som är tjänsteman i beredskap, TiB. Även stödet till ISF har varit aktiverat genom de olika konstellationer av parter i U-Sam som träffats för bland annat lokalplanering, gemensam analys och kriskommunikation.

Länsstyrelsen bedömer att strukturerna medfört att en bra samverkan och samordning kring aktuella frågeställningar har uppnåtts i länet, vilket även lett till en bra samordning lokalt.

Den 17 november samlades högre chefer och politiker från U-Sam:s aktörer, Arbetsförmedlingen samt representanter för civilsamhället (Röda korset, Rädda barnen, Västmanlands länsidrottsförbund, studieförbunden och representanter för kommunernas Frivilliga resursgrupper (FRG) för ett möte på Slottet under rubriken ”Hur kraftsamlar vi i Västmanland”? Under gruppdiskussionerna tog deltagarna fram förslag på åtgärder utifrån fem frågeställningar:

1. Vad löses lokalt inom respektive organisation?
2. Vad kan vi hitta gemensamma lösningar på?
3. Hur kan vi tillsammans inkludera civilsamhället? Hur kan civilsamhället bidra?
4. Finns behov av att skapa ytterligare arenor/forum för att diskutera vissa frågor? Bjuda in varandra/ ytterligare aktörer till befintliga forum?
5. Vad behöver samordnas av Länsstyrelsen?

¹⁰ U-Sam står för Samverkan i Västmanland och består av länets kommuner, landsting, Polis, SOS Alarm, räddningstjänsterna och Försvarsmakten. Migrationsverket deltar vid mötena även om de inte ingår i U-Sam normalt.

¹¹Inriktnings- och samordningsfunktion- ISF, är det begrepp som används inom konceptet ”Gemensamma grunder (för samverkan och ledning) som MSB utvecklat. ISF är Västmanlands U-Sam (som funnits sedan 2005). Under implementeringen av konceptet Gemensamma grunder används därför begreppen U-Sam/ ISF parallellt. I arbetet med att samordna insatser kring flyktingsituationen har vi tillämpat delar av konceptet Gemensamma grunder/ ISF och använt U-Sam som plattform.

Länsstyrelsen har utifrån mötet sammanställt några viktiga saker att kraftsamla kring och återkopplar resultatet till deltagande organisationer. Åtgärdsförslagen är både kortsiktiga och mer långsiktig. Arbetet och strukturen för att genomföra åtgärderna ska genomföras under 2016.

Den 11 december genomfördes ett myndighetsmöte med representanter från de myndigheter som har kontor i Västmanland med landshövdingen som värd. Även vid detta möte lyftes en del konkreta förslag och möjligheter för att stärka samverkan och underlätta för de aktörer som är hårdast belastade. Även påverkan för länet på lång sikt diskuterades.

Resultatet av arbetet är att tack vare att Länsstyrelsen på ett tidigt stadium startade sin särskilda organisation för att hantera konsekvenserna av flyktingsituationen, var länet tidigt igång med samverkan och det har fungerat väl. Migrationsverket lyfter ofta fram Västmanland som ett gott exempel. Även andra myndigheter har visat att de är positiva till det arbete som lagts ner av den särskilda organisationen.

Länsstyrelsens interna krishanteringsorganisation

Länsstyrelsens geografiska områdesansvar kan inte genomföras utan en väl fungerande krishanteringsorganisation framförallt inom områdena ledning, information och analys. En krishanteringsplan och kriskommunikationsplan har antagits. Revidering pågår även av beredskapsplanen för Westinghouse. Detta arbete blev förskjutet på grund av skogsbranden 2014. Det finns även ett förslag till plan för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka som ska skickas ut på extern remiss under första delen av 2016.

Stabsutbildning har genomförts under ledning av MSB. Deltagare var länsledning, enhetschefer, TiB:ar och kommunikatörer.

Översyn av befintlig TiB-instruktion har påbörjats. TiB:arna har deltagit vid samverkansövning med räddningstjänst, polis, landsting och kommun. En del TiB:ar har deltagit vid utbildningen ”Initial samverkan vid kris”. Fyra interna TiB-möten har genomförts.

TiB har agerat aktivt vid ett flertal händelser. Bland annat vid IKEA-händelsen (augusti), brand i konditori i Norberg (augusti), utrymning vid två tillfällen av skolor i Västerås (november), vid den förhöjda terrorhotnivån (november) samt i arbetet med flyktingsituationen. Uppgifter som utförts av TiB är bland annat sammankallning och genomförande av telefonkonferenser med U-Sam.

TiB har också hållit i de månatliga omvärldsbevakningskonferenser med U-Sam som genomförs i RAKEL.

Effekten av den verksamhet som bedrivits gällande den interna krishanteringsorganisationen faller mycket tillbaka på de erfarenheter och lärdomar som arbetet med branden gett och kommer att ge. Organisationen har prövats i skarpt läge under 2015 ett flertal gånger, inte minst i samband med flyktingsituationen, vilket ger unika möjligheter att utveckla både krishanteringsorganisation och utveckla den egna personalens kompetens och förmåga. Detta tillsammans med den stabsutbildning som genomförts gör att krishanteringsförmågan inom Länsstyrelsen i Västmanlands län har stärkts.

Projekt Civilt försvar/ Civilmilitär samverkan

Under 2014-2015 har Länsstyrelsen Västmanland bedrivit ett projekt via medel från anslaget 2:4 ”Civil - militär samverkan samt förmåga till civilt försvar i Västmanlands län”. Målet med projektet har i huvudsak varit att höja kunskapen kring civil-militär samverkan hos länets aktörer. Under projektets gång har följande aktiviteter genomförts:

- Kunskapsseminarium med inbjudna från hela Mellansverige.
- Intern uppdatering (juridik, försvarsbeslutet med mera).
- Rapportering på länens beredskapssamordnarträffar/U-Sam-möten.
- Inventering gällande befintligt material och kompetens inom Frivilliga försvarsorganisationer.
- Samverkan inom Militärregion Mitt (MR M).
- Deltagande i Samverkansområde Geografiskt områdesansvar, Arbetsgrupp Civilt försvar (AG SOGO CF).
- Deltagande i övningarna Geltic Bear, Dagny, Emerentia.
- Samverkansmöte med Polismyndigheten, Landstinget inför arbetet med Militär Geografiskt Verk (MGV).
- Personal har genomgått säkerhetsprövning
- Personal har genomgått sekretessutbildning
- Konferens (Mellansverige) – fokus folkskydd/livsmedelsförsörjning

Genom deltagande i övningar har länets civila aktörer fått en bättre kunskap och förmåga till civil-militär samverkan. Vidare har Länsstyrelsen höjt sin förmåga inom juridik vid höjd beredskap. Genom sekretessutbildning och säkerhetsprövning har Länsstyrelsens förmåga att delta i beredskapsplanering ökat kraftigt.

RAKEL- Radiokommunikation för effektiv ledning

Under året har Länsstyrelsen varit sammanhållande för utvecklingsarbetet med RAKEL. Det ska dock betonas att arbetet med civilt försvar inte bedrivits på flera år, vilket gör att arbetet med att höja kunskapen och förmågan inom området kommer att kräva tid och resurser. Det har tagits fram en strategi, riktlinjer och handlingsplaner för hur länets aktörer ska kunna implementera och använda systemet på ett naturligt.

Projektet har också haft målet att utforma konkreta riktlinjer i form av en sambandsanalys för hur samverkan ska ske innan, under och efter en kris för samtliga aktörer. Analysen är framtagen i samverkan med berörda aktörer och är antagen för länet. Effekten av projektet är att sättet samverkan ska utföras på är tydligt definierad och effektiv. Redundansen för länet har ökat i och med att alla aktörer har ensat sina programmeringsunderlag och planer för att kunna samverka i alla tänkbara situationer och tydliggjort ansvarsförhållanden gällande samband.

RSA Social oro

Länsstyrelsens projekt *Risk- och sårbarhetsanalys - utveckling av metoder och verktyg för ökad krishanteringsförmåga gällande sociala risker i Västmanland* påbörjades 2014 och avslutas till årsskiftet 2015. Syftet med projektet var att öka kunskapen kring sociala risker i länet och bidra till att förbättra den samlade förmågan att förebygga och hantera sociala risker och social oro. Ett flertal kunskapshöjande insatser har genomförts under projektets gång.

Bland annat ordnades två regionala kunskapskonferenser om totalt tre dagar, en genomfördes hösten 2014 och en under hösten 2015. Sammanlagt deltog över 300 personer från kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer vid konferensdagarna.

Huvudmålet för projektet var att sociala risker ska bli en del i kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser. I den risk- och sårbarhetsanalys som lämnats in 2015 har samtliga kommuner lyft sociala risker. Länets aktörer har även fått agera i skarp händelse kring dessa områden vid händelsen på Ikea Erikslund samt under den pågående flyktingsituationen. Projektet och temat har även lyfts i olika nätverk, där länets brottsförebyggande råd efter projektets slut kommer att fungera som ett regionalt nätverk där frågor kring sociala risker kan behandlas vid behov samt i framtiden implementera framtagna lämpliga åtgärdsförslag relaterat till temat.

Länsstyrelsens slutrapport, där åtgärdsförslag och förslag på fortsatt arbete kring sociala risker ingår, delas med aktörer som varit involverade i projektet och andra intresserade.

RSA förstärkningsresurser

Under 2014-2015 har Länsstyrelsen Västmanland bedrivit projektet ”Risk- och sårbarhetsanalyser – utveckling av metoder och verktyg för ökad krishanteringsförmåga gällande förstärkningsresurser i Västmanlands län”. Målet med projektet har framför allt varit att inventera resurser i länet samt att öka aktörernas förmåga att bistå andra samt öka sin förmåga att ta emot stöd på ett effektivt sätt. I projektplanen ingick även en ökad dialog med länets frivilliga försvarsorganisationer. Delar av målen testades skarpt under skogsbranden 2014.

Underlag för inventering av materiella och personella resurser är framtaget under projektet. Dialog med länets frivilliga försvarsorganisationer har också skett.

Effekterna av projektet är att länets aktörer fått verktyg för att fortsätta lokal resursinventering. Kunskapen om de frivilliga försvarsorganisationerna har ökat hos länets offentliga aktörer. Förmågan till privat-offentlig samverkan har ökat genom att privata aktörer deltagit vid aktiviteter kopplat till projektet.

Övning Omfall – en kärnteknisk övning

Planen var ursprungligen att fortsätta implementera erfarenheterna av övning Omfall 2013 under 2015. Detta arbete har dock fått stå tillbaka till förmån för arbetet med flyktingsituationen under hösten. Länsstyrelsen har följt upp hur aktörerna som deltog i övningen har genomfört åtgärder och vad som kvarstår att göra utifrån den utvärdering som gjordes.

Beredningsplanen för Westinghouse håller på att revideras (utifrån erfarenheter från övningen och utvärderingen) och förväntas bli klar för att skickas på remiss till berörda under första halvåret 2016.

U-Sam – regional samverkan och ledning

Länsstyrelsen utövar det geografiska områdesansvaret i bred samverkan med länets ansvariga aktörer inom ramen för U-Sam. Det långsiktiga målet är att ha säkerställt kvalificerad ledning och samverkan samt ett flexibelt agerande vid samhällsstörningar.

Det har påbörjats ett arbete för att vidareutveckla U-Sam. Arbetssätt, rutiner och rollkort har tagits fram och förankrats hos U-Sams aktörer. Dessa arbetssätt, rutiner och rollkort har använts vid ett antal skarpa händelser under hösten.

U-Sam har även sammankallats fyra gånger under året, vid IKEA-händelsen, utrymning av gymnasieskolor i Västerås och vid den förhöjda terrorhotnivån.

Utöver vid skarpa händelser har det genomförts fyra ordinarie möten med U-Sams arbetsgrupp. Två möten har även genomförts med högsta ledningsnivå hos U-Sam aktörer. U-Sam genomför även månadsvisa omvärldskonferenser med U-Sams aktörer där syftet är att skapa en samlad lägesbild och underlag för beslut för samverkande aktörer samt vid behov kunna bidra till samordnad kommunikation och information.

Länsstyrelsen har deltagit i det av MSB finansierade projektet ”Regional samverkan och ledning” som genomförs tillsammans med Värmlands län. Projektet hade det sista mötet i mars 2015.

Krisinformatörsnätverket har träffats under ordinarie former fyra gånger under året. Det har tagits fram gemensamma rutiner och rollkort. Nätverket har även träffats särskilt vid ett flertal tillfällen med anledning av flyktingssituationen.

Effekten av den verksamhet som bedrivits i U-Sam och krisinformatörsnätverket under 2015 är att förmågan att samverka har ökat. Länsstyrelsen bedömer att förutsättningarna för samverkan före, under och efter en kris har ökat i länet. Kunskapen om behovet av samverkan har ökat, förståelsen för den komplexitet, men också nödvändighet som samverkan utgör har ökat. Som en följd av de inträffade händelser där samordning skett genom U-Sam och krisinformatörsnätverket har också färdigheterna i att verka i samverkan med andra aktörer ökat.

STYREL

Styrel kan sammanfattas som den planeringsprocess under vilken statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner, privata aktörer och elnätsföretag samarbetar för att ta fram underlag för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare vid en manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK). Syftet med styrelspaneringen är att lindra samhällskonsekvenserna som uppstår om MFK behöver tillgripas vid en eleffektbrist.

Länsstyrelsen Västmanland har haft möten med kommuner och landsting varav ett uppstartsmöte hölls tillsammans med Länsstyrelsen i Örebro län. Mötena hölls för att samordna arbetet med att prioritera och inventera styrelspaneringen under 2014-2015. Planeringsunderlaget har tagits fram enligt givna riktlinjer från Energimyndigheten och planeringsunderlaget för länet är delgivet berörda elnätsföretag och Svenska kraftnät.

Effekten av Styrelsarbetet har varit en ökad kunskap och kännedom om vilka verksamheter som är samhällsviktiga ur ett geografiskt perspektiv. I respektive kommun finns nu en

detalj-känedom över vilka verksamheter som är samhällsviktiga och motsvarande känedom finns på regional nivå. Även om scenariot elbrist är utgångspunkten, kan listorna även användas för att prioritera verksamhet utifrån andra typer av händelser.

Återrapportering regleringsbrev

67. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor och beskriva hur eventuella brister och åtgärdsbehov som identifierats har omhändertagits.

Kommunernas eget arbete enligt lagen om skydd mot olyckor

Länsstyrelsen i Västmanland ansvarar för tillsynen lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) på fyra av länets fem räddningstjänster/ förbund. Fagersta och Norberg kommuner ingår i Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, med Länsstyrelsen i Dalarna tillsynsansvarig myndighet.

Någon formell tillsyn har inte gjorts under 2015 på grund av en vakant tjänst på Länsstyrelsen inom LSO-området under en stor del av året. Däremot har länets fem räddningstjänster/-förbund fått besök av Länsstyrelsen för att diskutera olika åtgärdsbehov och utmaningar som de står inför. Dels utifrån de erfarenheter som har dragits genom olika utredningar från den stora skogsbrandens, dels utifrån arbetet med de nya handlingsprogrammen som ska beslutas för nuvarande mandatperiod.

När det gäller larm och ledning diskuterar alla utom en räddningstjänst att öka samverkan med angränsande läns räddningstjänster, istället för att utveckla den inom länet.

Sammanfattning av de samtal som förts:

- Västra Mälardalens kommunalförbund har påbörjat samtal om ett ökat samarbete gällande larm och ledning med Nerikes brandkår.
- Mälardalens brand- och räddningstjänstförbund har i dialog med MSB, Södermanlands och Västmanlands län diskuterat hur en gemensam larm och ledningsstruktur kan utvecklas. Den är tänkt att sättas i drift under hösten 2016.
- Räddningstjänsten i Sala köper larm och ledning från Storstockholms brandförsvarsförbund med start i april 2016.
- Fagersta och Norbergs kommuner ingår i Södra Dalarnas räddningstjänstförbund.
- Räddningstjänsten i Skinnskatteberg för inga samtal med angränsande läns räddningstjänster. De har dock ett nära och utvecklat samarbete med Västra Mälardalens kommunalförbund.

Den samlade bedömningen är att länets räddningstjänster drar åt olika håll, vilket på sikt kan påverka samarbetet och samverkan i länet negativt, då fokus ligger på att utveckla organisationen för att passa in med angränsande läns räddningstjänster.

Tre av länets fem räddningstjänster/förbund har lämnat in sitt handlingsprogram för perioden 2015-2018 för yttrande. Uppdelningen av ett handlingsprogram för räddningstjänst och ett

för den förebyggande verksamheten ser lite olika ut. Räddningstjänstförbunden har valt olika uppdelning via sin förbundsordning.

Ett förbund har ett samlat handlingsprogram för både räddningstjänst och förebyggande verksamhet, men där anger förbundsordningen att primärkommunerna även ska ha ett handlingsprogram som innefattar ett bredare olycksförebyggande perspektiv.

Ett annat räddningstjänstförbund anger i sin förbundsordning att förbundet tar fram handlingsprogrammet för räddningstjänst och den enskilde primärkommunen, med stöd av förbundet, utarbetar ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten.

I de två kvarvarande räddningstjänsterna pågår ett arbete och deras handlingsprogram kommer att skickas ut på remiss under första kvartalet 2016.

Utifrån de händelser som inträffat under året och samtal som har förts med räddningstjänsterna och kommunerna är Länsstyrelsens samlade bedömning att kommunernas arbete enligt LSO till största delen uppfyller lagens krav.

68. Krävs omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst får länsstyrelsen, enligt lagen och förordningen om skydd mot olyckor, ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Om räddningsinsatserna även omfattar statlig räddningstjänst ska länsstyrelsen ansvara för att räddningsinsatserna samordnas. Om flera län berörs av sådana räddningsinsatser får länsstyrelserna komma överens om vilken länsstyrelse som får ta över ansvaret. Länsstyrelserna ska beskriva sin förmåga att överta räddningstjänsten vid en omfattande räddningsinsats.

Bedömning av Länsstyrelsens förmåga att överta räddningstjänsten vid en omfattande räddningsinsats

När Länsstyrelsen övertar det kommunala ansvaret för räddningstjänst omfattar det alla delar, inte bara själva insatsen. Länsstyrelsen utser då en räddningstjänstansvarig ("Planeringsansvarig/beredskapsansvarig") som sköter planläggning av beredskap och insatser som inträffar utöver den händelse som föranleder övertagandet.

Exempel på tänkbara scenarier för övertagande av kommunal räddningstjänst:

- Omfattande skogsbränder som sträcker sig över en eller flera kommungränser (även länsgränser).
- Dammbrott eller allvarliga översvämningar som föranleder räddningsinsats.

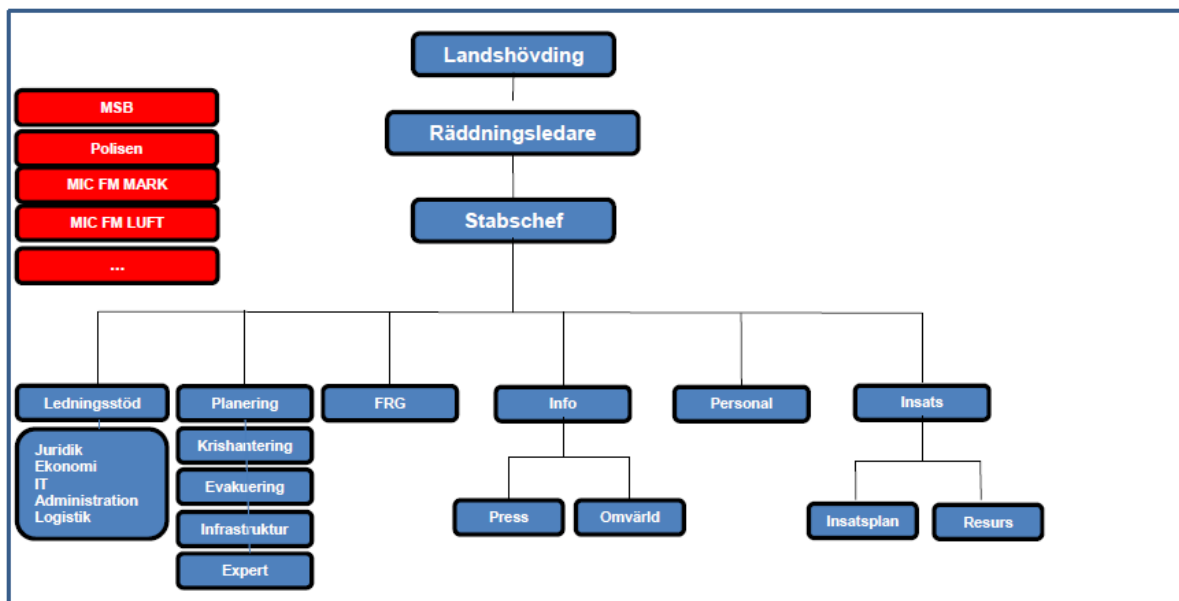
I händelse av att Länsstyrelsen övertar räddningstjänstansvaret används ordinarie krishanteringsorganisation som ett stab- och ledningsstöd till räddningsledaren.

Staben kan även komma att behöva byggas ut som en samverkansstab med samverkande myndigheter och organisationer. Utgångspunkten för hur staben byggs upp återfinns nedan.

Fram till och med årsskiftet finns en regional räddningschef i beredskap (RCB). Den bemannas av länets räddningstjänster bestående av fyra räddningschefer och två ställföreträdande räddningschefer. Dessa är tänkta att vara Länsstyrelsens presumtiva räddningsledare. Från och med årsskiftet upphör denna RCB-funktionen och Länsstyrelsen kommer därför att skriva förordnanden för de personer som är tänkta att utgöra räddningsledare.

Mallar för både beslut om övertagande, avslut av räddningsinsats och utnämning av räddningsledare återfinns i Länsstyrelsens krishanteringsplan.

Organisationsskiss vid övertagande av räddningstjänst (exempel på uppbyggnad av samverkansstab)

71. Länsstyrelsen i Västmanlands län samt kommunerna Fagersta, Norberg, Sala, och Surahammar disponerar medel på anslag 2:4 *Krisberedskap* ap.3. Medlen får användas för eventuella återstående utgifter 2015 som uppkommit som en direkt följd av skogsbranden i Västmanlands län. Länsstyrelsen i Västmanlands län ska redovisa hur medlen har använts 2015.

Under 2014 fick alla drabbade kommuner 2 miljoner kronor vardera direkt utbetalade för att täcka extra kostnader som uppkommit till följd av skogsbranden. Om kommunen hade behov av ytterligare medel, utöver dessa 2 miljoner kronor, fick de inkomma med redovisning av medelsanvändningen avseende de redan utbetalade medlen och en beskrivning av behovet av ytterligare medel. Varken Fagersta eller Norberg inkom med ansökan om ytterligare medel.

Under början av 2015 förde Länsstyrelsen i Västmanland en dialog med drabbade kommuner om efterarbete direkt kopplat till branden. Sala, Surahammar och Mälardalens brand- och räddningsförbund ansökte om medel för efterarbete. Mälardalens brand- och räddningsförbund fick inte medel då de inte tillhörde målgruppen för medelstilldelning. Medlen har använts av Sala, Surahammar samt länsstyrelsen i Västmanland med nedanstående fördelning:

Anslag 2:4 Krisberedskap ap.3

Aktör	Medelsförbrukning, tkr
Sala kommun	926 tkr
Surahammars kommun	777 tkr
Länsstyrelsen i Västmanland	9 172 tkr

Sala kommun har använt medel till följande insatser:

- Stöd till boende i det drabbade området
- Uppföljning av psykiska samt medicinska effekter
- Utvärdering av räddningsinsatsen
- Information, föreläsningar och föredrag
- Städning/sanering av brandskadat område

Surahammars kommun har använt medel till nedanstående insatser:

- Krisledning och beredskap – eftersatt arbete på grund av branden
- Informationsinsatser
- Miljöinsatser kopplade till vatten/brunnar i brandområdet

Vid Länsstyrelsen i Västmanland har en hel del efterarbete skett kopplat till branden

Även om den särskilda organisationen för krishantering upphörde vid årsskiftet 2014/2015 så har en del frågor kopplat till skogsbranden ändå hanterats av Länsstyrelsens funktion för samhällsskydd och beredskap. Länsstyrelsens samordningsansvar fortsatte delvis med stöd till drabbade samt med kommunikationsinsatser för att de som drabbats skulle känna fortsatt samlat stöd från myndigheterna.

Länsstyrelsen har samordnat tre möten med representanter för bland annat LRF, Skogsstyrelsen, Svartådalens bygdeförening, branddrabbade kommuner med flera för att planera stödsatserna. Som ett led i detta arbete genomfördes en föreläsning med Försvarshögskolan om hur människor reagerar i krissituationer. Föreläsningen skulle bidra till att de som drabbats själva skulle få en förståelse för sina egna reaktioner. Ytterligare har ett informationsmöte genomförts där flera olika myndigheter, Sala Sparbank, LRF med flera deltog för att informera och för att drabbade skulle kunna ställa frågor utifrån vad de behövde hjälp med. Länsstyrelsen har under våren gett ut fem digitala nyhetsbrev med information från myndigheter och kommuner där målgruppen främst varit de som drabbats av branden.

Länsstyrelsen har fortsatt kontakt med människor med anknytning till brandområdet via sociala medier genom att många är följare på Länsstyrelsens Facebook-konto. Det har även varit en del kvarstående praktiska frågor att lösa, bland annat avseende ersättningsanspråk för förstörda vägar och virke.

Länsstyrelsen har även finansierat tre utvärderingar kopplat till branden och som blivit färdiga under året:

1. Olycksförloppsutredning enligt LSO 3 kap 10§ för tiden 5/8 2014 kl. 10.15- 11/9 2014. (När räddningsinsatsen avslutades). Utredningen genomfördes av Nerikes brandkår samt Umeå brandförsvaret.
2. Utvärdering av Länsstyrelsens och kommunernas arbete utifrån det geografiska områdesansvaret (Lag (SFS 2006:544) om extra-ordinära händelser och krisberedskapsförordningen (SFS 2006:942). Utvärderingen genomfördes av Crismart.

3. Uppföljningsstudie av hur drabbade mår (Enkätundersökning gjord av Uppsala Universitet och Kunskapscentrum för katastrofpsykiatri).

Resultaten av utvärdering 1 och 2 visar att Länsstyrelsen och länets aktörer skött hanteringen bra i stort, men att det finns utvecklingsmöjligheter för att stärka förmågan. En viktig slutsats som kommer fram i båda utvärderingarna är frågan om hur Sveriges krishanteringssystem med ansvars-, likhets- och närhetsprincipen fungerar vid en sådan stor händelse. Arbeta med att analysera och implementera lärdomarna från utvärderingarna pågår.

Resultatet av den tredje uppföljningsstudien (se ovan) är att de drabbade mådde ganska bra när enkätundersökningen gjordes och att de nära nätverken har spelat stor roll för hälsan både under och efter insatsen. Även myndigheternas arbete med personliga besök, informationsmöten, nyhetsbrev etc. har inverkat positivt. Länsstyrelsen ser det som ett gott betyg för det arbete som lades ner både inom den särskilda organisationen under hösten 2014 samt avseende arbetet under våren 2015. En viktig del i att arbetet kunde genomföras så väl var regeringens särskilda anslag som Länsstyrelsen i Västmanland erhöll.

Naturligtvis innehåller även uppföljningsstudien delar som behöver förbättras och det arbetet fortsätter under 2016. Det handlar bland annat om att identifiera rutiner för hur Länsstyrelsen (och andra) ska kunna nå ut med information till drabbade både under och efter en händelse för att kunna underlätta den enskildes beslut och hantering av en händelse.

Ett arbete har påbörjats med att implementera erfarenheter från utvärderingarna och från hanteringen av branden, men en del arbete har fått stå tillbaka under hösten till förmån för hanteringen av flyktingsituationen. Länsstyrelsen anser dock att erfarenheterna från skogsbranden har bidragit till ett snabbare agerande och ett mer strukturerat arbetet än vid branden. Arbetet med att ta tillvara och implementera åtgärdsförslag och erfarenheter från branden kommer fortsätta under 2016.

Övrigt som de särskilda medlen använts till under 2015 är:

- Återställningsarbete, exempelvis vägar
- Arbeta med att iordningställa för Naturreservatet, Hälleskogsbrännan
- Avveckling av lager för brandbekämpningsutrustning

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män	22,89	24,07	24,52
Årsarbetskrafter kvinnor	25,39	23,36	22,13
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	31,26	30,56	32,11
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	73 336	65 569	65 085
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	38,89	28,34	43,41
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 930	1 479	1 388
Antal beslutade ärenden	1 903	1 417	1 325
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	123	76	46
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	36 740	9 418	18 444
Brakarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 521, Tillstånd och dispenser avseende naturskydd ¹⁾	63		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 551, Prövning av miljöfarlig verksamhet (MPD-prövning) (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	-	-	

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 521 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2015. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 60.

Kommentarer till tabellen

Övergripande kommentarer

Tabellen anger att årsarbetskrafter män har minskat jämfört med tidigare år, medan årsarbetskrafter kvinnor har ökat jämfört med tidigare. Totalt sett är årsarbetskrafterna något högre än föregående år. Detta till följd av att Länsstyrelsen visstidsanställt personal för att kunna genomföra de externt finansierade uppdragen från exempelvis Naturvårdsverket. En man har pensionerats från och med 2015, denne ersattes med en kvinnlig anställd. För övrigt är personalsammansättningen oförändrad. Verksamhetskostnader bedöms vara i paritet med tidigare år.

Bidragsutbetalningar

Länsstyrelsen ansvarar för administration av utbetalningar av olika typer av bidrag. Bidragen berör utredningar och åtgärder i förorenade områden, lokala natur- och vattenvårdsprojekt, kalkningsbidrag samt åtgärder för hotade arter i vatten. Under 2015 betalade Länsstyrelsen ut drygt 36 miljoner kronor i bidrag till olika verksamheter. Utbetalningarna är betydligt större än föregående år. Storleken på utbetalningarna styrs starkt av vilka aktiviteter som genomförs i samhället. I detta fall beror den stora förändringen jämfört med 2014 på utbetalningar som gjorts inom LIFE Taiga-projektet (se nedan).

Under året har ungefär 943 000 kr betalats ut för utredningar av förorenade områden.

Bidragen har förmedlats till utredningar i anslutning till Surahammars kemiska tvätt, Sala Silvergruva och Gamla Hyttan i Sala kommun. Bidragen är större än vad som betalades ut 2014. I början av 2015 gjordes utbetalningar med avseende på utredningar som utförts sent på året 2014. Länsstyrelsen har även förmedlat bidrag för åtgärder av förorenade områden.

Under 2015 betalades totalt 1 399 000 kr för åtgärd av föroreningar inom Kolbäckes

Värmebehandling i Hallstahammar, Tekniska hårdkrom i Arboga, Sands såg och kvarn i Sala kommun, Surahammars kemiska tvätt i Surahammars kommun och Riddarhyttans Sågverk i Skinnskattebergs kommun.

Bidragsutbetalning, kalkning försurade vatten

Länsstyrelsen förmedlade 930 000 kr i bidrag till åtgärder i försurade vatten, kalkningsåtgärder. Kalkning utförs i den nordvästra delen av länet, Skinnskattebergs erhöill merparten av kalkningsmedlen. Länsstyrelsen har även från kalkningsbidraget förmedlat bidrag för utsättning av flodkräftor i Sala kommun. Åtgärden delfinansierades av en fiskevårdsförening som genomförde utsättningen.

Bidragsutbetalning, åtgärder hotade arter i vatten

Totalt 166 000 kronor har betalats ut som bidrag för åtgärder av hotade arter i vatten. Dels har bidrag använts för samverkan med Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg. Här pågår arbete med biotopvård i Hedströmmen och Håltjärnsbäcken för att gynna flodpärlmussla. Länsstyrelsen har också använt bidrag för regleringsutredning i Övre Hedströmmen samt för inventering av asprom i Kolbäcksån och Hedströmmen. Dessutom har flodpärlmusslans status i länet utvärderats med hjälp av alla inventeringar utförda under åren 2003-2015.

Bidragsutbetalning, lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)

Länsstyrelsen har betalat ut 1 979 000 kr till lokala vattenvårdsprojekt som syftar till att minska belastningen av kväve och fosfor i Östersjön. Merparten berör strukturkalkning av åkermark i anslutning till Sagån.

Bidragsutbetalning, lokala naturvårdsprojekt (LONA)

Totalt har 1 262 600 kronor betalats ut till LONA-projekt under 2015. Det har bedrivits totalt 38 projekt i Västmanlands län under 2015.

Bidragsutbetalning, LIFE Taiga-projektet

Life Taiga är ett EU-projekt som kommer att genomföra kontrollerade bränningar på över 2 000 hektar barrskog i redan skyddade områden i 14 län. Projektet pågår under åren 2015-2019 och har en budget på 100 miljoner kronor. Länsstyrelsen i Västmanlands län är projektägare och har därför gjort utbetalningar till 13 länsstyrelser med totalt 27 miljoner kronor, eftersom varje län driver sitt eget projekt.

Bidragsutbetalning, Mälarens vattenvårdsförbund

Sekretariatet för Mälarens vattenvårdsförbund är placerad på Länsstyrelsen. Verksamheten finansieras av medlemsavgifter och bidrag från Havs- och vattenmyndigheten. Under 2015 har 1 008 000 kr betalats till den konsult (Calluna) som genomför miljöövervakningsprogrammet för Mälaren. 60 000 kr har betalats som åtgärdsbidrag för anläggande av fosfordammar.

Bidragsutbetalning, Vattenmyndigheten för Norra Östersjön

Länsstyrelsen i Västmanlands län är också vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt. Vattenmyndighetens kansli lämnar ärligen bidrag till de fem vattenmyndigheternas gemensamma arbete som regleras i gemensam verksamhetsplan. Under 2015 lämnades 650 000 i bidrag till det gemensamma arbetet. Bidragen omfattar exempelvis

konsultkostnader, nationella kanslimöten, gemensamma tjänster, drift och förvaltning av hemsida samt databasen VISS.

Brukarundersökningen 2015

Tillstånd och dispenser avseende naturskydd

Länsstyrelsen har för denna verksamhet ett nöjdindex på 63, vilket är 3 enheter högre än genomsnittligt nöjdindex för samtliga länsstyrelser. Styrkor som lyfts fram i undersökningen är bland annat bemötande, engagemang och information. Förbättringsområden är till exempel tillgänglighet via telefon och den externa webbplatsens information. Resultatet kommer att användas som underlag till förbättringsarbete och beslutade aktiviteter ingår i Länsstyrelsens verksamhetsplan för 2016.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Naturvårdsplanen

Länsstyrelsen har avslutat ett stort arbete med att uppdatera länets naturvårdsplan från 1985. Samtliga 666 objekt i den gamla planen har gått igenom och uppdaterats eller tagits bort, utifrån vilka värden som finns. I den nya planen har 307 nya objekt lagts till, främst vattenrelaterade områden som saknades i den gamla planen. Planen syftar till att utgöra ett underlag för Länsstyrelsen och kommuner i länets strategiska utveckling samt i arbetet med friluftslivsmålen och den regionala grönstrukturplanen.

Informationssatsning om terrängkörning

Länsstyrelsen har under våren 2015 genomfört en informationskampanj avseende terrängkörningsbestämmelserna. Information har skickats ut till samtliga företag och privatpersoner som de senaste åren köpt ett terränggående motorfordon.

Informationssatsning om CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)

Länsstyrelsen har under hösten 2015 genomfört en informationskampanj avseende CITES-bestämmelserna. Kampanjen har riktats till auktionshandlare, arrangörer av loppismarknader, second handbutiker med mera. Syftet med kampanjen har varit att uppmärksamma dessa om CITES-bestämmelserna och därigenom försöka förhindra att de erbjuder föremål av hotade arter till försäljning.

Utredning av naturminnen

Länsstyrelsen har under året slutfört ett kartläggningsarbete av naturminnena med namnen "1669 ekar" och "644 ekar" som är från 1900-talets början. Kartläggningsarbetet har dels syftat till att utreda vad skyddets formuleringar innebär med dagens lagstiftning, dels syftat till att utreda exakt var de skyddade träden står i ett odlingslandskap i Kungs-Barkaröområdet i Kungsörs kommun.

Kameraövervakning av rovdjur

Det här var första hela året som kameror varit en del av inventeringsarbetet för rovdjur. Huvudmetoden för inventeringen är fortfarande snöspårning, men framför allt lodjur är väldigt svåra att hitta och vissa år är snösäsongen väldigt kort. Bilder tagna med en självutlösande kamera har redan visat på en lodjursföryngring i naturreservatet Hälleskogsbrännan och en i naturreservatet Tängsta. En sådan bild vid en kamerastation sparar många timmars arbete i fält. Kameraanvändningen har gett Länsstyrelsen en extra dimension i arbetet med rovdjursinventeringen.

Artbevarande i utvald miljö

Inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) påbörjades i december 2013 tre projekt inom Landsbygdsprogrammets utvald miljö. Projekten avslutades under 2015 och berör friställning av gamla och grova träd i odlingslandskapet samt röjning och slåtter i rikkärr (två olika projekt). Samtliga projekt har genomförts med ett gott resultat. Inom ramen för friställningsprojektet har totalt 724 träd friställts under projektperioden. Projektet berörde 37 markägare och förutom dem har även länsstyrelsepersonal och olika entreprenörer engagerats i projektets genomförande.

De båda rikkärrsprojekten har i princip haft samma inriktning. Bortröjning av inväxande sly, buskar och småträd från kärren som ett inledande steg att återinföra slåtter som skötselmetod på dessa. I projekten har sju mindre kärr samt en större mosse berörts och totalt har sly, buskar och träd röjts undan från en yta om cirka 30 hektar. Slåtter har genomförts på cirka tio hektar (tre objekt) och på två kärr har även tuvfräsning genomförts som en förberedande åtgärd inför stundande slåtterarbete. Inom rikkärrsprojekten har även två olika skyltar som berättar om rikkärren och dess värden tagits fram.

Trädkurser

”Fria eller fälla” är ett samarbetsprojekt om träd i offentliga miljöer, deras värden och hur man ska hantera dem. Projektet har slutförts under året och en tryckt rapport har spridits och sammanlagt fyra kurser har hållits för deltagare från hela Sverige. Skriften har fått mycket positiv kritik.

Bildandet av naturreservatet Hälleskogsbrännan

Länsstyrelsen har i samverkan med Naturvårdsverket, berörda fastighetsägare och ett flertal andra intressenter arbetat för att formellt skydda delar av det skogsområde som brann sommaren 2014. Överenskommelser om köp-, bytes- eller inträngsavtal har tecknats med runt 30 markägare. Avtalsområdet omfattar drygt 6 400 hektar och beslut om bildande av naturreservatet Hälleskogsbrännan fattades i oktober 2015. Beslutet är överklagat. Hälleskogsbrännan kommer att vara ett av de största skyddade områdena i Syd- och Mellansverige och är på många sätt unikt i sitt slag.

Länsstyrelsen har under året anpassat området för besökare, rustat och öppnat upp delar av det befintliga vägnätet. Länsstyrelsen har också tagit fram och på olika sätt tillgängliggjort informationsmaterial om området samt påbörjat arbetet med att på plats i området vägleda besökare till särskilt intressanta och sevärda platser genom att anlägga parkeringsplatser, stigar med mera. I oktober anordnades Hälleskogsbrännans dag när vägen genom området öppnades för allmänhetens trafik och lockade uppskattningsvis 1000 besökare.

MIA-projektet får fina omdömen från EU

LIFE+ projektet Mälarens Inre Skärgård (MIA (Mälaren Inner Archipelago)) startade i januari 2009 och var då Sveriges största projekt i sitt slag. I november 2015 blev projektets slutrapport godkänd av EU. Projektet har uppnått mycket goda resultat och både tidsramar och budget har hållits. MIA-projektet har inspirerat till en rad liknande projekt runt om i landet. Huvudsyftet var att skapa bra förutsättningar för att långsiktigt kunna bevara värdefulla naturmiljöer och arter som har skötselbehov runt Mälaren. Detta genom att restaurera Mälarens unika innerskärgård med sina strandnära skogar, hagmarksmiljöer och ängar.

Förebyggande viltskador

Länsstyrelsen har, tillsammans med Viltförvaltningsdelegationen, uppdaterat och beslutat om en regional plan för hur viltskademedlen ska användas. Under året har även arbetet med att ta fram en informations- och kommunikationsplan för viltarbetet påbörjats. Vid ett par tillfällen har media följt med besiktningsman/viltskadehandläggare ut i fält för att se och höra om vilket arbete som utförs ute i fält gällande viltskador, bland annat vad som görs i det förebyggande arbetet och mot storfågelskador. Länsstyrelsens vilthandläggare har deltagit vid, samt arrangerat, ett flertal möten i länet, där viltskador har varit tema och fört en god dialog med mötesdeltagarna.

Kompletterande Natura 2000

Länsstyrelsen har slutfört arbetet med komplettering av Natura 2000-nätverket med nya områden. Länsstyrelsen har även arbetat med uppdraget att uppdatera bevarandeplanerna utifrån de ändringar som regeringen beslutat om vad gäller utpekade arter och naturtyper i respektive område.

Naturkartan, en friluftsguide

Länsstyrelsen har publicerat en digital friluftsguide, Naturkartan, i form av en app och en webbsida. I Naturkartan finns besöksinriktad information om naturreservatens vandringsleder, om det går att ta sig fram med barnvagn eller rullstol och om det finns toaletter och picknickbord.

Omfattande tillsynsinsatser med anledning av lukt i samband med hantering av balat avfall i Västerås.

Mälarenergi AB har uppfört en avfallseldad panna vid Kraftvärmeverket i Västerås. Pannan togs i drift under 2014. Bränslet, som framförallt utgörs av balat avfall, importeras med fartyg till Västerås hamn. Hanteringen av avfallet medförde omfattande lukstörningar runt om i Västerås under 2014. Länsstyrelsen har förelagt bolaget att redovisa en handlingsplan med åtgärder som krävs för att komma till rätta med luktolägenheterna. Länsstyrelsen har målmedvetet följt upp effekterna av genomförda åtgärder med en intensifierad egeninitierad tillsyn under andra halvan av 2015. Nu återstår det för bolaget att fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra att rätt avfall kommer till Västerås. Länsstyrelsen hanterar fortfarande klagomål på lukt och kommer att fortsätta uppföljningen under 2016.

Uppföljning av kommunernas operativa tillsyn enligt miljöbalken

Länsstyrelsen har ett uppdrag att följa upp kommunernas operativa tillsyn enligt miljöbalken. Specifikt ska tillsynen över de tillsynsobjekt som Länsstyrelsen har överlåtit tillsynen över följas upp. Länsstyrelsen har under 2015 följt upp hur kommunerna lever upp till kraven i miljötillsynsförordningen med avseende på jäv i organisationen, behovsutredning, register, tillsynplan samt uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten. Uppföljningen har gjorts med enkätfrågor och avser hela kommunens miljöbalkstillsyn, inklusive den överlåtna tillsynen. Länsstyrelsen har presenterat resultatet av uppföljningen för kommunerna, vid en miljöchefsträff i december 2015. Varje kommun kommer att få ett utlåtande med Länsstyrelsens bedömning om hur kommunen uppfyller kraven i miljötillsynsförordningen. Det kommer även sammanställas en rapport över det sammantagna läget i länet. Utlåtanden kommer att skickas under första kvartalet 2016. Under 2016 kommer Länsstyrelsen att besöka minst två kommuner för att följa upp resultatet av uppföljningen och gå igenom den överlåtna tillsynen.

Flera omfattande satsningar inom tillsynsvägledning i samverkan med andra län

Länsstyrelsen har genomfört flera omfattande satsningar inom tillsynsvägledningen. Några av dem har genomförts i samverkan med andra län.

Ett koncept för Grundläggande utbildning i tillsyn av förorenade områden (GRUF) har arbetats fram av länsstyrelserna i Mälardalen och Gotland. Utbildningen följer den övergripande efterbehandlingsprocessen och utgår från Naturvårdsverkets vägledningsmaterial från 2009. Utbildningen är specifikt anpassad till den kommunala miljöhandläggarens tillsynsroll, ärendetyper och förutsättningar. Två utbildningstillfällen om två dagar vardera har genomförts och totalt har 50 deltagare från kommunerna i regionen deltagit.

Länsstyrelsen har samordnat ett seminarium om tillsyn av enskilda avlopp. Seminariet arrangerades tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna i Västmanlands-, Stockholms- och Uppsala län i juni månad. Ett drygt åttiotal miljöinspektörer från 41 kommuner i Norra Östersjöns vattendistrikt var med. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) informerade om den nya vägledningen, refererade aktuell praxis och modererade en diskussion om avvägningar utifrån ett urval av de typfall som också finns i vägledningen. Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt redogjorde för förslaget till åtgärdsprogram, osäkerheter i materialet och vikten av att även använda sig av den information som finns tillgänglig på lokal nivå. Länsstyrelsen i Uppsala redogjorde för lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och när kommunens skyldighet att inrätta verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA) inträder. Genom att ta fram en kommuntäckande VA-plan kan kommunen identifiera vilka områden som behöver en samlad lösning och i vilka områden som även fortsättningsvis kan klara sig med enskild VA-försörjning. Länsstyrelsen i Stockholm och Västmanland berättade om skälighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Länsstyrelsen har, i samverkan med Länsstyrelsen i Uppsala län, anordnat en utbildning för kommunerna om hur man bedriver tillsyn över tillståndsprövade miljöfarliga verksamheter. Cirka 60 miljöinspektörer från 17 kommuner deltog vid endagsutbildningen. Alla kommuner med tillsyn över A och B-verksamheter i Västmanlands län var representerade. Av utvärderingen framgår det att utbildningen fick ett högt betyg. Det fanns ett behov av utbildningen och ytterligare utbildningar inom tillsyn efterfrågas. Mot bakgrund av kommunernas frågor om tillsyn samt uppgifter som framkommit i samband med hanteringen av kommunernas anmälningsärenden bedömde Länsstyrelsen behov av utbildning fanns, vilket också utvärderingen bekräftade.

Länsstyrelsen har tillsammans med Länsstyrelsen i Uppsala län bedrivit en tillsynskampanj om energitillsyn under 2014-2015. Kampanjen avslutas vid årsskiftet 2015/2016, varefter en enkel uppföljning kommer att göras. Kommunernas energi- och klimatrådgivare och miljökontor bjöds in att delta i kampanjen. Energitillsynen har i första hand inriktats på tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter. Avsikten har varit att stimulera verksamhetsutövarna att komma igång med energieffektivisering och att se arbetet som en naturlig del i den löpande verksamheten. Tillsynen har fokuserat på verksamhetsutövarnas ansvar enligt miljöbalken, att bedriva egenkontroll och vidta åtgärder. Kampanjen har valt en tillsynsmetodik där tillsynsbesöken och det personliga mötet med verksamhetsutövaren är centralt. Metodiken har tidigare använts med framgång av miljökontoret i Uppsala och

Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning. Inspektörer från dessa myndigheter har varit med i projektgruppen och delat med sig av sina erfarenheter. Under kampanjen har två tillsynsbesök genomförts. Vid det första besöket 2014 var avsikten att få verksamhetsutövaren att göra en åtgärdsinriktad energikartläggning. Kartläggningen skulle bland annat beskriva nuvarande energiförbrukning, eventuella förnybara energikällor som används, vilka energieffektiviseringsåtgärder som bedömdes kunna vidtas och återbetalningstiden för dessa. Att ta fram tidplan och mål för arbetet är särskilt viktigt för att få ett kontinuerligt arbete med energieffektivisering. Under hösten 2015 har uppföljande tillsynsbesök genomförts. Då har verksamhetsutövarens åtgärdsinriktade energikartläggning diskuterats. Under kampanjen har arrangerats flera utbildningsdagar och träffar för erfarenhetsutbyte för deltagande kommuner. Skriftlig vägledning och checklistor för det första tillsynsbesök har tagits fram. Under kampanjen har det visat sig att flera av de kommuner som deltog vid uppstartsträffen i mars 2014, inte har utfört någon energitillsyn. I Västmanlands län är det tre miljökontor som slutför kampanjen. Då två av miljökontoren arbetar i flera kommuner, innebär det att energitillsyn har utförts i sammanlagt fem kommuner. Länsstyrelsen har utfört energitillsyn vid ett av sina tillsynsobjekt.

Kvalitetssäkring av information om vattenskyddsområden

Länsstyrelsen har genomfört kvalitetssäkring av informationen avseende länets vattenskyddsområden. Kvalitetssäkringen har omfattat genomgång av giltighet, sammanställning av aktuell förteckning över skyddsområdena, uppdatering av GIS-skikt samt scanning av samtliga beslutshandlingar. Naturvårdsverkets centrala register, VIC Natur, har uppdaterats utifrån kvalitetssäkringen. Det innebär att även det planeringsunderlag som finns tillgängligt på Länsstyrelsens externa webb-GIS är uppdaterat.

Indikatorer**Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾**

Biologisk mångfald	2015	2014	2013	2012	2011
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%)	2,12	2,13	2,13	2,09	2,07
Förorenade områden	2015	2014	2013	2012	2011
Antal objekt i riskklass 1	43	41	44	45	47
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)	-	0	5	5	0
<i>varav sanerade med statliga medel (ack)</i>	-	0	2	2	1

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ Indikatorn beräknas genom att Länsstyrelsens beslut om skyddad produktiv skogsmark tas i förhållande till den totala arealen produktiv skogsmark i länet. Den totala arealen produktiv skogsmark som använts i indikatorredovisningen för 2011-2015 är de senaste uppgifterna som SLU publicerat (2010-2014). Detta förklarar avvikelser från indikatorredovisningen i årsredovisningen för 2014 när SLU:s uppgifter avsåg perioden 2009-2013.

Källa: Metria, Naturvårdsverket och länsstyrelsernas EBH-databas (EBH = efterbehandling).

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Biologisk mångfald**

Under året har Länsstyrelsen bildat sex naturreservat. Av dessa är fyra områden överklagade. Den skyddade arealen har därmed ökat i relativt liten utsträckning under året, trots att stora arealer skog getts ett formellt skydd genom reservatsbildning, främst i Hälleskogsbrännan, men även i andra områden.

Förorenade områden

Antalet förorenade eller misstänkt förorenade objekt i riskklass 1 (mycket stor risk) har mellan åren 2010–2013 varierat mellan 44 och 47 stycken. Anledningen till detta är att objekten efter nya undersökningar eller tillkommande uppgifter har klassats om.

Återrapportering regleringsbrev

51. Länsstyrelserna ska i årsredovisningarna för 2015 och 2016 redovisa hur de

a) integrerar arbetet med att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen i den övergripande verksamhetsplaneringen,

b) stödjer och stimulerar åtgärder i kommuner och näringsliv i länet, samt

använder de regionala åtgärdsprogrammen för att åstadkomma a) respektive b).

Återrapporteringskravet är en fördjupning inom ramen för den bredare redovisningen av länsstyrelsernas uppdrag inom miljömålssystemet enligt instruktionen.

Integrering av miljömålen i Länsstyrelsens övergripande verksamhet

Länsstyrelsen har under de senaste åren arbetat aktivt med att alltmer integrera miljömålen i den övergripande verksamheten. Under 2014 beslutades en ny intern organisationsstruktur för miljömålsarbetet. Denna tydliggör att alla enheter på Länsstyrelsen har ansvar för miljömålsarbetet och att detta är nära kopplat till ledningsgruppen. Under 2015 har verksamhetsintegreringen fortsatt.

Enligt Länsstyrelsens verksamhetsplanering för 2016 ska samtliga aktiviteter som bedöms bidra till något miljömål markeras. Syftet är att tydliggöra miljömålens koppling till hela Länsstyrelsens verksamhet samt att bättre kunna följa upp de aktiviteter som bidrar till att uppnå miljömålen. För att stödja detta arbete pågår en intern utbildning under 2015 och 2016 där de miljömålsansvariga informerar om miljömålen och hur respektive handläggare bidrar, eller kan bidra till de olika miljömålen.

Länsstyrelsen har under 2015 tydliggjort kopplingen mellan Länsstyrelsens miljöledningssystem och miljömålsarbetet. I handlingsplanen anges vilka miljömål som respektive aktivitet bidrar till. Dessutom har Länsstyrelsen regelbundna träffar inom Miljöledningsarbetet där representanter för miljömålen ingår.

Länsstyrelsen har förtydligat kopplingen till miljömålen i länets regionala utvecklingsprogram genom att inkludera en ny indikator för samhällsutvecklingen. Indikatorn visar bedömningen av miljömålsuppföljningen över tiden. Från och med 2016 kommer miljömålen att ingå i Länsstyrelsens återkommande externa nyhetsbrev "Läget i länet – samhällsutveckling".

Länsstyrelsen kommer under 2016 att slutföra arbetet med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för miljömålen. En projektplan för detta arbete beslutades av Länsstyrelsens ledningsgrupp under 2015. I detta arbete involveras personer från Länsstyrelsens samtliga enheter. Framtagandet kommer att vara nära kopplat till länsledningen, bland annat genom ett flertal informations- och diskussionstillfällen vid ledningsgruppsmöten. I arbetet med att ta fram åtgärdsprogrammet kommer kommuner, andra myndigheter, näringsliv och organisationer med miljöintresse att bli inbjudna till att delta.

Stöd till kommuner och näringsliv

Under 2015 har det externa stödet till kommuner och näringsliv inom miljömålsarbetet varit nära kopplat till Länsstyrelsens olika verksamhetsgrenar; naturvård, miljö,

landsbygdsutveckling, samhällsbyggnad och regional utveckling. Dessa verksamhetsgrenar har olika nätverksgrupperingar som involverar kommuner, andra myndigheter, företag och ideella organisationer. Åtgärder som leder mot olika preciseringar i miljökvalitetsmålen diskuteras regelbundet på dessa träffar. Specifika miljömålnätverk har i detta sammanhang inte varit prioriterade under 2015, till förmån för arbetet med att ta fram en bra grund för kommande åtgärdsprogramarbete. En större aktivitet, ”Miljömålssamtal på slottet”, var inplanerad 2015 för chefer inom kommuner och näringsliv. Aktiviteten har skjutits fram då tiden krockade med ett kommunchefsmöte i länet.

52. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden samt redovisa arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Åtgärder för att öka antalet privatfinansierade åtgärder för att efterbehandla förorenade områden

Under året har Länsstyrelsen arbetat för att antalet privatfinansierade efterbehandlingar ska öka både genom operativ tillsyn och genom tillsynsvägledning gentemot kommunernas miljöinspektörer. Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 70 procent av de objekt som är mest angelägna att utreda och åtgärda.

Prioritering av arbetet med föroreningsskadade områden sker utifrån den riskklass objekten har. Förorenade områden som kan innebära mycket stor eller stor risk för människors hälsa eller miljön (riskklass 1 och 2) prioriteras. Bland dessa objekt sker ytterligare prioritering utifrån följande kriterier:

- Risker för människors hälsa (inklusive dricksvatten)
- Påverkan på grundvatten
- Risker för ytvatten och naturmiljö

Objekt med riskklass 1 redovisas i länets prioriteringslista samt i ett regionalt program som lämnas in till Naturvårdsverket varje år.

Operativ tillsyn

Länsstyrelsens tillsynsarbete med förorenade områden utförs med avseende på både miljöfarliga verksamheter i drift och på nedlagda verksamheter.

En förutsättning för att kunna bedriva tillsynsarbete är att tillsynsansvaret är utrett. I länet pågår arbete med att utreda tillsynsansvaret för de prioriterade objekt (riskklass 1 och 2). Det gör att både kommunerna och Länsstyrelsen får en tydlig bild av vilken myndighet som har tillsynsansvaret för vilka objekt och enklare kan planera sitt fortsatta tillsynsarbete.

Ansvarsutredningar behövs eftersom ansvarsförhållandena ofta är komplicerade på nedlagda verksamheter och är första steget att få till avhjälpandeåtgärder. En ansvarsutredning innebär att Länsstyrelsen utreder vem som bedrivit verksamheter som orsakat eller misstänks ha orsakat förorenade områden. Länsstyrelsen kan då rikta eventuella krav på avhjälpandeåtgärder mot någon ansvarig. Under året har Länsstyrelsen arbetat med

ansvarsutredningar för två förorenade områden. Dessa avser Syratippen Lyckan och LG Ytbehandling.

Länsstyrelsen ska se till att behövliga utredningar och åtgärder genomförs. Under året har aktiviteter i utredningsfas skett på flera objekt: Drotten 1, Möklinta avfallsdeponi, Bodycote Ytbehandling och inom samlingsobjektet Fagersta bruk på delområdena Uddnästippen och Slaggdeponin.

Länsstyrelsen har tillsyn över pågående miljöfarliga verksamheter som ligger på förorenade områden med riskklass 1 och 2. Länsstyrelsens tillsyn har lett till att flera pågående verksamheter redovisat risken för förorenings-spridning innan de har kunnat vidta åtgärder i mark. Vidare har en verksamhet lämnat in en avvecklingsplan inför nedläggning av delar av verksamhet och en verksamhet utreder risken för förekomst och spridning av klorerade lösningsmedel.

I EBH-stödet (databas för potentiellt förorenade områden i Sverige) finns i dagsläget uppgifter om cirka 2 600 områden i länet. Uppgifterna utgör framförallt ett underlag för prioritering av det fortsatta arbetet med efterbehandling men är också ett viktigt underlag vid fysisk planering. Utdrag över objekt i EBH-stödet har erbjudits kommunernas miljökontor och sänts vid förfrågan. Länsstyrelsen har också förmedlat kunskap om förorenade områden vid externa förfrågningar från konsulter, fastighetsägare med flera.

Tillsynsvägledning

Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 70 procent av de objekt som är mest angelägna att utreda och åtgärda. Länsstyrelsens roll och uppdrag som tillsynsvägledande instans är därför viktig för att andelen privatfinansierade efterbehandlingar ska öka i länet. Genom att erbjuda en tillämpad variationsrik tillsynsvägledning av hög kvalitet kan kommunernas arbete effektiviseras.

Under året har Länsstyrelsen genomfört två samverkansträffar för länets miljöinspektörer. Den ena med inriktning nedlagda deponier och den andra med fokus på provtagning. Länsstyrelsen har också genomfört kommundialoger i tre av länets kommuner.

Inom arbetet med förorenade områden samverkar länsstyrelserna i Mälardalen (Västmanlands, Södermanlands, Uppsala, Stockholms, Örebro samt Gotlands län) om utbildningsinsatser och andra projekt för kommunerna. Ett arbete pågår med att utarbeta en gemensam struktur för tillsynsvägledande aktiviteter för kommunerna.

Under 2015 har Mälardalen genomfört följande gemensamma tillsynsvägledande insatser:

- Ett koncept för Grundläggande utbildning i tillsyn av förorenade områden (GRUF) har arbetats fram av länsstyrelserna i Mälardalen och Gotland. Utbildningen följer den övergripande efterbehandlingsprocessen och utgår från Naturvårdsverkets vägledningsmaterial från 2009. Utbildningen är specifikt anpassad till den kommunala miljöhandläggarens tillsynsroll, ärendetyper och förutsättningar. Två utbildningsomgångar om två dagar vardera har genomförts och totalt har 50 deltagare från kommunerna i regionen.

- Arbete har påbörjats i ett projekt om plantskolor och handelsträdgårdar. Under 2015 har man inom projektet samlat in rapporter från tidigare utförda miljötekniska markundersökningar och sammanställt statistikuppgifter om dessa undersökningar. Under året har även frågeställningar som projektet ska besvara identifierats och framtagande av vägledningsmaterial påbörjats. Vägledningmaterialet riktar sig till miljöförvaltningar och fastighetsägare.

Projektets målsättning är att höja kunskapsläget kring förorenade handelsträdgårdar och att bidra till en mer likriktad tillsyn i Mälardalen. Projektet genomförs i samverkan med bland annat Statens Geotekniska Institut. Projektet fortsätter under 2016.

- Branschen plantskolor har visat sig vara mycket stor och antalet objekt är omfattande. Inte sällan har fastigheten där plantskolan legat styckats av och exploaterats för bostäder vilket har lett till att branschen omfattar ett mycket stort antal privata fastighetsägare samt att objekten ofta hamnar i en hög riskklass, oftast riskklass 2. För att utreda objekten krävs bidragsmedel från Naturvårdsverket alternativt har fastighetsägarna möjlighet att själva bekosta utredningar och åtgärder. Det saknas i dagsläget medel för att genomföra undersökningar och det kommer ta mycket lång tid innan alla plantskoleobjekt blir prioriterade för bidrag. Detta innebär att fastighetsägare tvingas ta egna initiativ för att få svar på om det finns risker inom deras fastighet. Bland fastighetsägarna finns mycket oro och miljöförvaltningarna får ta emot många frågor angående detta.
- Under två dagar samlades över 100 deltagare från kommuner och länsstyrelser i regionen för utbildning och nätverkande vid den årliga Mälardalensutbildningen. I år låg fokus på juridik, organiska miljögifter, riskkommunikation och gruvor med möjlighet att besöka Falu gruva. I denna aktivitet ingår även Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Efterbehandling av förorenade områden med statliga bidrag

Naturvårdsverket finansierar utredningar och åtgärder av förorenade områden där ansvar saknas. Länsstyrelsen förbereder för ansökningar och ansöker om medel. När medel beviljats genomför Länsstyrelsen undersökningar eller förmedlar bidragen vidare till kommuner och andra myndigheter som genomför undersökningar och åtgärder.

Länsstyrelsen har arbetat med förberedelser för och ansökt om statliga medel för flera objekt både för utredningar och för åtgärder. På ett objekt är det aktuellt med delfinansiering av privata aktörer.

Under 2015 genomfördes fem utredningar, en av dessa var en förstudie de övriga utgjordes av huvudstudier. Länsstyrelsen är huvudman för en av utredningarna. Undersökningarna kommer att ligga till grund för åtgärder under kommande år.

I fem förorenade områden pågick under 2015 olika typer av åtgärder. På ett objekt har varningsskyltar satts upp för att förhindra människor att vistas inom förorenade områden med höga arsenikhalter i ytan. Åtgärdsförberedande undersökningar pågår för närvarande. Dricksvattenkontroll av dioxin sker på ett annat objekt inför sanering. Delåtgärd på fastighet med klorerade lösningsmedel har skett och nu behövs en uppföljande utredning för att se om målen nåtts. Test av en in situ-metod (åtgärd på plats) pågår för att se om sexvärt krom kan

omvandlas till mindre giftigt trevärt krom parallellt med uppföljande miljökontroll efter sanering.

Åtgärder för att minimera oförbrukade bidrag

Länsstyrelserna har under året fortsatt arbeta för att minska mängden oförbrukade bidrag. Arbetet har i likhet med tidigare år skett i samarbete med Naturvårdsverket.

Länsstyrelsernas nationella arbetsgrupp för bidragssamordning (NSB) genomförde i augusti ett seminarium för kommunala huvudmän i statligt bidragsfinansierade saneringsprojekt. Kommunerna är en mycket viktig aktör i arbetet med att minska mängden oförbrukade bidragsmedel. Syftet med seminariet var att skapa forum för frågeställningar som är av betydelse för ett lyckat resultat av efterbehandlingsprojekt. Frågor som diskuterades var bland annat:

- Vad innebär det att vara huvudman?
- Projektrisker
- Upphandling

Naturvårdsverket och NSB har också tagit fram en ny kvartalredovisningsmall som börjat tillämpas under 2015. Detta har medfört möjligheter till en uppdaterad och effektiv övergripande ekonomihantering. Om bidrag inte förbrukas i ett projekt kan initiativ tidigt tas till omfördelning till andra projekt.

Gruppen har också efterfrågat en arbetsplan för åtgärdsobjekten och denna finns nu på Naturvårdsverkets hemsida.

NSB har även tillsammans med Naturvårdsverket deltagit i en workshop om projektrisker och säkrare ekonomiska analyser i bidragsansökningar.

Oförbrukade medel

Som ett resultat av det arbete som länsstyrelserna genomfört har mängden oförbrukade bidrag minskat väsentligt de senaste åren. Länsstyrelsen föreslår därför att redovisningskravet av vilka åtgärder som vidtas för att minska mängden oförbrukade bidrag framöver tas bort ut regleringsbrevet. De bidragsmedel som nu finns på länsstyrelserna över årsskiftena är uppbundna till specifika projekt. I det fall förändringar i projekten orsakat överblivna projektmedel som inte behövs under året informeras Naturvårdsverket så snart detta blir känt. Därefter kan Naturvårdsverket besluta om åtgärder för att omfördela bidraget.

64. Länsstyrelserna ska ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Syftet med handlingsplanerna är att identifiera landskapets biotoper, strukturer, element och naturområden i land- och vattenmiljön inklusive i tätortsnära områden som tillsammans skapar ett ekologiskt sammanhang och som utgör förutsättningen för att bevara landskapets biologiska mångfald och främja ekosystemtjänster, som exempelvis värden för friluftslivet. I handlingsplanerna ska även förslag till lämpliga bevarandeinsatser redovisas.

Handlingsplanerna bör ligga till grund för insatser från olika aktörer som leder till att säkra ekosystemtjänster, förbättra måluppfyllelse avseende berörda miljö kvalitetsmål och möjliggöra anpassningar till ett förändrat klimat. Handlingsplanerna ska även redovisa behov av skydd, skötsel och restaureringsinsatser, och de ska kunna utgöra grund för prövningsverksamhet och fysisk planering.

Varefter Naturvårdsverket presenterar riktlinjer för handlingsplanerna ska dessa tjäna som vägledning för arbetet. Samarbete mellan berörda landskapsaktörer som markägare, brukare, myndigheter, ideella organisationer och andra relevanta aktörer på lokal och regional nivå bör ingå i arbetet. Tillämpliga arbetsformer, samrådsprocesser och underlag som utvecklats i t.ex. regionala landskapsstrategier och samrådsgrupper för naturvård bör lyftas in i arbetet och utvecklas för att i ökad utsträckning involvera det civila samhället. Målsättningen är att handlingsplanerna till stora delar ska vara etablerade 2017.

Länsstyrelserna ska delredovisa utvecklingen av arbetet i sina årsredovisningar. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) samlat den 1 oktober 2017 av Länsstyrelsen i Västerbottens län.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Arbetet med grön infrastruktur är fortfarande i uppstartsfasen. Under 2015 har Länsstyrelsen identifierat lämpliga arbetssätt och samarbetsformer för att kunna genomföra projektet och för att ta fram en regional handlingsplan. Efter att ha inväntat riktlinjerna från Naturvårdsverket under 2015, kommer arbetet att intensifieras under januari 2016 så att besluta om en projektplan kan fattas utifrån Naturvårdsverkets riktlinjer.

Arbetsformerna kring grön infrastruktur och projektet att ta fram en regional handlingsplan ställer frågor som Länsstyrelsen inte ställts tidigare. Arbetssättet kommer sannolikt skapa mervärden i samhället och bidrar till nya perspektiv. Genom att lyfta ekosystemens funktionalitet, sammanhang och avstånd i landskapet samt identifiera nya arbetssätt och samarbeten anser Länsstyrelsen att arbetet är viktigt och på sikt kommer ha stor betydelse för den hållbara utvecklingen i länet.

Länsstyrelseinstruktion 5a §

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs. Förordning (2013:815).

Sammanfattning av 2015 års uppföljning av länets regionala miljö kvalitetsmål

De svenska miljömålen följs upp med en årlig rapport samt en fördjupad utvärdering vart fjärde år till regeringen. I december varje år redovisar alla länsstyrelser och Skogsstyrelsen bedömningen av möjligheten att nå de svenska miljö kvalitetsmålen inom sitt län. Denna regionala uppföljning är ett underlag till den kommande årliga nationella uppföljningen av miljö kvalitetsmålen. I uppföljningen av miljö kvalitetsmålen bedöms om dagens styrmedel och de åtgärder som görs före år 2020 är tillräckliga för att nå målen.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att endast miljö kvalitetsmålen Frisk luft och Grundvatten av god kvalitet bedöms vara nära att nå till år 2020. Övriga miljö kvalitetsmål bedöms vara svårare att uppfylla. Det är av vikt att ytterligare åtgärder vidtas för att nå länets miljö kvalitetsmål.

1. Samordning av det regionala mål- och uppföljningsarbetet

Länsstyrelsens samordning följer den beslutade interna organisationen kring miljömålen. Den är nära knuten till länsledningen och involverar alla enheter inom Länsstyrelsen.

Miljömålsarbetet samordnas av två personer, under 2015 motsvarade 50 procent av en heltidstjänst.

Inom samordningsarbetet hålls regelbundna interna möten med de miljö kvalitetsmålsansvariga. Samordningen handlar främst om att ta fram ett nytt åtgärdsprogram. Utöver detta har fokus legat på följande aktiviteter:

Miljömålsvecka

Länsstyrelsen samordnar årligen en regional miljö målsvecka med syfte att informera och implementera miljö kvalitetsmålen i samhället. Under 2015 var temat vatten och aktiviteterna utgjordes av informationsguidningar, en utökad Facebook-satsning och tillgängliggörande av informationsmaterial.

Årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålen och indikatorer

De miljömålsansvariga har huvudansvaret för uppföljningstexterna. Miljömålskoordinatören samordnar, vilket i första hand om handlar om att i tidigt stadium informera om rutiner och mallar och därefter att stödja, sammanställa och rapportera texterna. Motsvarande process gäller för indikatoruppdateringarna.

Särskilt presentationsmaterial

För att miljömålen ska få ett tydligare genomslag i länet har miljömålsstrategen tagit fram ett särskilt presentationsmaterial med statistik som används i samband med andra presentationer om läget i Västmanlands län. Statistiken uppdaterades 2015. Materialet har bland annat använts vid externa presentationer.

2. Åtgärdsprogramarbete

Länsstyrelsens arbete med att ta fram ett nytt regionalt åtgärdsprogram för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen fortskrider och beräknas bli klart under 2016. Under året har bland annat en regional bristanalys färdigställts. Fokus har under året legat på interna miljö målsanalyser och framtagandet av en projektplan för arbetet framöver. I miljö målsanalyserna har Länsstyrelsen utrett vilka aktörer som har stort inflytande över arbetet med att nå miljömålen. Länsstyrelsens har också identifierat vilka strategier och nyckelåtgärder som också är nödvändiga. Projektplanen för åtgärdsprogramarbetet är beslutad och det kommande arbetet kommer att bedrivas i sex tematiska områden:

- Energi- och klimat
- Grön infrastruktur
- Regional utveckling
- Skadliga ämnen
- Livskraftigt vatten
- Konsumtion och livsstil

Den regionala miljö kvalitetsmålsuppföljningen kommer även fortsättningsvis att vara en mycket viktig del av arbetet på regional nivå. Genom den årliga bedömningen får Länsstyrelsen en bild av inom vilka områden åtgärdsarbetet behöver intensifieras.

Nedan följer de viktigare insatserna som har genomförts under 2015 i länet, redovisat per miljö kvalitetsmål.

1. Begränsad klimatpåverkan

Arbetet inom detta miljö kvalitetsmål beskrivs utförligt i kapitlet Energi och klimat samt under punkten regleringsbrevets uppdrag 42.

2. Frisk luft

Länsstyrelsen verkar inom flera områden för att uppnå miljö kvalitetsmålet Frisk Luft. För att miljö kvalitetsmålet ska uppnås i länet återstår främst insatser för att minska problemen med marknära ozon och problem med höga partikelhalter i vissa hårt trafikerade gatumuljöer. För att komma till rätta med problemen med marknära ozon krävs främst insatser på internationell nivå. Men föroreningsbilden kan delvis även påverkas av utsläppen av ozonbildande ämnen lokalt. Framförallt är det utsläpp av flyktiga organiska ämnen som bidrar till bildning av marknära ozon. I egenskap av tillsynsmyndighet verkar Länsstyrelsen för att minska användningen av organiska lösningsmedel inom

industrin tillsammans med berörda verksamhetsutövare. Miljöpåverkan genom utsläpp av luftföroreningar ses kontinuerligt över inom aktuella ärenden vid tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter. Länsstyrelsen bidrar även aktivt inom Västmanlands läns luftvårdsförbund genom att samordna övervakningen av luftkvalitet och miljöpåverkan från luftföroreningar. Syftet med förbundet är att ta fram information om luftföroreningars förekomst och effekter samt att sprida denna information till både allmänhet och organisationer.

3. Bara naturlig försurning

Kalkning av försurade sjöar och vattendrag och kalkeffektuppföljning utförs årligen enligt åtgärdsplanen för kalkningsverksamheten i Västmanlands län. Motiv för kalkning baseras i första hand på förekomst (eller tidigare förekomst) av flodpärlmussla, öring, flodkräfta och mört. För att långsiktigt skapa bra förhållanden för dessa arter utförs kalkning och biologisk återställning i utpekade kalkområden.

Genomförda åtgärder – biologisk återställning

Länsstyrelsen har under året beviljat medel för biologisk återställning av flodkräfta i en kalkad sjö. Stödutplantering av flodkräfta utfördes av fiskevårdsföreningen i området. Sjön är relativt stor och har fina och bra kräftbiotoper. Omfattande inventeringar har gjorts i sjön och man har sett att flodkräftan reproducerat sig på platser där den har återintroducerats. Fiskevårdsföreningen arbetar lokalt med information för att förhindra spridning av kräftpest.

Framtagande av separat åtgärdsplan

Under 2015 påbörjade Länsstyrelsen en utredning av åtgärdsbehovet i kalkområde Håltjärnsbäcken. Denna bäck rinner ut i Hedströmmens övre del och är viktig med tanke på att där finns en vild stam av ursprunglig öring. En separat åtgärdsplan för Håltjärnssystemet kommer att tas fram under 2016. Planen ska bland annat fungera som underlag vid möte med externa kontakter.

4. Giftfri miljö

Länsstyrelsen främjar en giftfri miljö genom arbetet med tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet.

Sevesoanläggningar

I länet finns idag 12 anläggningar som omfattas av bestämmelserna i den så kallade Sevesolagstiftningen, vars syfte är att minska riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av anläggningarna. Länsstyrelsen samverkar även med kommunernas miljökontor och räddningstjänster vid tillsynen.

Under 2015 har Länsstyrelsen genomfört fyra tillsynsbesök:

- Surahammars Bruks AB, Surahammars kommun
- Air Liquide Gas AB, Surahammars kommun
- OKQ8 AB, Västerås kommun
- Gryta Biogasanläggning, Västerås kommun

Under året har Länsstyrelsen tagit beslut om att två av Sevesoverksamheterna i länet inte längre omfattas av Sevesolagstiftningen. De två verksamheterna är Surahammars Bruks AB, som har minskat gasolmängden samt Preem Gas AB, som motiverat att de omfattas av lagen om transport av farligt gods.

Tillsynsvägledning inom förorenade områden

En samverkansträff om nedlagda deponier genomfördes under våren. Diskussioner fördes kring de första undersökningarna och riskklassningar av de mest prioriterade deponierna i länet. Det är viktigt att vid de ordinarie samverkansträffarna lyfta arbetet med nedlagda deponier så att det inte prioriteras ned och att diskutera eventuella frågeställningar.

Ett koncept för Grundläggande utbildning i tillsyn av förorenade områden (GRUF), har tagits fram och utbildningen har genomförts vid två tillfällen under året. Utbildningen har tagits fram utifrån Naturvårdsverkets tre vägledande rapporter från 2009 ur ett tillsynsperspektiv och riktar sig främst till kommunala inspektörer. Idén är att utbildningen ska vara återkommande och ge nya inspektörer en möjlighet att snabbt komma in i jobbet och därefter kunna komplettera med mer fördjupade utbildningar. Projektet har utförts i samverkan mellan Mälarlänen och Gotland. Kommunerna i hela Mälardalsregionen har bjudits in. Konceptet är tänkt att kunna återanvändas av andra länsstyrelser och utbildningen ska kunna hållas av egen personal.

Mälarlänen och Gotland driver gemensamt ett projekt om områden där plantskolor och handelsträdgårdar har bedrivits. Projektet ska resultera i ett vägledande stöd för kommunerna att hantera dessa områden som bebyggt med bostäder. Projektet fortlöper under nästa år.

I november 2015 anordnade Mälarlänen, Gotland och Dalarna en utbildning för kommunerna i hela Mälardalsregionen, den så kallade Mälarlänsutbildningen. I år låg fokus bland annat på juridik, organiska miljögifter, gruvor och riskkommunikation.

Bidragsfinansierade utredningar och åtgärder av förorenade områden

Naturvårdsverket finansierar utredningar och åtgärder för förorenade områden där ansvar saknas. Länsstyrelsen genomför undersökningar eller förmedlar bidragen vidare till kommuner och andra myndigheter som genomför undersökningar och åtgärder.

Under 2015 genomfördes undersökningar och utredningar vid fyra objekt i Västmanlands län:

- **Källfallsfältet, Skinnskattebergs kommun:** Slutförande huvudstudie genomförs under 2015.
- **Sala Silvergruva och Pråmån, Sala kommun:** Huvudstudie har slutförts. Bedömningen är att åtgärder behövs för att minska riskerna som föroreningar utgör för människor och miljön. Huvudstudien redogör för åtgärdsförslag inom de olika delområdena som bör utföras stegvis.
- **Gamla hyttan, Sala kommun:** Förstudien är slutförd och visar på behov av mer omfattande undersökningar och bedömning av riskerna för att klarlägga åtgärdsbehovets omfattning.
- **Surahammars kemiska tvätt, Surahammars kommun:** Huvudstudie har genomförts i kombination med delåtgärder i flera steg. Osäkerheter finns fortfarande kring föroreningssituationen och riskerna i delar av området.

Inom Västmanlands län har sex objekt i åtgärdsfas drivits under 2015:

- **Tekniska hårdkrom, Arboga kommun:** Åtgärder pågår och arbetet är nu inriktat på att undersöka möjligheten på platsen för att genomföra ytterligare behandling in situ.

- **Sands såg och kvarn, Sala kommun:** På objektet pågår kontroll av dricksvatten, med avseende på dioxin och koppar, i väntan på åtgärd.
- **Nedre Skärsjöområdet med Myrbacksfältet, Bäckegruva (Riddarhytte malmfält), Skinnskattebergs kommun:** Fördjupad provtagning har utförts i Nedre Skärsjön avseende ytligt förekommande arsenik. Vidare är arsenikens biotillgänglighet för människor under utredning. Undersökningar pågår som ska visa på behovet av åtgärder och ytterligare undersökningar.
- **Kolbäcks värmebehandling, Hallstahammars kommun:** Projektering har slutförts och kommunen har lämnat ansökan om medel för åtgärd till Länsstyrelsen.
- **Före detta Riddarhyttans sågverk inkl. spånbanken i sjön Lien, Skinnskattebergs kommun:** Riddarhyttans sågverk är tidigare sanerad, den uppföljande miljökontrollen är slutförd och visar på resthalter av dioxin och arsenik i grundvattnet.
- **Surahammars kemiska tvätt, Surahammars kommun:** Huvudstudie har genomförts i kombination med delåtgärder i flera steg. Osäkerheter finns fortfarande kring föroreningsituationen och riskerna i delar av området.

Privatfinansiering inom föroreningskadade områden

För Länsstyrelsens insatser inom området se vidare redovisning av regleringsbrevets uppdrag 52 ovan.

Kompetensutveckling

Under 2014 deltog 21 personer som är verksamma inom jordbruk, trädgård, golfbanor och grönytor i Länsstyrelsen grundkurs för behörighet att använda bekämpningsmedel. I fortbildningskursen, som krävs vart femte år för att behålla behörigheten, deltog 171 personer. En viktig del i dessa kurser är att informera om vilken skadeverkan bekämpningsmedel kan ha i naturen, hur dessa kan begränsas och vilka alternativa bekämpningsåtgärder som finns.

5. Skyddande ozonskikt

Ett miljöriktigt omhändertagande av uttjänta material är en viktig del i detta arbete liksom insatser för att undersöka och förhindra illegal handel och införsel/utförsel av ämnena. Det är viktigt att hindra export av exempelvis kylskåp, som innehåller ozonnedbrytande ämnen, till utvecklingsländer i Asien och Afrika. Länsstyrelsen arbetar med att förhindra illegal export av farligt avfall bland annat gamla kylar och frysar med freon.

6. Säker strålmiljö

Som regional tillsynsväglädd myndighet enligt miljöbalken arbetar Länsstyrelsen med att vägleda och samordna miljökontorens tillsyn av exempelvis solarier och elektromagnetiska fält. Stöd och rådgivning lämnas per telefon och e-post samt genom att arrangera samverkansträffar och utbildningsdagar. Under 2015 anordnade Länsstyrelsen tillsammans med två kommuner en hälsoskyddsträff för miljö- och hälsoskyddsinspektörerna i länet. Vid träffen diskuterades bland annat solarietillsyn och tillämpning av Strålsäkerhetsmyndighetens solarieföreskrifter.

Elektromagnetiska fält är en av de frågor som bevakas när Länsstyrelsen yttrar sig över kommunala detaljplaner.

Bakgrundsstrålningen i länet mäts var sjunde månad. I länet finns 23 mätpunkter utspridda, där kommunerna gör mätningar. Länsstyrelsen registrerar mätvärdena i Strålsäkerhetsmyndighetens databas.

7. Ingen övergödning

Framtagande av Åtgärdsprogram för att nå miljökvalitetsmålet "Ingen övergödning"

Vattenmyndigheten tillsammans med länsstyrelserna i Norra Östersjöns vattendistrikt har under året genomfört samråd kring förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning av förslag till åtgärdsprogram. Dokumentens framtagande är en del av arbetet med att uppfylla EU:s vattendirektiv. Dokumenten innehåller bland annat förslag till möjliga åtgärder som bör genomföras för att minska övergödning av sjöar och vattendrag. Dokumenten väntas bli beslutade under 2016.

Tillsynsvägledning för enskilda avlopp

Under juni månad hölls ett seminarium för området tillsyn av små avlopp. Ett drygt åttiotal miljöinspektörer från 41 kommuner i Norra Östersjöns vattendistrikt var med. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) berättade om den nya vägledning, refererade aktuell praxis och modererade en diskussion om avvägningar utifrån ett urval av de typfall som också finns i vägledningen. Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt berättade om förslaget till åtgärdsprogram, osäkerheter i materialet och vikten av att även använda sig av den information som finns tillgänglig på lokal nivå. Länsstyrelsen i Uppsala berättade om lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och när kommunens skyldighet att inrätta va-verksamhetsområde inträder. Genom att ta fram en kommuntäckande VA-plan kan kommunen identifiera vilka områden som behöver en samlad lösning och i vilka områden som även fortsättningsvis kan klara sig med enskild VA-försörjning. Länsstyrelsen i Stockholm och Västerås berättade om skälighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Att inte glömma bort resurs- och kretsloppshänsyn och behovet av att prioritera tillsynen till dit miljönyttan är störst.

Under hösten hölls ett tillsynsvägledningsmöte tillsammans med länets miljöskyddsinspektörer. Efter en inledande presentation om prövning utifrån annan lagstiftning ägnades merparten av dagen till diskussioner utifrån de frågor som kommunerna skickat till Länsstyrelsen före mötet.

Tillsynsvägledning för miljötillsyn inom jordbruket

Länsstyrelsen har ordnat två heldagar för tillsynsvägledning för miljötillsyn inom jordbruket. I mars hölls ett tillsynsvägledningsmöte där forskare från SLU bjöd in för att berätta om bedömningsverktyget Macro-db. Verktöget används för att bedöma risken för påverkan på grund- och ytvatten vid användning av bekämpningsmedel. Kursen riktade sig till kommuner och lantbrukare med mark inom vattenskyddsområde. Cirka 20 personer deltog i utbildningen. I november hölls den andra heldagen för tillsynsvägledning till kommunernas miljöskyddsinspektörer. Under dagen diskuterades Industriutsläppsdirektivet (IED) och de slutsatser (så kallade BAT-slutsatser) som kommer att vara vägledande för vad som är Bästa tillgängliga teknik. Dessutom avhandlades lagring av stallgödsel, Växtskyddsmedel, skillnader och likheter mellan Sverige och andra EU-länders arbete med att uppfylla vattendirektivets mål om god ekologisk status.

Rådgivning inom "Greppa Näringen"

I Västmanlands län är 130 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar. Inom länet är totalt 24 procent av jordbruksmarken ansluten till Greppa Näringen (Rådgivningsprojekt för lantbruket med fokus att minska påverkan på miljön). Rådgivningen erbjuds främst till företag som har mer än 25 djurenheter eller över 50 hektar åkermark inom nitratkänsligt område.

Länsstyrelsen har prioriterat rådgivningen till Sagåns och Svartåns avrinningsområden där problemen med övergödning är omfattande. I första hand prioriterar Länsstyrelsen att genomföra planerade rådgivningar hos redan anslutna medlemmar. Under 2015 har totalt 40 rådgivningar genomförts i Greppa näringens regi. Därutöver har Länsstyrelsen genomfört tre välbesökta kurser om markstruktur, varav en med inriktning på strukturkalkning av jordbruksmark.

Länsstyrelsen i Västmanlands län presenterade tillsammans med länsstyrelserna i Örebro, Uppsala och Södermanlands län Greppa Näringen vid de årliga lantbrukardagarna på Brunnby gård i juli 2015. I anslutning till Brunnby gård har flera åtgärder för att minska läckaget av näringsämnen genomförts. Vid de årliga Brunnbydagarna genomförs rådgivning utifrån de anlagda åtgärderna (strukturkalkning, kalkfilterdiken, fosforbrunn och fosfordamm).

Länsstyrelsens arbete med bidragsmedel

Under året har Länsstyrelsen tagit fram en regional handlingsplan för genomförandet av landsbygdsprogrammet, som utgör ett prioriteringsunderlag för Länsstyrelsens insatser på landsbygden. Många av de åtgärder som Vattenmyndigheten föreslår för att minska övergödning av vatten återfinns som miljöinvesteringar eller miljöersättningar i Landsbygdsprogrammet.

Framtagande av ansökan från EU för genomförande av LIFE IP "North Baltic "

Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt med stöd av Mälarens vattenvårdsförbund och länsstyrelserna genomförde ett omfattande arbete med att fram en ansökan till ett LIFE IP-projekt. Projektansökan nådde inte ända fram. Under hösten 2015 har Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt med stöd av Mälarens vattenvårdsförbund startat en ny ansökningsprocess till LIFE IP. En projektskiss för projektet LIFE IP Rich Waters har skickats till EU som är en vidareutveckling av den förra ansökan (LIFE IP North Baltic). Skissen har accepterats av EU och arbetet med att skriva fullskalig ansökan kommer nu att ta vid och ska vara inskickad till EU senast 1 april 2016.

Uppföljning av genomförda åtgärder

Även under 2015 fortsatte arbetet inom Åbäckegravens avrinningsområde. Projektet Greppa Fosfor avslutades under 2014, men Länsstyrelsen kommer även fortsättningsvis att stötta uppföljningen inom avrinningsområdet genom fortsatt finansiering av vattenprovtagning, analys av vattenprover och vattenföringsmätningar. I området har flera och omfattande åtgärder för att minska läckage av näringsämnen till vatten genomförts. Uppföljningen är därför viktig.

8. Levande sjöar och vattendrag

Länsstyrelsen har under 2015 genom fortsatt god intern och extern samverkan genomfört en hel del arbete med syftet att uppnå miljökvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag*. Arbetet har framförallt fokuserats på restaurering av värdefulla vattenmiljöer.

Restaurering av värdefulla vattenmiljöer

Åren 2006-2009 fanns särskilda statliga bidrag för restaurering av värdefulla vattenmiljöer som fördelades av Naturvårdsverket efter ansökningar från länsstyrelserna. Under dessa år gjordes många fiskvägsutredningar för dammar i de nedersta delarna av större mälarmynnande åar. Länsstyrelsen har därefter verkat för att utredningarna ska bli verklighet. Det är därför glädjande att flera fiskvägar har byggts under de senaste åren. De nedersta dammarna i Arbogaån, Hedströmmen och Kolbäcksån har numera fungerande fiskvägar.

Det är ofta tidskrävande processer att enas kring på vilket sätt man ska skapa fri vandringsväg vid en damm, eftersom många intressen behöver samsas. Särskilt komplicerat är det i städer. En fiskväg är för det mesta en dyr åtgärd och det kan bli problematiskt att lösa finansieringen.

Sedan 2011 har Havs- och vattenmyndigheten (HaV) ansvar för fördelningen av resurser till arbetet med för restaurering av värdefulla vattenmiljöer. Den budget som HaV fördelar enligt nyckeltal till länsstyrelserna ska täcka alla personella resurser som jobbar med vattenförvaltningen däribland Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns personal. Därutöver fördelas pengar till bland annat kalkningsverksamheten, LOVA, åtgärdsprogram för hotade arter i vatten och fiskevårdsmedel. Under 2015 avsattes nästan 1 mkr till fisketillsyn samt åtgärder och undersökningar vars syfte är att gynna hotade arter och utveckla ett bra fiske i länet. Dessa pengar är samlade i ett gemensamt projektkonto och har bland annat finansierat följande aktiviteter:

- Genetiska studier av öringen i Hedströmmen
- Regleringsutredning Övre Hedströmmen
- Inventering och utvärdering av flodpärlmusslans status i västmanländska vattendrag
- Åldersanalys av flodpärlmusselskal från Håltjärnsbäcken
- Uppföljning av fiskvägar i Arbogaån och Hedströmmen genom insamling av asprom
- Nätprovfiske i Långsvan

Länsstyrelsen tar ett stort ansvar när det gäller uppföljning av flera åtgärder. Länsstyrelsen genomför elfiske i vattendragen för att se om satsade åtgärder får önskvärd effekt. Under 2015 gjordes även en investering av ny elfiskeutrustning.

Vintern 2013 utlyste Havs- och Vattenmyndigheten särskilda sökbara medel till åtgärdsinriktade projekt. Länsstyrelsen i Västmanland sökte och beviljades medel i april 2014 till två projekt i stor konkurrens med andra länsstyrelser. Hela 60 ansökningar kom in men endast 17 beviljades medel. De två projekt som Länsstyrelsen fick medel till är:

- Fria vandringsvägar i Hedströmmen, (2,5 mkr)
- Ombyggnation av två dammar i Forsån, (3,5 mkr).

Sistnämnda beviljades tyvärr bara medel till en av dammarna, den som ligger i Forsåns naturreservat, där en fiskväg byggts under året. Inom projektet Fria vandringsvägar i Hedströmmen pågår utredningar, prövningar och åtgärder vid ett flertal dammar som är prioriterade för att de har störst negativ effekt på naturvärdena i Hedströmmen. Åtgärderna får därmed största möjliga miljönytta. Mälarenergi vattenkraft AB samverkar i projektet både finansieringsmässigt och genom att konsult anlitas av dem för de utredningar och åtgärder som görs på deras anläggningar. Under 2015 har exempelvis en utredning gjorts av den

reglering som bedrivs i Hedströmmens övre delar. Båda projekten pågår under flera år och ska inte slutredovisas förrän i januari 2018.

Fokus på extern och intern samverkan

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att engagera externa huvudmän i restaureringsprojekten. Det är därför glädjande att både kommuner (däribland Västerås stad) och andra organisationer såsom Sveaskog Förvaltnings AB, Mälarenergi Vattenkraft AB och Skogsmästarskolan har varit huvudmän för ett flertal projekt under året. Nu pågår ett gemensamt arbete med att ta fram två LIFE IP ansökningar, dels ”LIFE IP Rich Waters” som Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt håller i, dels ”GRIP on LIFE IP” som Skogsstyrelsen samordnar. Båda ansökningarna ska skickas in till EU senast den 1 april 2016.

Vattenanknutna kulturmiljövärden

I projektet om vattenanknutna kulturmiljöer har Länsstyrelsen i Västmanland under år 2014 fortsatt att arbeta med avrinningsområdesvisa kunskapsunderlag med fokus på prioriterade vattenförekomster.

Under året har kunskapsunderlag för Köpingsåns och Sagåns avrinningsområden tagits fram. Inom avrinningsområdena finns det påverkade vatten där både vattenförvaltningen och naturvården planerar åtgärder. Under året har ett tjugotal vattenanknutna kulturmiljöer inventerats och värderats inom de båda avrinningsområdena. Detta utgör ett gott underlag vid planering av åtgärder som syftar till att förbättra vattnets ekologiska status, men också vid naturvårdsåtgärder som faunapassager med mera. Ett viktigt syfte med underlagen är att säkerställa att värdefulla kulturmiljöer inte påverkas negativt i samband med restaureringar av vattendrag. Resultaten kommer att redovisas i en rapport som tillgängliggörs på Länsstyrelsens hemsida.

Även insatser inom LONA bidrar till uppfyllandet av målet inom sina projekt.

9. Grundvatten av god kvalitet

Västmanlands län har på de allra flesta håll god tillgång till grundvatten genom de grundvattenbärande grusåsar som löper genom länet. Vattnet i de flesta grundvattentäkterna i länet har också god kvalitet. Arbeta för att stärka skyddet av grundvattentäkter och grundvattenbärande grusavlagringar pågår.

Länsstyrelsen har under 2015 arbetat vidare med tillsyn av efterlevnaden av skyddsföreskrifter inom vattenskyddsområden i ett ärende som avser vattentakten i Ängelsberg. Ärendet rör kreosotimpregnerad slipers, som lagts inom yttre vattenskyddsområdet. Länsstyrelsen har i detta fall förelagt Trafikverket att inkomma med en fördjupad bedömning av vilka risker för grundvattenförorening detta kan innebära.

Länsstyrelsen har tagit fram ett regionalt program för avhjälpande av föroreningsskador där förorenade områden som riskerar att påverka kvaliteten i på dricksvatten från grundvattentäkter är prioriterade. Vidare verkar Länsstyrelsen för att minska uttaget av naturgrus i länet för att ytterligare säkra grundvattentillgångarna .

Inom ramen för arbetet med vattenmyndigheternas åtgärdsprogram har en rad åtgärder föreslagits för att säkerställa grundvattnets kvalitet och kvantitet. På grund av teknisk utveckling och förändrad markanvändning kan i vissa fall nuvarande vattenskydd vara

förlegade. För vissa vattenskyddsområden baseras skyddsföreskrifterna på lagstiftning äldre än miljöbalken. För dessa har revidering av skyddsbehovet föreslagits som en åtgärd för att säkerställa en fortsatt god vattenkvalitet. Andra vattentäkter saknar vattenskyddsområde. Föreslagna åtgärder i sådana fall är upprättande av nya vattenskyddsområden. Utöver detta har Länsstyrelsen bistått Sveriges geologiska undersökning (SGU) med information till de nationella databaserna för grundvattenförekomster.

11. Myllrande våtmarker

Mycket av Länsstyrelsens arbete med bevarande och återställande av våtmarker sker inom ramen för den dagliga verksamheten, till exempel vid tillståndsprövning och samråd enligt miljöbalken. Länsstyrelsen avråder från eller uppmanar till särskild hänsyn vid vägdragningar och skogsbruksåtgärder som kan påverka våtmarker av skyddsklasserna 1–3 enligt Länsstyrelsens våtmarksinventering (1993) samt andra våtmarker med höga värden (exempelvis rikkärr och Natura 2000-områden). Länsstyrelsen ger inte tillstånd till dikning eller torvtäkt i våtmarker av klasserna 1–3. Exploatering av våtmarker med höga natur- och kulturmiljövärden undviks därigenom. Länsstyrelsen ställer också krav på efterbehandlingen av de torvtäkter som får tillstånd, vilket bidrar till att skapa biologiskt rika våtmarksmiljöer i avslutade täktområden.

Formellt skydd, i form av framför allt naturreservat, är ett viktigt instrument för bevarande av våtmarker med särskilt höga naturvärden. Under 2015 fick våtmarkskyddet i länet ett kraftigt tillskott i och med att Höskovsmossen, ett objekt på över 650 ha i Myrskyddsplan för Sverige (Naturvårdsverket 2007), fick långsiktigt skydd. Detta tack vare att det ingår i det vidsträckta naturreservat, Hälleskogsbrännan, som bildades i det brända området under året. Arbetet med skydd för ytterligare ett objekt i myrskyddsplanen, liksom för andra områden med värdefulla våtmarker, har också fortskridit under året. Inom den löpande skötseln av befintliga naturreservat har restaurering och slåtter genomförts på strandängar (tre reservat) samt i rikkärr (ett reservat).

Länsstyrelsen bevakar och vårdar även våtmarker i ”vardagslandskapet”, utanför befintliga och planerade områdesskydd. Den regionala miljöövervakningen följer, via tillägg till Nationell Inventering av Landskapet i Sverige (NILS), upp tillståndet i länets myrar i stort genom flygbildstolkning och inventering av provtytor i fält. Länsstyrelsen har under 2015 också deltagit i fältkalibrering för satellitbaserad övervakning av miljö tillstånd i våtmarker. Inom Åtgärdsprogram för hotade arter har under året röjning av igenväxningsvegetation samt slåtter genomförts på totalt över 14 ha i oskyddade rikkärr.

Även insatser inom LONA bidrar till uppfyllandet av målet inom sina projekt.

12. Levande skogar

Länsstyrelsen prioriterar skogsmiljöer högt i arbetet med långsiktigt bevarande av värdefulla naturområden. Under 2015 har Länsstyrelsen fattat beslut om sex naturreservat med en total areal på cirka 6530 hektar, varav cirka 4990 hektar är produktiv skogsmark. Den absoluta merparten av detta ligger i det stora område som brann sommaren 2014, naturreservatet Hälleskogsbrännan. Arbetet har också fortgått med långsiktigt skydd för flera andra skyddsvärda skogsområden. Länsstyrelsen har även, enligt regeringsuppdrag den 9 januari 2014, lämnat förslag till sju nya Natura 2000-områden med skogsnaturtyper, samt förslag till utvidgning av två befintliga Natura 2000-områden.

I redan skyddade områden gör Länsstyrelsens reservatsförvaltare stora insatser för att bevara och

förhöja skogliga naturvärden som inte enbart gynnas av fri utveckling. Under året har ett 30-tal ekar i ädellövskog i naturreservatet Asköviken-Tidö friställts för att skapa gynnsammare förhållanden för ekarna och de arter som är knutna till dem. Likaså har ett 40-tal aspar friställts i naturreservatet Tååsen och i naturreservatet Fermansbo urskog har gamla tallar friställts samt på olika sätt skadats i syfte att skapa så kallade evighetsträd. I naturreservaten Locknäs och Vargberget har mindre ytor med planterad gran avverkats, för att sedan lämnas för fri utveckling. Dessutom har död ved skapats i några skyddade områden.

Länsstyrelsen i Västmanlands län är koordinator för det nystartade LIFE+-projektet ”Taiga”, som syftar till att gynna naturvärden kopplade till tall och triviallöv genom att utföra naturvårdsbränningar i utvalda Natura 2000-områden i landet. 14 länsstyrelser deltar i projektet. I Västmanlands län har inga bränningar kunnat genomföras under 2015, på grund av ogynnsamma väderförhållanden.

Inom Åtgärdsprogram för hotade arter har biotopvårdande åtgärder genomförts på lokaler för de rödlistade skogsarterna rökpipevamp och mosippa.

Även insatser inom LONA bidrar till uppfyllandet av målet inom sina projekt. Under året har Länsstyrelsen beviljat bidrag till flera lokala naturvårdsprojekt, bland annat en förvaltningsplan för Kungsörs kommuns skogs innehav, med tonvikt på skogens sociala värden, samt en informationsinsats om skogen ur miljömålssynpunkt, riktad till allmänheten i Norbergs kommun.

13. Ett rikt odlingslandskap

Under året har det pågått ett intensivt arbete med nya så kallade åtagandeplaner för slätterängar och betesmarker, i vilka villkor ställs och råd skrivs in för hur betesmarkerna och slätterängarna på bästa sätt ska skötas för att bevara och utveckla natur- och kulturmiljövärden. Det har även upprättats ett dussintal restaureringsplaner för före detta slätterängar/betesmarker samt skötselplaner för våtmarker med skötselersättning, i samråd med markägare/brukare som sökt stöd för särskilda åtgärder. Tyvärr har den sakta men säkra minskningen av betesmarksarealen som pågått sedan 2005, fortsatt även under 2015. Informationsarbete och rådgivning kring dammars och våtmarkers betydelse i odlingslandskapet har fortsatt, men med ännu så länge få konkreta resultat eftersom det nya landsbygdsprogrammet ännu inte är i full drift. Bidrag till renovering av äldre ekonomibyggnader vars funktion tillhör den äldre lantbrukshållningen (överloppsbyggnader) har getts till ett dussintal objekt under året.

Även insatser inom LONA bidrar till uppfyllandet av målet inom sina projekt.

15. God bebyggd miljö

Länsstyrelsen har under året arbetat med att följa upp och sammanställa länets arbete med miljömålet God Bebyggd miljö utifrån Boverkets miljömålsenkät.

Energianvändning

Under året har Länsstyrelsen utvecklat arbetet med energiomställningsuppdraget där flertalet aktiviteter har bäring på miljömålet God bebyggd miljö. Exempelvis har Länsstyrelsen fortsatt att granska och bedöma samtliga inkommande översiktsplaner och relevanta detaljplaner ur ett energiomställnings- och klimatanpassningsperspektiv. Projektet Greppa Näringen är ytterligare en viktig del av arbetet med energiomställning i länet

Även inom arbetet med klimatanpassning finns ett flertal insatser som genomförts med bäring på God bebyggd miljö, genom att de syftar till att säkerställa en bebyggelse- och infrastrukturutbyggnad som är robust avseende de risker som är relaterade till ett förändrat klimat. För utförligare beskrivning, se redovisning avseende energi- och klimatanpassning, regleringsbrevets uppdrag 42, länsstyrelseinstruktion 5 § punkt 8 inom ramen för verksamhetsområdet Energi och klimat.

Byggnadsminnen

Under året har Länsstyrelsen beslutat om ett nytt byggnadsminne; Mausoleet i Färna, Skinnskattebergs kommun. För närvarande finns det 48 byggnadsminnen i länet skyddade enligt 3 kapitlet kulturmiljölagen.

Planering kulturmiljö

Länsstyrelsen har under året fortsatt samarbetet med Västmanlands läns museum och flera kommuner i avseende att aktualisera och förnya de kommunala planeringsunderlagen avseende bebyggelse och landskap. Årets insatser har omfattat arbeten i Norbergs, Hallstahammar och Salas kommuner. För utförligare beskrivning se redovisning avseende Kulturmiljö.

Buller

Inom ramen för Länsstyrelsens arbete i Luftvårdsförbundet för Västmanlands län drivs frågor om luftkvalitet och samordnas luftövervakning, men även bullerfrågor.

Även insatser inom LONA bidrar till uppfyllandet av målet inom sina projekt.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Länsstyrelsens arbete med skydd av värdefulla naturområden, främst i form av naturreservat, är ett mycket viktigt bidrag till uppfyllandet av miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. Se ovan under 11. Myllrande våtmarker och 12. Levande skogar.

Insatserna för artbevarande inom Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) bidrar starkt till uppfyllandet av flera miljökvalitetsmål, men framför allt är dessa insatser mycket viktiga för Ett rikt växt- och djurliv. Under 2015 har exempelvis nästan 800 skyddsvärda träd i odlingslandskapet friställts med hjälp av ÅGP, varav över 700 i projektet Åtgärder för skyddsvärda träd. Dessutom har biotopvårdande åtgärder utförts i rikkärr (se även under 11 Myllrande våtmarker) samt på lokaler för de rödlistade arterna rökpipsvamp, mosippa, hällebräcka, fältgentiana, ängsskärelplattmal, veronikanätfjäril, vädnnätfjäril och storfibblebi.

Här kan också nämnas att Länsstyrelsen medverkar i projektet ”Grön infrastruktur”, som strävar efter ett fungerande landskap i fråga om biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Regionala handlingsplaner inom projektet beräknas vara framtagna 2017.

Under 2015 har Länsstyrelsen beviljat LONA-stöd till projekt för bland annat bekämpning av den invasiva växten sjögull i Kungsörs kommun, samt bevarande och utveckling av beståndet av flodkräfta i Stävresjön i Sala kommun.

3. Stödjande av kommunerna

Länsstyrelsen har börjat upprätta ett miljömålnätverk med kommunerna, men under året har detta arbete varit begränsat till förmån för planering och framttagandet av ett åtgärdsprogram. Stödet till kommunerna har därför i första hand handlat om verksamhetsstyrd information. Länsstyrelsen har bland annat informerat och fört diskussioner om miljömålen inom partnerskapet för landsbygdsutveckling, vid samordningsmöten med Skogsstyrelsen, vid konferensen om det regionala utvecklingsprogrammet.

4. Miljömålenas genomslag i samhällsplanering och tillväxtarbete

Miljökvalitetsmålen utgör en integrerad del av Länsstyrelsens verksamhet, vilket redovisas utförligt under regleringsbrevsuppdrag 51.

Lantbruk och landsbygd

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män	4,81	4,93	6,50
Årsarbetskrafter kvinnor	10,34	9,13	10,34
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	9,81	9,06	11,59
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	27 627	19 603	18 561
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	14,65	8,47	12,38
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	135	4 083	6 194
Antal beslutade ärenden ¹⁾	122	4 284	6 366
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	1	4	3
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	406	2 651	425

¹⁾ Under 2015 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets nya IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, varför statistik över inkomna och handlagda ärenden inte är möjlig att hämta ut. Siffrorna som redovisas för 2015 är därför ofullständiga och skiljer sig från tidigare års statistik. En del av det arbete som skett avseende landsbygdsstöden har skett i de gamla IT-systemen. Arbetet har handlat om handläggning av utbetalningsärenden från den förra programperioden. Här kan statistik hämtas ut och denna redovisas tillsammans med den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen.

Kommentarer till tabellen

Under 2015 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets nya IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, varför statistik över inkomna och handlagda ärenden inte är möjlig att hämta ut. Siffrorna som redovisas för 2015 är därför ofullständiga och skiljer sig från tidigare års statistik.

En del av det arbete som skett avseende landsbygdsstöden har skett i de gamla IT-systemen. Arbetet har handlat om handläggning av utbetalningsärenden från den förra programperioden. Här kan statistik hämtas ut och denna redovisas tillsammans med den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen.

Antalet årsarbetskrafter har ökat med drygt en arbetskraft mellan 2014 och 2015. Extra personal anställdes tidigare under 2015 jämfört med tidigare år, på grund av arbetet med åtagandeplaner i jordbrukarstödshanteringen. Detta kunde ske med hjälp av extern finansiering från Jordbruksverket.

Verksamhetsområdets andel av de totala verksamhetskostnaderna är högre än 2014, eftersom andelen av de totala verksamhetskostnaderna återgått till normala nivå efter skogsbranden 2014. Både andel och totala verksamhetskostnader har ökat på grund av ökad årsarbetskraft mellan 2014 och 2015. Det är också rimligt med en kostnadsökning.

Ärendemängden i tabellen är låg i år eftersom statistik för jordbrukarstöden inte kunnat redovisas.

Nivån på ärenden äldre än två år är fortsatt låg.

Minskningen av bidragsutbetalningarna är ett resultat av en minskad aktivitet och avslutande av projekt inom bredband.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Landsbygdsutveckling

Bredband

Under året har arbetet med de pågående bredbandsprojekten varit prioriterat. Länsstyrelsen har deltagit på Länsamverkan Bredbandsmöte, ett nationellt forum för samarbete kring den komplexa bredbandsfrågan, vid tre tillfällen under året. Syftet med mötena är att identifiera problem kopplade till bredbandsstöden och hur dessa kan lösas.

Kanalisationsstöd

Beträffande kanalisationsstöd har Länsstyrelsen haft 2,9 miljoner kronor kvar från föregående år, varav 1,7 miljoner kronor avsatts till sökande i Köping och Sala.

Leader Västra Mälardalen och Norra Mälarstranden

Länsstyrelsen i Västmanlands län administrerar leaderområdena Västra Mälardalen respektive Norra Mälarstranden. Mycket tid har lagts på att handlägga och avsluta leaderprojekten under 2015. Leader är en unik metod för landsbygdsutveckling, där man arbetar tillsammans inom den offentliga, privata och ideella sektorn. Leaderarbetet har drivits i lokala, geografiskt avgränsade områden, leaderområden. I Västmanland har alla länets kommuner ingått i 5 olika leaderområden. Länsstyrelsen administrerade två sådana där Arboga, Köping, Västerås och Hallstahammar ingick. Det är styrelsen för Leader som godkännt vilka projekt som fått finansiering. Det är sedan Länsstyrelsen som fattat de formella besluten om fördelning. Under hela programperioden 2007-2013 har Leader godkännt och Länsstyrelsen fattat beslut om cirka 160 projekt, varav 25 avslutades under 2015.

Insatsen har varierat. Projekten skapar mobilisering och aktivitet. Dessutom uppstår synergieffekter. Ett projekt som vid första anblicken kan tyckas litet, kan starta ett följdförlopp som stärker hela bygden.

Nedan redovisas innehållet i några av projekten som avslutades 2015:

- Ungdomars engagemang och möjligheter på landsbygden.
- Utveckla och marknadsföra producenters småskaliga livsmedelsproduktion och förädling
- Möjligheter för utflyttning till landsbygden.
- Nationell samverkan om landsbygdsutveckling
- Tillgängliggörande av Badelundaåsen, Västerås
- Skapade en vision för Tillberga för boende, företag, och föreningsliv där man stärker gemenskapen på orten.
- Intressera flickor för motorsport
- Återställande och restaurering av strandområdet vid en sjö.
- Iordningställande av en del av Köpings Uttersbergs Järnväg för att uppmuntra till fritidsaktiviteter för cykel, ridning, vandring, skidåkning.

Superanvändare och ambassadörer

Länsstyrelsen har en superanvändare som arbetar med information kring handläggning av stöd i Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Ambassadören har hållit i övergripande information om landsbygdsprogrammet både internt och externt.

Som superanvändare ansvarar man för att utbilda och lära sig systemet och arbetsprocessen i det nya landsbygdsprogrammet. I uppgiften ingår också att utbilda och vara ett stöd för handläggarna på Länsstyrelsen under införandet av programmet. Det handlar också om att hjälpa handläggarna vid fel och problem och att ha intresse för att lära ut och förmedla kunskap.

Ambassadörens roll är att informera kollegor om vad som händer inom politiken och ProCAP¹² när det gäller landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. Ambassadören är en viktig länk i det förankringsarbetet som har skett på Länsstyrelsen kring programmet. Ambassadörerna ska förmedla information till handläggarna samt för fram synpunkter till Jordbruksverket från Länsstyrelsen.

Länsturism

Länsstyrelsen deltar i styrgruppen om länsturism som Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) har ansvarat för. Länsstyrelsen har sedan många år via 1:1-anslaget finansierat VKL för att driva länets turismarbete. Det finns många intressanta kopplingar till flera delar av Länsstyrelsens verksamhet.

Informationsinsatser

Det elektroniska nyhetsbrevet Landsbygdsnytt har skickats ut sju gånger under året. Nyhetsbrevet ger snabb information om bland annat aktuella kurser och information kring jordbrukarstöden. Alla kompetensutvecklingsaktiviteter annonseras på Länsstyrelsens webbplats. Dessutom skickas alltid personliga inbjudningar ut till jordbrukare inför olika typer av aktiviteter som Länsstyrelsen arrangerar. Aktiviteter som genomförts under året är exempelvis kurserna ”Sälja kött från egen gård” och ”Svensk humle – spännande ny framtidsgröda.”

Kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammet 2007-2013

Under 2015 har Länsstyrelsen erbjudit kompetensutveckling till landsbygdsföretagare både genom egen och genom upphandlad verksamhet. Under året avslutades samtliga tio kvarvarande kompetensutvecklingsprojekt. Sammantaget har deltagarna varit nöjda med Länsstyrelsens insatser. Aktiviteterna beskrivs nedan.

¹² ProCAP hette det program på Jordbruksverket som ledde det stora arbetet att införa den nya jordbruks- och fiskeripolitiken från 2014. Förutom personal från Jordbruksverket, medverkade även personal från länsstyrelserna och andra samarbetspartner i arbetet. Målet för programmet var att skapa en enkel vardag för kunder och en korrekt och effektiv hantering av stöd- och kontrollverksamhet. Programmet är nu nedlagt.

Nöjda deltagare på Länsstyrelsens aktiviteter

Länsstyrelsen har genomfört kurser, studiebesök och fältvandringar (sammanlagt 23 aktiviteter.) i egen regi. Totalt deltog runt 430 deltagare på aktiviteterna. Alla kurser avslutades med en utvärdering där deltagarna betygsatte aktiviteten på en skala mellan 1 och 10. Medelbetyget blev 8,8, vilket Länsstyrelsen är mycket nöjd med.

Trädgård som tillgång utvecklar besöksnäringen

I projektet Trädgård som tillgång vände Länsstyrelsen sig till besöksföretag på landsbygden i de fem länen runt Mälaren och Hjälmaren. Under 2015 anordnades tre aktiviteter. Inför avslutningen av projektet skickades en utvärdering till alla som deltagit på aktiviteterna sedan 2012 (totalt 325), varav 35 procent svarade på enkäten. Majoriteten av deltagarna tyckte att det hade varit meningsfullt att delta. Aktiviteterna hade också fungerat som en mötesplats för erfarenhetsutbyte och nätverkande med andra företagare. Många deltagare önskade en fortsättning på projektet.

Greppa Näringen bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen

Arbetet med Greppa Näringen har sin utgångspunkt i Länsstyrelsens vattenstrategi. Genom upphandling genomförde sex aktörer drygt 30 rådgivningsmoduler hos Greppa Näringens medlemmar under de fyra månader som avtalet gällde. Utöver de enskilda rådgivningarna anordnade Länsstyrelsen två kurser om markstruktur och markpackning i egen regi. En upphandlad aktör genomförde två fältvandringar med samma tema.

Länsstyrelsen upphandlar kompetensutveckling

Eftersom det i början av 2015 ännu inte var möjligt att söka stöd för kompetensutveckling etc. i Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Därför utnyttjade istället Länsstyrelsen möjligheten att förlänga tidigare avtal till april 2015.

Indikatorer**Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23¹⁾**

Sysselsättning	2015	2014	2013	2012	2011
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (%)		2	2	2	2
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (%)		4	4	4	4
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (%)		6	6	6	6
Nyföretagande	2015	2014	2013	2012	2011
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)		9,6	9,0	8,9	11,6
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)		15,0	16,6	14,5	21,3
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)		24,7	25,6	23,4	33,0

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Sysselsättning**

Andelen kvinnor och män sysselsatta utanför tätort på landsbygden har varit oförändrad under perioden 2011-2014. Länet har en något lägre andel sysselsatta på landsbygden än riket, både när det gäller kvinnor och män. Näringslivsstrukturen i länet har en förskjutning mot exportinriktad industri som i stor utsträckning är lokaliserad till länets tätorter.

Nyföretagande

Andelen företag som startas av kvinnor på landsbygden är relativt konstant och varierar inte mycket mellan åren. Andelen är dock något högre jämfört med det föregående året. Andelen nystartade företag av män varierar något mer mellan åren, och är 2014 något lägre än det föregående året.

Återrapportering regleringsbrev

10. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra de uppgifter som åligger dem vid genomförandet av förordningarna (1307/2013) om EU:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (1305/2013) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. En strävan ska vara att genomföra de kontroller som tillkommit med den nya lagstiftningen på ett sådant sätt att kostnaderna och merarbetet för företag och myndigheter minimeras.

Länsstyrelserna ska tillsammans med Jordbruksverket upprätta avtal enligt Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 907/2014 av den 11 mars 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller utbetalande organ och andra organ, ekonomisk förvaltning, avslutande av räkenskaper, säkerheter och användning av euron.

Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter.

Jordbrukarstödsverksamheten

Arbetet har bedrivits i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter och uppföljningsmål. 1624 SAM-ansökningar har kommit in till Länsstyrelsen 2015, en minskning med två procent jämfört med 2014. Länsstyrelsen har tagit emot drygt 5000 utbetalningsansökningar för direktstöd och miljöersättningar inom jordbruket. Det finns dessutom ungefär 1150 ansökningar från lantbrukare om att få påbörja ett nytt femårsåtagande för de olika miljöersättningarna.

Länsstyrelsens arbete med ajourhållning av jordbruksblock i blockdatabasen har under året genomförts enligt plan. Kvalitetsgranskningar har utförts av Jordbruksverket. Granskningarna har visat att Länsstyrelsen håller en jämn och hög kvalitet på arbetet.

Kostnadseffektivitet och enkelhet för företagare

Länsstyrelsen bedriver en effektiv jordbrukarstöds hantering och hör till de län som har lägst kostnader för denna hantering. Under året har en rad insatser gjorts för att uppfylla de krav som ställs på myndigheten.

Några av insatserna är:

- Informationsträffar om det nya landsbygdsprogrammet har utförts på tre orter i länet, (Sala, Köping och Västerås), inför ansökningsperioden för att sprida information om de nya stöden i det kommande programmet.
- Fortsatt satsning på att alla ansökningar om jordbrukarstöd görs via Jordbruksverkets e-tjänst SAM-Internet. År 2015 togs 99,9 procent av SAM-ansökningarna emot digitalt. Länsstyrelsen har erbjudit stödsökande hjälp med SAM-internet per telefon. Det har även funnits möjlighet att låna datorer och få det stöd som krävs för att komma igång, slutföra och skicka in ansökan.
- Länsstyrelsen och Jordbruksverket har även i år ett gemensamt telefonnummer när det gäller frågor om jordbrukarstöd. Detta har ökat tillgängligheten hos både länsstyrelserna och Jordbruksverket.

Åtgärder som vidtagits för att säkerställa handläggning och utbetalning

Länsstyrelsen har följt Jordbruksverkets föreskrifter om rutiner vid handläggning och kontroll av ärenden om jordbrukarstöd. Länsstyrelsen har därmed en intern styrning och kontroll av stödprocessen, inklusive handlägningskontroll och riskanalys.

För att säkerställa att inkomna ansökningar handläggs och utbetalas enligt uppsatta tidsramar arbetar Länsstyrelsen aktivt med att uppnå målen i SUSS-JBR-planen (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan). I SUSS-JBR-planen arbetar länsstyrelserna tillsammans med Jordbruksverket för att tidigt få signaler om att målsättningar inte nås och då tillsammans genomföra åtgärder för att nå dessa. Under 2015 har det inte varit möjligt att göra några uppföljningar på grund av att IT-systemen inte har varit färdigbyggda.

För att kontrollera ansökningarnas riktighet har fältkontroller och administrativa kontroller genomförts i enlighet med uppsatta regelverk. Kontrollfrekvensen för gårdsstöd, kompensationsstöd, förgröningsstöd med krav på förgröningsåtgärder samt miljöersättningar och ekologisk produktion ingångna 2015 var 5 procent av antalet inlämnade ansökningar. För förgröningsstöd utan krav på förgröningsåtgärder låg frekvensen på 3 procent och för äldre miljöersättningar på 6,25 procent av antalet inlämnade ansökningar. Totalt utfördes 82 arealkontroller i fält. Fältkontrollerna genomfördes till största delen manuellt med papperskartor och manuella protokoll. Anledningen till den manuella hanteringen var att IT-systemen för fältdatorer inte var tillräckligt färdigutvecklade för att kunna användas under säsongen. Antalet djurkontroller uppgick till 44 stycken (31 nöt, 2 gris och 11 får/get). Inför kontrollsäsongen satsade Länsstyrelsen även detta år på riktade informationsutskick till länets djurägare, vilket upplevs ha haft en positiv verkan på regeluppfyllnaden. Länsstyrelsen har under 2015 uppnått alla nationella uppföljningsmål för kontroll av jordbrukarstöd.

Resultat vid utbetalning av jordbrukarstöden

- ***Utbetalning miljöersättningar och regionala ersättningar från det gamla landsbygdsprogrammet***

Länsstyrelsen har uppfyllt de nationella målen med stor marginal avseende utbetalningen av de gamla miljöersättningarna. Närmare 100 procent av brukarna fick utbetalning både i del- och slututbetalningen. Utbetalningarna uppgick till 7,1 miljoner kronor fördelat på 249 brukare.

- ***Utbetalning direktstöd***

På grund av ofärdiga IT-system har Länsstyrelsen inte kunnat göra fullständiga beräkningar av hur många procent som betalats ut. Utbetalningen uppgick till 173 miljoner kronor fördelat på 1501 brukare.

- ***Utbetalning nya miljöersättningar och regionala ersättningar***

För miljöersättningarna har utbetalning kunnat göras för betesmarker och vallodling under december månad. På grund av ofärdiga IT-system finns miljöersättningar som Länsstyrelsen inte kunnat fatta beslut om utbetalningar för. Totalt utbetalades 13 miljoner kronor fördelat på 587 brukare.

Stöd inom landsbygdsutvecklingsåtgärder**Handläggning av företagsstöd och projektstöd (inklusive Leader miljöinvesteringar och Egenkul-projekt)**

Länsstyrelsen har under året följt de av Jordbruksverket fastställda målen för handläggning. Målen har genomsyrat årets arbetsplanering. Regelbunden uppföljning av dessa mål görs genom datasystemet. Under 2015 har Länsstyrelsen handlagt 171 utbetalningsärenden varav 83 procent har haft handläggningstider kortare än 90 dagar.

Åtgärder som vidtagits för att säkerställa handläggning och utbetalning

Länsstyrelsen har låg personalomsättning. Befintlig personal erhåller kompetensutveckling för att uppnå en hög kompetens inom respektive arbetsområde.

Jordbruksverket genomförde en utökad uppföljning av 35 utbetalningsärenden i november 2014. Bland de utvalda 35 utbetalningar fanns det ärenden inom PROLAG, PRO, FÖRETAG, MINVEST, EGENKUL, PROKUL. I Jordbruksverkets sammanfattning av uppföljning fanns minimalt med finansiella fel. Det har varit en positiv återrapportering som visar att Länsstyrelsens handläggning och rutiner fungerar tillfredställande.

Länsstyrelsen har fortsatt med samma rutiner som under 2014 och har genomfört de nödvändiga handläggningskontrollerna för att säkerställa en hög kvalitet på handläggningen. Av 171 utbetalningsärenden har Länsstyrelsen kontrollerat 12, vilket utgör 7 procent kontrollfrekvens.

Länsstyrelsen har förbättrat rutinerna för kontroll av de upphandlingsärenden som omfattas av lagen om offentlig upphandling (LOU) och av bredbandsärenden. Även uppföljningsrutinerna för avbetalningsköp och affärsplan för startstöd har förbättrats.

12. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisade medel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2015.

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende Landsbygdsprogram för Sverige åren 2007-2013:

– handläggningstiderna för ansökningar om utbetalningar av landsbygdsstöd samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna.

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende landsbygdsprogram för perioden 2014–2020:

- Vilka åtgärder som har vidtagits för att informera om det nya programmet.
- Vilka åtgärder som har kommit igång under året samt om och hur regionala urvalskriterier och andra regionala anpassningar tillämpats inom respektive åtgärd.
- Hur det säkerställs att landsbygdsprogrammets genomförande är samordnat med och drar nytta av andra pågående processer i länet såsom arbetet med genomförande av de regionala utvecklingsprogrammen/ utvecklingsstrategierna och program finansierade av övriga ESI-fonder.

Länsstyrelserna tilldelas särskilda medel för upprättandet av åtagandeplaner för betesmarker och slätterängar under 2015–2016. Länsstyrelsen ska redovisa följande:

- Hur många åtagandeplaner som upprättats på skärm respektive i fält under året.
- Den genomsnittliga tidsåtgången för upprättande av åtagandeplaner på skärm respektive i fält.
- En uppskattning av det eventuella återstående arbetet med åtagandeplaner som behöver upprättas under 2016.

Handläggningstider landsbygdsstöd 2007-2013

Under året har fokus varit utbetalningarna av landsbygdsstöd inom ett brett spektrum av projekt. Länsstyrelsen arbetar ständigt med effektivisering av ärendehantering inom landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen försöker främst att i verksamheten beakta och implementera det som framkommer vid återkoppling från Jordbruksverket inklusive granskningen från revisorer. Länsstyrelsen deltar på möten och andra former av erfarenhetsutbyte internt och med andra län i samordningsregionen. En åtgärdsplan som upprättades 2013 följs för att höja handläggarnas sammanlagda kompetens och kunnande vad gäller krav på rekvisitioner. Länsstyrelsen bedömer risken för finansiella korrigeringar minimerats.

Länsstyrelsen har haft låg personalomsättning. Befintlig personal får kompetensutveckling för att uppnå en hög kompetens inom respektive arbetsområde.

Som anges på föregående sida har Jordbruksverket genomfört en uppföljning av utbetalningsärenden där resultatet varit positivt.

Under 2015 har länsstyrelserna arbetat med att avsluta landsbygdsprogrammet 2007-2013. Handläggning av utbetalningsärenden har pågått from januari in i mitten av september. För samtliga typer av utbetalningar är Jordbruksverkets handläggningstid om cirka en månad

inkluderad. Målen är satta ur kundperspektiv och oberoende av hur kompletta ärendena är när de kommer in. 71 ansökningar om utbetalning har behandlats, vilket är lägre än 2014 då Länsstyrelsen handlagt 257 sådana ärenden. Genomsnittshandläggningstid på samtliga har varit 74 dagar. Av dessa 171 ansökningar har 86 procent handlagts inom 90 dagar. Länsstyrelsen har uppnått målen med 86 procent. Länsstyrelsen har prioriterat snabb handläggning av utbetalningarna.

Utredningsarbetet inför utbetalningar är omfattande. Företagsstöd samt projektstöd tar framförallt lång tid att kontrollera. Det måste ofta skickas ut kommuniseringsbrev med bland annat begäran om kompletteringar. Svaret och kompletteringarna ska sedan behandlas på nytt och i många fall krävs det ytterligare kompletteringar. Trots dessa tidskrävande arbetsmoment har Länsstyrelsen i Västmanlands län lyckats mycket väl med korta handläggningstider för ansökan om utbetalning. 86 procent av alla utbetalningar har handlagts inom 90 dagar.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020

Även 2015 har präglats av väntan på större klarhet om hur Landsbygdsprogrammet 2014-2020 ska se ut och när de olika stöden ska komma igång. Länsstyrelsen har arbetat vidare med, och slutfört den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020. Eventuella revideringar av handlingsplanen kommer att göras inför varje årsskifte. Revideringar kan ske både utifrån nationella och regionala behov.

Länsstyrelsen arbetar med information enligt den kommunikationsplan som har fastställts i handlingsplanen för landsbygdsutveckling. Syftet med kommunikationsplanen är att synliggöra vilka möjligheter till stöd som Landsbygdsprogrammet erbjuder. Länsstyrelsen vill nå en mer diversifierad målgrupp och fler företagare. Årets insatser redovisas nedan.

Webbplats och nyhetsbrev är viktiga informationskanaler

Under hösten gjordes en samlad satsning att för informera Landsbygdsprogrammet både internt och externt. Informerat har skickats via mejl, nyhetsbrev, telefonsamtal och fysiska träffar. Dessutom utformades ett digitalt nyhetsbrev "Landsbygdsnytt" som specialnummer om programmet. Länsstyrelsen har också tagit fram en broschyr om landsbygdsprogrammet som delats ut på möten och som skickats till berörda aktörer i länet.

Länsstyrelsen har ordnat två partnerskapsmöten och flera konferenser med riktade målgrupper, exempelvis med Kommunsamverkan bredbandsgruppen (KSB). Ett av partnerskapsmötena hade fokus på kommunikation av Landsbygdsprogrammet. Grupparbeten mynnade ut i flera konkreta åtgärder som genomfördes under hösten såsom träffar med företrädare för bygdegårdar och enskilda sökande. Länsstyrelsen har också gjort en omfattande omarbetning av webbplatsen¹³ när det gäller information om stöd inom Landsbygdsprogrammet.

Åtgärder som har kommit igång

Under 2015 har många olika stödåtgärder öppnats för ansökningar, bland annat bredband och företagsstöd inom landsbygdsutveckling. Informationen runt dessa stöd har varit riktad till potentiella stödmottagare och organisationer som kommer i kontakt dessa stödmottagare exempelvis lantbrukare, byalag, kommuner, bredbandssammordnare och konsulter. Informationen har mottagits mycket positivt och intresset för att söka stöd är stort.

¹³ <http://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/Pages/default.aspx>

Bredbandsstöden inom landsbygdsprogrammet utgör cirka 40 procent av de medel som tilldelats Västmanlands län. Målet är att stöden ska spridas i hela länet för att eftersträva en geografiskt acceptabel fördelning av kapacitet och för att utjämna skillnaderna mellan olika kommun i länet.

För att uppnå detta startade Länsstyrelsen i slutet av 2014 gruppen Kommunsamverkan Bredband (KSB). I gruppen ingår, förutom Länsstyrelsen, bredbandssamordnare från länets alla 10 kommuner. I samverkan med KSB har ett projekt initierats för att underlätta för projektering av bredband. Projektet finansieras av Länsstyrelsen och de deltagande kommunerna. Dessa kan sedan utgå från sin bredbandsstrategi och styra utbyggnaden i kommunen genom att prioritera vilka byalag som får ta del av medlen.

Länsstyrelsen har redan noterat en positiv respons på projektet genom de ansökningar som inkommit. Ansökningarna avser utbyggnadsprojekt i Köping, Fagersta, Arboga, Västerås, Hallstahammar och Norbergs kommuner. Där kan nu bredbandsprojekt genomföras via Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Under 2016 kommer fler stöd att fördelas genom fortsatta ansökningsomgångar.

Ansökningar har tagits emot inom åtgärder bredband och investeringsstöd.

De regionala urvalskriterierna finns noggrant beskrivna i länets handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet och tillämpningen följer den av Övervakningskommittén godkända planen.

Företagsutveckling

Den ökande medelåldern på kvinnor och män verksamma inom lantbrukssektorn är ett problem i Västmanland, liksom i övriga Sverige. För att komma till rätta med problemet, finns ett särskilt startstöd för unga nystartade jordbrukare. Under slutet av 2014 öppnades en möjlighet att avropa medel till startstöd utöver den redan tilldelade och förbrukade budgeten. Genom olika åtgärder försökte Länsstyrelsen nå ut till de unga brukare som kunde komma ifråga för startstöd under främst första kvartalet av 2015.

Fondsamordning

Länsstyrelsen arbetar med den svenska partnerskapsöverenskommelsen som grund för att skapa samverkansvinster mellan ERUF ESF och Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen tillämpar och utvecklar de samarbetsformer som finns beskrivna i programmet. Konkret har det tagit sig uttryck i att en samverkansgrupp har bildats. Länsstyrelsen försöker stödja de sökandena på olika sätt och genom att hänvisa till rätt fond. Ett antal möten har genomförts med Tillväxtverket för att samordna arbetet enligt Partnerskapsöverenskommelse.

Ökad kunskap ger mer samordnat arbete

I kommunikationsplanen har Länsstyrelsen satt upp mål. Målet är att öka kunskapen om Landsbygdsprogrammet hos aktörerna i länet. I de fyra europeiska struktur- och investeringsfonderna finns det ett krav på samarbete mellan fonderna och inom Länsstyrelsen bedrivs aktivt arbete för att finna synergier mellan de olika fonderna.

Länsstyrelsen har utsett en kontaktperson för Leader på Länsstyrelsen. I Västmanland finns det tre Leaderområden där sex av våra tio kommuner ingår. Målet är att kunna identifiera synergier och möjligheter till samordning inom de olika Leaderområdena.

Behovsanalys i samverkan

Under året har Länsstyrelsen lagt stor vikt vid att prioritera medlen till kompetensutveckling på bästa sätt. Länsstyrelsen har även samverkat med olika organisationer som till exempel Lantbrukarnas Riksförbund och Västmanlands Kommuner och Landsting. Länsstyrelsen har också deltagit på möten som har arrangerats av aktörer inom besöksnäringen.

Samordning med de andra länsstyrelserna i regionen

Länsstyrelsen samverkar regelbundet med de andra länsstyrelserna i Mälardalen-regionen. Detta är ett stort stöd när det gäller till exempel tolkning av regelverk och prioriteringar inom Landsbygdsprogrammet. Under hösten 2015 pågick planering av flera länsöverskridande projekt.

Länsstyrelserna i Greppa Näringens region Mitt genomförde under senhösten en gemensam upphandling av rådgivning inom Greppa Näringen. Förberedelserna för den gemensamma upphandlingen för sju län tog mycket tid i anspråk men kunde publiceras i början på november 2015.

Åtagandeplaner

Åtagandeplanarbetet har under 2015 inte bedrivits som tidigare år till följd av nytt landsbygdsprogram, ny betesmarksdefinition och nya datasystem, system som dessvärre inte fungerar. I år har det mer fokuserats på att sätta markklasser på block mer än åtagandeplan per brukare. De enda brukarna som fått en tillfällig pappersåtagandeplan är kontrollgårdarna. I november 2015 kunde lantbrukarna se sin åtagandeplan i SAM-Internet, men systemet har fortfarande brister.

Länsstyrelsen i Västmanland har under 2015 satt 736 block till ”klar för plan”, vilket motsvarar cirka 68 procent. (siffror för till och med vecka 49). Den absoluta merparten av blocken är fältbesökta. I genomsnitt har varje block tagit 1,5 timme.

Till 2016 återstår cirka 350 block, vilket motsvarar cirka 525 timmar.

Länsstyrelseinstruktion 4 §

3. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap 7 § ärvdabalken

Länsstyrelsen bevakar löpande att dödsboms ägande av fastigheter, taxerade som lantbruksenhet, avvecklas inom fyra år från dödsfallet. Ärenden identifieras med hjälp av bouppteckningshandlingar från Skatteverket och fastighetsregister. Länsstyrelsen har under året mottagit 26 bouppteckningar från Skatteverket där den avlidne var ägare till fastigheter taxerade som lantbruksenhet.

Fiske

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män	1,00	0,98	0,99
Årsarbetskrafter kvinnor	0,25	0,22	0,31
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,81	0,77	0,89
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 332	1 383	1 372
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	0,71	0,60	0,91
Antal ärenden, inkomna och upprättade	219	257	287
Antal beslutade ärenden	203	262	298
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	449	396	316

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna och årsarbetskrafterna är i princip oförändrade jämfört med föregående år. Antal upprättade och inkomna ärenden är lägre än 2014, liksom även beslutade ärenden. Inga beslutade ärenden är äldre än två år.

Arbetet inom fiskeområdet är relativt stabilt över åren och inga anmärkningsvärda volymer eller kostnader har uppkommit under år 2015. Det enda som ökat under åren är storleken på bidragsutbetalningarna och det är ett resultat av att Länsstyrelsen de senaste åren satsat mer pengar av havs- och vattenmiljöanslaget på åtgärder som gynnar fiske och fiskevård, samt fisketillsyn i de vatten där staten har infört så kallad frifiskerätt. Av de 449 tkr som ligger i bidragsutbetalningen utgör cirka 270 tkr pengar som använts för fisketillsyn i Mälaren med tillrinnande vattendrag upp till första definitiva vandringshindret samt Hjälmaren.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Om verksamheten

Länsstyrelsen i Västmanlands län har ett gott anseende inom fiskeområdet, både inom yrkesfisket och fritidsfisket. Länsstyrelsen arbetar för att främja ett hållbart fiske och en fiskevård som främjar landsbygdsutvecklingen socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt.

Länsstyrelsen eftersträvar en snabb, effektiv och rättssäker ärende handläggning. Samverkan om fiskefrågor inom Länsstyrelsen är omfattande och fungerar bra. Samverkan med de sex övriga berörda länen inom regionen när det gäller Mälar-Hjälmårfrågor, Dalälvsfrågor och gemensamma frågor inom Norra Östersjöns Vattendistrikt fungerar utmärkt. För året har även initiativ tagits från Länsstyrelsens i Västmanlands län till samverkan om Hedströmmens avrinningsområde med Länsstyrelserna i Örebro och Dalarnas län.

Länsstyrelsen i Västmanland har samordningsansvaret när det gäller fiskefrågor i Mälaren.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år bedrivit och stöttat en omfattande fältverksamhet med bland annat nät- och elfisken i ett stort antal sjöar och vattendrag. Resultaten av det omfattande provfisket kommer att sammanställas i en intern rapport och rapporteras till och registrerats i SLU:s elfiskedatabas.

Länsstyrelsen i Västmanlands län ansvarar för att samordna fiskespecifika Mälärfrågor, med övriga berörda län. Totalt har Länsstyrelsen anslagit 449 000 kronor till fiskevård genom havs- och vattenmiljöanslaget. Huvuddelen av dessa medel har förbrukats till fisketillsyn i Mälaren och Hjälmararen samt till fiskevårdsprojekt som bedrivits i samverkan med SLU. Åtgärder för att gynna vandringsfisk i våra vattendrag har i nära samverkan med övriga berörda enheter och intressenter varit en viktig del av arbetet.

Yrkesfisket

Yrkesfisket i länet är stabilt och ökar något i omfattning. Det finns 27 företag inom Västmanlands läns del av sjöarna Mälaren och Hjälmararen. Det finns en god lönsamhet i fisket och fiskeföretagen är välmående även om beroende av ett fåtal arter ses på med oro. En förändring i bestånden av exempelvis gös eller signalkräfta skulle kunna ha en negativ påverkan på företagens lönsamhet.

Intresset inom den yngre generationen för etablering inom yrkesfisket är glädjande stort. Berörda län och Havs- och vattenmyndigheten har emellertid som policy att den tillgängliga fiskeresursen i sjöarna ska beskattas uthålligt så att bestånden inte fiskas ner och så att yrkesfiskarna kan förvänta sig en framtida acceptabel inkomst av verksamheten. Detta leder till en restriktiv hållning vid beviljandet av nya yrkesfiskelicenser. Detta samtidigt som efterfrågan på nya licenser är stort. Nytt för året har varit att ansökningarna om yrkesfiskelicenser har övertagits av Havs- och vattenmyndigheten och om det är en anledning till, eller om det finns andra faktorer som spelar roll, så har ett antal kustfiskare sökt personlig fiskelicens även för Mälaren och Hjälmararen.

MSC-certifieringen av fisket i Hjälmararen har blivit personligt, så att delar av fisket kan vara certifierat. Tidigare arbetade yrkesfisket för att hela fisket skulle certifieras, men det har varit svårt att genomdriva varför den här lösningen har uppkommit som tillåter att enskilda fiskare kan välja att certifiera sitt fiske.

Tillsyn

I Västmanland finns cirka 345 särskilt utbildade och förordnade fisketillsynsmän. Dessa bedriver tillsyn i flertalet av länets 800 sjöar och i de större och viktigare vattendragen. Om man bortser från tillsynen i Mälaren och Hjälmararen saknar däremot Länsstyrelsen detaljerade uppgifter om denna verksamhet, eftersom den sker i vatten som helt och hållet är enskilt förvaltade. Tillsynen i Hjälmararen redovisas gemensamt för berörda län av Länsstyrelsen i Örebro län. Vad gäller Mälaren redovisar Länsstyrelsen i Västmanlands län gemensamt för övriga berörda län (Uppsala, Stockholm och Södermanland). Stockholm stads idrottsförvaltning har anlitats för den övergripande tillsynen över hela Mälaren. Totalt bedriver 47 fisketillsynsmän tillsyn för länsstyrelsernas räkning i Mälaren med tillrinnande vattendrag. Dessa har under 2015 genomfört 1 985 kontroller och vid dem gjort 35 beslag och 22 polisanmälningar. Beslagen har resulterat i att 1 470 meter nät fördelat på 20 st samt 9 mjärddar, 1 ryssja, 3 handredskap och 1 övrigt redskap tagits i beslag.

Brott mot regler om märkning och utmärkning av redskap och avvikelser vad det gäller tillåtna nätmaskstorlekar är de vanligaste orsakerna till anmärkningar och beslag. Ett stort problem som framförallt uppmärksammas av de ideella föreningar som även bedriver tillsyn i Mälaren är att det är rätt vanligt att gös under minimimåttet fångas och tas upp. Detta är ett problem som länsstyrelserna måste arbeta mer med under kommande år.

Miljömålsarbete

Miljömålsarbetet är en viktig uppgift för Länsstyrelsens fiskefunktion och berör främst miljömålet Levande sjöar och vattendrag, men även många av de övriga målen kan på ett eller annat sätt kopplas till fiskevårdsarbetet, artskydd eller utveckling av näringar som har fiskeanknytning (yrkesfiske, fisketurism). Samordningen fungerar väl inom de mål som syftar till att skydda och restaurera vattenmiljöer. Flera långsiktiga och kortsiktiga projekt pågår. Exempel på långsiktiga projekt är restaurering av flodkräftbestånd och kartläggning av fiskarternas dynamik i våra vattendrag. Vissa restaureringsprojekt kan betecknas som engångsinsatser med långtidseffekt. Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats.

Lovande återintroduktioner och förstärkningsutsättningar av lokala stammar med öring sker främst inom Hedströmmens avrinningsområde med syfte att återetablera bestånd som kan fungera som värd för flodpärlmusslans larver och på så sätt bidra till att rädda den hotade flodpärlmusslan. Kopplat till detta har Länsstyrelsen i samverkan med SLU genomfört genetiska analyser av öringsbeståndet i Hedströmmen och även om inte årets provtagningar är färdiganalyserade, ser det ut som om den ursprungliga öringen finns kvar i stora delar av vattensystemet.

Återrapportering regleringsbrev

15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007–2013. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av Havs- och fiskeriprogrammet för Sverige 2014–2020 i syfte att uppnå de i programmet angivna målen i enlighet med kommande förordning om stöd inom ramen för Havs- och fiskeriprogrammet.

Några pengar att söka har inte funnits under året, men Länsstyrelsen har bidragit med information om den nya perioden till yrkesfisket.

16. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Omprövning av vattendomar

Länsstyrelsen har under 2015 arbetat vidare med de tre kraftstationer som fått förelägganden om att söka tillstånd för sin verksamhet. Två av kraftstationsägarna har tidigare överklagat sina förelägganden till Mark- och miljööverdomstolen. En av dem fick inte prövningstillstånd och deras föreläggande har därmed vunnit laga kraft. Länsstyrelsen har under året samverkat med ägarna till de två kraftstationer vars föreläggande vunnit laga kraft. Syftet med samverkan var att få igång processen med samråd och tillståndsansökan. Det målet har inte nåtts. Därför beslutade Länsstyrelsen den 13 oktober om nya förelägganden förenade med viten. Det ena av dessa förelägganden har överklagats.

Vad gäller den tredje kraftstationen behandlas ärendet för närvarande av Mark- och miljööverdomstolen. I april upphävde Mark- och miljödomstolen Länsstyrelsens beslut i den del som avser lagligförklaring. I övrigt avtog domstolen kraftverksägarens överklagan. Både Länsstyrelsen och kraftverksägaren har överklagat domstolens beslut till Mark- och miljööverdomstolen.

Under 2012 hade länsstyrelserna ett särskilt uppdrag i regleringsbrevet att utöva utökad tillsyn på kraftverk och dammar. Som en del av det arbetet gick Länsstyrelsen igenom gällande tillstånd för ett urval av kraftverk. Genomgången resulterade i en lista med anläggningar där det är oklart om tillstånd finns. Under 2015 har Länsstyrelsen begärt in uppgifter om vilka tillstånd som finns för sju av dessa anläggningar. Syftet med insamlingen av uppgifter är att kunna bedöma om anläggningarna har de tillstånd som krävs och om de är utformade enligt de miljökrav som kan ställas enligt gällande bestämmelser. I det fall anläggningarna saknar tillstånd kan Länsstyrelsen förelägga om att tillstånd ska sökas.

För att informera och inspirera till bättre miljöhänsyn vid dammar och kraftverk har Länsstyrelsen skickat ut en broschyr till alla kraftverksägare i landet.

Tabell 1.2: Fiske ¹⁾

Länsfakta	2015	2014	2013
Antal fiskevårdsområden	30	30	30
Antal fiskelicenser	0	0	
Antal personliga fiskelicenser	23	22	
Antal yrkesfiskelicenser			28
Antal fartygstillstånd			0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	0

Från och med 1 oktober 2014 infördes nya regler om licens för yrkesfiske. Ändringen innebär att det inte behövs yrkesfiskelicens för fiske i havet, utan bara fartygstillstånd. Fartygstillstånd bytte också namn till fiskelicens. Ändringen innebär också att benämningen yrkesfiskelicens bytte namn till personlig fiskelicens vid fiske i sötvatten. I årsredovisningen för 2014 togs inte hänsyn till denna förändring. Redovisningen i denna tabell som avser 2014 överensstämmer därför inte med motsvarande tabell i årsredovisningen 2014.

Källa: Länsstyrelsens register över fiskevårdsområdesföreningar; Havs och vattenmyndighetens register över yrkesfiskare och Länsstyrelsens diarium över inkomna handlingar.

Kommentarer Tabell 1.2

Förhållandena i länet är till synes konstanta. Skillnaden i antalet yrkesfiskare mellan 2013 och 2014 är svårförklarlig och beror troligtvis på förändring av licenssystemet. Några faktiska nedgångar i de dimensionerna har inte förekommit. Några fartygstillstånd finns inte i länet då det är inlandsvatten som utgör länets yrkesfiskevatten. Antalet yrkesfiskelicenser har legat konstant över de senaste åren, vilket tyder på att lönsamheten i fisket är god. Detta stöds även av att det varje år inkommer flera ansökningar om yrkesfiskelicenser från personer som vill starta verksamhet, men som tyvärr inte kan beredas plats med hänsyn till det nuvarande kunskapsläget kring fiskeresursen i Mälaren och Hjälmaren. Även antalet fiskevårdsområden är konstant, även om det i skrivande stund påbörjats arbete med att bilda ytterligare två stycken. Ytterligare förfrågningar om bildande av fiskevårdsområden har inkommit till Länsstyrelsen, men där har inte någon bildandeprocess tagit fart.

Folkhälsa

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män	0,06	0,06	0,70
Årsarbetskrafter kvinnor	1,76	1,74	0,74
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,18	1,16	1,00
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 442	2 964	1 977
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,30	1,28	1,32
Antal ärenden, inkomna och upprättade	39	50	28
Antal beslutade ärenden	41	44	26
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	31	2 737	4 767

Kommentarer till tabellen

Skillnaden i antalet årsarbetskrafter är marginell. Verksamhetskostnaderna är något lägre än föregående år, vilket beror på något färre antal genomförda aktiviteter samt lägre kostnad för dessa.

Bidrag till kommuner har utbetalats för lokala informationsinsatser inom projektet Tänk om, samt för kompetensutveckling för lokala ANDT-¹⁴ samordnare.

Antal inkomna ärenden varierar dels på grund av olika inflöde från kommuner dels på grund av hur många och vilken typ av aktiviteter som genomförs.

Andra väsentliga prestationer och resultat

ANDT-samordning

För att öka samverkan mellan tillsynshandläggare, ANDT-samordnare och Brå-samordnare i länet har ett utvecklingsarbete påbörjats på Länsstyrelsens initiativ. Arbetet kommer att fortsätta under 2016.

Under året genomförde Länsstyrelsen utbildningsinsatser riktat till de i länet som arbetar med ensamkommande flyktingbarn. De stärkte därmed sin kompetens för att stötta barnen i deras anpassning till det svenska samhället och rådande ungdomskulturer.

Vid två tillfällen har ANDT-samordnare medverkat vid arrangemang utifrån arbetet med våld i nära relationer och barn i riskmiljö.

Alkohol och tobak

Under året har tillsyn genomförts i 5 av länets 10 kommuner, enligt Länsstyrelsernas gemensamma ambition.

Länsstyrelsen har deltagit i Folkhälsomyndighetens utbildning för länsstyrelsernas tillsynshandläggare i metoden kontrollköp. Under våren har handläggare från länsstyrelserna i

¹⁴ ANDT står för alkohol, narkotika, doping och tobak.

Västmanland, Örebro, Uppsala, Östergötland, Gävleborg, Dalarna och Södermanland anordnat utbildningar i metoden för kommunala tillsynshandläggare vid två tillfällen.

Länsstyrelsen har anordnat en utbildning i Ansvarsfull alkoholserving för krögare i Västmanland.

En halvdagsutbildning anordnades för kommunala tobakshandläggare samt miljö- och hälsoskyddsinspektörer om framtida rökfria miljöer på allmänna platser.

Åtterrapporering regleringsbrev

RB 50, Inträde på bostadsmarknaden

Länsstyrelsen har deltagit på samtliga nationella träffar med länsstyrelsernas hemlöshetshandläggare för att sköta det nationella uppdraget enligt överenskommen handlingsplan.

Interna möten och avstämningar inom Länsstyrelsen har genomförts för att hantera och driva uppdraget.

Länsstyrelsen har arrangerat ett seminarium för kommunerna som stöd i deras arbete med att hantera EU-medborgare, som kommer till kommunerna och i huvudsak försörjer sig på tiggeri.

En träff har också arrangerats för kommunerna, med syfte att ge kommunerna möjlighet att utbyta erfarenheter, där goda exempel lyfts. Träffen bestod av information om resultatet av sammanställningen av ägardirektiven, redovisning av bland annat resultat från bostadsmarknadsenkät samt presentation av bostadsbolaget Mimers arbete för att förebygga vräkning.

Länsstyrelsen har samlat in och sammanställt de kommunala bostadsbolagens ägardirektiv, för att kunna se hur kommunernas arbete för målgruppen ser ut och för att avgöra vilka eventuella insatser Länsstyrelsen behöver bidra med.

RB 76, Föräldrastödssamordning.

Länsstyrelsen har under 2015 haft en person anställd på 20 procent för att arbeta med uppdraget om föräldrastödssamordning. Medarbetaren har vid två tillfällen deltagit i det nationella nätverkets kompetensutveckling.

Under året har länsnätverket för föräldrastödssamordningen utvecklats. Det saknas ännu representation från några kommuner. I nätverket finns representation från Landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) samt Västerås stads barnombud. Nätverket arbetar med att ta fram en länsstruktur för samordning av arbetet. På Länsstyrelsen finns en samrådsgrupp, social hållbarhet för samordnat föräldrastöd i länet. En länsövergripande arbetsplan finns för arbetet. Tillsammans med kommuner, landsting och Västmanlands Kommuner och Landsting pågår ett arbete med att arbeta fram en långsiktig struktur för arbetet.

En temakväll för föräldrar har anordnats för Kungsörs kommun som ett steg i föräldrastödet till tonårsföräldrar. Flera kommuner har visat intresse för liknande temakvällar.

För att sprida information om jämställdhetsarbetet i länet avseende jämställt föräldraskap har kontakt tagits med Riksorganisationen män för jämställdhet.

En samverkan har även initierats med Allmänna Barnhuset utifrån deras arbete med Barn I Föräldrars Fokus (BIFF). Det är en utbildning för föräldrar i konflikt som hjälper till att lyfta fram hur barn mår samt barns rättigheter.

RB 77, Personligt ombud

Länsstyrelsen har tagit fram en handlingsplan för 2015 för Länsstyrelsens arbete med personligt ombud. Medel har rekviderats från Socialstyrelsen för arbetet och medel har utbetalats till kommunen/verksamheten. Länsstyrelsen har deltagit i Socialstyrelsens nationella träffar för Länsstyrelserna samt haft möte med verksamhetsansvarig i länet och alla personliga ombud.

Länsstyrelsen har träffat ledningsgruppen för länets verksamhet för personligt ombud.

En utbildningsdag har också anordnats för länens personliga ombud med temat ”Att möta våld med kunskap”. Länsstyrelsen anordnade under en förmiddag ett informationstillfälle för länets personliga ombud tillsammans med Länsstyrelsens handläggare för djurskydd respektive utvecklingsledare jämställdhet angående hur de ska gå till väga när de stöter på djur som far illa och då det finns misstanke om att barn far illa.

Åtterrapporering regleringsbrev

Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	1 650,1	1,82
<i>varav</i> Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	143,2	0,19
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	27,9	0,02
<i>varav</i> Alkohol- och tobaksärenden (705)	417,9	0,63
<i>varav</i> alkoholärenden (7051 - 7053)	235,9	0,32
<i>varav</i> tobaksärenden (7054 - 7056)	182,0	0,31
Totala kostnader (inkl. OH)¹⁾	2 442,2	

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2015)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso.

Kommentarer Tabell 6.1

Länsstyrelsen har under året lagt drygt 1,8 årsarbetskrafter på arbetet med folkhälsa, huvudsakligen inom området alkohol, narkotika, dopning och tobak. Arbetet omfattar både tillsyn och samordning av området.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

6. Länsstyrelsen ska verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

ANDT-samordning

Länsstyrelsen har i samverkan med de övriga länsstyrelserna i de åtta mellansvenska länen planerat och genomfört utbildningsdagar för alla lokala ANDT-samordnare vid två tillfällen under året. Vid ett tillfälle har Länsstyrelsens ANDT-samordnare och tillsynshandläggare träffat kollegor i dessa län för kunskapsutbyte och gemensam kompetensutveckling.

Under året har sex nätverksträffar för länets samordnare genomförts med syfte att kompetensutveckla, utbyta erfarenheter samt hitta samverkansmöjligheter.

Implementering av länsstrategin för ANDT-området i länets kommuner har slutförts i samverkan med Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL), Landstinget och polisen. En aktivitetsplan med utgångspunkt i den nya, reviderade länsstrategin för har spridits.

Former för samverkan kring ANDT-verksamheten i länet har vidareutvecklats inom ramen för den befintliga samverkansgruppen för ANDT-frågor.

En fortsatt satsning på tobaksprevention har varit ett prioriterat område, inklusive arbetet med rökfria skolgårdar. Länsstyrelsen har arbetat med att minska nyrekrytering till tobaksanvändande samt med att öka efterlevandet av tobakslagen.

Kunskapsspridning har genomförts om cirkannabis, vattenpipa och e-cigarett till ungdomsarbetare, skolpersonal och idrottsledare med flera. Samverkan med länets Brå-samordnare har utvecklats i syfte att stärka arbetet vid uppkomna behov och gemensamma prioriterade arbetsområden. Länsstyrelsens ANDT-samordnare och tillsynshandläggare samverkar i det tobaksförebyggande arbetet med kompetenscentrum för hälsa och tobaksenheten på Landstinget Västmanland samt med en kommunal representant. Under våren 2015 anordnades en temadag om tobak.

Länsstyrelsen har ansvarat för att informationsinsatsen Tänk Om genomförs i länet vid strategiska tidpunkter riktat mot målgruppen unga vuxna och vuxna och i samverkan med länets kommuner.

I arbetet med att nå ett dopningsfritt län har samverkan mellan kommuner, polis, landsting, privata aktörer och Länsidrottsförbund fortsatt. Arbetet med att implementera arbetsmetoden 100 % ren hårdträning har fortgått genom en utbildningsinsats, PRODIS-utbildning samt en temadag om dopning.

Alkohol och tobak

En tillsynsplan för 2015 har tagits fram och genomförts. Arbetet med löpande granskning av inkomna beslut från kommunerna samt råd och stöd till kommuner i frågor som rör alkohol- och tobakslagen har fortsatt.

Länsstyrelsen har deltagit på nationella nätverksträffar för länsstyrelsernas tillsynshandläggare vid fyra tillfällen under året. Länsstyrelsen har anordnat två nätverksträffar, för kollegialt kunskapsutbyte och information för kommunala tillsynshandläggare.

Bedömning

Arbetet har genomförts som planerat. Länsstyrelsen i Västmanlands län har en upparbetad fungerande struktur för arbetet både gällande det nationella och det regionala arbetet. Behov av att utveckla och förbättra arbetet finns alltid och är nödvändigt för att följa samhällsutvecklingen. Under informationsinsatsen Tänk om har Länsstyrelsens sida på Facebook varit betydelsefull. Antalet visningar under det första dygnet av ett inlägg om kampanjen är jämförbara med visningar om den stora skogsbranden i Västmanland sommaren 2014.

Jämställdhet

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män	0,10	0,03	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	1,60	1,75	1,53
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,10	1,15	1,05
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 245	3 542	2 105
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,72	1,53	1,40
Antal ärenden, inkomna och upprättade	19	13	13
Antal beslutade ärenden	3	5	10
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	0	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	510	769	193
Brucarundersökning			
Nöjdindex ¹⁾ brukarundersökning – verksamhet 8017, Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	78		

¹⁾ Nöjdindex för verksamhet 8017 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2015. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga deltagande länsstyrelser är 75.

Kommentarer till tabellen

Bidragsutbetalning avser utbetalning av statsbidrag till utvecklingsprojekt för hedersrelaterat våld och förtryck. De minskade verksamhetskostnaderna beror främst på något mindre nedlagd arbetstid på området.

Brucarundersökningen 2015

Mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelsen har för denna verksamhet ett nöjdindex på 78, vilket är 3 enheter högre än genomsnittligt Nöjd-Index för samtliga länsstyrelser. Styrkor som lyfts fram i undersökningen är bland annat bemötande, engagemang och information. Förbättringsområden är till exempel tillgänglighet via telefon och den externa webbplatsens information. Resultatet kommer att användas som underlag till förbättringsarbete och beslutade aktiviteter ingår i verksamhetsplanen för 2016.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Externt arbete

Länsstyrelsen arbetar med jämställdhetsintegrering och de jämställdhetspolitiska målen utgår från Strategi för jämställdhetsintegrering 2014 -2016. Det externa arbetet under året, har i enlighet med strategin haft fokus på jämställd medborgarservice, och varit riktat till kommuner, landsting och statliga myndigheter. Kartläggning av kommunernas arbete har gett bra underlag för inriktningen av arbetet. Insatserna har under 2015 varit fokuserade på styrning och ledning. Länsstyrelsen har under året påbörjat en utbildningsinsats i jämställdhetsintegrering och CEMR¹⁵ för folkvalda politiker i kommuner och landsting,

¹⁵ Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR, är ett verktyg för att integrera jämställdhetsperspektivet i politiskt beslutsfattande och praktisk verksamhet.

vilken har mötts med intresse. Insatsen fortsätter under 2016 och kommer att bilda en plattform för utvecklingen av samverkan kring dess frågor i länet, bland annat i form av nätverksarbete för ansvariga tjänstemän.

Samverkan med statliga myndigheter om jämställdhetsintegrering

Vad gäller statliga myndigheter gör Länsstyrelsen bedömningen att regeringens uppdrag till ett antal myndigheter att ta fram handlingsplaner för jämställdhetsintegrering, ännu inte har nått regional nivå hos de flesta myndigheter. Insatser i form av utbildning, nätverk och samverkan, har haft liten efterfrågan under året, men bedömningen är att efterfrågan kommer öka kommande år.

Positiv utveckling av Länsstyrelsens interna arbete

Länsstyrelsens interna, systematiska arbete med jämställdhetsintegrering har utvecklats och ökat i omfattning under året. Det gäller främst rutiner för att stödja och följa upp arbetet med att jämställdhetsintegrera aktuella processer på de olika enheterna. Den kompetensutveckling som projektet Länsstyrelserna utvecklar jämställdhet (LUJ) erbjudit under ledning av Länsstyrelsen på Gotland har varit ett bra stöd i arbetet.

Regional tillväxt

Arbetet med jämställd regional tillväxt, som var ett fokusområde under 2014 i Strategi för jämställdhetsintegrering, har fortsatt under året och utvecklats främst inom arbetet med EU:s strukturfonder, särskilt Europeiska socialfonden. Det har också bidragit till ökad samverkan med både regionalt tillväxtansvariga aktörer och länsstyrelserna inom strukturfondsregion Östra Mellansverige inom området jämställdhetsintegrering.

Det fjärde jämställdhetspolitiska målet

Arbetet med det fjärde jämställdhetspolitiska målet utifrån regleringsbrevet uppdrag 79 och 85, samt uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen ge regionalt kompetensstöd till kommuner och ideella föreningar, har haft fortsatt hög omfattning och en tydlig strategisk ansats. Arbetet med samordning och kompetensstöd möts med allt större intresse hos allt fler aktörer i länet och insatser efterfrågas av nya målgrupper, såsom hälso- och sjukvård och rättsväsendet. Inom området hedersrelaterat våld och förtryck, barn- och tvångsaktenskap och könsstymning, har utbildningsinsatser prioriterats under året utifrån en ökad efterfrågan. Insatserna har planerats och genomförts i samverkan med målgrupperna, vilket gjort aktiviteterna tydligt målgruppsanpassade och att nya målgrupper har nåtts. En process för att ta fram en ny, regional strategi för delmålet har påbörjats under året, där ansvariga myndigheter, länets kommuner och landsting samt ideella föreningar har varit aktiva.

Bedömning

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med jämställdhetsintegrering och de jämställdhetspolitiska målen, både det externt riktade som det interna arbetet, har utvecklats i både systematik och omfattning under året. Strategin för jämställdhetsintegrering 2014-2016 har varit ett bra stöd i arbetet och ger tydlighet både för externa aktörer och för Länsstyrelsens interna arbete. Arbetet har resulterat i att allt fler önskar samverkan med Länsstyrelsen.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 7.1**

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2015	2014	2013
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	3 245,2	3 542,1	2 104,8
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	865,1	553,1	590,0
varav övrig finansiering (tkr)	2 257,0	2 959,4	1 514,7
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,72	1,53	1,39
Verksamhetsintäkter	1 953,2	2 329,1	1 167,2

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso.

Kommentarer Tabell 7.1

Verksamhetskostnaderna är lägre jämfört med året innan. Arbete med Socialfonden har behövt prioriteras under året, vilket inneburit att mindre tid lagts på jämställdhetsarbetet. En större andel än tidigare år har kunnat finansieras med annan finansiering, det vill säga verksamheten har i högre grad finansierats med förvaltningsanslag.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

1. Länsstyrelsen ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Arbete med jämställdhetsintegrering och jämställdhetspolitiska delmål 1-3, riktat mot externa aktörer:

1. *En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.*
2. *Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.*
3. *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemanarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.*

Länsstyrelsens arbete med jämställdhetsintegrering och de jämställdhetspolitiska målen, har utgått från Strategi för jämställdhetsintegrering i Västmanland 2014-2016. Under 2015 jämställd medborgarservice stått i fokus, främst med inriktning på kommuner och landsting. Under våren gjordes en kartläggning i form av en enkät av hur kommuner och landsting i länet arbetar med jämställdhetsintegrering i samverkan med en student i statsvetenskap på Mälardalens högskola. Variationen mellan hur kommunerna arbetar med dessa frågor är stor i länet. Arbete pågår på olika sätt i alla kommuner, men det är endast i Västerås och Fagersta som arbetar systematiskt med jämställdhetsintegrering i kommunen som helhet.

Kommunernas och Landstingets fullmäktigeförsamlingar har av Länsstyrelsen erbjudits utbildning om jämställdhetsintegrering och CEMR. Syftet är att säkerställa att alla i de 2014 valda politiska församlingarna i länet har kunskap i dessa frågor inför arbetet under mandatperioden. Under hösten har utbildningar genomförts i fyra kommuner.

Utbildningsinsatser för de resterande sex kommunerna samt för Landstinget Västmanland är planerade till våren 2016. I samband med utbildningen presenterar Länsstyrelsen den nya upplagan av skriften ”Fakta om kvinnor och män i Västmanland”, som ett verktyg för den politiska styrningen. Under våren 2016 kommer Länsstyrelsen att samla företrädare för kommunerna och Landstinget i ett nätverk för erfarenhetsutbyte och utveckling av arbete med jämställdhetsintegrering.

Länsstyrelsen samlar ett nätverk för statliga myndigheter verksamma i länet för arbete med jämställdhetsintegrering. Årets kontakter har bland annat resulterat i en utbildningsinsats till Kriminalvården, som ett led i deras arbete med handlingsplan för jämställdhetsintegrering i Västmanland och Örebro län. Flera regionala företrädare för de myndigheter som deltar i JiM, Jämställdhetsintegrering i staten, har under året gett uttryck för att de insatser som planeras i de handlingsplaner som tagits fram ännu inte har nått den regionala nivån, varför Länsstyrelsens stöd i arbetet ännu har haft liten efterfrågan. Större behov av samverkan väntas under kommande år. Länsstyrelsen har haft kontakt med sekretariatet för genusstudier vid Göteborgs universitet och deltagit i en nationell träff för JiM-myndigheter. Länsstyrelsen har även deltagit i nationell konferens arrangerad av Boverket om jämställda offentliga miljöer. Där redovisades projektexempel från två kommuner i Västmanland där Länsstyrelsen förmedlat stöd i arbetet.

Vad gäller jämställd regional tillväxt har arbetet med jämställdhetsintegrering av regionala projektmedel fortsatt under året, med vägledning till sökande och processtöd. Likaså fortsätter arbetet med att implementera ett jämställdhetsintegrerat uppföljningssystem för företagsfrämjande insatser i länet, mer information finns under redovisning av regleringsbrevets uppdrag 26 i kapitlet om regional tillväxt.

Länsstyrelsen har fortsatt utveckla samverkan med regionalt tillväxtansvariga organisationer och länsstyrelserna i Örebro och Uppsala län. Under året har samverkan utvecklats till att omfatta alla fem län i strukturfondsregion Östra Mellansverige. Syfte med erfarenhetsutbytet är att lära av varandra och utveckla samverkan. Länsstyrelsen har även deltagit i Tillväxtverkets konferenser och erfarenhetsutbyte kring avslutning av uppdraget Främja kvinnors företagande och den nya strategin Företagsfrämjande på lika villkor.

Länsstyrelsen har utifrån sitt regionala tillväxtansvar, under året utvecklat sitt arbete med att mobilisera aktörer inför Europeiska socialfondens utlysningar för projektmedel i Östra Mellansverige. Arbetet utgår från en under 2014 genomförd förstudie inför Socialfondens programperiod 2014-2020. Länsstyrelsen anordnar informationsmöten och workshops för intresserade aktörer som stöd i mobiliseringsarbetet. Då jämställdhet är ett viktigt mål för Socialfonden och kraven på jämställdhetsintegrering av projekten är höga, har information om insatser för jämställdhet och även tillgänglighet i projekten, varit återkommande delar av insatserna. På grund av att ESF-rådet under året har haft en låg nivå av processtöd till sökanden för dessa frågor, har Länsstyrelsen även anlitats av flera aktörer för fördjupat stöd vid utarbetande av ansökan. Dessa har varit Almi Mälardalen, Coompanion Västmanland, Landstinget Västmanland, Västerås stad och Västmanlands kommuner och Landsting. Rådgivning om jämställdhetsintegrering och mobiliseringsstöd i Västmanland har även getts till ett femlänsprojekt, #jagmed, som ska arbeta för att motverka avhopp i gymnasieskolan, med Region Östergötland som projektägare.

Länsstyrelsen fortsätter att stödja samverkan med förskolechefer i länets kommuner i form av nätverk för jämställdhet och entreprenörskap. Årets samverkan har haft uppföljning och kvalitetsredovisning av arbete med jämställdhet, likabehandling och entreprenörskap som tema. Länsstyrelsen har även föreläst om jämställdhet och entreprenörskap i utbildningar för pedagoger från förskola och skola i utbildning arrangerad av Mälardalens högskola på uppdrag av Skolverket.

Länsstyrelsen har även kontinuerligt under året haft kortare kontakter med aktörer från såväl offentlig som privat och ideell sektor i länet, för dialog och stöd kring arbete med jämställdhetsintegrering och könsuppdelad statistik. En årligt återkommande aktivitet för Länsstyrelsen är även att tillsammans med Västerås stad och andra aktörer, arrangera en Mångfaldsdag med seminarier om mångfald, mänskliga rättigheter, jämställdhetsintegrering med deltagare från näringsliv och offentlig verksamhet. Länsstyrelsen deltog även i länsstyrelsernas gemensamma seminarium under Almdalsveckan i Visby och har även deltagit i samtal och enkäter med den under året avslutade jämställdhetspolitiska utredningen.

Internt arbete med jämställdhetsintegrering

En del av strategin för jämställdhetsintegrering 2014-2016, rör det interna arbetet på Länsstyrelsen. En väsentlig del av det interna arbetet syftar till att systematisera arbetet med jämställdhetsintegrering. Det består i att varje enhet varje år ska jämställdhetsintegrera minst en aktuell process. Syftet är att få till stånd ett lärande och utveckling av det interna arbetet för att om ytterligare något år ge underlag för att varje enhet i sin verksamhetsplanering ska kunna sätta relevanta mål för sitt arbete med jämställdhetsintegrering. Rutinen infördes 2014 och under 2015 har den utvecklats och förbättrats främst vad gäller uppföljning och redovisning. I arbetet har särskilt sakkunnig i jämställdhet, controller och chefer deltagit. Arbetet genomfördes som en del av projektet Länsstyrelserna utvecklar jämställdhet (LUJ). Resultatet presenterades på länsstyrelsernas gemensamma strategidag, vilken avslutade LUJ-projektet.

Ett stöd för det interna arbetet har under året även varit en genomförd utbildningsdag för chefer och samordnare i jämställdhetsintegrering och mänskliga rättigheter. Förutom tidigare nämnda (se ovan), har aktuella processer för jämställdhetsintegrering under året varit:

- Rutin för samråd inom miljöområdet
- Regional överenskommelse (RÖK) om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn i Västmanlands län 2016-2020
- Medborgarundersökning till 6000 invånare i länet.
- Mobilisering inför ansökningar ESF (se ovan)
- Remisser inom kulturmiljö
- Utbildningar till föräldrar inom ramen för länsstyrelsernas uppdrag kring föräldrastöd
- Projekt Social oro inom Samhällsskydd och beredskap.

En ytterligare insats för att stärka det interna arbetet med jämställdhetsintegrering är utvecklingen av en stödstruktur på den interna webben. Där kommer på ett mer tillgängligt sätt än tidigare, metod- och handläggarstöd, samt annat stödmaterial för arbetet, att läggas upp.

Arbete med det 4:e jämställdhetspolitiska delmålet:

”Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.”

Uppdrag samordning

Arbetet med regleringsbrevets uppdrag 79 har under året utvecklats och fördjupats. En övergripande insats under året har varit arbete med att ta fram en ny länsstrategi för arbetet med det 4:e jämställdhetspolitiska målet. Arbetet har haft sin utgångspunkt i uppföljning av insatser av den tidigare länsstrategin vilken omfattade åren 2012-2014, bland annat i form av enkät till representanterna i länets samverkansgrupp. Enkäten utformades och genomfördes i samverkan med en student vid Mälardalens högskola. En annan utgångspunkt har varit det förslag till nationell strategi (SOU 2015:55) som lämnades under året.

Länsstyrelsen har arrangerats workshops med representanterna i länets regionala samverkansgrupp. I gruppen ingår representanter från länets kommuner, Landstinget Västmanland, Polisen, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, VKL (Västmanlands kommuner och landsting) samt ideella föreningar i länet med verksamhet inom området. Arbetet kommer att slutföras under våren 2016. För att få en starkare styrning av arbetet i länet kommer en styrgrupp att bildas med chefsrepresentanter för myndigheterna, kommunerna, Landstinget och de ideella föreningar som ingår i samverkansgruppen.

Väsentliga insatser under året har varit:

- Studiebesök till Skåne med representanter för Västerås stad, Polisen, Kriminalvården, Åklagarkammaren och VKL för information kring de verksamheter som deltar i ”Koncept Karin” i Malmö. Projektet handlar om att stärka samordningen av insatser i samband med våld i nära relationer.
- Samverkan med projektet En kommun fri från våld med Västerås stad och Män för jämställdhet som projektägare. Västerås stad är en av två pilotkommuner i landet med syfte att utveckla en kommunövergripande modell för våldsförebyggande arbete med barn och unga. Två gymnasieskolor ingår i projektet. Länsstyrelsen ingår i projektets styrgrupp och har samverkat i genomförande av länskonferens med information om projektet.
- Stöd till lokala samverkansgrupper och samordning av kvinnofridsätverk för kommunala handläggare inom äldreomsorg och funktionsnedsatta.
- Framtagande av regional samverkansplan för våld i nära relationer och våld och mot djur samt åtgärdskort med kontaktinformation. Detta har tagits fram av nätverket för samverkan mellan djurskydd och våld i nära relationer i vilket ingår representanter för Polisen, socialtjänsten, Strömsholms regiondjursjukhus, Föreningen Veterinär omtanke om våldsutsatta (VOOV), länets kvinnojourer och brottsofferjourer.
- I samverkan med polis, åklagare och länets socialtjänster, genomfördes för andra året två insatsveckor för att motverka förekomst av prostitution och sexköp i länet. Information om insatsveckorna har även förmedlats till andra län.
- Genomfört den nationella kampanjen ”Resekurage” i samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län. Kampanjen uppmärksammar sexuell exploatering av barn utomlands och innehöll affischering och informationsmaterial på Västerås flygplats.

Uppdrag – kunskaps och metodstöd

Länsstyrelsens arbete med regionalt kunskapsstöd till kommuner och ideella föreningar, utgör en integrerad del av samordnings- och samverkansuppdraget och synpunkter på insatser. Utformningen av uppdraget sker i samverkan med Socialstyrelsen och övriga länsstyrelser. Länsstyrelsen har under året deltagit i länsstyrelsernas och Socialstyrelsens gemensamma arbetsgrupp för kunskaps- och metodstödsuppdraget. Länsstyrelsen har i uppdraget samverkat med utvecklingsledare på länsstyrelserna i Dalarnas, Uppsala, Örebro, Värmlands och Gävleborgs län.

Genomförda utbildningar för kommunernas socialtjänster och ideella föreningar i länet:

- Fyra utbildningar i två kommuner om Socialstyrelsens bedömningsinstrument FREDA.
- Två utbildningar i motiverande samtal i arbetet med våld i nära relationer.
- Utbildning om våldsutsatta personer med missbruk och beroendeproblematik.
- Utbildning om förövare med psykisk ohälsa.
- Tre visningar av filmen "My life, my lesson" i samverkan med Brottsofferjouren, BOJ. Filmen visar hur bevittande av våld som barn kan traumatisera en vuxen kvinnas beteende.
- Utbildning om barn i riskmiljö.
- Utbildning i riskbedömningsinstrumentet PATRIARK.
- Utbildning i nätverksorienterat arbetssätt mot våld i nära relationer.

Uppdrag – motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen har under året genomfört en rad olika utbildningsinsatser i hedersfrågor, tvångsäktenskap och könsstympning för olika aktörer i länet. Insatser i dessa frågor har varit efterfrågade och välbesökta och har utformats i samverkan med flera olika aktörer i länet, så att innehållet har målgruppsanpassats. Sammanlagt har cirka 600 personer tagit del av insatserna under året. Insatserna redovisas nedan:

- Utbildning för socialtjänst och sjukvård om könsstympning i samverkan med Kvinnocentrum i Västerås.
- Utbildning för socialtjänst, skola och ideella föreningar om den nya lagstiftningen om barn- och tvångsäktenskap i samverkan med Länsstyrelsen Östergötland.
- Utbildning för socialtjänst, skola och landstingspersonal om hedersförtryck och HBTQ i samverkan med Landstinget Västmanland.
- Utbildning för socialtjänstpersonal i metodmaterialet "Våga stå kvar".
- Utbildning för personal som möter ensamkommande flyktingbarn om hedersförtryck i samverkan med Västmanlands Kommuner och Landsting.
- Utbildning för socialtjänst och skola om hedersförtryck och unga med intellektuella funktionsnedsättningar.
- Utbildning för rättsväsende, skola och socialtjänst om hedersförtryck och kriminalitet, missbruk och självska debeteende.
- Utbildning för och samordning av "Resursteam heder", ett nätverk av representanter från skola, socialtjänst, sjukvård, vilka är resurser i arbetet med hedersförtryck i sina organisationer.
- Konferens om hedersförtryck och våld för förskola och skola i samverkan med Rädda Barnen.

Länsstyrelsen har fördelat utvecklingsmedel till fyra projekt i länet för arbete mot hedersförtryck och våld. Även detta år har Rädda Barnen erhållit medel för arbete med att fortsätta att sprida metoden ”Det handlar om kärlek” till alla länets kommuner. Länsstyrelsen bedömer att Rädda Barnens arbete har varit framgångsrikt och stärker tydligt samverkan kring dessa frågor i de kommuner som deltar.

För att nå alla kommuner, behövs fortsatta insatser. Landstinget Västmanland har erhållit utvecklingsmedel för kompetensutveckling av landstingspersonal för kompetensutveckling och metodspridning om könsstymning.

Den ideella föreningen Internationell Kamp för Kvinnors Rättigheter, IKKR, har erhållit utvecklingsmedel för genomförande av konferens i samband med Fadimedagen.

Västerås stad har tilldelats utvecklingsmedel för att utveckla Kvinnocentrumets kunskaper och arbetsrutiner för arbetet med könsstymning hos vuxna kvinnor. Kvinnocentrum är Västerås stads stödverksamhet för våldsutsatta, vilka också tar emot personer från Köpings och Arboga kommuner.

Under våren 2015 har Länsstyrelsen haft en kampanj i media mot barn- och tvångsäktenskap samt tvångsäktenskapsresa.

En väsentlig insats under året har även varit framtagandet av metodstöd för när personer befinner sig utomlands, eller riskerar att föras utomlands, mot sin vilja. Stödet bygger på goda och unika erfarenheter av hur myndigheter i samverkan med ideella organisationer i Västmanland, vid flera tillfällen har lyckats få hem personer som mot sin vilja har tvingats att stanna kvar i ett land för tvångsgifte eller liknande skäl. Metodstödet riktar sig till polisen, åklagare, skola, socialtjänst, ideella föreningar och alla som möter såväl barn och unga som vuxna. Det ger information om begrepp och lagstiftning, signaler för att upptäcka utsatta personer, råd om handläggning och kontaktinformation till såväl myndigheter som ideella föreningar som kan ge stöd i länet.

2. Länsstyrelsen ska genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Individbaserad statistik

Länsstyrelsen presenterar könsuppdelad statistik och använder den för analyser i allt större utsträckning. Att använda könsuppdelad statistik där det är möjligt är en del av Länsstyrelsens strategi för det interna arbetet med jämställdhetsintegrering. Eftersom allt fler arbetsprocesser jämställdhetsintegreras ökar även användningen av könsuppdelad statistik.

Exempel på insatser under året:

- En ny upplaga av statistikboken ”Fakta om kvinnor och män i Västmanland” har tagits fram i samverkan med SCB och publicerats. Den är efterfrågad och presenteras för och skickas till en rad aktörer i länet. På sändlistan finns politiker och chefer i kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige och andra politiska företrädare, näringslivet och fackliga organisationer, statliga myndigheter, ideella organisationer och andra organisationer som är intresserade av informationen.

- Länsstyrelsen har tillsammans med Landstinget Västmanland genomfört en medborgarenkät som skickats till 6 000 länsinvånare med frågor kring länets attraktivitet utifrån insatsområdena i länets regionala utvecklingsprogram. Svaren var könsuppdelade och analysen visade på intressanta skillnader mellan kvinnor och män.

Nationella minoriteter och mänskliga rättigheter

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 81* och 82*			
Årsarbetskrafter män	0,00	0,00	0,01
Årsarbetskrafter kvinnor	0,50	0,02	0,11
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,33	0,01	0,08
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	609	24	119
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	0,32	0,01	0,08
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3	0	0
Antal beslutade ärenden	1	1	0
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 722	0	0

Kommentarer till tabellen

Bidragsutbetalning avser statsbidrag personligt ombud. Arbetet på området har under året omfattat fler individer på länsstyrelsen än tidigare år, i form av utbildningsinsatser och deltagande i det länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojektet kring frågor om mänskliga rättigheter (MR-frågor), vilket leds av Länsstyrelsen Dalarna.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Bidragsutbetalning avser statsbidrag för personligt ombud. Arbetet på området har under året omfattat fler individer på Länsstyrelsen än tidigare år, i form av utbildningsinsatser och deltagande i det länsstyrelsegemensamma MR-projektet.

Återrapportering regleringsbrev

90. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna har samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor.

Åtgärder som har vidtagits för att genomföra uppdraget att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt.

Internt arbete

Länsstyrelsen söker ständigt vägar för att vidareutveckla arbetet med att integrera mänskliga rättigheter i sitt arbete. Under året har flera utbildningsinsatser genomförts:

- Inför arbetet med ny medarbetarpolicy genomfördes ett seminarium för alla anställda om den statliga värdegrunden, rollen som statstjänsteman och kopplingar till mänskliga rättigheter.
- En utbildning om HBTQ genomfördes för medarbetare och chefer.

- En utbildning om att arbeta med mänskliga rättigheter i Länsstyrelsens verksamhet genomfördes för chefer och samordnare med stöd av projektledarna för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete kring mänskliga rättigheter.

Under året har en ny struktur för stöd i arbetet med mänskliga rättigheter skapats på Länsstyrelsens interna webbplats. Syftet är att på ett enkelt och tillgängligt sätt samla metodstöd och material för handläggare och chefer.

Under hösten har flyktingsituationen gjort att Länsstyrelsen inom ramen för sitt krishanteringsansvar har skapat en särskild krishanteringsorganisation för att möta de samordningsbehov som finns regionalt i frågan. I det arbetet har samordnaren för MR-frågor deltagit och kunnat lyfta aktuella MR-frågor i kontakter med myndigheter och länets kommuner.

Länsstyrelsen har deltagit i länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete med lika rättigheter och möjligheter och i de seminarier som ägt rum för att ta fram en för länsstyrelserna gemensam vägledning på området. Sakkunnig i jämställdhet ingår även i projektets styrgrupp. För mer information om arbetet hänvisas till årsredovisningen för Dalarnas län.

Nationella minoriteter

I Västmanland omfattas sex av länets kommuner och Landstinget Västmanland av förvaltningsområdet för finska språket. Länsstyrelsen fortsätter arbetet för att som statlig myndighet i förvaltningsområde kunna ge information och kommunicera med enskilda på finska språket. I enlighet med Länsstyrelsens handlingsplan för arbetet har kontakter tagits med andra statliga myndigheter i länet för att sprida information om lagen och för att diskutera möjligheter till samverkan under året. Vid ett möte i juni deltog Polisen, Skogsstyrelsen och Försäkringskassan och information om lagen gavs av Länsstyrelsen i Stockholm och information om hur samråd med företrädare för minoritetsgrupper är organiserat i länet gavs av Västerås stad. Möjligheter till samverkan mellan myndigheter identifierades främst inom området samråd, både vad gäller förvaltningsområde finska språket och det grundläggande för samtliga minoritetsspråk.

Länsstyrelsen genomförde under 2013 i samverkan med Länsstyrelsen i Örebro ett ESF-projekt för kompetensutveckling i form av forskarcirklar och en ledarutbildning om mänskliga rättigheter för personal i de bägge länens kommuner. I Västmanland deltog representanter från verksamheter i åtta av våra tio kommuner. Syftet var att deltagarna skulle ta fram handlingsplaner för hur arbetet med mänskliga rättigheter skulle kunna fördjupas och förbättras inom de deltagande verksamheterna. Under hösten har Länsstyrelsen gjort en uppföljning av projektet genom enkät och intervjuer med deltagarna. Materialet från uppföljningen ska bearbetas, men det framgår tydligt att flera verksamheter har förbättrat och systematiserat sitt arbete utifrån det stöd som projektet gav. Materialet kommer att bli ett underlag för hur Länsstyrelsen ska utforma sitt stöd till kommuner och myndigheter under nästkommande år.

I likhet med tidigare år arrangerade Länsstyrelsen i samverkan med Västerås stad, Landstinget Västmanland, Mälardalens högskola och företrädare för näringslivet, en välbesökt

seminariedag kring mångfald och mänskliga rättigheter. Länsstyrelsen har även detta år tillsammans med Västerås stad, arrangerat aktiviteter i anslutning till Förintelsens minnesdag.

Länsstyrelseinstruktion 5 §

3. Länsstyrelsen ska vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsen arbetar ständigt med att utveckla arbetet med att göra barnkonsekvensanalyser, både vad gäller det externt riktade arbetet och de interna rutinerna. Vid Länsstyrelsen handläggs ärenden inom ett stort antal områden och i många av dessa finns kontaktytor gentemot länets invånare. I det vardagliga arbetet i fält kan tjänstemän möta barn i miljöer där misstanke kan finnas om att de far illa eller riskerar att fara illa. Sedan 2012 har Länsstyrelsen arbetat med sambandet våld mot djur och våld i nära relationer, där djurskyddshandläggare i sina ärenden har uppmärksammat både barn och kvinnor som far illa. Utifrån dessa erfarenheter har rutiner tagits fram som ett stöd för handläggare för att kunna göra orosanmälan till socialtjänsten avseende barn. Under året har dessa implementerats i verksamheten. Resultat av detta är att anmälningar avseende 14 barn har gjorts under året, vilket visar att arbetet har varit värdefullt och framgångsrikt. Till stöd och resurs i verksamheten för barnperspektivet, finns en för myndigheten utsedd barnpilot med specialkompetens om barnkonventionen och som är delaktig i ett regionalt nätverk för barnpiloter.

I arbetet med länsstyrelsernas uppdrag med ANDT¹⁶, föräldrastöd, mottagning av flyktingar och ensamkommande flyktingbarn och det fjärde jämställdhetsmålet, står barnens villkor och situation ständigt i fokus. Några insatser inom dessa områden under året har varit:

- I arbetet med att skapa en länsstruktur/samordning för arbetet med föräldrastöd i länet deltar Västerås stads barnombud för att bidra med ett barnrättsperspektiv och aktuell information inom området
- I arbetet med ANDT har arbetet med rökfria skolgårdar fortsatt. Kunskapsspridning om cirkannabis, vattenpipa och e-cigarett till ungdomsarbetare, skolpersonal och idrottsledare har genomförts. Länsstyrelsen har genomfört informationsinsatsen ”Tänkt om” för att motverka langning till minderåriga. Utbildningsinsatser har även genomförts till personal som arbetar med ensamkommande flyktingbarn.
- I arbetet med det fjärde jämställdhetspolitiska målet och ANDT har en konferens för socialtjänst och skolpersonal om barn i riskmiljöer anordnats.
- I arbetet med det fjärde jämställdhetspolitiska målet har utbildningsinsatser riktats till främst personal i skola och socialtjänst om könsstämpning och barn och tvångsäktenskap. En kampanj mot barn- och tvångsäktenskap har genomförts i lokala media. En utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck för unga med intellektuella funktionsnedsättningar har även genomförts. I samverkan med Rädda Barnen har en konferens för skolpersonal genomförts kring hedersfrågor. Vidare har ett metodstöd för åtgärder när en person förts utomlands eller riskerar att föras utomlands, tagits fram i samverkan med berörda myndigheter och ideella föreningar. I metodstödet är barnets rättigheter utgångspunkten.

¹⁶ ANDT står för alkohol, narkotika, doping och tobak.

- I arbetet med flyktingmottagande och ensamkommande flyktingbarn har även olika utbildningsinsatser med fokus på barns rättigheter genomförts:
 - Utbildningar för personal vid berörda myndigheter kring barns utsatthet i migrationsprocessen och hedersförtryck och ensamkommande barn och unga.
 - Utbildning om studievägledning på modersmål i samverkan med Västmanlands Kommuner och Landsting, samt Länsstyrelsen i Södermanlands län.

4. Länsstyrelsen ska vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Insatser för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen har under året tagit fram en checklista för hur möten i Länsstyrelsens lokaler eller i andra lokaler kan tillgängliggöras för deltagare. Checklistan tar upp hela processen från hur inbjudan utformas och om den information som ges där, till hur mötet genomförs för att nå maximal tillgänglighet för funktionsnedsatta.

Inom arbetet med naturvård har under året insatser gjorts för att öka tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning:

- Beslut om undantag mot terrängkörningslagen för funktionsnedsatta för att de ska kunna jaga trots funktionsnedsättning.
- Mobilappen Naturkartan har tagits fram där naturreservaten presenteras med bilder och information om tillgänglighet samt framkomlighet på stigar och leder.
- I naturreservatet Asköviken har en slänt vid en damm planats ut för att kunna samla in vattenlevande arter för dem som är rullstolsburna.

5. Länsstyrelsen ska integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Se redovisning av regleringsbrevets uppdrag 90 i detta kapitel.

Integration

VOLYMER OCH KOSTNADER	2015	2014	2013
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män	0,37	0,05	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	2,35	2,05	2,01
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,76	1,35	1,39
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 603	2 099	5 021
Andel av totala verksamhetskostnader (%)	1,38	0,91	3,35
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	47	26
Antal beslutade ärenden	32	32	17
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	199

Kommentarer till tabellen

Antal årsarbetskrafter är något högre än föregående år. En extra anställning gjordes under hösten då det fanns behov av att förstärka verksamheten. Verksamheten har under året varit ansträngd på grund av ett högt mottagande av nyanlända och den stora ökningen av asylsökande under andra halvåret. Under året inkom och upprättades 34 ärenden, beslut fattades i 32 ärenden.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Projekt - Nyanlända barn och ungdomar i Västmanland

Sedan 2012 har med stöd av § 37 medel pågått ett utvecklingsprojekt Nyanlända barn och ungdomar i Västmanland. Under 2015 har Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) varit projektägare och Länsstyrelsen har medfinansierat projekt till 50 procent. Projektet har gett väldigt goda resultat och varit ett stöd för länets kommuner i mottagande av nyanlända barns och ungdomar med fokus på skola och utbildning. Projektet avslutas i februari 2016 och övergår till ordinarie verksamhet på VKL. Inom projektet har olika aktiviteter genomförts, se redovisning under regleringsbrevets uppdrag 79.

Regional överenskommelse

Under 2015 har arbete med framtagande av den Regionala överenskommelsen varit en viktig del i utveckling av den regionala samverkan kring nyanländas mottagande och mottagande av ensamkommande barn. I arbetsprocessen har representanter från kommunerna, Landstinget och ansvariga myndigheter deltagit. En viktig del i arbetet är att skapa en organisation för strategisk samverkan. Arbetet genomfördes enligt planeringen, se redovisning nedan.

Indikatorer

Integration utgiftsområde 13¹⁾

Nyanlända	2015	2014
Andel framförhandlade anvisningsbara platser i förhållande till länstalet %	29 %	43 %
Asylsökande ensamkommande barn	2015	2014
Andel framförhandlade asylplatser i förhållande till länets fördelningstal %	100 %	48 %

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer.

Källa: Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Jönköpings län och PACTA (länsstyrelsernas redovisningssystem för överenskommelser av nyanlända samt ensamkommande barn).

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Sedan år 2011 har samtliga kommuner i Västmanland en överenskommelse om mottagande av nyanlända. För 2015 har antalet platser minskat med 15 platser jämfört med året innan. Länsstyrelsen har genomfört omförhandlingar om nya överenskommelser med utgångspunkt från länstalen för 2015 samt med hänsyn till kommunernas förutsättningar för att tillhandahålla platser för mottagande av nyanlända med uppehållstillstånd. Detta har resulterat i att enbart en kommun har valt att teckna en ny överenskommelse, medan de övriga kommunerna har fortsatt mottagande enligt den gällande överenskommelsen.

Nio av länets kommuner har tecknat överenskommelser med enbart anvisningsbara platser, det vill säga platser som kommunen ställer till förfogande för personer som vill ha hjälp med ett boende efter att de beviljats uppehållstillstånd. En kommun har tecknat en överenskommelse som omfattar både platser för personer som beräknas flytta till kommunen på egen hand samt på anvisning.

Från den 1 april 2015 hade alla kommuner i Västmanland, tecknat en överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn motsvarande sitt fördelningstal. Men redan i början av januari hade 9 av 10 av kommunerna i länet tecknat överenskommelsen enligt fördelningstalet.

Nyanlända

Flyktigmottagning i Västmanlands län

Under hösten har Länsstyrelsens funktion för integration ingått i den interna krishanteringsorganisationen med anledning av den ansträngda flyktingsituationen. Arbetet har särskilt präglats av den aktuella situationen kring mottagandet av asylsökande. Verksamheten har varit starkt fokuserad på boendefrågor, mottagande av ensamkommande barn, samarbete med civilsamhället samt skola för nyanlända barn och ungdomar. En mer detaljerad beskrivning av Länsstyrelsens arbete med flyktingsituationen finns att läsa i kapitlet Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar under rubriken Flyktingsituationen.

Länsstyrelsens förhandlingsarbete om mottagande av nyanlända med kommunerna i länet inleddes under hösten 2014. Utgångspunkten i arbetet har varit länstalen för 2015, som uppgick till totalt 2 970 platser, varav 1 010 platser var reserverade för mottagande på anvisning.

Mot bakgrund av att över 10 000 nyanlända med uppehållstillstånd väntar på en bosättning samt att 1 900 kvotflyktingar behöver bosättning, har förhandlingarna fokuserat på att

säkerställa att platserna i överenskommelserna finns tillgängliga. Arbetet har resulterat i att en kommun i länet har minskat antalet platser i sin överenskommelse med 15 platser.

Bostadsbristen, ett högt mottagande av nyanlända och ensamkommande barn och ökat mottagande av asylsökande har bidragit till att kommunerna inte har kunnat öka mottagande av nyanlända på anvisning motsvarande länstalen på 1010 platser för 2015. Däremot har platserna i de gällande överenskommelserna i stort sett motsvarat kommunernas faktiska mottagningskapacitet.

Överenskommelse om flyktningmottagande 2013-2015

Kommun	2013	2014	2015
Arboga	30	30	30
Fagersta	15	25	10
Hallstahammar	30	30	30
Kungsör	20	20	20
Köping	25	25	25
Norberg	26	28	28
Sala	40	60	60
Skinnskatteberg	20	30 ¹⁷	30 ¹⁸
Surahammar	40	40	40
Västerås	125	40	40
Totalt	371	328	313

Kommentar till ovanstående tabell:

Behovet av platser för mottagande på anvisning, det vill säga länstalen har ökat sedan 2013. Länstalen uppgick till 371 platser för 2013 och till 722 platser för 2014. En ökning skedde även för 2015 då uppgick länstalen till 1010 anvisningsbara platser.

Överenskommelserna om mottagande av nyanlända invandrare i Västmanlands län innehåller enbart antal anvisningsbara platser, med undantag för Skinnskattebergs kommun. Kommunen tecknade under 2014 en överenskommelse om 30 platser, varav 20 platser för nyanlända som flyttar in på egen hand och 10 platser för mottagande på anvisning.

Fagersta kommun har beslutat att minska antalet platser i sin överenskommelse mot bakgrund av att kommunen har haft ett mycket omfattande mottagande av nyanlända under många år. Övriga kommuner har fortsatt mottagande enligt gällande överenskommelser.

¹⁷ Varav 10 platser för anvisning.

¹⁸ Varav 10 platser för anvisning.

Faktiskt mottagande 2013-2015

Kommun	2013	Varav via anvisning AF ¹ eller MiV ²	2014	Varav via anvisning AF eller MiV	2015	Varav via anvisning AF eller MiV
Arboga	69	2	185	19	163	10
Fagersta	245	0	424	0	221	0
Hallstahammar	101	28	86	43	87	20
Kungsör	51	12	83	21	86	17
Köping	278	0	220	25	129	22
Norberg	50	10	97	18	89	7
Sala	89	10	88	21	137	72
Skinnskatteberg	39	1	48	6	40	8
Surahammar	42	38	85	40	70	47
Västerås	562	0	553	45	587	43
Totalt	1 526	101	1869	238	1609	246

¹⁾ Arbetsförmedlingen

²⁾ Migrationsverket

Kommentar till ovanstående tabell:

Under året 2015 har 1 609 nyanlända bosatt sig i Västmanlands län. Mottagandet på anvisning har ökat något under 2015 jämfört med året innan och 246 personer har fått bosätta sig på anvisning.

Länets kommuner har arbetat aktivt med att uppnå sitt åtagande i enlighet med gällande överenskommelse och bidragit till en måluppfyllelse på 84 procent, vilket är betydligt högre än tidigare år.

Organisation – politisk och på tjänstemannanivå

Länsstyrelsens arbete sker med utgångspunkt från den avsiktsförklaring som har undertecknats av länets kommuner, Landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) och Länsstyrelsen. Syftet med avsiktsförklaringen är att skapa och behålla långsiktiga och hållbara samverkansformer i integrationsarbetet.

I Västmanlands län finns två strategiska forum för dialog om integrationsfrågor som leds av Länsstyrelsen; integrationsrådet samt styrgruppen för etablering i länet.

Integrationsrådet

Integrationsrådet leds av landshövdingen och är ett strategiskt forum för regional samverkan kring mottagande och bosättning av nyanlända och ensamkommande barn. Integrationsrådet består av ledande kommunpolitiker och chefsjästemän i länets kommuner och Landstinget samt ansvariga chefer för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Försäkringskassan.

Integrationsrådet har träffats fyra gånger under året. Integrationsrådet behandlar centrala samverkansfrågor kring flyktmottagande som exempelvis bosättning, samhällsorientering och mottagande av ensamkommande barn. Under året har rådet även arbetat med en ny överenskommelse om mottagande av nyanlända och ensamkommande barn.

Regionala samverkansforum***Styrgrupp för etablering i länet***

I styrgruppen ingår samtliga chefer för integrationsenheterna i länet; chefer på Arbetsförmedlingen med ansvar för etablering, ansvariga vid Asyl- och integrationshälsan inom Landstinget, Migrationsverket samt Länsstyrelsen. Gruppen behandlar centrala frågor inom mottagande exempelvis mottagande av kvotflyktingar, arbete med ny regional överenskommelse, uppföljning av mottagande och utveckling av samhällsorientering. Styrgruppen har träffats vid fyra tillfällen under året.

Etableringsgruppen

Etableringsgruppen är ett regionalt nätverk för handläggare i respektive kommun och på Arbetsförmedlingen med ansvar för nyanländas bosättning och etablering. Träffarna genomförs i samarbete med bosättningssektionen på Arbetsförmedlingen och kvotfunktionen på Migrationsverket. Gruppen har träffats vid två tillfällen under året. Träffarna har handlat om aktuella frågor inom mottagande som exempelvis upphörande av etableringslotsar, mottagande av kvotflyktingar och arbete med regionala överenskommelsen.

Nätverk för samhällsorientering

Sedan flera år tillbaka finns ett regionalt nätverk för samordnarna med ansvar för kommunernas uppdrag kring samhällsorientering. Länsstyrelsen har under året anordnat två länsträffar i syfte att stödja mellankommunal- och regionalsamverkan samt att följa upp kommunernas arbete med samhällsorientering. Träffarna har varit fokuserade på vidareutveckling och utökning av samhällsorientering med föräldrastöd, hälsokommunikation, uppföljning av samhällsorientering och Länsstyrelsernas återrapportering av samhällsorientering.

Särskilda insatser under året

Under året har ett antal väsentliga insatser genomförts i syfte att stödja och utveckla mottagande och bosättning av nyanlända i enlighet med regleringsuppdrag 78 i regleringsbrevet.

4 februari: Seminarium om statliga ersättningar för asylsökande och personer med uppehållstillstånd. Syftet med seminariet var kompetensutveckling för personalen inom kommunerna och Landstinget som hanterar statliga ersättningar. På seminariet medverkade även anvisningsfunktionen på Migrationsverket.

8 september: Lansering av Metodstödet för lokala överenskommelser om nyanländas etablering. Seminariet anordnades tillsammans med Arbetsförmedlingen för att sprida och förankra metodstödet samt att diskutera hur det regionala samverkansarbetet kan stödja samarbetet lokalt.

18 september: Mångfaldsdagen, medverkan på Västerås stads konferens kring mångfald inom näringslivet och offentliga sektorn.

17 november: Medverkan på regionalt möte kring aktuell flyktingssituation på temat ”Hur kraftsamlar vi i Västmanland?” Syftet med mötet var att bjuda in kommuner, ansvariga myndigheter och frivilliga organisationer för att identifiera områden för samverkan.

Bosättningsdialog: Med utgångspunkt från den Regionala strategin för Västmanlands läns myndighetsgemensamma bosättningsdialog sker regelbundna månadsvisa avstämningar med ansvariga chefer på Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Syftet med mötena är att informera om frågor som kan underlätta myndigheternas samordning och bosättning av nyanlända i länet.

Civila sektorn: Som ett led i att utveckla och stärka den civila sektorn inom integrationsområdet har Länsstyrelsen genomfört en kartläggning av förutsättningarna för samarbete mellan den civila och offentliga sektorn. Kartläggningen har resulterat i en rapport¹⁹ där det bland annat lyfts fram goda exempel och reflektioner kring hur Länsstyrelsen kan bidra till att stärka samverkan mellan den civila och offentliga sektorn.

Länsstyrelsen har under året inlett ett samarbete med Landstingets enhet för kulturutveckling och centrum för regional utveckling. Landstinget ansvarar för genomförande av Västmanlands läns kulturplan och arbetar med biblioteken, museiverksamheten och leder flera nätverk som exempelvis fritids- och kulturchefsnätverket samt kultur-, idrott- och fritidsberedningen på Västmanlands Kommuner och Landsting. Samarbetet med Landstingets kulturenhet har underlättat möjligheterna att på bred front nå ut till Landstingets och de kommunala verksamheterna som har ett nära samarbete med frivilligorganisationerna. I kultur- och fritidschefsnätverket finns till exempel företrädare för länsbildningsförbundet, idrottsförbundet, Västmanlands hemslöjdsförbund etc.

Ett sätt att stärka civilsamhällets roll i integrationsarbetet har varit att utgå från de befintliga forum där frivilligorganisationerna finns representerade. Genom dessa organisationer kan Länsstyrelsen informera om roller och ansvar mellan de som är involverade i

¹⁹ Det civila samhället och integration: en översikt”, Länsstyrelsens rapportserie Rapport 2015:12.

integrationsarbetet, om det aktuella läget och om hur organisationerna själva kan bidra på bästa sätt.

13 januari: Inledande möte med några frivilligorganisationer och Västerås stads företrädare för arbetet med Västerås lokala överenskommelsen med civila samhället. Syftet med mötet var att diskutera hur ett samarbete mellan det offentliga och civila samhället skulle kunna utvecklas. Företrädare för frivilligorganisationerna informerade om att de har ett systematiskt samarbete med Landstingets kulturenhet.

9 april: Ett första möte med Landstingets kulturchef och landstingsråd med ansvar för fritids- och kulturfrågor. Syftet med mötet var att genom Landstingets nätverk och kanaler till frivilligorganisationerna forma ett mer strukturerat samarbete och kontakt med frivilligorganisationerna

11 maj: Dialog och informationsutbyte om integrationsfrågor med Landstingets kulturenhet

8 juni: Medverkan på Läns museets verksamhetsplanering. Syftet var att informera om integrationsfrågor för att stödja Landstinget med att ta med integrationsperspektivet i sin verksamhetsplanering.

16 juni: tillsammans med Västerås stad anordnades länskonferensen En spirande vänskap? Syftet med konferensen var att lyfta goda exempel på samarbete mellan civila sektorn och det offentliga samt möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan verksamma aktörer i länet.

26 november: Medverkade tillsammans med Länsstyrelserna i Örebro och Södermanlands län på bibliotekschefsinternat för bibliotekspersonal från de tre länen. Det huvudsakliga syftet var att informera om Länsstyrelsens integrationsarbete samt att titta på vilket sätt vi kan samverka för att underlätta mottagande och etablering av nyanlända i Västmanland.

9 november: Besök i Fagersta kommun med kultur- och fritidschefer från länets kommuner. Syftet med mötet var att uppmärksamma och uppdatera berörda parter om den aktuella situationen med flyktingmottagande samt att informera om beviljade §37a-ansökningar för verksamhetsåret 2015. Tanken med arrangemanget var också att informera och uppmuntra kommuner att initiera projekt i samverkan med civila sektorn samt att söka medel för kommande utlysningar.

4 december: Information till kultur-, idrott- och fritidsberedningen på Västmanlands Kommuner och Landsting.

4 december: Information till politiker inom nämnder med ansvar för kultur och fritid om den nuvarande situationen vad gäller mottagande av nyanlända och ensamkommande barn. Länsstyrelsen informerade och uppmuntrade även till samverkan genom att informera främst kommunföreträdare om möjligheten att söka §37a-medel med syfte att stärka och utveckla mottagande av nyanlända.

Under 2015 beviljades § 37a-medel för flyktingguideverksamhet och familjekontakter motsvarande 1 725 000 kronor till nio av länets kommuner. Samtliga projekt som är beviljade

sker i nära samarbete med frivilligorganisationerna. Närmare beskrivning av beviljade insatser finns i kapitlet om Jämställdhet i avsnittet Länsstyrelseinstruktion 5§, punkt 2.

Information Sverige: Stödja Länsstyrelsen i Västra Götaland med utveckling av länspresentationerna genom underlag och information om det civila samhällets organisationer som erbjuder insatser för nyanlända i länets kommuner.

Övrigt: Länsstyrelsen har under året besökt samtliga kommuner i länet med fokus på överläggningar av överenskommelser med utgångspunkt i länstalen för 2015 samt fördelningstal för mottagande av ensamkommande barn. Länsstyrelsen deltar även på lokala samverkansforum utifrån lokala överenskommelser om nyanländas etablering. Integrationsfrågor har även lyfts upp inom andra länsstyrelseforum, exempelvis inom det politiska partnerskapet Samverkan för utveckling av Västmanlands län (SUV), Kompetensrådet samt inom Länsstyrelsens interna samarbete inom social hållbarhet.

Regional överenskommelse

En viktig insats under året har varit att arbeta fram en ny regional överenskommelse om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn. Arbetet har skett i bred samverkan med inblandade myndigheter, kommunerna och Landstinget. Samtliga parter har varit angelägna om att åstadkomma ett effektivare samarbete och har visat på engagemang i arbetet, både på tjänstemannanivå, chefsnivå och på politisk nivå. Överenskommelsen ska gälla under flera år. En viktig del av arbetet är att skapa en organisation för strategisk samverkan som går längre än tidigare.

Arbetsprocessen har påverkats av flyktingsituationen under hösten 2015. Den stora arbetsbelastningen har fördröjt arbetet för alla som är involverade i arbetet med flyktingmottagande. Den omfattande flyktingkrisen under hösten skapade också viss osäkerhet om delar av innehållet i överenskommelsen. En överenskommelse om samarbete och ett effektivare flyktingmottagande på regional nivå hänger samman med målen och strategierna på den nationella nivån. Somliga företrädare framförde att fastställandet av den regionala överenskommelsen bör skjutas upp tills åtgärder och regeländringar på den nationella nivån är beslutade under våren 2016. Motiveringen var att kommande regeländringar kunde förändra ramarna för den regionala överenskommelsen.

Under året har Länsstyrelsen fokuserat på att säkerställa att de anvisningsbara platser som kommunerna tecknat överenskommelse om också är tillgängliga för det faktiska mottagandet av nyanlända invandrare.

Under 2015 har flertalet anläggningsboenden öppnats i länet, vilket har bidragit till ett ökat behov av regional samordning av insatser och regionala forum för dialog om mottagande och bosättning av nyanlända och asylsökande.

En färdig regional överenskommelse med en tydlig samverkansorganisation samt med mål och strategier för ett effektivare samarbete och mottagande av nyanlända och ensamkommande barn är nu framtagen. Målet är att den fastställs och undertecknas av samtliga inblandade parter februari/mars 2016 och vara ett stöd i samordning och vidareutveckling av insatser kring mottagande och etablering av nyanlända i länet.

Kvarstående utvecklingsbehov

I dialogen med Länsstyrelsen lyfter kommunerna följande utmaningar:

- Bostadsbrist och brist på hyresrätter till en rimlig kostnad.
- Behov av lokalt förankrade insatser för nyanlända inom etableringen.
- Behov av yrkesinriktad undervisning i svenska.
- Behov av hälsoriterade insatser.
- Brist på ytterligare tillgång på kompetens inom skola/utbildning och socialtjänst.
- Svårt att hantera stora volymer av nyanlända utan utökat statligt stöd i form av exempelvis subventioner för bostadsbyggandet och fler platser inom vuxenutbildning.

Asylsökande ensamkommande barn

Från den 1 april 2015 hade samtliga kommuner i länet tecknat en överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn motsvarande sitt fördelningstal. Men redan i början av januari 2015 hade 9 av länets 10 kommuner tecknat en överenskommelse enligt fördelningstalet.

Mottagandet av ensamkommande barn har präglats starkt av flyktingkrisen. Året präglades även av stora svängningar i mottagandet. Den vanliga säsongvariationen med få barn och tomma platser under våren förstärktes av att många av landets kommuner redan vid ingången av 2015 hade tecknat överenskommelser motsvarande sitt fördelningstal. Under våren fanns det således många tomma platser, vilket skapade svårigheter i form av exempelvis för stor personalstyrka i förhållande till mottagandet. Somliga kommuner uppgav att de sade upp personal och att det också var kännbart ekonomiskt att platserna inte fylldes.

I april signalerade Migrationsverket om omförhandling av överenskommelserna till en lägre nivå om asylinströmningen fortsatte vara låg. I maj några veckor senare vände situationen med en rekordstor tillströmning av ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige.

Den platsbrist som brukar uppstå under hösten och som är en del av den vanliga säsongvariationen, uppstod tidigare under året. I juli var redan alla platser fyllda och Migrationsverket började med utvidgade anvisningar utöver överenskomna platser, enligt anvisningsprincipen som kallas steg 4. Kommunerna i Västmanland började få utvidgade anvisningar enligt steg 4 under augusti. Arboga och Norbergs kommun lämnade under hösten in en begäran om uppehåll i mottagandet för att klara av trycket. Flertalet av de övriga kommunerna hörde sig av till Länsstyrelsen för att få information om möjligheten till uppehåll och konsekvenserna därav. Under hösten anmälde Västerås och Hallstahammars kommun sig själva och att de inte klarade av att följa socialtjänstlagens krav och gjorde så kallade lex Sarah-anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Det höga mottagandet under hösten ställde mycket höga krav på kommunerna att på kort tid hitta placeringsmöjligheter, personal till socialtjänsten och skolan. Särskilt små kommuner uppgav svårigheter att rekrytera och behålla personal. Mottagandet var under hösten fokuserat på de akuta frågorna på bekostnad av de långsiktiga utvecklingsfrågorna. Under våren 2015 bildades till exempel en myndighetsövergripande arbetsgrupp på initiativ av boendechefsnätverket i länet. Arbetsgruppens uppgift var att föreslå metoder och verktyg för systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten på boendena. Syftet är att

kvalitetssäkra mottagandet genom länsgemensamma uppföljningar. Detta arbete har stannat av på grund av den akuta situationen.

Under hösten bildades även en arbetsgrupp för att använda folkhögskolor för utslussboende kombinerat med studiemöjligheter för ensamkommande barn. I arbetsgruppen ingår folkhögskolorna i länet, kommunföreträdare från både socialtjänsten och skolan, Västmanlands Kommuner och Landsting samt Länsstyrelsen. Det finns ett stort intresse bland kommunerna och folkhögskolorna för konceptet att i större utsträckning använda folkhögskolorna i integrationsarbetet av ensamkommande barn. Den nya placeringsformen stödboende väntas ge skjuts i detta arbete.

I januari 2015 hade flertalet av länets kommuner öppnat eller var på gång att öppna nya boenden. Flera privata boenden tillkom. Samtidigt arbetade kommunerna med förberedelser av fler utslussverksamheter. Verksamheterna för ensamkommande barn växte i alla kommuner och behovet av informationsutbyte, samarbete och samordning har ökat. Länsstyrelsens roll som den sammanlänkande parten är viktigt. I länet finns olika samverkansforum för dialog och erfarenhetsutbyte om frågor som rör ensamkommande. En del av nätverken leds av Länsstyrelsen och andra av andra parter där Länsstyrelsen deltar.

För att underlätta mottagandet har Länsstyrelsen fokuserat på information, dialog och en mängd kompetensutvecklingsinsatser till olika målgrupper som arbetar med ensamkommande barn genom framför allt inom det regionala projektet ”Nyanlända barn och ungdomars etablering”. Den nya regionala överenskommelsen har inriktats på att skapa en samverkansorganisation som ska bidra till en helhetssyn på mottagandet av både nyanlända och ensamkommande barn.

Efter höstens oktoberprognos har mycket tid ägnats åt omförhandlingar av nya överenskommelser inför 2016. Dialogen har kännetecknats av osäkerhet om på vilket sätt överenskommelserna ändras och förbättrar förutsättningarna för mottagandet. En del kommuner har varit avvaktande med att teckna en ny överenskommelse som gäller direkt i början av januari 2016. Under hösten menade en del kommunföreträdare att mycket var oklart, både vad gäller placeringsmöjligheter, ersättningar och nivån på mottagandet.

Särskilda insatser under året

29 januari och 17 september: Boendechefsnätverksträff, dit både kommunala och privata boendechefer inbjöds tillsammans med Landstingets Asyl- och integrationshälsa för information och erfarenhetsutbyte.

17 och 18 februari samt 3 och 4 mars: Kompetensutveckling för boendepersonal i ANDT frågor (alkohol, narkotika, doping och tobak).

20 maj: Processledare från Folkhögskolespåret i Skåne informerade om arbetet för länets kommuner och folkhögskolor i Skåne.

24 september: Strategidag i samarbete med Migrationsverket och Socialstyrelsen med syfte att tillsammans med kommunerna diskutera strategier för att hantera osäkerheten i prognoser och planeringsförutsättningar avseende mottagandet av ensamkommande barn.

22 oktober: Medverkan i länsrevisionskonferens om mottagande av ensamkommande barn med förtroendevalda revisorer i samtliga av länets kommuner.

Återrapportering regleringsbrev

79. Ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finansieras från anslag 1:2 *Kommunersättning vid flyktningmottagande* under utgiftsområde 13. Insatser enligt 37 § som syftar till att underlätta bosättning och väsentligt öka kommunernas beredskap och mottagningskapacitet ska ges särskilt hög prioritet. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska efter att övriga länsstyrelser har fått tillfälle att yttra sig besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse.

Ersättning enligt 37 a § förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finansieras från anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* under utgiftsområde 13.

Länsstyrelserna ska redovisa för vilka olika insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas samt en bedömning av resultaten. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar

För verksamhetsåret 2015 har Länsstyrelsen Västmanland tagit emot och beviljat medel avseende fyra inkomna ansökningar. De inkomna ansökningarna har i enlighet med centrala direktiv haft bosättning som fokus med syfte att öka beredskap och mottagningskapaciteten i länets kommuner. Länsstyrelsen Västmanland har totalt betalat ut 2 462 727 kr, där 2 050 000 kr var medel från årets tilldelade budget samt 412 727 kr betalades ut från återbetalda medel från föregående verksamhetsår.

Beviljade medel enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 2015

Kommun	Insats	Belopp
Arboga	Informera nyanlända om deras aktuella boendesituation, samt hur det går till att vara boende i ett flerfamiljshus	87 000kr
Norberg	Bygga ett nytt hem för vård- och boende (HVB-hem)	760 000kr
Norberg	Genomföra renoveringar av befintliga bostäder i Norbergs kommun	750 000kr
Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL)	Förbättra beredskap och mottagningskapaciteten i länet genom en fungerande samverkan mellan alla ansvariga parter för bosättningen	865 727kr
	Totalt belopp utbetalt:	2 462 727kr

Länsstyrelsen Västmanland har under verksamhetsåret 2015 genom utskick och länsträff informerat länets kommuner om utlysningen av tillgängliga § 37a-medel. Syftet har varit att uppmärksamma och uppmuntra kommuner till att initiera projekt inom de verksamheter som kan beviljas medel. För verksamhetsåret 2015 inkom åtta ansökningar avseende medel i form av § 37a. Efter handläggning beviljades medel till sju sökande.

De inkomna ansökningarna har bedömts med hänsyn till centrala direktiv där syftet med att bevilja medel till § 37a projekt ska vara att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. Länsstyrelsen har under verksamhetsåret 2015 betalat ut totalt 1 720 000 i § 37a-medel.

Beviljade medel enligt 37a § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 2015

Kommun	Insats	Belopp
Västerås	Förfinna och utveckla metoder inom flyktingguideverksamhet	260 000kr
Arboga	Utöka samverkan mellan invånare, stimulera föreningsliv och få till kontakter mellan nya människor	200 000kr
Sala	Öka social integration av nyanlända och möjliggöra kulturöverskridande vänskap mellan nyanlända och Salabor	300 000kr
Kungsör & Köping	Skapa nätverk för nyanlända i svenska samhället. Utveckla kontaktverksamhet mellan nyanlända och Köpings- och Kungsörbor	200 000kr
Surahammar	Underlätta social interaktion för nyanlända, skapa mötesplatser mellan Surabor och nyanlända, skapa bra förutsättningar för integration mellan kommunens orter	335 000kr
Skinnskatteberg	Erbjuda aktiviteter med fokus på språkutveckling och samhällsinformation	200 000kr
Hallstahammar	Ge nyanlända chans att komma i kontakt med etablerade kommuninvånare. Nyanlända ska bli mer delaktiga, hittar vänner och utvecklar sina språkkunskaper	225 000kr
	Totalt belopp utbetalt:	1 720 000kr

Utvärdering av § 37a-medel

Länsstyrelsen har under 2015 genomfört en utvärdering av hur kommunerna i länet har använt sig av § 37a-medel samt hur Länsstyrelsens struktur för uppföljning av beviljade projektmedel kan förbättras. För att avgränsa utvärderingen behandlades endast pågående ärenden som inkom till Länsstyrelsen i Västmanlands län under åren 2013-2014. Underlag för utvärderingen har inhämtats från intervjuer med projektansvariga vid kommunerna och genom granskning av ärendeunderlag, föreskrifter och gällande förordning. För att presentera utvärderingens resultat och diskutera hur regional samverkan kan vidareutvecklas anordnar Länsstyrelsen en länsträff i januari 2016.

Projekt - Nyanlända barn och ungdomar i Västmanland

Projektet Nyanlända barn och ungdomar i Västmanland drivs sedan februari 2015 av Västmanlands Kommuner och Landsting. De huvudsakliga målen i projektet är att utveckla arbetet med nyanlända. Det handlar också om att utveckla arbetet med samhällsorientering för nyanlända vuxna med fokus på att främja och underlätta samverkan mellan kommunerna.

Genom projektet hålls regionala nätverk samman, bland annat en ”nyckelpersonsgrupp” med olika aktörer som är involverade i arbetet med ensamkommande barn. Nätverkande skapar större möjligheter till en effektiv och likvärdig verksamhet genom samverkan över aktörs- och kommungränser.

En webbsida har skapats genom projektet under tidigare år och administreras fortfarande genom projektets försorg. Syftet är att underlätta och utveckla samverkan i länet. Webbsidan bidrar bland annat till att den totala resursen av flerspråkig personal som finns på länets skolor används på bästa sätt och vid behov dessutom över kommungränserna.

Genom projektet har också en mängd utbildnings- och informationsinsatser anordnats under året. Insatserna har tillsammans bidragit till en kompetensförstärkning kring aktuella frågor. Några av de större utbildningsinsatserna är exempelvis följande:

- Tre dagars utbildning för studiehandledare på modersmål våren 2015.
- En heldagsutbildning våren 2015 med fokus på nyanlända och flerspråkiga barn i förskolan.
- Utbildningar för gode män till ensamkommande barn på tre orter i länet i enlighet med SKL:s framtagna koncept. Varje utbildning omfattade fem träffar och en kompletterande webbutbildning. Utbildningarna hölls hösten 2015.
- Grundutbildning i två dagar i november för olika aktörer med ansvar för ensamkommande barn.
- Studiecirkelar för skolpersonal med fokus på nyanländas lärande och språkutvecklande arbetssätt i fem av länets kommuner. Varje studiecirkel avser 3-5 träffar.

Organisationsstyrning

Länsstyrelsens styr- och ledningsmodell

Länsstyrelsen har en styrmodell som utgår ifrån vision, verksamhetsidé, regleringsbrev och övriga aktuella styrdokument. I organisationens styrkort formuleras övergripande mål och prioriteringar och det utgör ett stöd för planering och uppföljning. Verksamheten följs upp varje tertial och ekonomin varje månad. 2015 kompletterades styrkortet med ett övergripande mål för Länsstyrelsens interna arbete med att minska sin negativa miljöpåverkan.

Länsstyrelsens styrkort 2015

Kund

Målet är att andel nöjda kunder ska uppgå till 70 procent, vilket mäts med ett sammanvägt nöjdindex inom ramen för årets brukarundersökning.

Verksamhet

Målet är att nå de länsstyrelsegemensamma handläggningstiderna för utpekade ärendegrupper. Detta följs upp varje tertial.

Alla enheter har upprättat aktivitetsplaner och andelen genomförda åtgärder följs varje tertial. Målet är att:

- 80 procent av åtgärderna ska vara genomförda och avslutade vid årets slut.
- Minska utsläpp av koldioxid från tjänsteresor med 10 procent jämfört med föregående år. Detta följs upp på årsbasis.

Ekonomi

Målet är att använda medlen på förvaltningsanslaget till fullt ut och att använda externa medel till fullo. Detta följs upp varje månad.

Medarbetare

Målet är att:

- Sjukfrånvaron ska vara högst 3 procent.
- Tiden för kompetensutveckling ska uppgå till 3 procent. Detta följs upp varje tertial.
- Andelen nöjda medarbetare är minst 70 procent, mätt genom medarbetarindex.

Länsstyrelsens prioriteringar 2015

Det regionala utvecklingsprogrammet, RUP, reviderades i samverkan med länets kommuner, Landstinget med flera i juni 2014 och sträcker sig fram till 2020. Mot bakgrund av länsstyrelsens vision och verksamhetsidé utgör det regionala utvecklingsprogrammets sex insatsområden prioriteringarna från 2015 fram till 2020. Länsstyrelsen har arbetat utifrån dessa, enskilt och gemensamt. Insatsområdena är; god livsmiljö, rätt kompetens, dynamiskt näringsliv, effektiva kommunikationer, hållbar energianvändning och klimatanpassning samt stark regional attraktivitet.

Insatsområdena ligger till grund för samtliga enheters verksamhetsplanering. Prioriteringarna innebär att fokus sätts på dessa vid initiering av insatser och projekt inom ramen för beslutad budget, i den externa kommunikationen och i uppföljningen av verksamheten. Insatserna har genomförts på ett sådant sätt att förutsättningar ges för en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. Våra insatser har även genomförts av uppdraget att arbeta för bättre jämställdhet.

Arbetet med att väga samman olika samhällsintressen och samverkan över verksamhets- och enhetsgränser har utvecklats under året. Temat under 2015 har varit vatten och ett flertal aktiviteter har genomförts gemensamt under denna rubrik.

Internt utvecklingsarbete

Förutom ovanstående har Länsstyrelsen prioriterat följande interna utvecklingsarbete:

- I februari 2014 startades projektet Effekt 2014 för att identifiera möjligheter och därefter genomföra prioriterade förbättringar. Resultatet av detta projekt har realiserats och ingår från och med 2015 som en del i den ordinarie verksamheten. Exempel på åtgärder är införande av konferensservice, en gemensam projektmodell, fortsatt arbete med digital ärendehantering och miljöåtgärder.
- Personalförsörjning och en gemensam värdegrund har varit fokusområden under året. En chefs- och medarbetarpolicy har tagits fram i bred samverkan och detta arbete kommer att fortsätta under 2016.
- Centraliserade lösningar och samverkanslösningar för den administrativa stödverksamheten används när det ger ett mervärde. Exempel på nya områden är inköp och projektredovisning/uppföljning.
- Verksamhetsstyrning, uppföljning och prognosarbete har vidareutvecklats utifrån organisationens styr- och ledningssystem.
- Administration och administrativ andel av verksamheten ses löpande över.
- Att söka extern finansiering eller att samordna befintliga finansieringsformer är viktigt och sker löpande. Under året har flera insatser inom detta område skett bland annat en ansökan om EU-medel (LIFE IP) för att kunna genomföra prioriterade vattenåtgärder, projekt LIFE IP Rich Waters.
- Myndighetens arbete med extern och intern information har fortsatt att utvecklas med fokus på den externa webbplatsen, intranätet och sociala medier samt de nyhetsbrev (Länsnytt) som tas fram regelbundet och skickas ut digitalt till centrala målgrupper. Även det dagliga arbetet med mediabevakning och presstöd har prioriterats.
- Länsstyrelsens miljöledningssystem har uppdaterats och ett flertal aktiviteter för att minska organisationens negativa miljöpåverkan har genomförts. En ny miljöpolicy och

nya rutiner för miljöledning beslutades i december 2014. En treårig handlingsplan togs fram och beslutades under 2015.

Länsstyrelsens gemensamma utvecklingsmedel

Länsstyrelserna har under 2015 fortsatt det gemensamma utvecklingsarbetet med syfte att säkerställa att länsstyrelserna bedriver enhetlig, rättsäker och effektiv handläggning. De gemensamma utvecklingsmedlen spelar en viktig roll för att initiera och driva gemensamma projekt, men det sker även insatser inom ramen för länsstyrelsernas löpande verksamhet.

Den gemensamma utvecklingsportföljen har konsoliderats och innehåller färre projekt jämfört med tidigare år. Exempel på gemensamma projekt som har pågått/pågår 2015 är:

- Ledningsinformation i samverkan
- Webbaserad katalogtjänst för planeringsunderlag
- E-tjänst för producenter av livsmedel
- Nytt systemstöd för handläggning av lönegarantiärenden
- Införande av gemensam förvaltningsmodell på länsstyrelserna

Brukarundersökningen 2015

Västmanlands län fick höga betyg i årets brukarundersökning och högst sammanvägd nöjdindex, som var 72 i jämförelse med snittet på 60. I Västmanlands län undersöktes 5 verksamheter och 151 kunder/brukare intervjuades. De verksamheter som undersöktes var:

- 521 Tillstånd och dispenser avseende naturskydd
- 302 Företagsstöd inom regional tillväxt
- 4564 Tillsyn av åtgärder för att förhindra/begränsa kemikalieolyckor (SEVESO)
- 8017 Mäns våld mot kvinnor
- 431 Fornminnen

Resultatet skiljer sig mellan olika verksamheter och Västmanlands län följer i stort sett den gemensamma trenden vad gäller variationen mellan de olika verksamheterna som ingår i undersökningen.

Västmanland har många styrkor att bevara och arbeta vidare med så som till exempel svarstid e-post, beslut lätta att förstå och bemötande. Några av de förbättringsområden som framkom i undersökningen där vi behöver komma längre var att nå rätt person via telefon, återkoppling/besked om ärenden, hitta på webben och GIS-tjänster.

Resultatet används som underlag till beslut om gemensamt förbättringsarbete och till förbättringsarbete inom berörd sakverksamhet. Beslutade aktiviteter kommer att ingå i verksamhetsplanen för 2016.

Brukarundersökningen är en nationell gemensam kundundersökning. Alla 21 län deltar och det var sjunde året som undersökningen genomfördes (2009-2015). Syftet är att följa upp utvalda verksamheter och få in underlag till förbättringsarbete samt att skapa möjligheter till jämförelser och att identifiera goda exempel. Totalt undersöktes 17 verksamheter och 3 321 intervjuer genomfördes.

**Resultat av nöjdindex för kvinnor och män i brukarundersökningen för 2015.
(Gul markering visar lägsta värde och grön markering högsta värde.)**

LÄN	KÖN			
	Man	n	Kvinna	n
Blekinge	60	49	57	25
Dalarna	57	79	56	26
Gotland	59	32	66	20
Gävleborg	61	40	70	7
Halland	54	83	45	23
Jämtland	60	40	57	9
Jönköping	67	81	71	75
Kalmar	55	110	74	76
Kronoberg	53	42	67	27
Norrbottn	67	109	71	42
Skåne	60	286	62	143
Stockholm	54	155	57	158
Södermanland	50	68	54	52
Uppsala	51	81	66	73
Värmland	59	84	69	36
Västerbotten	62	91	65	37
Västernorrland	66	151	69	95
Västmanland	69	73	78	71
Västra Götaland	62	254	69	128
Örebro	64	49	39	9
Östergötland	58	82	58	33
TOTALT	60	2 042	65	1 166

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Återrapportering

Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé är grunden

Allt övergripande personalarbete har sin grund i Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé. Av verksamhetsidén framgår att besluten ska vara rättssäkra och servicen god, de nationella målen ska få genomslag, olika samhällsintressen ska vägas samman och länets förutsättningar ska tas tillvara samt att Länsstyrelsen ska vara en efterfrågad samarbetspart.

Arbetsgivarpolitisk strategi

Personalarbetet utgår också från den arbetsgivarpolitiska strategin, som de statliga arbetsgivarna gemensamt arbetat fram. Strategin hålls levande genom årlig uppdatering och dialog i ledningsgrupp och med de fackliga organisationerna. Gällande policydokument och riktlinjer inom personalpolitiska området har fortsatt reviderats och implementerats.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen styrs av verksamhet samt de förändringar som Länsstyrelsen förväntas stå inför. Länsstyrelsen ska vara en attraktiv arbetsplats där kvalitet, effektivitet och resultat är avgörande för att nå verksamhetsmålen. Länsstyrelsen är en kunskapsintensiv organisation där medarbetarnas kompetens är en förutsättning för att lösa vårt uppdrag och nå goda resultat. Med syfte att få en överblick över Länsstyrelsens totala kompetens och kunna möta verksamhetens olika behov har Länsstyrelsen genomfört en kompetensinventering för alla tillsvidareanställda medarbetare på myndigheten.

Inom Länsstyrelsens uppdrag bedrivs flera projekt och under året har en tredagars projektledarutbildning genomförts. De flesta kompetensutvecklingsinsatser genomförs dock inom respektive sakområde. En av Länsstyrelsens konkurrensfördelar är utvecklande och intressanta arbetsuppgifter och i årets medarbetarenkät svarar 77 procent av medarbetarna att de tycker deras arbete är utvecklande.

Länsstyrelsen har under 2015 haft en relativt låg personalomsättning med få pensionsavgångar och få tillsvidareanställda som slutat sina anställningar.

Ledningsforum

Ledningsforum, bestående av chefer och samordnare, har fortsatt utvecklats under 2015, fokus har bland annat varit grupputveckling. Forumet fyller en viktig funktion för att få en ökad förståelse för varandras områden och att diskutera Länsstyrelsens uppdrag och gemensamma tvärsgående frågor.

En gemensam värdegrund

Länsstyrelsens verksamhet vilar på en gemensam värdegrund som utgår från demokrati och mänskliga rättigheter och som är rättsäker och effektiv. Inför arbetet med ny medarbetarpolicy har mycket tid lagts ner på värdegrundsarbetet där särskilda aktiviteter genomförts med samtliga medarbetare, bland annat informationsinsatser enhetsvis, föreläsning med medverkan av värdegrundsdelegationen, grupparbeten och diskussioner på personalmöten. Arbetet med värdegrunden kommer att fortsätta nästa år med fortsatt dialog i ledningsgrupp, i samverkan med fackliga representanter och inom de olika enheterna.

Alla nyanställda får som en del i introduktionen särskild information om den gemensamma värdegrunden.

Medarbetarskap

Länsstyrelsen ska fullfölja sina uppgifter i enlighet med de beslut som fattas av riksdag och regering. Vi arbetar på medborgarnas uppdrag. Vi ska fatta riktiga beslut på grundval av gällande lagar och författningar och vi ska fullfölja vårt arbete med saklighet, opartiskhet och omutlighet. En ny medarbetarpolicy har arbetats fram där samtliga medarbetare på Länsstyrelsen har varit involverade. Syftet med policyn är att tydliggöra de förväntningar som finns på medarbetarskapet inom Länsstyrelsen. De värdeord som ska karaktärisera medarbetarskapet på vår Länsstyrelse är, vid sidan av värdegrunden, *professionell, handlingskraftig och föredömlig*.

Ledarskap

Ny landshövding tillträdde 30 januari 2015 och har under året introducerats i landshövdingenrollen. Det har varit förändringar inom länsledningen eftersom länsrådet entledigades från och med 1 oktober 2015. Under hösten har rekrytering av nytt länsråd genomförts. Länsstyrelsen verkar för att utveckla ett kvalificerat och ansvarsfullt ledarskap. Under året har en chefspolicy arbetats fram där syftet är att tydliggöra vilka förväntningar som finns på chefskapet, vara ett stöd för att rekrytera och kompetensutveckla chefer samt för chefernas utövande av ledarskapet i vardagen. Länsstyrelsen arbetar aktivt och strukturerat för att säkra Länsstyrelsens fortsatta ledarförsörjning och för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ledaruppdraget. Varje chef har en individuell utvecklingsplan där kompetensaktiviteterna styrs av behoven. Ledningsgruppen har jämn köns- och åldersfördelning.

Samverkan för utveckling

Arbetsgivare och personalorganisationer har fortsatt utveckla samverkansformerna för att ständigt förbättra Länsstyrelsens arbete.

Ärendehantering

Nya ärendehanteringsrutiner har tagits fram som ett led i arbetet med bättre resursutnyttjande och effektivare arbetsformer.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsstyrelsen fortsätter att arbeta aktivt med förebyggande insatser inom arbetsmiljö och hälsa som till exempel tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron har ökat något sedan förra årsskiftet, men ligger fortfarande på en mycket låg nivå, 2,7 procent.

Flera olika friskvårdsinsatser har genomförts under året med föreläsningar, prova på aktiviteter och teamövningar. Medarbetare uppmuntras att värna om sin hälsa och erbjuds en friskvårdstimme per vecka på ordinarie arbetstid, samt ett ekonomiskt bidrag.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB¹⁾

Kön	Ålder	2015			2014		
		Medelantal anställda ²⁾	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Medelantal anställda ²⁾	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	0,3	-	-	-	-	-
	30 - 49	38,1	1,6	50,3	46	1,0	0
	50 -	27,3	1,8	47,9	27	2,3	28,4
	Alla	65,7	1,7	49,3	75	1,5	28,4
Kvinnor	- 29	8,9	-	-	-	-	-
	30 - 49	77,6	4,2	80,9	87	3,0	45,1
	50 -	42,6	1,6	-	41	1,8	1,6
	Alla	129,1	3,2	70,7	136	2,5	46,7
Samtliga	- 29	9,3	-	-	10	-	-
	30 - 49	115,7	3,3	77,3	133	2,3	34,3
	50 -	69,8	1,7	21,8	68	2,0	8,0
	Alla	194,8	2,7	67,0	211	2,1	42,3

¹⁾ Enligt 7 kap. 3§ FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer under året. Hänsyn är tagen till anställningsomfattning, längd på anställningen och tjänstledigheter. Uppgiften hämtas från Hypergene.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso. Jämfört med ÅR 2014 avviker värdet av medelantal anställda pga. Att värdet från och med ÅR 2015 tas ut från Hypergene för åren 2014 och 2015

Kommentar

Jämfört med årsredovisning 2014 avviker värden i tabellen på grund av att dessa från och med årsredovisning 2015 tas ut från Hypergene för åren 2014 och 2015.

Länsstyrelsen har under många år haft en låg sjukfrånvaro. Under 2015 har sjukfrånvaron ökat från 2,2 procent till 2,7 procent. Ökningen har framför allt skett inom gruppen kvinnor i åldersgruppen 30 – 49 år. Däremot var sjukfrånvaron låg inom åldersgruppen 50 år och äldre. För att förebygga ohälsa arbetar Länsstyrelsen med förebyggande insatser, tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning samt systematiskt uppföljning av sjukfrånvaron. Det finns alltför få anställda under 29 år för att det ska gå att redovisa sjukfrånvaron per kön.

Året i siffror**Tabell A - Verksamhetskostnader 2013 – 2015 Tkr**

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2015	2014	2013
20-21	Övrig förvaltning	3 231,6	10 870,7	2 110,0
25	Trafikföreskrifter m.m.	489,2	338,9	423,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 527,1	7 873,1	5 004,2
30	Regional tillväxt	9 132,7	9 873,7	9 139,1
34	Infrastrukturplanering	3 441,1	3 247,1	2 201,8
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6 123,6	4 455,4	4 738,4
41	Stöd till boende	341,8	7,5	31,3
42	Energi och klimat	1 532,9	3 176,4	2 131,7
43	Kulturmiljö	7 640,2	7 120,8	8 102,3
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	15 650,4	61 657,4	4 219,2
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13 571,3	11 998,2	8 883,0
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	16 941,2	15 100,1	15 549,5
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 553,9	1 455,9	1 595,4
53	Vattenverksamhet	11 969,4	12 390,5	14 701,9
54	Mineral- och torvfyndigheter	19,9	31,2	43,1
55	Miljöfarlig verksamhet	2 964,7	2 090,2	1 647,7
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	175,2	156,6	202,1
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 349,6	2 588,6	4 721,9
58	Restaurering	3 324,8	429,9	558,5
60	Lantbruk och landsbygd	21 442,6	14 049,8	12 589,1
62	Fiske	816,9	876,3	895,7
70	Folkhälsa	1 650,1	2 243,1	1 426,9
80	Jämställdhet	2 491,9	2 731,0	1 540,8
81	Nationella minoriteter	3,3	0,0	1,3
82	Mänskliga rättigheter	407,7	14,8	74,0
85	Integration	1 587,7	1 181,5	4 232,0
	SUMMA PRODUKTION	135 380,6	175 958,6	106 763,9
10	Myndighetsövergripande verksamhet	18 893,1	23 360,1	16 671,2
11	Administration och intern service	34 336,3	32 165,2	26 895,9
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	188 610,0	231 483,9	150 331,0
99	Resurssamverkan ¹⁾	77,5	95,8	678,5
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	188 687,6	231 579,7	151 009,5

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer Tabell A

20-21 Övrig förvaltning

Verksamhetskostnaderna har ökat väsentligt mellan år 2013 och 2014, beroende på ändrade redovisningsprinciper för utbetalning av länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel. Utbetalningarna redovisas från och med 2014 på den VÄS-kod som det mottagande projektet avser. Under 2014 gjordes större insatser för att utveckla verksamheten inom övrig förvaltning (VÄS 20* och 21*) och de kostnaderna redovisades då här. I år har utvecklingsmedlen varit inriktade på andra områden.

34 Infrastruktur

Andelen årsarbetskrafter har ökat under året, beroende på att resurser omfördelats för att arbeta med IT-infrastruktur och bredband, delvis som en följd av regeringens satsning på bredbandskoordinatorer. Ökade verksamhetskostnader beror dels på att antalet medarbetare inom området utökats, dels på eftersläpande kostnader för personal från 2014.

40 Hållbar samhällsplanering och boende, 41 Stöd till boende

Antalet årsarbetskrafter ligger i samma nivå som för 2014. Skillnaden ligger i tjänstledighet på grund av föräldraledighet och offentliga uppdrag, motsvarande cirka 0,35 procent av en tjänst. Verksamhetskostnaderna har totalt sett ökat under 2015. Detta beror till största delen på att kostnaderna för Länsstyrelsegemensamma utvecklingskostnader inom hållbar samhällsplanering och boende (VÄS 4006) har ökat från 960 tkr 2014 till cirka 2 900 tkr 2015. Samtidigt har Länsstyrelsen under 2015 tagit tillbaka arbetsuppgifter inom bostadsstödsdelen från Länsstyrelsen i Stockholm och därmed minskat kostnaderna för bostadsstödsfrågorna jämfört med 2014.

42 Energi och klimat

Under första halvan av 2015 var omfattningen av finansieringen för verksamheten oklar, varför resurserna som arbetade inom området minskade något jämfört med 2014. Detta fick också genomslag i verksamhetskostnaderna för 2015.

43 Kulturmiljö

Årsarbetskrafterna ligger i paritet med föregående år. Under 2015 har de vakanser som uppstått snabbt tillsatts, varför resurser varit tillgängliga helt enligt planering för 2015. Skillnader i verksamhetskostnader mellan 2014 och 2015 följer i huvudsak skillnader i resurser.

45 Skydd mot olyckor

Den relativt stora variationen i verksamhetskostnader förklaras av den stora skogsbranden i Västmanland under 2014. Under både 2014 och 2015 har länsstyrelsen i Västmanland disponerat extra medel kopplade till denna händelse.

Länsstyrelsen har under 2015 disponerat 12,3 mkr för efterarbete med branden. En del medel har använts för att förstärka bemanningen men anslaget har också använts för utvärdering samt för att återställa exempelvis vägar eller tomter.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2015

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl. OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	3 231,6	1,72 %	1 235,9	2,32 %	4 467,5	2,37 %
25	Trafikföreskrifter m.m.	489,2	0,26 %	321,3	0,60 %	810,5	0,43 %
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 527,1	3,46 %	3 422,5	6,44 %	9 949,6	5,28 %
30	Regional tillväxt	9 132,7	4,84 %	5 318,2	10,00 %	14 450,9	7,66 %
34	Infrastrukturplanering	3 441,1	1,82 %	1 685,6	3,17 %	5 126,7	2,72 %
40	Hållbar samhällsplanering och boende	6 123,6	3,25 %	1 705,9	3,21 %	7 829,4	4,15 %
41	Stöd till boende	341,8	0,18 %	93,8	0,18 %	435,6	0,23 %
42	Energi och klimat	1 532,9	0,81 %	730,2	1,37 %	2 263,2	1,20 %
43	Kulturmiljö	7 640,2	4,05 %	3 542,5	6,66 %	11 182,7	5,93 %
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	15 650,4	8,30 %	5 198,0	9,77 %	20 848,4	11,06 %
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13 571,3	7,20 %	5 708,3	10,73 %	19 279,6	10,22 %
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	16 941,2	8,98 %	5 166,9	9,72 %	22 108,1	11,72 %
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 553,9	0,82 %	1 019,4	1,92 %	2 573,2	1,36 %
53	Vattenverksamhet	11 969,4	6,35 %	5 645,5	10,62 %	17 614,9	9,34 %
54	Mineral- och torvfyndigheter	19,9	0,01 %	13,2	0,02 %	33,1	0,02 %
55	Miljöfarlig verksamhet	2 964,7	1,57 %	1 355,7	2,55 %	4 320,3	2,29 %
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	175,2	0,09 %	114,7	0,22 %	289,9	0,15 %
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 349,6	1,25 %	1 155,8	2,17 %	3 505,5	1,86 %
58	Restaurering	3 324,8	1,76 %	286,9	0,54 %	3 611,7	1,92 %
60	Lantbruk och landsbygd	21 442,6	11,37 %	6 184,3	11,63 %	27 627,0	14,65 %
62	Fiske	816,9	0,43 %	514,9	0,97 %	1 331,9	0,71 %
70	Folkhälsa	1 650,1	0,87 %	792,1	1,49 %	2 442,2	1,30 %
80	Jämställdhet	2 491,9	1,32 %	753,4	1,42 %	3 245,2	1,72 %
81	Nationella minoriteter	3,3	0,00 %	1,7	0,00 %	5,0	0,00 %
82	Mänskliga rättigheter	407,7	0,22 %	195,9	0,37 %	603,6	0,32 %
85	Integration	1 587,7	0,84 %	1 015,3	1,91 %	2 603,0	1,38 %
	SUMMA PRODUKTION	135 380,6	71,78 %	53 178,1	100,00 %	188 558,7	100,00 %
10	Myndighetsövergripande verksamhet	18 893,1	10,02 %				
11	Administration och intern service	34 336,3	18,20 %				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	188 610,0	100,00 %			188 558,7	100 %
99	Resurssamverkan ¹⁾	77,5		51,3		128,8	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl. resultaträkningen ²⁾	188 687,6				188 687,6	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	21 403,9	26,70 %				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	12 932,4	16,13 %				
	Nivå 3 (100-109)	18 893,1	23,57 %				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	80 160,0					

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell B

10 Myndighetsövergripande verksamhet

Länsstyrelsen i Västmanland är så kallat ”värdlän” för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete. Detta medför merkostnader på VÄS 10 genom att de medarbetare som arbetar med dessa frågor tillhör Länsstyrelsen i Västmanland.

Övrigt

För 34 Infrastruktur, 40 Hållbar samhällsplanering och boende, 41 Stöd till boende, 42 Energi och klimat, 43 Kulturmiljö, se kommentarer under tabell A.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2013 – 2015 ¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2015			2014	2013
		Totalt	Varav kvinnor	Varav män	Totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	2,64	0,82	1,82	5,43	2,28
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,51	0,51	0,00	0,53	0,70
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8,02	7,42	0,60	7,69	7,56
30	Regional tillväxt	10,19	5,41	4,78	9,32	10,02
34	Infrastrukturplanering	3,72	3,14	0,57	2,72	2,31
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,18	2,35	1,84	4,69	6,27
41	Stöd till boende	0,23	0,01	0,22	0,01	0,05
42	Energi och klimat	1,82	0,31	1,51	2,26	2,71
43	Kulturmiljö	9,22	9,00	0,22	7,97	9,00
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	11,98	6,73	5,25	18,36	4,00
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12,33	7,90	4,43	11,75	10,94
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	13,40	4,30	9,09	12,40	11,97
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,70	2,25	0,44	2,38	2,73
53	Vattenverksamhet	12,59	6,36	6,23	13,67	13,04
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,03	0,03	0,00	0,05	0,07
55	Miljöfarlig verksamhet	3,29	1,96	1,33	3,11	2,66
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,29	0,09	0,21	0,27	0,34
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,90	1,75	1,14	2,91	4,10
58	Restaurering	0,75	0,74	0,01	0,89	0,79
60	Lantbruk och landsbygd	15,15	10,34	4,81	14,06	16,84
62	Fiske	1,25	0,25	1,00	1,20	1,30
70	Folkhälsa	1,82	1,76	0,06	1,80	1,45
80	Jämställdhet	1,70	1,60	0,10	1,78	1,53
81	Nationella minoriteter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
82	Mänskliga rättigheter	0,50	0,50	0,00	0,02	0,12
85	Integration	2,72	2,35	0,37	2,09	2,01
	SUMMA PRODUKTION	123,92	77,89	46,02	127,38	114,80
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12,63	9,16	3,46	11,19	13,12
11	Administration och intern service	17,64	12,51	5,13	16,56	17,11
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	154,18	99,57	54,61	155,13	145,03
99	Resurssamverkan ²⁾	0,25	0,12	0,13	0,10	0,25
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	154,43	99,69	54,74	155,23	145,28

¹⁾ I årsredovisningarna för 2013 och 2014 har 1 760 timmar använts som årsarbetstid för tabell C. Därför har jämförelsetalen för åren 2013-2014 i denna årsredovisning räknats om till den nya årsarbetstiden 1 710 timmar.

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell C**40 Hållbar samhällsplanering och boende, 41 Stöd till boende**

Antalet årsarbetskrafter totalt för VÄS 40 och 41 ligger i samma nivå som under 2014. Skillnaden ligger i tjänstledighet på grund av föräldraledighet och offentliga uppdrag, motsvarande cirka 0,35 procent av en tjänst. Omfördelningen av resurser mellan VÄS 40 och 41 beror på att medarbetare inom verksamhetsområdet övertagit arbetsuppgifter inom Stöd till boende, en tjänst som tidigare köpts av Länsstyrelsen i Stockholms län.

45 Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Minskningen av årsarbetskrafter Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar på beror på arbetet efter skogsbranden, som var intensivt under 2014. Även under 2015 har bemanningen varit högre på grund av skogsbranden och de extra medel vi disponerat.

En jämn fördelning mellan kvinnor och män ej uppnådd

Fördelningen mellan kvinnor och män är fortsatt ojämn. Kvinnorna dominerar inom samtliga åldersgrupper. Flera kvinnor än män söker också utlysta tjänster.

Övrigt

För VÄS 34, 42 och 43, se kommentarer till tabell A.

Tabell D - Representation

Kostnader för representation	2015		2014		2013	
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	125	807,90	69	445,41	132	908,03
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	405	2 623,68	687	4 428,39	350	2 410,29

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell D

Den interna representationen var låg under 2014 och ligger nu på samma nivå som 2013. Vi har genomfört några större interna seminarier, exempelvis om den statliga värdegrunden.

Den externa representationen har minskat något beroende på att vi har haft färre seminarier och större externa evenemang. Länsstyrelsen arbetar aktivt för att använda landshövdingens representationsvåning som ett stöd för verksamheten och för Länsstyrelsens samverkan med externa aktörer i länet och dess omgivningar. Representationen sker med stor kostnadseffektivitet.

Tabell E - Lokaler

Lokalkostnader	2015	2014	2013
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103 ¹⁾	1 295	1 272	1 192
Lokalyta (m ²)	1 326	1 162	1 162
Lokalkostnad per m ² (kr) ¹⁾	977	1 095	1 026
Lokaler ²⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113 ¹⁾	7 853	7 644	7 771
Lokalyta (m ²)	6 502	6 807	6 502
Lokalkostnad per m ² (kr) ¹⁾	1 208	1 123	1 195
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr) ¹⁾	51	49	53
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	42	44	45
Kontorslokaler ³⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	4 810	5 115	4 810
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	33	33
SUMMA LOKALKOSTNADER	9 148	8 916	8 963

¹⁾ Konto 6912 Avskrivningar ingår sedan 2014 i summan för lokalkostnader. 2013 års värde är därför inte jämförbart.

²⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

³⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso.

Kommentarer Tabell E

Under 2014 hyrde vi extra lokaler beroende på två allmänna val samt för den särskilda organisation som bildades i samband med den stora skogsbranden. Under 2015 har vi inga extra lokaler. Lokalytan är densamma som under 2013.

Planerade större lokalförändringar

Under 2016 förbereds för en trolig verksamhetsövergång då det med stor sannolikhet bildas en regionkommun i Västmanland 2017-01-01 som tar över det regionala utvecklingsansvaret. Om detta blir fallet kommer vi att behöva anpassa våra lokalytor. Detta kan troligen göras med nuvarande hyresvärd.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2015 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	13	97	205	267	48	0
Övrig förvaltning (20-21)	63	568	41	601	71	1
varav Stiftelser (206)	-	-	-	-	-	-
varav Kameraövervakning (211)	5	92	3	84	16	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	-	-	-	-	-	-
Trafikföreskrifter m.m. (25)	31	128	3	141	21	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	80	1014	434	1444	84	2
varav Livsmedelskontroll (281)	2	17	32	45	6	0
varav Djurskydd (282)	66	927	340	1263	70	2
varav Smittskydd (283)	7	24	13	40	4	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	2	44	24	67	3	0
Regional tillväxt (30)	31	136	12	118	61	6
Infrastrukturplanering (34)	12	28	6	28	18	2
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	30	222	7	216	43	0
Stöd till boende (41)	95	59	1	48	107	14
Energi och klimat (42)	11	17	8	22	14	2
Kulturmiljö (43)	204	763	47	914	100	10
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	58	89	31	106	72	5
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	8	9	8	19	6	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	87	224	26	252	85	21
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	67	65	124	190	66	16
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	45	473	35	506	47	1
Vattenverksamhet (53)	120	108	50	154	124	53
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	12	63	35	99	11	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	9	2	11	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	41	361	254	601	55	0
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	33	305	250	535	53	0
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	9	150	1	155	5	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	57	23	4	29	55	32
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	20	12	1	17	16	8
Restaurering (58)	2	14	7	5	18	0

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Lantbruk och landsbygd (60) ¹	17	128	7	122	30	1
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	4	10	0	12	2	1
Fiske (62) ²	11	210	9	203	27	0
Folkhälsa (70)	13	27	12	41	11	1
Jämställdhet (80)	7	9	10	3	23	3
Nationella minoriteter (81)	0	0	1	1	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	2	0	0	2	0
Integration (85)	20	16	18	32	22	0
Summa	1 124	4 940	1 355	6 210	1 209	170
varav Vattenmyndighetens ärenden	100	19	11	22	108	52
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0	0	0	0

¹) Under 2015 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets nya IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, varför statistik över inkomna och handlagda ärenden inte är möjlig att hämta ut. Siffrorna som redovisas för 2015 är därför ofullständiga och skiljer sig från tidigare års statistik. En del av det arbete som skett avseende landsbygdsstöden har skett i de gamla IT-systemen. Arbetet har handlat om handläggning av utbetalningsärenden från den förra programperioden. Här kan statistik hämtas ut och denna redovisas tillsammans med den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen.

²) Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket.

Kommentarer Tabell F

34 Infrastrukturplanering

Andelen nya ärenden har varit i paritet med 2014. Majoriteten av ärenden som registreras inom infrastruktur är remisser och bidragsansökningar. Den större mängden ärenden under 2013 beror på att framtagandet av regionala och nationell infrastrukturplan innebar en intensifiering av remisser och övriga relaterade underlag.

Beträffande ej beslutade ärenden äldre än 2 år, är dessa ärenden avslutade. De hade däremot inte avslutats i ärendehandläggningssystemet.

40 Hållbar samhällsplanering och boende, 41 Stöd till boende

Antalet inkomna ärenden har minskat väsentligt under 2015. Anledningen är en betydligt minskande mängd ärenden avseende bostadsstöd för radonåtgärder. Bostadsstödet fasades ut och det fanns därmed inte möjlighet att söka stöd under 2015.

42 Energi och klimat

Verksamhetsområdet omfattas inte av så stor mängd ärenden och antalet ligger i paritet med föregående år.

43 Kulturmiljö

Ärendemängden uppvisar en markant minskning under 2015 jämfört med år 2014. Minskningen gäller framför allt fornminnesärenden. Övrig verksamhet ligger inom den normala variationen. Minskningen innebär att mängden fornminnesärenden är nere på en mer genomsnittlig nivå och är därmed mer jämförbar med åren före 2014. Ökningen under 2014 berodde på en omfattande mängd av avverkningsanmälningar relaterade till den stora skogsbranden i de norra delarna av Västmanland. Övriga fornminnesärenden ökade under 2015 med cirka 12 procent. Orsakerna är liksom föregående år:

- Ökat byggande i tätorterna och avstyckningar på landsbygden
- Byggnation av vägar
- Bredbandsutbyggnad
- Skärpta kommunala krav på avloppsanläggningar
- Markförläggning av luftledningar, metalsökare med mera

En bidragande orsak är också att de senaste årens milda vintrar inneburit att grävarbeten utförs även under den kalla årstiden.

53 Vattenverksamhet

Ärendebalansen var god när året har avslutats. Under året har en mängd ärenden äldre än 1 år beslutats och avslutats.

55 Miljöfarlig verksamhet

Medarbetarna håller ett högt och jämnt tempo vid handläggning av ärenden inom miljöfarlig verksamhet. Resultatet i tabellen visar att den utgående balansen av ärenden är i samma storleksordning som vid årets början. Det är en stor variation i ärendenas komplexitet. Den stora andelen upprättade tillsynsärenden beror bland annat på att Länsstyrelsen har fattat nya beslut om årliga tillsyns- och prövningsavgifter för cirka 200 miljöfarliga verksamheter. Länsstyrelsen har gjort en mycket stor arbetsinsats under 2015, liksom tidigare år.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2015 (samtliga ärenden oavsett databas)

A Sakområde och del av sakområde	B Antal överklagade ärenden ¹⁾	C Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	D Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	1	2	1
Övrig förvaltning (20-21)	13	10	1
varav Stiftelser (206)	-	-	-
varav Kameraövervakning (211)	2	1	1
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	-	-	-
Trafikföreskrifter m.m. (25)	11	9	3
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	24	17	3
varav Livsmedelskontroll (281)	1	1	1
varav Djurskydd (282)	23	16	2
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	0	0	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	22	29	2
Stöd till boende (41)	2	0	0
Energi och klimat (42)			
Kulturmiljö (43)	0	1	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	0	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	14	14	2
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	10	7	2
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	9	5	4
Vattenverksamhet (53)	1	2	1
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	1	2	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)			
Miljöfarlig verksamhet (55)	3	2	1
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	3	2	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)			
Förorenade områden, efterbehandling (57)	1	0	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	1	0	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	2	15	0
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	1	9	0
Fiske (62)	0	0	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	113	113	20
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0

<i>varav</i> Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0
--	---	---	---

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under 2015.

²⁾ Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2015, oavsett vilket år överklagandet skickades in.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

Kommentarer Tabell G

Det har inte skett några märkbara skillnader i antalet överklagade ärenden sedan 2013. Vi följer de överklagade ärendena löpande och har inte kunnat identifiera några systematiska brister i handläggningen som genererar överklaganden.

Tabell H – Handläggningstider

Länsstyrelserna målsätter och följer upp handläggningstiden för ett gemensamt urval av ärendeslag. Målen är satta utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av alla ärenden ska beslutas inom. Målet är att 90 procent av beslutade ärenden ska ske inom den uppsatta måltiden. Utfallet redovisas som hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

H – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål dagar	Utfall %		
VÄS	Beskrivning	2013-2015	2015	2014	2013
282	Ansökan om tillstånd enligt 16§ Djurskyddslagen ¹⁾	90	89	100	
282	Ansökan om förprovning djurstall ¹⁾	56	82	93	
282	Anmälningsärenden djurskydd ²⁾	90	97		
403	Överklagande av detaljplan	150	100	100	75
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180	100	100	69
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken ³⁾	42	82		
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ³⁾	21	94		
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd (konc ⁴⁾) ¹⁾	180	-	-	-
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet ³⁾	75	92		
562	Prövning av avfall och producentansvar ³⁾	40	98		
566	Tillsyn av avfall och producentansvar ³⁾	30	98		
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90	86	88	75
	varav företagsstöd	90	70	76	72
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90	97	92	76
	varav PROLAG	90	85	93	65
	varav miljöinvesteringar	90	96	95	100
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman ³⁾	40	96		
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk ³⁾	30	53		

¹⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

²⁾ Nytt mål från och med 2015.

³⁾ Nytt ärendeslag med gemensamma mål från och med 2015.

⁴⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentarer Tabell H

Målet för ärendehandläggningstiden för ärendegruppen 525 uppfylls inte. Det beror till stor del på att ärenden i början av 2015 föll mellan stolarna och blev liggande, varför handläggningstiden på 42 dagar inte klarades. Då antalet ärenden är få fick dessa ärenden stort genomslag avseende andel ärenden som handlades inom utlovad handläggningstid.

Under 2015 har länsstyrelserna arbetat med att avsluta landsbygdsprogrammet 2007-2013. Handläggning av utbetalningsärenden har pågått från januari in i mitten av september. För samtliga typer av utbetalningar är jordbruksverkets handläggningstid om ca en månad inkluderad. Målen är satta ur kundperspektiv och oberoende av hur kompletta ärendena är när de kommer in. Länsstyrelsen Västmanland har totalt sett nått målet om 90 dagar för alla utbetalningar med 86 procent och ligger bäst till i jämförelse med alla andra länsstyrelser.

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2015					2014			2013
	Intäkter	Kostnader	Nettoutfall	Nettobudget	Akkumulerat utfall	Intäkter	Kostnader	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	238	982	-744	-550	-2 323	138	771	-634	-945
Registreringsavgift för jaktområden	16	0	16	0	42	9	0	9	16
Delgivning	38	57	-19	-30	-44	61	41	20	-46
Övrig offentligrättslig verksamhet	1	14	-13	5	10	18	-7	25	-2
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	48	83	-35	0	-70	60	36	24	-60
Summa totalt - fördelat på	340	1 135	-795	-575	-2 386	285	840	-555	-1 037
Summa offentligrättsligt	292	1 052	-760	-575	-2 316	225	804	-579	-977
Summa uppdragsverksamhet	48	83	-35	0	-70	60	36	24	-60

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för åiterrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso.

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Nettobudget enligt inskickat Budgetunderlag 2016-2018, Dnr 111-968-2015.

Det negativa ackumulerade utfallet för djur och lantbruk härrör i huvudsak från verksamheten för extra djurskyddskontroller. Nuvarande avgiftsnivå är för låg och täcker inte de verkliga kostnaderna för denna verksamhet. Ytterligare en bidragande orsak till underskott är svårigheter att kräva in fordringar på fakturerade avgifter, eftersom berörda djurägare ofta har låg betalningsförmåga, vilket får till följd att nedskrivningar av fordringar regelbundet måste göras.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

	2015	2014	2013	2012	2011
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	3 700	3 700	3 700	3 700	3 700
Utnyttjad ³⁾	1 505	1 734	2 266	519	1 096
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	4	119	314	532	274
Räntekostnader	-63	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	5 000	5 500	6 000	5 825	5 825
Utfall	5 829	4 739	5 191	6 021	4 504
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	3 640	3 620	3 620	3 950	3 980
Utfall	4 096	3 585	3 483	3 687	3 688
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01</i>					
<i>Rikets styrelse</i>					
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.					
Beviljad	3 714	4 270	4 187	4 174	2 950
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 06</i>					
<i>Försvar och samhällets krisberedskap</i>					
06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län					
Beviljad	0	0	-	-	-
Utnyttjad	0	0	-	-	-
<i>Utgiftsområde 19</i>					
<i>Regional tillväxt</i>					
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder					
Beviljad	3 290	3 290	3 290	3 290	3 290
Utnyttjad	2 622	3 056	2 803	2 677	3 154
Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01</i>					
<i>Rikets styrelse</i>					
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.					
Summa anslagssparande	3 208	3 122	2 869	2 460	1 810

<i>Utgiftsområde 06</i>						
<i>Försvar och samhällets krisberedskap</i>						
06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län						
Summa anslagssparande	1 425	78 079	-	-	-	-
<i>Utgiftsområde 19</i>						
<i>Regional tillväxt</i>						
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder						
Länsstyrelsen Västmanlands län						
Summa anslagssparande	0	0	0	0	0	0
Bemyndiganden						
Tilldelat	60 000	60 000	60 000	55 000	50 000	50 000
Åtaganden	38 102	29 629	37 404	42 341	42 713	42 713
Personal						
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	154	155	145	149	141	141
Medeltal anställda ²⁾	195	171	172	170	164	164
Driftkostnad per årsarbetskraft ¹⁾	1 217	1 487	1 034	979	972	972
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-795	-555	-990	274	20	20
Balanserad kapitalförändring	-1 592	-1 037	-47	-321	-341	-341

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Tidigare årsredovisningar är årsarbetskraften baserad på 1 760 timmar. Jämförelsetalen för 2011 - 2014 är därför omräknade utifrån det nya talet för en årsarbetskraft. Jämförelsetalen för driftkostnader per årsarbetskraft avseende åren 2011 - 2014 har beräknats om då antalet timmar för en årsarbetskraft har ändrats från tidigare 1 760 timmar till 1 710 timmar.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer under året. Hänsyn är tagen till anställningsomfattning, längd på anställningen och tjänstledigheter. Uppgiften hämtas från Hypergene.

Kommentar:

Låneram 3 700 tkr.

³⁾ Lån har tagits upp under december 2015 för anläggningar anskaffade till och med november 2015. Nyanskaffningar på 535 tkr har skett under december 2015. För dessa anläggningar tas nya lån upp under juni 2016.

²⁾Jämfört med ÅR 2014 avviker värdet av medeltal anställda pga. att värdet från och med ÅR 2015 tas ut från Hypergene för åren 2014 och 2015.

Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning

Under sista dagen i juli 2014 utbröt i Västmanland det som skulle bli den största skogsbranden i Sverige under modern tid. Länsstyrelsen i Västmanlands län tog efter några dagar över samordning och ledning av räddningsinsatsen. Ett regeringsbeslut togs med möjlighet för Länsstyrelsen i Västmanlands län att disponera sammanlagt 110 mkr kronor på utgiftsområde 06, se ovan.

Även år 2015 tilldelades Länsstyrelsen i Västmanlands län 12,3 mkr som får användas för eventuella återstående utgifter som uppkommit hos berörda kommuner och Länsstyrelsen i Västmanlands län som en direkt följd av skogsbranden.

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

	2015	2014	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	116 925	127 487	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	5 829	4 739	2
Intäkter av bidrag	65 131	98 669	3
Finansiella intäkter	8	129	4
Summa	187 893	231 025	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-102 322	-103 517	5
Kostnader för lokaler	-9 163	-10 137	6
Övriga driftskostnader	-76 476	-117 227	7
Finansiella kostnader	-68	-31	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-658	-667	9
Summa	-188 688	-231 580	
Verksamhetsutfall	-795	-555	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras	4 096	3 585	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-4 096	-3 585	11
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	33 685	48 713	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	21 985	21 106	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	22 825	254	14
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-83	-206	15
Lämnade bidrag	-78 413	-69 866	16
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-795	-555	17

Länsstyrelsen Västmanlands län

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR (TKR)	2015-12-31	2014-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	287	310	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 753	1 442	
Summa	2 039	1 752	18
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	572	388	19
Fordringar hos andra myndigheter	3 216	6 722	20
Övriga kortfristiga fordringar	162	17	21
Summa	3 951	7 127	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 204	2 356	
Upplupna bidragsintäkter	2 576	6 891	
Övriga upplupna intäkter	0	103	
Summa	4 780	9 351	22
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	22 835	29 677	
Summa	22 835	29 677	23
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	17 076	17 030	24
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	541	459	25
Kassa och bank	521	465	26
Summa	18 137	17 954	
Summa tillgångar	51 742	65 860	

Länsstyrelsen Västmanlands län

BALANSRÄKNING

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2015-12-31	2014-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	43	43	
Balanserad kapitalförändring	-1 592	-1 037	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-795	-555	
Summa	-2 344	-1 549	27
Fonder			
Fonder	1 548	1 465	
Summa	1 548	1 465	15
Avsättningar			
Övriga avsättningar	412	313	28
Summa	412	313	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 505	1 734	29
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	30
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	5 772	6 822	31
Leverantörsskulder	3 084	12 425	32
Övriga kortfristiga skulder	1 777	1 887	33
Depositioner	446	459	34
Summa	12 583	23 327	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	8 298	8 346	
Oförbrukade bidrag	31 245	33 958	
Summa	39 543	42 304	35
Summa kapital och skulder	51 742	65 860	

Länsstyrelsen Västmanlands län

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01							
Rikets styrelse							
01 05 001 015 Länsstyrelsen Västmanlands län	3 122	107 685	0	0	110 807	-107 599	3 208
Utgiftsområde 6							
Försvar och samhällets krisberedskap							
06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län	78 079	0	0	-65 779	12 300	-10 875	1 425
Utgiftsområde 19							
Regional tillväxt							
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Västmanlands län	-3 056	32 900	0	0	29 844	-32 466	-2 622
Summa	78 145	140 585	0	-65 779	152 952	-150 940	2 012

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot anslag

Anslagsbehållning som får disponeras 2015 för utgiftsområde 01 Rikets styrelse är max 3 % (3 230 tkr).

I Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 Länsstyrelsen i Västmanland ingår 30 mkr som avser Länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel. 2015 står dessa medel för ca 2,2 mkr av anslagssparandet.

Anslagskredit för utgiftsområde 19 Regional tillväxt är 3 290 tkr.

Anslagskredit för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap är 0 kr.

Anslaget 06 02 004 003 Skogsbranden: Medlen får användas för eventuella återstående utgifter som uppkommit hos berörda kommuner och Länsstyrelsen i Västmanlands län som en direkt följd av skogsbranden. Berörda kommuner deltog i framtagande och fördelning av budget. Kommunerna har inte till fullo nyttjat sin andel av budgeten. Saldot 1 425 tkr får ej föras vidare till 2016.

Redovisning mot inkomstittel

Belopp i tkr

Inkomstittel	Beräknat belopp	Inkomster
2511 019 Expeditions- och ansökningsavgifter	300	433
2537 119 Miljöskyddsavgift Tåktavgift	3 200	3 477
2552 317 Avgifter enligt avfallsförordningen	100	131
2714 117 Sanktionsavgifter	30	55
2811 207 Övriga inkomster av statens verksamhet	10	0
Summa	3 640	4 096

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot inkomstittel

Totalt beräknat belopp är lite lägre än totala inkomster som redovisats mot inkomstittel. Variationer mellan år och mellan olika inkomstitlar är svåra att beräkna.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2015	Utestående åtaganden 2015	Utestående åtagandenas fördelning per år			
				2016	2017	2018	2019
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Västmanlands län	60 000	29 629	38 102	32 216	4 031	1 855	0

Länsstyrelsen Västmanlands län
Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001 015 Rikets styrelse Länsstyrelsen i Västmanlands län	Anslagskredit	3 714	0
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 231	3 208
	Kredit på räntekonto	4 900	0
	Låneram för anläggningstillgångar	3 700	1 505
	Finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna	30 000	27 820
06 02 004 003 Krisberedskap, Skogsbranden i Västmanlands län	Anslagskredit	0	0
	Anslagsbehållning som disponeras	12 300	10 875
	Medel under denna anslagspost får användas för eventuella återstående utgifter som uppkommit hos berörda kommuner och Länsstyrelsen i Västmanlandslän som en direkt följd av skogsbranden		
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västmanlands Län	Anslagskredit	3 290	2 622
	Uppföljning och utvärdering	1 000	978
	Beställningsbemyndigande	60 000	38 507

Länsstyrelsen Västmanlands län

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyreningens verkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsen redovisning följer god redovisningssed en 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet "Mål och Återrapporteringskrav", "Organisationsstyrning" och "Avgifter och bidrag" samt bilaga 1 (mall för redovisning av statistik) i regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2016.

De flesta belopp i de finansiella delarna är framtagna med hjälp av exelator. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 100 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

Anläggningstillgång

Immateriella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar:

- Förbättringsutgift på annans fastighet
- Maskiner, inventarier m.m.

IT-utrustning

Leasingavtal

Bilar och transportmedel

Maskiner

Konst

Övriga inventarier

- Pågående nyanläggning

Avskrivningstid

3 år

Högst 7 år

3 år

3 år

4 år

4 år

Ingen avskrivning

5 år

Ingen avskrivning

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Verksamhetens intäkter och kostnader

Under sista dagen i juli 2014 utbröt i Västmanland det som skulle bli den största skogsbranden i Sverige under modern tid. Länsstyrelsen i Västmanlands län tog efter några dagar över samordning och ledning av räddningsinsatsen och ett regeringsbeslut togs med möjlighet för Länsstyrelsen i Västmanlands län att disponera sammanlagt 110 mkr på *utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län*. Även år 2015 tilldelades Länsstyrelsen i Västmanlands län medel, 12,3 mkr som får användas för eventuella återstående utgifter som uppkommit hos berörda kommuner och Länsstyrelsen i Västmanlands län som en direkt följd av skogsbranden.

Länsstyrelsen Västmanlands län
Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Wahlstedt, Håkan	1 210 159	
Länsråd		
Åhlund, Anders	799 956	
Åsa Halldorf (tf länsråd okt-dec)	183 600	
Insynsråd		
Gunnarsson, Carola	3 076	Kriminalvårdens insynsråd SKL Företag AB Carola Gunnarsson i Sala AB
Henriksson, Stig	6 394	SÄPO:s insynsråd Exportkontrollrådet VB Energi Tåg i Bergslagen
Johansson, Sture	10 277	
Lagerholm, Suzanne	5 800	Create Marknad & Näringsliv AB
Myrin, Eva	2 900	Miljö och Avfallsbyrån Mälardalen AB
Röding, Karin	2 900	Arbetsgivarverket Insynsrådet, Länsstyrelsen i Södermanlands län Styrelsen för NTNU (Norges Tekniska Naturvetenskapliga universitet), Trondheim RUVU, Danmark (Det rådgivende udvalg for vurdering af udbud af videregående uddannelser, Uddannelsesministeriet) Universitets- och högskolerådet Vinnova Stiftelsen Gustaf Dahls minne
Svensson, Fredrik	4 350	Arvid Svensson AB Fastighets AB Balder Klövern AB
Ytterberg, Olle	6 737	Marieborgs Lagerfastigheter AB Norra Skogen Fastigheter AB Seniorbostäder i Arboga AB Sparbanken Västra Mälardalen Sturestadens Fastigheter AB

Länsstyrelsen Västmanlands län
Noter till resultaträkningen

Not	1 Intäkter av anslag	2015	2014
	01 05 001 Förvaltningsanslag	108 924	107 058
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	-1 092	1 361
	06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län	9 094	19 068
	Summa intäkter av anslag	116 925	127 487

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

Anslag 01 05 001 Förvaltningsanslag:

Det ingår 30 mkr som avser Länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel.

Anslag 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanland:

Under sista dagen i juli 2014 utbröt i Västmanland det som skulle bli den största skogsbranden i Sverige under modern tid. Länsstyrelsen i Västmanlands län tog efter några dagar över samordning och ledning av räddningsinsatsen och ett regeringsbeslut togs med möjlighet för Länsstyrelsen i Västmanlands län att år 2014 disponera sammanlagt 110 mkr.

Även år 2015 tilldelades Länsstyrelsen i Västmanlands län medel, 12,3 mkr som får användas för eventuella återstående utgifter som uppkommit hos berörda kommuner och Länsstyrelsen i Västmanlands län som en direkt följd av skogsbranden.

Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2015	2014
	Offentligrättsliga avgifter	707	485
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	4 668	3 971
	Intäkter av andra ersättningar	455	284
	Summa	5 829	4 739

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter utyrning	296	567
Intäkter utbildning/konferenser	1 132	982
Intäkter konsultuppdrag	3 141	2 291
Intäkter övriga 4 § avgifter	98	132
	4 668	3 971

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not.

Ökningen från föregående år avseende "Försäljning enligt 4§ Avgiftsförordningen" består till största delen av ökade intäkter gällande verksamhetsområde "övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd" samt minskade intäkter för verksamhetsområde "Övrig förvaltning".

Not	3 Intäkter av bidrag	2015	2014
	Bidrag från statliga myndigheter	63 726	97 587
	<i>varav</i>		
	<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	15 343	13 004
	<i>Naturvårdsverket</i>	14 322	15 183
	<i>Tillväxtverket</i>	6 587	2 847
	<i>Statens jordbruksverk</i>	6 447	6 486
	<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	5 871	40 473
	<i>Kammarkollegiet</i>	2 710	1 745
	<i>Riksantikvarieämbetet</i>	2 323	1 931
	<i>Länsstyrelsen i Uppsala län</i>	1 839	1 641
	<i>Socialstyrelsen</i>	1 438	2 446
	<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	1 364	3 242
	<i>Övriga motparter</i>	5 480	8 587
	Bidrag från övriga	1 405	1 082
	<i>varav bidrag från EU:s fonder</i>		
	<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	1 106	0
	Summa	65 131	98 669

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB): Skillnaden mellan åren förklaras till största delen av att medel år 2014 rekvirerades från MSB gällande ersättningsanspråk för arbete i räddningsinsatsen vid Skogsbranden, ca 38,5 mkr. År 2015 har ca 2,7 mkr rekvirerats.

Not 4	Finansiella intäkter	2015	2014
	Räntekonto i Riksgälden	4	119
	Övriga finansiella intäkter	3	10
	Summa	8	129

Not 5	Kostnader för personal	2015	2014
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal varav	-69 558	-70 584
	<i>Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-442	-1 725
	Övriga kostnader för personal	-32 764	-32 933
	Summa	-102 322	-103 517

Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare): Skillnaden mellan åren förklaras till största delen av att det år 2014 betalades ut ca 1,4 mkr i arvoden till personer som deltog i räddningsinsatsen vid Skogsbranden och år 2015 utbetalades ca 1 tkr.

Not 6	Kostnader för lokaler	2015	2014
	Kostnader för lokaler	-9 163	-10 137

Not 7	Övriga driftskostnader	2015	2014
	Övriga driftskostnader	-76 476	-117 227

Skillnaden mellan åren beror på utbetalningar som gjorts gällande skogsbranden 2014. Utbetalningarna var ca 44 mkr år 2014 och ca 7 mkr år 2015

Not 8	Finansiella kostnader	2015	2014
	Räntekostnader i Riksgälden	-63	-11
	Övriga finansiella kostnader	-5	-21
	Summa	-68	-31

Not 9	Avskrivningar och nedskrivningar	2015	2014
	Avskrivningar och nedskrivningar	-658	-667

Not 10	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2015	2014
	Expeditions- och ansökningsavgifter	433	333
	Miljöskydd- och täktavgifter	3 477	3 074
	Övriga intäkter som inte disponeras	186	177
	Summa	4 096	3 585

Not 11	Medel som tillförts statens budget från uppberdsverksamhet	2015	2014
	Medel som tillförts statens budget från uppberdsverksamhet	-4 096	-3 585

Not 12	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2015	2014
	01 05 001 Förvaltningsanslag	-1 655	-931
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	33 559	36 791
	06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län	1 781	12 853
	Summa	33 685	48 713

Anslag 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanland:
Under sista dagen i juli 2014 utbröt i Västmanland det som skulle bli den största skogsbranden i Sverige under modern tid. Länsstyrelsen i Västmanlands län tog efter några dagar över samordning och ledning av räddningsinsatsen och ett regeringsbeslut togs med möjlighet för Länsstyrelsen i Västmanlands län att år 2014 disponera sammanlagt 110 mkr på utgiftsområde 06. Även år 2015 tilldelades Länsstyrelsen i Västmanlands län medel, 12,3 mkr som får användas för eventuella återstående utgifter som uppkommit hos berörda kommuner och Länsstyrelsen i Västmanlands län som en direkt följd av skogsbranden.

Not	13 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2015	2014
	Från myndighet:		
	Naturvårdsverket	9 484	4 900
	Havs- och vattenmyndigheten	5 242	5 640
	Tillväxtverket	2 812	2 845
	Socialstyrelsen	2 722	2 737
	Övriga statliga myndigheter	1 725	4 984
	Summa	21 985	21 106

Naturvårdsverket: av 9 484 mkr år 2015 avser ca 4,8 mkr ett nytt projekt som heter "LIFE Taiga"

Not	14 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2015	2014
	Älgvårdsfonden	42	197
	Bygdemedel	56	56
	Life - program för miljö- och klimatpolitik	22 727	0
	Summa	22 825	254

Life - program för miljö- och klimatpolitik: 18 052 mkr avser ett nytt projekt som heter "LIFE Taiga" och 4 676 avser projektet "LIFE Mia"

Not	15 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2015	2014
	Ingående balans	1 465	1 259
	Årets förändring	83	206
	Utgående balans	1 548	1 465
	Uppdelat på:		
	Älgvårdsfonden		
	Ingående balans	1 001	851
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	42	197
	Lämnade bidrag	-15	-48
	Utgående balans	1 027	1 001
	Bygdemedel		
	Ingående balans	465	408
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	56	56
	Utgående balans	521	465

Not	16 Lämnade bidrag	2015	2014
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-47 813	-44 375
	Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-30 600	-25 491
	Summa Lämnade bidrag	-78 413	-69 866
	inom verksamhetsområden		
	Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-27 956	0
	Regional projektverksamhet	-26 334	-35 856
	Företagsstöd inom regional tillväxt	-10 037	-3 755
	Miljömål	-3 292	-3 100
	Frågor inom mänskliga rättigheter	-2 722	0
	Efterbehandling av förorenade områden	-2 405	-3 274
	Samverkan, ledning och samordning	-1 781	-12 853
	Övriga verksamhetsområden	-3 886	-11 028
		-78 413	-69 866
	varav finansiering genom EU-fonder		
	Life - program för miljö- och klimatpolitik	-22 727	0

Verksamhetsområde "Förvaltning och skötsel av skyddade områden": År 2015 ingår ca 27,7 mkr som avser projekt "LIFE Mia" och ett nytt projekt "LIFE Taiga"

Verksamhetsområde "Samverkan, ledning och samordning": Avser för år 2014 och 2015 anslag 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län.

Not 17 Årets kapitalförändring	2015	2014
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-795	-555
Semesterlöne- och löneskuld	330	346
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-330	-346
Summa verksamhetsutfall	-795	-555
Uppbörd	0	0
Transfereringar	0	0
Summa årets kapitalförändring	-795	-555

"Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan": Nästan hela utfallet avser verksamheten för extra djurskyddskontroller (-745 tkr). Nuvarande avgiftsnivå är för låg och täcker inte de verkliga kostnaderna för denna verksamhet. Ytterligare en bidragande orsak till underskott är svårigheter att kräva in fordringar på fakturerade avgifter eftersom berörda djurägare ofta har låg betalningsförmåga, vilket får till följd att nedskrivningar av fordringar regelbundet måste göras.

Länsstyrelsen Västmanlands län
Noter till balansräkningen

Not		2015-12-31	2014-12-31
Not 18	Materiella anläggningstillgångar		
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	904	904
	Årets anskaffning	71	0
	Årets försäljning, utrangering	0	0
	Utgående anskaffningsvärde	975	904
	Ingående avskrivningar	-595	-502
	Årets avskrivningar	-93	-92
	Årets försäljning, utrangering	0	0
	Utgående avskrivningar	-688	-595
	Bokfört värde	287	310
	Maskiner, inventarier, installationer mm.		
	Ingående anskaffningsvärde	4 906	4 845
	Årets anskaffning	875	61
	Årets överföring från Pågående nyanläggningar	0	0
	Årets försäljning, utrangering	-129	0
	Utgående anskaffningsvärde	5 652	4 906
	- varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
	Ingående avskrivningar	-3 463	-2 889
	Årets avskrivningar	-565	-575
	Årets försäljning, utrangering	129	0
	Utgående avskrivningar	-3 899	-3 463
	- varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
	Bokfört värde	1 753	1 442
	Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	2 039	1 752
Not 19	Kundfordringar	2015-12-31	2014-12-31
	Kundfordringar	572	388
Not 20	Fordringar hos andra myndigheter	2015-12-31	2014-12-31
	Diverse fordringar andra myndigheter	1 797	2 440
	Mervärdesskatt	1 419	4 282
	Summa	3 216	6 722
Not 21	Övriga kortfristiga fordringar	2015-12-31	2014-12-31
	Uppbördsfordringar	153	3
	Övriga kortfristiga fordringar	9	13
	Summa	162	17
	Kommentar:		
	Fakturering av Länsstyrelsens uppborrdordringar har skett vid ett senare tillfälle på året under 2015.		
Not 22	Periodavgränsningsposter	2015-12-31	2014-12-31
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	2 128	2 288
	Övriga förutbetalda kostnader	76	68
	Summa förutbetalda kostnader	2 204	2 356
	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	2 576	6 357
	varav		
	Tillväxtverket	1 193	98
	Naturvårdsverket	688	513
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	528	1 218
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	118	1 794
	Övriga motparter	49	2 733
	Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	0	534
	varav finansiering genom EU-fonder		
	Totala upplupna bidragsintäkter	2 576	6 891
	Övriga upplupna intäkter	0	103
	Summa periodavgränsningsposter	4 780	9 351

Under "Övriga motparter" ingår år 2014 Statens jordbruksverket med ca 1,9 miljoner kronor och år 2015 med 0 kr
Under 2015 har länsstyrelserna arbetat med att avsluta landsbygdsprogrammet 2007-2013. Handläggning av utbetalningsärenden har pågått från januari in i mitten av september.
För "landsbygdsprogrammet 2014-2020" gick det under 2015 inte att ansöka om utbetalning av medel för kompetensutveckling och rådgivning.

Not 23 Avräkning med statsverket	2015-12-31	2014-12-31
Uppbörd		
<i>Ingående balans</i>	-3	-195
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-4 096	-3 585
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	3 946	3 777
Fordringar/skulder avseende uppbörd	-153	-3
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	3 658	379
Redovisat mot anslag (+)	43 341	70 074
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-47 215	-65 139
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	-216	5 314
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	-3 122	-2 869
Redovisat mot anslag (+)	107 599	106 497
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-107 685	-106 750
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 208	-3 122
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	1 625	1 970
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-330	-346
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 295	1 625
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
<i>Ingående balans</i>	27 520	25 133
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	99 035	92 984
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-144 706	-153 616
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	43 269	61 363
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	25 118	25 865
Summa utgående balans avräkning med statsverket	22 835	29 677
Not 24 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2015-12-31	2014-12-31
Räntekonto i Riksgälden	17 076	17 030
Beviljad räntekontokredit uppgår till 4 900 tkr (jmf år 2014 4 900 tkr) Krediterna har inte nyttjats under år 2015 eller 2014.		
Not 25 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2015-12-31	2014-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	541	459
Not 26 Kassa och bank	2015-12-31	2014-12-31
Bank A	521	465
Summa	521	465

Not 27 Förändring av myndighetskapitalet

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2014	43	-1 037	-555	-1 549
<i>varav</i>				
Statskapital	43	0	0	43
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	-1 037	-555	-1 592
Ingående balans 2015	43	-1 037	-555	-1 549
Föregående års kapitalförändring	0	-555	555	0
Årets förändring				
<i>varav</i>				
Statskapital	0	0	0	0
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	-795	-795
Summa årets förändring	0	0	-795	-795
Utgående balans 2015	43	-1 592	-795	-2 344

744 tkr av årets förändring "Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan" härrör från verksamheten för extra djurskyddskontroller. Nuvarande avgiftsnivå är för låg och täcker inte de verkliga kostnaderna för denna verksamhet. Ytterligare en bidragande orsak till underskott är svårigheter att kräva in fordringar på fakturerade avgifter eftersom djurägarna ofta har en svag ekonomi, vilket får till följd att nedskrivningar av fordringar regelbundet måste göras.

Not 28 Övriga avsättningar**2015-12-31****2014-12-31****Lokalt omställningsarbete**

Årets förändring	99	188
Utgående balans	412	313
Summa övriga avsättningar	412	313

Ett avtal om lokala omställningsmedel beslutades i december 2015. Länsstyrelsen har under året inte nyttjat hela avsättningen avseende kompetensväxlingsåtgärder. Aktiviteterna beslutas i samverkan och inriktningen är att de ska användas till kompetensväxlingsinsatser av olika slag, detta kan bli aktuellt med tanke på kommande verksamhetsövergång. Dessutom planeras aktiviteter i samband med medarbetardag och utbildningar. En uppskattning är att kostnaden för dessa insatser/aktiviteter är 300 tkr.

Not 29 Lån i Riksgäldskontoret**2015-12-31****2014-12-31**

Ingående balans	1 734	2 266
Under året upptagna lån	368	137
Årets amorteringar	-597	-668
Utgående balans	1 505	1 734
Beviljad låneram	3 700	3 700

Lån har tagits upp under december 2015 för anläggningar anskaffade till och med november 2015. Nyanskaffningar för ca 578 tkr har skett under december 2015. För dessa anläggningar tas nya lån upp under juni 2016.

Not 30 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret**2015-12-31****2014-12-31**

Beviljad kreditram	4 900	4 900
--------------------	-------	-------

Not 31 Kortfristiga skulder till andra myndigheter**2015-12-31****2014-12-31**

Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	3 765	4 584
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	1 821	2 015
Mervärdesskatt	186	223
Summa	5 772	6 822

Not 32 Leverantörsskulder**2015-12-31****2014-12-31**

Leverantörsskulder	3 084	12 425
--------------------	-------	--------

Skillnaden mellan åren beror på leverantörsskulder gällande Anslag 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanland: Länsstyrelsen i Västmanlands län disponerade sammanlagt 110 mkr år 2014 på utgiftsområde 06. År 2015 disponeras 12,3 mkr.

Not 33 Övriga kortfristiga skulder	2015-12-31	2014-12-31
Personalens källskatt	1 630	1 887
Övriga kortfristiga skulder	147	0
<i>Bestående av</i>		
<i>Transfereringar under utbetalning</i>	95	0
<i>Övrigt</i>	52	0
Summa	1 777	1 887

Not 34 Depositioner	2015-12-31	2014-12-31
Depositioner	446	459

Vid deponering gäller att den som deponerat har rätt att få tillbaka pengarna efter tre månader, om inte hyresvärden innan dess inkommit till Länsstyrelsen med uppgift om att tvist pågår. Utbetalning sker dock endast på begäran av den som deponerat, vilket innebär att Länsstyrelsen inte kan styra över när återbetalning sker. Om Länsstyrelsen inom tremånadersperioden får underrättelse från hyresvärden om att tvist pågår, får Länsstyrelsen inte betala ut pengar till någon förrän tvisten är löst, antingen i domstol eller efter överenskommelse mellan parterna. Inte heller detta är något som Länsstyrelsen kan påverka. Detta innebär sammantaget att det är mycket svårt att bedöma hur stor del av de deponerade medlen som kommer att regleras inom 12 månader.

Not 35 Periodavgränsningsposter	2015-12-31	2014-12-31
---------------------------------	------------	------------

Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	401	265
Upplupna semesterlöner inkl social avg	6 225	5 835
Övriga upplupna kostnader	1 672	2 246
Summa upplupna kostnader	8 298	8 346

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	27 028	33 700
<i>varav</i>		
<i>Naturvårdsverket</i>	9 557	10 854
<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	5 837	8 239
<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	2 972	3 106
<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	1 487	1 351
<i>Kammarkollegiet</i>	1 279	833
<i>Länsstyrelsen i Uppsala län</i>	1 237	934
<i>Tillväxtverket</i>	1 206	4 033
<i>Övriga myndigheter</i>	3 454	4 351

Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:

- Inom tre månader	3 396	3 567
- mer än tre månader till ett år	15 688	7 607
- mer än ett år till tre år	5 921	15 832
- mer än tre år	2 023	6 694

Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	4 217	257
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	3 976	0
Summa oförbrukade bidrag	31 246	33 958

Naturvårdsverket står för ca 35% (9 557 tkr) av de oförbrukade bidragen. Dessa planeras att användas:

- Inom tre månader: 87 tkr
- mer än tre månader till ett år: 6 996 tkr
- mer än ett år till tre år: 197 tkr
- mer än tre år: 2 277 tkr

Övriga förutbetalda intäkter, inomstatliga	0	0
Övriga förutbetalda intäkter, utomstatliga	0	0
Summa periodavgränsningsposter	39 544	42 304

Landshövdingens underskift av årsredovisningen 2015

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Västerås den 18 februari 2015

Mino Akhtarzand
Landshövding Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Har du frågor eller önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 Västerås

Tfn 010-224 90 00 | Fax 010-224 91 10 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland